

ДОКЛАД

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2018 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения.....	3
I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2018 г.	5
1. Макроикономическо развитие в България през 2018 г.	5
1.1 Брутен вътрешен продукт	5
1.2 Инфлация.....	6
1.3 Пазар на труда и доходи.....	7
1.4 Външен сектор	9
1.5 Финансов сектор.....	10
2. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г.	11
3. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика.....	13
4. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми	16
II. ФИСКАЛНИ РАЗВИТИЯ ПРЕЗ 2018 г.	19
1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение.....	19
1.1 Промени в данъчното облагане през 2018 г.	31
1.2 Инвестиционна политика	38
2. Основни параметри на консолидираната фискална програма за 2018 г.....	42
2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите	46
2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма.....	67
2.2.1 Корпоративни данъци	68
2.2.2 Данъци върху доходите на физическите лица.....	71
2.2.3 Приходи от осигурителни вноски.....	72
2.2.4 Данък върху добавената стойност	73
2.2.5 Акцизи	76
2.2.6 Мита.....	78
2.2.7 Данък върху застрахователните премии	80
2.2.8 Други данъци	80
2.2.9 Неданъчни приходи	81
2.2.10 Помощи и дарения	84
2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2018 г.	85
2.3.1 Текущи нелихвени разходи	86
2.3.2 Капиталови разходи	92
2.3.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	94
2.3.4 Лихвени разходи.....	94
2.3.5 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС.....	95
2.3.6 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2018 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2018 г. от първостепенните разпоредители с бюджет	96
2.4 Изпълнение на разходите по функции по консолидираната фискална програма за 2018 г.....	96
2.4.1 Общи държавни служби	97
2.4.2 Отбрана и сигурност	104
2.4.3 Образование	108
2.4.4 Здравеопазване	112
2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи	114
2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда.....	120

2.4.7	Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело.....	125
2.4.8	Икономически дейности и услуги	129
2.4.9	Разходи, неклассифицирани в другите функции	141
2.5	Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2018 г.	142
2.5.1	Външно финансиране	142
2.5.2	Вътрешно финансиране	143
2.5.3	Приватизация.....	146
2.5.4	Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	147
III.	ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 и АЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ	149
1.	Държавен бюджет	149
1.1	Бюджет на Народното събрание	151
1.2	Бюджет на съдебната власт	151
2.	Бюджети на общините.....	151
3.	Бюджети на социалноосигурителните фондове	157
3.1	Бюджет на Държавното обществено осигуряване	157
3.2	Бюджет на Учителски пенсионен фонд	158
3.3	Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”	158
3.4	Бюджет на Националната здравноосигурителна каса	159
4.	Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия	160
4.1	Държавни висши училища	160
4.2	Българска академия на науките	160
4.3	Селскостопанска академия.....	161
4.4	Българско национално радио	161
4.5	Българска национална телевизия.....	162
4.6	Българска телеграфна агенция	163
5.	Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации	163
5.1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите.....	163
5.2	Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”	167
5.3	Сметки за средствата от ЕС на общините.....	170
6.	Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси	170
6.1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	170
6.2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	171
ЗАКЛЮЧЕНИЕ		172

Използвани съкращения

АМ – Агенция „Митници”
БВП – брутен вътрешен продукт
БДЖ – Български държавни железници
БНБ – Българска народна банка
БШПС – Българо-швейцарска програма за сътрудничество
ВОП – вътреобщностни придобивания
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ДАНС – Държавна агенция „Национална сигурност”
ДАТО – Държавна агенция „Технически операции“
ДБ – държавен бюджет
ДВ – Държавен вестник
ДВУ – държавни висши училища
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДМА – дълготрайни материални активи
ДМП – други международни програми
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие”
ЕК – Европейска комисия
ЕО – Европейска общност
ЕС – Европейски съюз
ЕСС – Европейска система от национални и регионални сметки на Общността
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕФ – европейски фондове
ЗАДС – Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС – Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ – Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗИД – Закон за изменение и допълнение
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ – Закон за местните данъци и такси
ИСПА – Инструмент на структурните политики за присъединяване
ИА – Изпълнителна агенция
ИПП – Инструмент за предприсъединителна помощ
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МВнР – Министерство на външните работи
МВФ – Международен валутен фонд
МЕ – Министерство на енергетиката
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХГ – Министерство на земеделието, храните и горите
МИ – Министерство на икономиката
МК – Министерство на културата
МО – Министерство на отбраната
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МП – Министерство на правосъдието

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МФ – Министерство на финансите
ММС – Министерство на младежта и спорта
НАП – Национална агенция за приходите
АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“
НАТО – Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК – Национална здравноосигурителна каса
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – Наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
НФМ - Норвежки финансов механизъм
ОП – Оперативна програма
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
пр. п. – процентни пункта
ПТСВГ – Програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СБЦ - средносрочна бюджетна цел
СКФ – Структурни фондове и Кохезионен фонд
СНС – Система за национални сметки
СП – Сметна палата
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работници и служители“
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – централен бюджет

I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2018 Г.

Растежът на световната икономика остана стабилен в резултат на подкрепа едновременно от развитите и развиващите се страни. По-високите цени на основни суровини като петрол и метали се отразиха в повишена икономическа активност в страните износителки и подкрепиха представянето на групата на развиващите се страни. Възстановяването на икономиките на Руската федерация и Бразилия продължи и през 2018 г. Ускорение на растежа се наблюдаваше в Индия, докато растежът на китайската икономика леко се забави през второто полугодие основно от въведените протекционистични търговски мерки от САЩ. Икономическата активност в Турция, която е сред основните търговски партньори на България, също се забави значително в резултат от сътресенията във финансовия сектор и обезценяването на националната валута.

Растежът на американската икономика се ускори, подкрепен от фискални стимули, нарастващо доверие на потребителите и благоприятна динамика на пазара на труда. Той достигна 2,9 % за 2018 г. при повишение от 2,2 % през предходната година. Същевременно, растежът на европейската икономика се забави до 2 % спрямо 2,5 % за 2017 г., което бе в съответствие със забавянето на растежа на еврозоната до 1,9 %. По-слабото представяне се дължеше както на временни негативни ефекти при някои страни, така и на адаптиране към дългосрочния темп на растеж. Положителен принос за отчетения икономически растеж имаха както крайното потребление (частно и публично), така и инвестициите.

Реален растеж на БВП (в %) на годишна база¹

	2017	I.2018	II.2018	III.2018	IV.2018	2018
Европейски съюз - 28	2,5	2,4	2,2	1,9	1,5	2,0
Еврозона	2,4	2,5	2,2	1,7	1,2	1,9
САЩ	2,2	2,6	2,9	3,0	3,0	2,9

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

1. Макроикономическо развитие в България през 2018 г.

1.1 Брутен вътрешен продукт

През 2018 г. брутният вътрешен продукт на България нарасна с 3,1 % в реално изражение при 3,8 % през 2017 г. По-ниският растеж се дължеше на спада на износа, докато положителният принос на вътрешното търсене се повиши. В номинално изражение БВП достигна 107 925 млн. лв., което представлява нарастване от 6,8 % спрямо 2017 г.

Крайното потребление се повиши с 6 % в реално изражение, при 4,3 % за 2017 г. в резултат на благоприятното развитие както при частното, така и при публичното потребление. Частното потребление нарасна с 6,4 %, подкрепено от продължаващо нарастване на доходите, по-високата кредитна активност и повишението на доверието на потребителите. В същото време, нарастването на разходите за персонал и издръжка доведе до растеж на правителственото потребление от 4,7 %. Инвестициите в основен капитал се повишиха с 6,5 %, при 3,2 % за 2017 г. Растежът бе подкрепен както от публичната, така и от частната инвестиционна активност. Капиталовите разходи на правителството се

¹ Данните в таблицата и прилежащият анализ са актуални към 21.06.2019 г.

увеличиха по линия на средствата от ЕС и на разходите по националния бюджет. Увеличението на частните инвестиции в икономиката се свързва с подобрението на бизнес климата в страната и нарастването на кредита към нефинансови предприятия. Износът на стоки и услуги през 2018 г. спадна с 0,8 %, поради намаление на износа на стоки към трети страни. Въпреки силното вътрешно търсене, слабото представяне на износа се отрази и в по-нисък растеж на вноса на стоки и услуги през 2018 г. от 3,7 % при 7,5 % през 2017 г.

Реален растеж и принос на отделните компоненти по елементи на крайното използване

ПОКАЗАТЕЛ	2017 г.		2018 г.		2017 г.	2018 г.
	Реален растеж (%)	Принос в растежа (п.п.)	Реален растеж (%)	Принос в растежа (п.п.)	% от БВП (текущи цени)	
Крайно потребление	4,3	3,3	6,0	4,6	76,3	78,4
Инвестиции в основен капитал	3,2	0,6	6,5	1,2	18,5	19,0
Изменение на запасите		0,6		0,1	1,6	1,7
Износ на стоки и услуги	5,8	3,7	-0,8	-0,5	67,4	64,5
Внос на стоки и услуги	7,5	-4,5	3,7	-2,3	63,7	63,6
БВП	3,8	3,8	3,1	3,1	100,0	100,0

Източник: НСИ, МФ

Брутната добавена стойност през 2018 г. нарасна с 3 %, при 4,2 % за 2017 г. Нарастването на добавената стойност в услугите достигна 4 %. Растежът в промишлеността се забави до 0,8 %, при 4 % през 2017 г. По-ниският растеж в промишлеността се дължеше на динамиката на експортно ориентирани отрасли. Растежът, регистриран в строителството, достигна 4 % и се определяше от сградното строителство.

1.2 Инфлация

Инфлацията в края на 2018 г. бе 2,3 %. През годината месечните стойности на инфлация се ускоряваха на годишна база до август, достигайки 3,7 %. През ноември и декември инфлацията се сви значително, което се дължеше в най-голяма степен на цените на течните горива, повлияни от спада в международните цени на суровия нефт (с 30 % за двата месеца). Средногодишната инфлация за 2018 г. бе 2,6 %.

ХИПЦ по основни компоненти
(изменение в % по месеци на годишна база)

Компоненти на ХИПЦ	Месеци на 2018 г.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ХИПЦ общо	1,3	1,5	1,9	1,7	2,3	3,0	3,6	3,7	3,6	3,6	3,0	2,3
Храни и безалк. напитки	0,8	0,7	0,9	1,0	1,7	2,1	2,2	2,2	2,6	2,7	2,2	2,4
Алкохол и цигари	1,7	2,8	3,2	3,5	3,4	3,1	3,7	3,4	3,4	3,4	3,1	3,5
Нехр. стоки (без енергия)	-0,7	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6	-0,3	-0,5	-0,4	-0,3	-0,4	-0,5
Енергийни стоки	4,6	4,4	3,2	2,2	4,9	8,5	10,2	9,8	9,1	10,9	7,3	2,4
Услуги	2,1	2,6	4,0	3,6	4,0	4,7	5,3	6,1	5,5	4,6	4,8	4,4
Базисна инфлация	0,8	1,1	1,8	1,7	1,9	2,2	2,7	3,1	2,8	2,3	2,4	2,1

Източник: Евростат

Повишенията в цените на услугите (4,4 %) и храните (2,4 %) имаха най-високи приноси в годишната инфлация в края на годината, съответно 1.4 и 0.5 пр. п. При храните поскъпването имаше ясно изразен тренд на ускорение в рамките на изминалата година. Тук влияние оказаха няколко фактора като повишенията в международните цени при зърнените храни и петрола, по-слабото предлагане в страната, изразено в спад на БДС за сектор селско стопанство, както и по-високото търсене на домакинствата. Повишението в цените при преработените храни бе 3,2 % за разлика от групата на непреработените, чиито цени останаха почти на същото равнище както в началото на 2018 г. Поскъпването при услугите беше движено от вторични ефекти от по-високите международни цени на петрола, отразили се в цените на транспортните услуги и при хотелиерските услуги и общественото хранене, повлияни от повишеното вътрешно търсене. Водена от тенденцията на увеличение на цените на услугите, базисната² инфлация бе 2,1 % в края на годината.

Поскъпването на стоките и услугите с административни цени достигна 2,4 % в края на 2018 г. и допринесе с 0,4 пр.п. за повишението на общата инфлация. През годината бяха повишени цените на електроенергията, топлоенергията и централното газоснабдяване, както и на водоснабдяването и канализационните услуги.

1.3 Пазар на труда и доходи

През 2018 г. коефициентите на заетост и на икономическа активност на трудоспособното население (15-64 г.) се повишиха до исторически най-високите си стойности от 67,7 % и 71,5 %. Това се осъществи в условията на негативно демографско развитие, което имаше ограничаващо влияние върху предлагането на труд в икономиката. По-високите възрастови групи между 45-54 г. и 55-64 г. обусловиха изцяло положителната динамика на коефициента на икономическа активност на трудоспособното население, което отразяваше застаряването на работната сила, но така също и провежданата политика в подкрепа на уязвимите групи на пазара на труда, както и пенсионната реформа, една от целите на които е по-дългият престой в активния трудов живот.

Броят на заетите³ остана близък до нивото си от 2017 г., като отбеляза слабо намаление от 0,1 %, поради негативната динамика на заетостта в селското стопанство. В същото време, растежът на заетите в индустрията се ускори по линия на строителството, където бе отбелязан един от най-високите темпове на нарастване от 5,2 %, докато в сектора на промишлеността увеличението на заетите се забави до 0,6 %, под влияние на отслабването на икономическата активност в част от отраслите с експортна насоченост. В условията на високо вътрешно търсене, динамиката на заетостта в услугите също се ускори до 1,2 %, подкрепена както от отрасли с по-висока добавена стойност и квалификация на заетите, като създаване и разпространение на информация, така и от такива, които обхващат работещи предимно със средна и по-ниска квалификация, като търговия, транспорт и хотелиерство и ресторантьорство.

Благоприятното развитие на пазара на труда през 2018 г. бе потвърдено и от продължаващото намаление в коефициента на безработица. Неговата стойност достигна 5,2 % и спадна под пред-кризисното си равнище от 5,6 % за 2008 г., като отбеляза ново исторически най-ниско ниво⁴.

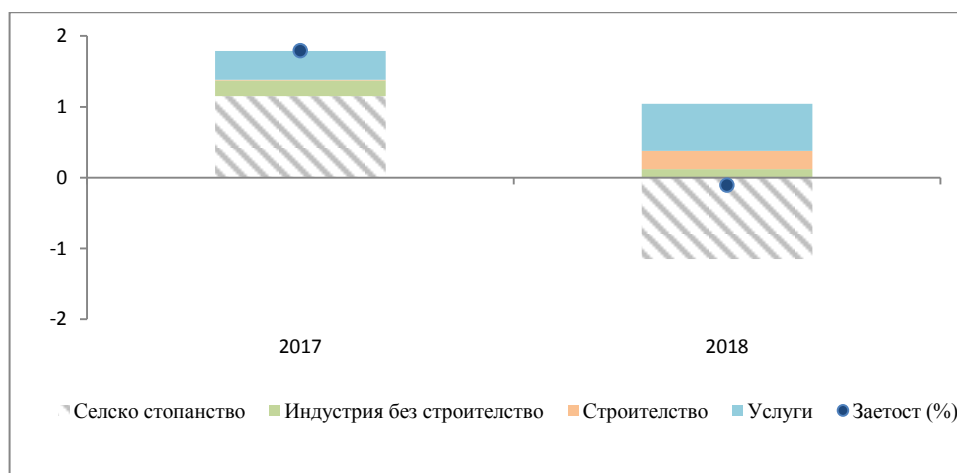
² От общия ХИПЦ са изключените храните, алкохола, цигарите и енергийните стоки.

³ Съгласно дефиницията на ЕСС 2010.

⁴ По данни от Наблюдението на работната сила

Приноси в динамиката на заетостта по сектори, пр. п.

Източник: НСИ, МФ

През 2018 г. компенсацията на един нает⁵ се характеризираше с по-нисък темп на растеж, който достигна 5,6 % спрямо 10,5 % през 2017 г. Доходите от труд в индустрията продължиха да нарастват с двуцифрени темпове и забавянето се реализира по линия на услугите, където повишеното търсене на труд сред наетите лица със средна и ниска квалификация оказва влияние за по-ниско средно ниво на доходите. Въпреки отчетеното забавяне в част от икономическите дейности, нагласите на потребителите по отношение на очакванията им за заетост останаха благоприятни и това намери отражение в ускоряване на растежа на потребителските разходи. През разглеждания период беше отчетено забавяне и в динамиката на разходите за социално осигуряване, което отразяваше изчерпване на част от ефектите, свързани с извършените промени за повишаване на осигурителната тежест от началото на 2017 г. (за лицата по чл. 69 на КСО). Все пак, подобно на предходната година разходите за социално осигуряване продължиха да нарастват с изпреварващ темп спрямо разходите за труд в съответствие със заложеното нарастване на осигурителната тежест за ДОО с нов 1 пр. п. и през 2018 г.

Разгледано по форма на собственост⁶, нарастването на средната работна заплата в частния и общественния сектор на икономиката беше аналогично – по 9,4 % в номинално изражение. Положителен принос към развитието на заплатите оказва планираното увеличение на разходите за труд в приоритетни области на публичния сектор и минималната работна заплата (10,9 %).

Динамиката на доходите беше подкрепена от повишаването на добавената стойност в услугите и преработващата промишленост, като реалният растеж на производителността на труда общо в икономиката⁷ се ускори до 3,2 % през 2018 г. От гледна точка на оценяване на разходната конкурентоспособност, текущото развитие на доходите и производителността на труда обуслови забавянето на растежа на разходите за труд на единица продукция в номинално изражение⁸ до 2,4 % през 2018 г. спрямо 8,4 % през 2017 г.

⁵ Съгласно дефиницията на ЕСС 2010.

⁶ По предварителни данни от годишната статистика на заетостта и разходите за труд.

⁷ Показателят е изчислен като отношение между БВП по постоянни цени и броя на заетите лица съгласно дефиницията на ЕСС 2010.

⁸ Показателят е изчислен като отношение между компенсацията на един нает по текущи цени и БВП на един зает по постоянни цени съгласно дефиницията на ЕСС 2010.

1.4 Външен сектор

През 2018 г. по текущата и капиталовата сметка бе отчетен значителен излишък в размер на 3,1 млрд. евро (5,7 % от БВП).

Излишъкът по текущата сметка възлезе на 2,5 млрд. евро или 4,6 % от БВП, като положителните баланси по *услуги* и *вторичен доход* напълно компенсират *търговския дефицит* и отрицателното салдо по *първичен доход*.

И при износа, и при вноса на стоки бе отчетено номинално повишение. При износа то се дължеше на увеличение на цените, но търгуваните количества отбелязаха спад. Номиналното нарастване на вноса се дължеше както на по-големите изтъргувани количества, така и на нарастващите цени, най-вече на енергийните суровини и металите. Търговията с държави членки на ЕС продължи да бъде водеща, но за първи път от 2015 г. се наблюдаваше спад на износа за трети страни. В резултат делът на износа към ЕС надмина две трети от общия износ.

Основен принос за номиналния ръст на износа имаха групите *суровини и материали* и *потребителски стоки*, а за нарастването на вноса водещи бяха *суровини и материали* и *инвестиционни стоки*. По-високите цени на горивата бяха благоприятни за номиналното нарастване на вноса, но в количествено отношение бе отчетено понижение. В същото време, износоът на *минерални горива* отбеляза спад както в номинално, така и в количествено изражение.

Динамика на износа на стоки (FOB)

Показатели	2017		2018	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	5,9	24,5	2,0	24,7
Суровини и материали	15,8	39,0	2,9	39,6
Инвестиционни стоки	21,8	25,2	1,3	25,2
Енергийни стоки	26,6	11,1	-7,1	10,2
Износ към Европейския съюз	10,9	63,3	9,1	68,2
Износ към страни извън ЕС	25,1	36,7	-12,5	31,8

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Общият износ на стоки нарасна с 1,5 % в номинално изражение, а вносоът - с 6,8 %.

Динамика на вноса на стоки (CIF)

Показатели	2017		2018	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	9,5	21,5	6,4	21,6
Суровини и материали	18,4	36,8	6,1	36,8
Инвестиционни стоки	10,0	25,9	9,4	26,6
Енергийни стоки	30,4	15,2	1,0	14,5
Внос от Европейския съюз	7,9	51,0	6,3	51,1
Внос от страни извън ЕС	25,1	49,0	6,2	48,9

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Търговският дефицит⁹ се увеличи с 1,5 млрд. евро спрямо предходната година, като отрицателното салдо достигна 4,1% от БВП.

Излишъкът по статия *услуги* се увеличи до 6,2 % от БВП през 2018 г., като основната причина бе високият ръст на износа на *компютърни и информационни и други бизнес услуги* и плащанията, свързани с *пътувания на чужденци в България*. В същото време растежът на вноса (3,3 %) бе ограничен от спад на внесените *финансови услуги*.

Салдото по статия *първичен доход* имаше положителен принос за подобряване на баланса по *текущата сметка*. Дефицитът ѝ се сви до 1 % от БВП, при 4,6 % за предходната година. Увеличение бе отчетено при плащанията на българи работещи в чужбина (за срок под 1 година) с 6,5 %, докато изплатеният към нерезиденти инвестиционен доход се понижи с 50,8 %.

През 2018 г. по финансовата сметка¹⁰ бяха отчетени нетни изходящи потоци в размер на 627,4 млн. евро, което отрази по-високото нарастване на активите спрямо пасивите. Годишните входящи потоци по преки чуждестранни инвестиции достигнаха 4 % от БВП или 2,2 млрд. евро и бяха основно под формата на дългови инструменти.

Брутният външен дълг достигна 60,4 % от БВП (33,3 млрд. евро) в края на 2018 г. Спрямо декември 2017 г. размерът на вътрешнофирменото кредитиране намалю с 2,3 пр. п., докато дългът на банковия сектор остана почти непроменен като съотношение към БВП. Външният дълг на частния сектор се сви с 1,1 %, а този на сектор „Държавно управление“ намалю с 2,9 % и достигна 10,1 % от БВП.

1.5 Финансов сектор

Основната цел на паричната политика в България е поддържане на ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица. Постигането на тази цел се осъществява чрез режим на паричен съвет с фиксиран валутен курс на националната валута към еврото.

Брутните международни валутни резерви на страната продължиха да осигуряват стабилното функциониране на Паричния съвет. Пазарната им стойност към края на 2018 г. възлезе на 25,1 млрд. евро или с 6 % повече спрямо година по-рано.

През 2018 г. банковата система в България остана стабилна при продължаващ процес на подобряване на качеството на активите, високи равнища на капиталова адекватност и ликвидност. В края на годината отношението на ликвидното покритие бе 294,1 %¹¹, а коефициентът на обща капиталова адекватност възлезе на 20,38 %.

Нарастването на кредитите и авансите имаше съществен принос за растежа на активите в банковата система. В края на 2018 г. те възлязоха на 105,6 млрд. лв., като бяха със 7,9 % повече спрямо година по-рано. Печалбата на банковата система към 31 декември 2018 г. беше 1 678 млн. лв., като отчете значително повишение спрямо предходната година (42,9 %)¹². Това се отрази и в подобрене на показателите за доходност на системата. Към края на декември 2018 г. нивата на показателите за възвръщаемост на активите и на балансовия капитал бяха съответно 1,59 % и 12,11 %, при 1,20 % и 9,32 % в края на 2017 г.

Развитието на кредитите в частния сектор беше във възходяща посока през цялата 2018 г., за което допринесоха благоприятната макроикономическа среда, нарастващото вътрешно търсене и ниските лихвени проценти по кредитите. Ускорението на кредита за

⁹ Анализът е съставен с данни от платежния баланс на България, публикувани от БНБ. В платежния баланс данните за вноса и износа са по цени FOB. Данните в таблиците са от външнотърговската статистика, публикувана от БНБ, при която статистика за износа е по цени FOB, а за вноса – по цени CIF.

¹⁰ Аналитично представяне на платежния баланс.

¹¹ Изчислено като съотношение на ликвидния буфер и нетните изходящи ликвидни потоци.

¹² На база на получени данни на индивидуална основа.

частния сектор бе съпроводено и с трайна тенденция на намаляване на дела и размера на необслужваните кредити. Делът им в общата сума на брутните кредити и аванси намалю до 7,6 % в края на декември. В същото време, депозитите на неправителствения сектор продължиха да нарастват стабилно. В края на декември годишното им увеличение беше 7,3 %. Основен принос за растежа имаха депозитите на домакинствата, които нарастваха с ускоряващ се темп през годината и към края на 2018 г. годишният им растеж беше 7,7 %, а този на депозитите на нефинансовите предприятия – 5,2 %.

Растежът на кредита за частния сектор се ускори до 8,4 %, като положителен принос за динамиката имаха както фирмените кредити, които се увеличиха с 5,4 % спрямо края на 2017 г., така и кредитите за домакинства, чийто растеж бе по-висок (11,2 %). Потребителските кредити бяха основен фактор за по-бързото нарастване на кредита за домакинствата, с ръст от 17,7 % на годишна база при 5,8 % в края на 2017 г. От една страна, ускорението отразяваше ефекта от включването на нова отчетна единица в обхвата на паричната статистика от април 2018 г., поради осъществено преобразуване в сектора. От друга, фундаментални фактори като положителното развитие на пазара на труда, вкл. доходите и благоприятните очаквания подкрепиха търсенето на потребителски кредити през годината. Жилищните кредити също допринесоха за ускорението на кредита за домакинствата. В края на 2018 г. нарастването им беше 11,4 % при 7,4 % в края на 2017 г. Размерът на „други кредити“ се понижаваше от м. март до края на годината, в т.ч. отразявайки и ефекта от изплащанията от страна на правителството на кредити, отпуснати по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. Намалението им беше 24,3 % в края на 2018 г.

Кредит за частния сектор (год. растеж, %)

Източник: БНБ, МФ

2. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложиени в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г.

Номиналната стойност на брутният вътрешен продукт по отчетни данни, публикувани през март 2019 г., бе с 2,3 млрд. лв. по-висока от прогнозата, използвана в ЗДБРБ за 2018 г., която бе изготвена през септември 2017 г. По-голямата част от разликата – 1,4 млрд. лв., се дължеше на ревизията на данните за БВП за 2017 г., публикувана от

НСИ през октомври 2018 г., а останалата около 800 млн. лв. бе резултат от разлика между прогноза и отчет.

Реалният растеж на БВП бе по-нисък от прогнозирания в ЗДБРБ за 2018 г., но дефлаторът бе по-висок, поради по-високото нарастване на цените, което доведе до по-висока номинална стойност на БВП.

При прогнозиран реален растеж от 3,9 %, БВП за 2018 г. се повиши с 3,1 %. По-ниският растеж се дължеше изцяло на неблагоприятното развитие на износа, докато вътрешното търсене отчете по-висок растеж от очаквания. Частното потребление се повиши с 6,4 % през 2018 г. при очакван растеж в бюджетната прогноза от 4,5 %. Доброто представяне на пазара на труда, нарастването на доходите и повишената кредитна активност бяха сред основните фактори, които допринесоха за по-благоприятната от очакваната динамика на частното потребление. Нарастването на инвестициите в основен капитал също бе по-високо (6,5 %) от очакваното (4,3 %). Забавянето на растежа на външното търсене, при очаквания за леко подобрене, съчетано с няколко временни негативни фактори, засягащи търговията на отделни фирми с нефтопродукти и метали¹³, се отрази в по-съществено отклонение на динамиката на износа спрямо прогнозата. В реално изражение износът на стоки и услуги се понижи с 0,8 %, при прогнозиран растеж от 5,9 %. По-слабият износ се отрази и в по-нисък от прогнозиран растеж на вноса. Същевременно, поради по-доброто от очакваното вътрешно търсене, отклонението от прогнозата при вноса бе по-малко от това при износа.

Отчетната стойност на дефлатора на БВП бе (3,6 %), а прогнозната (2 %). Това се дължеше на по-високото от очакваното развитие на инфлационните процеси в страната под влияние на вносните цени на суровините и по-високото вътрешно търсене, което се отрази на дефлаторите на потреблението и инвестициите.

Външни допускания и основни макроикономически показатели на България през 2018 г.

Показатели		Бюджетна прогноза	Отчетни данни
Международна среда			
Растеж на световната икономика	процент	3,7	3,6 ¹⁴
Растеж на икономиката на ЕС	процент	2,0	2,0
Валутен курс	лева/щ.д.	1,64	1,66
Цена на петрол „Брент“	щ.д./барел	52,6	71,1
Цена на неенергийни суровини	щ.д., %	0,4	1,7
Брутен вътрешен продукт			
БВП - текущи цени	млн. лева	105 609	107 925
БВП - реален растеж	процент	3,9	3,1
Потребление	процент	4,7	6,0
Инвестиции	процент	4,3	6,6
Износ на стоки и услуги	процент	5,9	-0,8
Внос на стоки и услуги	процент	7,1	3,7
Пазар на труда и цени			

¹³ Пониженият износ на нефтопродукти се наблюдаваше в основна степен в търговията с Турция и беше повлиян и от временното спиране за ремонтни дейности на водещата в България нефтопреработваща компания. Бе отчетен и съществен спад в износа към Русия, който отразяваше и еднократен ефект, след като през 2017 г. бе реекспортирано неизползвано оборудване.

¹⁴ Оценка на МВФ (Световен икономически преглед от април 2019 г.)

Заетост (СНС)	процент	0,6	-0,1
Коефициент на безработица (НРС)	процент	6,2	5,2
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)	процент	1,4	2,6
Платежен баланс			
Текуща сметка	млн. евро	2 386,5	2 547,5
в процент от БВП	процент	4,4	4,6

Източник: НСИ, БНБ, МФ, Евростат, МВФ, СБ

Разликите в средногодишната инфлация за 2018 г. между прогнозираните стойности и отчетените се дължат на значително по-високите цени на петрола за 2018 г., в сравнение с тогавашните очаквания на международни институции, които бяха част от допусканията в прогнозата на МФ. При изготвянето на прогнозата се очакваше цената на петрола „Брент“ за 2018 г. да бъде около 53 щ.д., докато отчетната цена беше 71 щ.д. – с над 33 % по-висока. Търсенето от страна на домакинствата също беше малко по-високо, което заедно с вторичните фактори от по-високите цени на петрола и други суровини се отрази в по-високо нарастване на цените на услугите и оттам в базисната инфлация.

Реализираните номинални темпове на растеж, както по отношение на вноса, така и на износа, бяха по-ниски от заложените в ЗДБРБ за 2018 г. Същевременно, стойността на износа на стоки и услуги бе близка до прогнозираната, а тази на вноса бе по-висока от прогнозата за 2018 г. с около 1,3 млрд. евро. Общата динамика на платежния баланс съответстваше на прогнозата – бе наблюдавано понижение на излишъка по текущата сметка, породено от влошаване на баланса по стоки и услуги, предопределено от по-висок дефицит при стоките.

През 2018 г. динамиката на заетостта бе по-слаба от очаквания в Бюджет 2018 г. растеж от 0,6 % поради силната волатилност на заетите в селското стопанство, които отбелязаха съществено понижение, след значителното увеличение през 2017 г. Коефициентът на безработица от 5,2 % остана с 1 пр. п. по-нисък спрямо очакваната стойност от 6,2 %, повлиян от намалението на работната сила, при очаквано нарастване на икономически активните лица в Бюджет 2018. Растежът на компенсацията на един нает през 2018 г. остана по-нисък спрямо очаквания (5,6 % спрямо 6,6 %), което се обуславяше в голяма степен от отчетената по-висока база през 2017 г. Ревизиите на данните за БВП по доходния метод доведоха до повишение на темпа на нарастване на компенсацията на един нает до 10,5 % през 2017 г. при заложен 6 % по предварителни данни, което намери отражение в по-ниско нарастване на показателя през 2018 г.

3. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика

През 2018 г. се запази основната рамка на данъчната политика, с изключение на някои дискреционни промени. При приходите от социалното осигуряване бе увеличена осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 1 пр. п., а при косвените данъци с последното поетапно увеличение бе достигнато минималното изискуемо ниво в ЕС на акцизните ставки върху цигарите. Акцизите за нагряваеми тютюневи изделия също бяха повишени. Данъчната тежест, измерена чрез съотношението на общите данъчно-осигурителни приходи към номиналния БВП, се увеличи от 29,3 % през 2017 до 29,9 % през 2018 г., основно поради постъпилите повече приходи от осигурителни вноски и от косвени данъци.

Публичните разходи като процент от БВП нараснаха с 2,5 пр. п. до 36,6 % при 34,1 % за 2017 год. Крайните потребителски разходи на правителството се увеличиха с 3,1 % в реално изражение, а колективното потребление нарасна с 6,3 %. По текущи цени,

растежът на индивидуалното потребление на правителството се ускори до 11,1 %, а на колективното – до 14,8 %, като общо публичният сектор е изразходил с 13 % повече средства за потребление в сравнение с предходната година. От тях, разходите за персонал и издръжка имаха водещ принос.

От страна на разходите, за разлика от 2017 г., когато приносът на публичния сектор бе неутрален, през 2018 г. той бе значителен и с положителен знак. При растеж на БВП от 3,1 % в реално изражение, общо приносът на правителственото потребление и инвестиции бе близо 1,5 пр. п. От страна на доходите, номиналното нарастване на разполагаемия доход на домакинствата¹⁵ през 2018 г. възлезе на 5 %, като приносът на компенсациите на наетите в сектор „Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа“ се повиши до 1,9 при 1,7 пр. п. през 2017 г. Приносите на пенсиите и социалните трансфери към номиналния растеж на разполагаемия доход бяха съответно 0,8 и 0,3 пр. п. Влиянието на данъците и осигуровките остана близко до отчетеното през 2017 г.

Данъчната политика на Република България е ориентирана към осигуряване на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план, както и на необходимия финансов ресурс за изпълнение на фискалната политика на правителството. В международен аспект данъчната политика е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност чрез запазване на ниските данъчни ставки за преките данъци (корпоративни данъци и данъци върху доходите на физическите лица), широка данъчна основа и малко на брой данъчни преференции.

Основните цели на данъчната политика за 2018 г. бяха свързани с подобряване на събираемостта на приходите и справяне със сенчестата икономика чрез противодействие на данъчните измами, предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане. Запази се приоритетът за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Основни инструменти за реализиране на целите са засилването на взаимодействието на институциите и обмена на информация както в национален, така и в международен мащаб.

Важна роля за постигане на основните приоритети на данъчната политика в Р. България и увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и такси има повишаването на ефективността при тяхното администриране. С оглед на това, приходните администрации реализират мерки, насочени към подобряване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, повишаване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване разходите, както на клиентите, така и на администрацията. При необходимост, тези мерки се осъществяват след инициране на законодателни промени.

През 2018 г. продължи изпълнението на мерките, свързани с увеличаване на данъчните приходи и намаляване на размера на сенчестата икономика от Плана за действие към Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 (ЕНС), приета с РМС № 806 от 2015 година. Със създаването на Стратегията се въведе много добра практика на единен междуинституционален подход за координация и тясно оперативно сътрудничество между компетентните национални институции в областта на приходите, разработи се система от индикатори за мониторинг и оценка, с конкретни срокове за изпълнение и отговорни институции. В съответствие с

¹⁵ Разполагаемият доход на домакинствата представлява сума от компенсация на наетите, смесен доход, получени трансфери (пенсии, помощи, доход от чужбина), като са извадени текущите данъци върху дохода и имуществото и платените осигурителни вноски.

специфичната препоръка на Съвета на ЕС към България в областта на данъчната политика от 11 юли 2017 г. и предвид положителните резултати, постигнати през последните години, срокът на действие на Стратегията беше удължен, като се одобри и план за действие с конкретни мерки за осъществяване през 2018 г. (РМС № 95/16.02.2018 г.). През март 2019 г. правителството одобри четвъртия Доклад с оценка по прилагането на ЕНС за изпълнените мерки и дейности през 2018 г. (решение по т. 4 от Протокол № 13 от заседанието на Министерския съвет на 27 март 2019 г.). С оглед заключителния характер на доклада, от гледна точка на действието на Стратегията, в него са включени и обобщени резултати за периода 2015-2018. Повечето от мерките, предвидени в плана за действие към ЕНС, са постоянни и заедно с редица други са включени в стратегическите документи, които всяка от отговорните институции разработва и прилага. Основните резултати от изпълнението на мерките в областта на данъчната политика през следващите години ще бъдат представяни в Националната програма за реформи в България в рамките на Европейския семестър.

През отчетния период продължи да действа механизмът за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури. Мярката цели намаляване на данъчните измами с ДДС, ограничаване на нелоялната конкуренция в отрасъла и предоставяне на значителен допълнителен финансов ресурс на търговците и преработвателите в бранша, като срокът на действие на механизма беше удължен до 30.06.2022 година. Предприеха се мерки, свързани с развиване и усъвършенстване на фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) на територията на Република България, чрез разширяване на обхвата на СВФР, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение за доставки на стоки от рискови лица. Действието на мярката е свързано със защита на фискалната позиция, предотвратяване неплащането на данъчни задължения, ограничаване на нелоялната конкуренция и закрила на българските производители на стоки с висок фискален риск. Подобряването на ефективността на контрола върху акцизните стоки продължи да е една от приоритетните задачи, свързани с намаляване на дела на сенчестата икономика и укриването на данъци. В тази връзка бяха предприети засилени мерки на данъчната политика за изсветляване на бизнеса с горива и ангажиране на различни компетентни органи за осъществяване на цялостен контрол. С оглед повишаване на приходите в бюджета беше увеличена акцизната ставка на нагряваемите тютюневи изделия от 152 лв./кг. на 233 лв./кг.

С цел намаляване на административната тежест върху бизнеса и гражданите бяха въведени мерки, свързани с оптимизиране и опростяване на нормативните режими и процедури, разработване и внедряване на нови електронни услуги от приходните администрации по предоставяне на интегрирана информация на задължените лица и на други институции, увеличаване на подаваните данъчни и осигурителни декларации по електронен път и други. През периода продължи да се насърчава доброволното спазване на законодателството чрез реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията.

Повиши се контролът и събираемостта на текущи и просрочени задължения чрез въвеждане на изискване плащания по договори от разпоредители с бюджет над определен размер да бъдат извършвани само след потвърждение от приходните администрации, че получателите нямат публични задължения. Мярката се усъвършенства, като се предостави възможност на приходните агенции на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата-изпълнители по договори/получатели на плащания (РМС № 592 от 2018 г.).

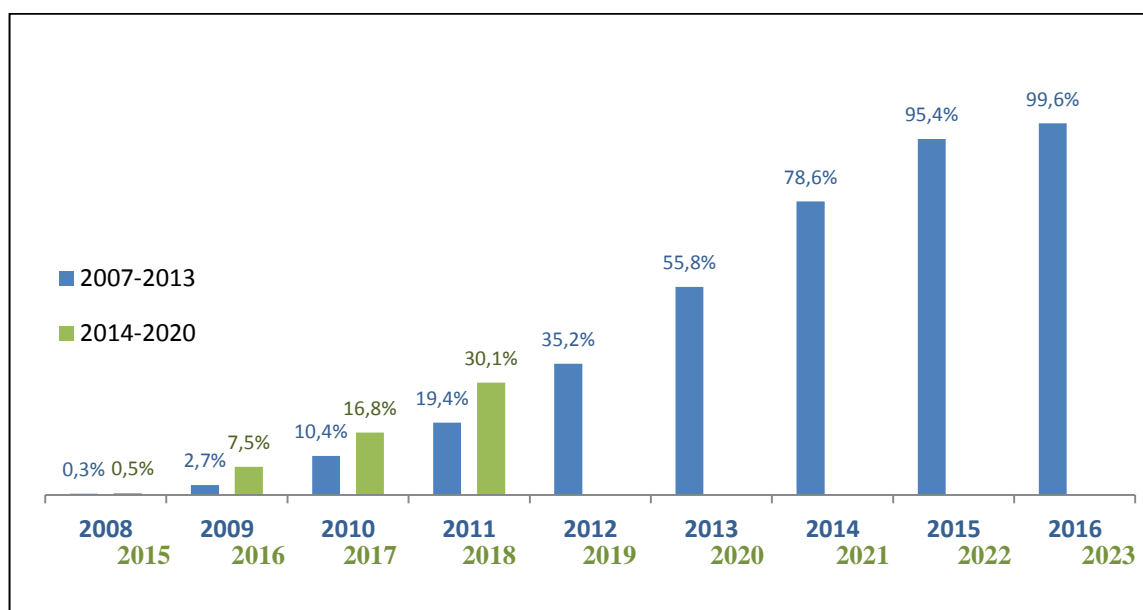

4. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми

След завършването на изпълнението на оперативните програми (ОП) от първия програмен период, след влизането на страната в ЕС (2007-2013 г.), започва да набира скорост изпълнението на ОП от втория програмен период (2014-2020 г.). Общата стойност на публичните ¹⁶ средства по оперативните програми, разплатени през 2018 г., възлиза на над 1 млрд. евро, представляващи 13,3 % от бюджета на програмите. През годината темпът на усвояване се ускори с 4 пр. п. спрямо 2017 г., а финансовото изпълнение на програмите достигна 30,1 %, надвишавайки чувствително регистрираното ниво през съответния период на миналия програмен период (19,4 %).

Към края на 2018 г. най-висок е процентът на финансово изпълнение по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ (100 %), което е логично предвид характера на програмата, която финансира инструмент тип финансов инженеринг, като средствата от ЕС постъпват в началото на програмния период. На второ място е ОП „Развитие на човешките ресурси“ (39,4 %), която предоставя стандартно безвъзмездно финансиране. Най-ниско е изпълнението на ОП „Добро управление“ (15,9 %).

Процентно финансово изпълнение на ОП, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ и КФ

Източник: МФ

Размерът на разплатените публични средства за периода януари 2007 – декември 2018 г. общо за двата програмни периода възлиза на 10,3 млрд. евро. По изчисления на Министерството на финансите, с данни от консолидираната фискална програма на страната, за периода 2008-2018 г., средствата от ЕС¹⁷ са финансирани 45,5 % от всички дългосрочни капиталови разходи на правителството. През 2018 г., предвид постепенно напредващия етап на усвояването на средствата по оперативните програми от втория програмен период, е налице сравнително нисък дял на европейските средства в общите

¹⁶ Средства от Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд и съответното национално съфинансиране

¹⁷ Включват средствата по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

капиталови разходи на държавния бюджет (35,3 %). Въпреки това се наблюдава ускоряване на темпа на усвояването и приближаване до средната стойност за периода.

Макроикономическият ефект върху българската икономика от средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС е оценен чрез иконометричния модел СИБИЛА, версия 2.0. Изчисленията показват, че около 41 % от генерирания растеж за периода 2008-2018 г. се дължи на изпълнението на оперативните програми. Така, към края на 2018 г. нивото на реалния БВП е по-високо с 10,4 % спрямо сценария без кохезионни средства. В резултат на Кохезионната политика са стимулирани и частните инвестиции, отбелязали нарастване с 16,5 % спрямо базисния сценарий.

Структурните инструменти имат положително въздействие и върху пазара на труда, като за периода 2008-2018 г. са допринесли за нарастване на заетите и значително намаляване на безработните лица. Към края на разглеждания период, коефициентът на безработица би бил с 6,2 пр. п. по-висок в отсъствието на средствата от ЕС.

Средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС са допринесли и за подобряване на конкурентните позиции на българската икономика, като нетният ефект от подкрепените със средства от ЕК интервенции върху износа за периода 2008-2018 г. е възлязъл на 1,8 %.

5. Изпълнение на мерките за намаляване на макроикономическите дисбаланси и други на база на одобрените препоръки на Съвета на Европейския съюз относно Националната програма за реформи и Конвергентната програма

През март 2018 г. България бе деескалирана в по-ниска категория дисбаланси, които вече не се оценяват като прекомерни. Това бе резултат от постигнатия стабилен икономически растеж, подобрените условия на пазара на труда, добрите фискални резултати, насочени за преодоляване на икономическите и социални предизвикателства, и подобрената устойчивост на финансовия сектор и напредъка в изпълнението на ангажиментите и мерките през последните три години, адресиращи специфичните за страната препоръки на Съвета на ЕС.

През 2018 г. започна процес за определяне на ключови индикатори по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет с цел проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи. Определените ключови индикатори бяха включени в доклада към ЗДБРБ за 2019 г. и АСБП за 2020-2021 г. При проследяване на изпълнението на заложените индикатори бяха включени за преглед 7 министерства и 21 общини, за които се счита, че имат значителен потенциал за подобряване на ефективността и ефикасността на разходите за персонал и издръжка. По отношение на борбата със сенчестата икономика целите на данъчната политика са насочени към изпълнение на мерки и действия, които могат да окажат ограничаващо въздействие върху предпоставките и индикаторите за проявление на сенчестата икономика. Такива предпоставки и индикатори са: разплащания в брой, укриване на продажби или отчитане на продажби на занижени цени, извършване на нерегистрирани дейности или на недеклариран труд срещу възнаграждение, водене на двойно счетоводство. За подобряване на събираемостта на данъчните постъпления, както и в борбата със сивата икономика, през периода 2015–2018 г. бяха изпълнявани мерките от плана към Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството. Предвид постигнатите положителни резултати, набелязаните

постоянни мерки, заедно с редица други, са включени в стратегическите документи, които всяка от отговорните институции разработва и прилага.

През 2018 г. започна изпълнението на проект по Програмата за подкрепа на структурни реформи, който има за цел подобряване на рамката за управление на държавните предприятия. Проектът предвижда приемане на законодателни промени до средата на 2019 г., с които да се приложат насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие в тази област.

В областта на банковия надзор БНБ продължи своята активна работа по линия на прецизиране и усъвършенстване на законодателната рамка. В това число бяха инициирани и приети законодателни изменения в Закона за кредитните институции, Наредба № 37 за вътрешните експозиции на банките, както и други нормативни изменения. През 2018 г. БНБ прие насоки на Европейския банков орган с цел да се гарантира хармонизирано прилагане на пруденциалните правила в рамките на Европейския съюз. Преразгледано бе ръководството за надзорен преглед и оценка на управление „Банков надзор“ и бе прието с решение № 279 от 14 ноември 2018 г. на управителния съвет на БНБ.

През 2018 г. КФН започна изпълнението на Плана за действие, изготвен съвместно с Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване въз основа на препоръките на МВФ и СБ. Бяха приети изменения в нормативната уредба, с които в цялост бяха изпълнени ангажиментите за засилване на надзора и законодателството в небанковия финансов сектор. Наръчниците за риск, базиран надзор в застрахователния и пенсионноосигурителния сектор, бяха утвърдени през декември 2018 и се прилагат от 1 януари 2019 г. Нормативната уредба относно оценката на някои категории активи в областта на застраховането и пенсионното осигуряване беше ревизирана.

В областта на нормативната уредба на несъстоятелността през 2018 г. стартира съвместен проект със Службата за подкрепа на структурните реформи на ЕК с цел установяване на съществуващите пропуски в законодателството и изготвяне на пътна карта със списък на необходимите мерки за отстраняване на тези пропуски.

Подобряването на насочеността на активната политика на пазара на труда бе свързано с усъвършенстване на услугите по заетостта и въвеждане и прилагане на нови инструменти и инициативи, насочени към трудовата интеграция на най-неравнопоставените групи.

В областта на средното образование продължава прилагането на обща и допълнителна подкрепа за децата и учениците, като в резултат на действието на Наредбата за приобщаващото образование се очакват по-ефективни резултати.

За повишаване на ефективността на системата на здравеопазване и на здравните резултати продължи изпълнението на целите и мерките от Националната здравна стратегия 2020 и на Плана за действие към нея.

II. ФИСКАЛНИ РАЗВИТИЯ ПРЕЗ 2018 г.

1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение

Основните акценти, които се откриха в хода на бюджетното изпълнение бяха свързани с продължилото за поредна година подобрение на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, докато разходите са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. При анализа на параметрите по изпълнението на консолидираната фискална програма се отчита и ускоряване при усвояването на средствата по програмите и фондовете на ЕС, съответно нарастване на грантовете от ЕК за България, съпоставено с предходните две години.

Положителните тенденции в приходната част на бюджета се проявиха още от самото начало на годината, като през следващите месеци те бяха затвърдени и в годишен план приходите, помощите и даренията по КФП превишават плана за годината с 1,4 млрд. лв. (3,8 на сто). Основен принос за това подобрение имат данъчните, вкл. осигурителните приходи, които превишават плана за годината с близо 1,1 млрд. лв. (изпълнение на разчета за годината в размер на 103,5 на сто). Съпоставено с предходната година те нарастват номинално с близо 2,7 млрд. лв. (9,0 %), като приходите от данъци по държавния бюджет нарастват с близо 1,6 млрд. лв. (7,4 %), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от почти 1,1 млрд. лв. (13,1 %). Основните фактори за ръста на приходите са, от една страна, продължаващото възходящо развитие при някои от важните макроикономически индикатори като потребление, инвестиции, намаление на нивото на безработицата и т.н., и от друга, на изпълнението на мерките, включени в Плана за действие към Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017 (ЕНС), както и други стъпки в тази насока. Изпълняваните мерки включват както действия за законодателни промени, така и мерки от приходните администрации в областта на събирането и контрола. Постигнатата по-добра ефективност при изпълнение на мерките е в пряка връзка със засилването на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и с държавите-членки на ЕС и трети страни. Изпълняваните мерки за подобряване на данъчната събираемост могат да бъдат представени в следните три основни направления:

- Насърчаване на доброволното спазване на законодателството, свързано с реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията;
- Оптимизирането на контролната дейност на приходните администрации е постоянна мярка, която непрекъснато се усъвършенства, чрез законодателни и административни промени. Развиването на тази мярка води до ограничаване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и подобряване на събираемостта на приходите, което се проявява и оценява в дългосрочен план;
- Намаляване на административната тежест чрез непрекъснато развиване и усъвършенстване на електронните услуги. Над 90% от всички основни декларации (данъчни, застрахователни, нотификации по Кодекса на труда) се получават в НАП по електронен път, което спестява на бизнеса и гражданите значителни административни разходи.

Основните постоянни мерки в областта на данъчната политика, свързани с повишаване на приходите от данъци, включват: Развиване и усъвършенстване на мярката,

свързана с осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР); Прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури като един от най-ефективните инструменти за предотвратяване на данъчните измами с ДДС и повишаване на приходите в бюджета; Прилагане на механизъм, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, чрез осъществяване на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител и обмен на данни между информационните системи на двете приходни агенции; Усъвършенстване на мярката, свързана с прилагане на механизъм за погасяване на публични задължения на лица с вземания от общини, други ведомства или държавни предприятия по договори за обществени поръчки и такива, възложени в изпълнение на оперативни програми на Европейския съюз; Осъществяване на постоянен мониторинг спрямо длъжници с просрочени задължения в размер над 100 хил. лв. (200 хил. лв. за Териториална дирекция на НАП София-град) за данъци и задължителни осигурителни вноски и утвърден план за провеждане на телефонни кампании по график.

Системното прилагане на мерките в областта на данъчната политика оказва влияние върху предпоставките и индикаторите за проявление на сенчестата икономика и намаляване на нейното въздействие върху събираемостта на приходите в държавния бюджет, което се потвърждава от отчетените за поредна година добри параметри по изпълнението на данъчните и осигурителни приходи.

Параметрите по разходите са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г., като разходите и вноската на Република България за общия бюджет на ЕС представляват 100,5 % спрямо годишния разчет към ЗДБРБ за 2018 година. Следва да се отбележи, че минималното превишение на годишния разчет за разходите се дължи основно на промените в Закона за енергетиката, влезли в сила от 01.07.2018 г., с които е променен механизмът на събиране на приходи и извършването на разходи към производителите на електроенергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, които на етапа на изготвяне на разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. не са били известни. Основните приоритети в разходните политики през годината бяха свързани с реализирането на важни инфраструктурни проекти, увеличение на възнаграденията на заетите в сферата на образованието и други сектори, реализиране на приоритетни проекти в областта на отбраната, в социалната сфера и сектор здравеопазване и ускоряване на усвояването на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС.

Капиталовите разходи по сметките за европейски средства нарастват съществено спрямо предходната година, което е индикатор за ускоряване при усвояването на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС. Други важни приоритетни области в разходните политики бяха сферата на образованието и социалната сфера. През 2018 г. бе направена поредната стъпка при изпълнението на приоритета от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г. за поетапно увеличение на възнаграденията на педагогическия персонал в системата на средното образование. Целта е до края на 2021 г. да се достигне удвояване на възнаграденията на заетите в тази сфера. В социалната сфера бе осигурен и ресурс за изплащане на станалите вече традиционни добавки към пенсиите на хората с най-ниски пенсии. През месеците април и декември на пенсионерите с най-ниски пенсии бяха изплатени съответно великденска и коледна добавка, като необходимият ресурс в размер на 100,7 млн. лв. бе осигурен от държавния бюджет, без да се влошава одобреното бюджетно салдо. Повисоките приходи от здравноосигурителни вноски позволиха да бъде финансиран недостига в края на годината по бюджета на НЗОК.

В следствие на добрите параметри по изпълнението на приходите бюджетното салдо отчете значително подобрене до излишък в размер на 0,1 % от прогнозния БВП спрямо заложените параметри с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. за дефицит в размер на 1,0 % от БВП¹⁸. Фактор за това подобрене на бюджетната позиция е преди всичко продължилото и през 2018 г. положително развитие на параметрите по изпълнението на приходите.

Постигнатото подобрене на бюджетната позиция на България и отчетеното превишение на приходите над разходите за последните две години (2017 и 2018 г.) позволиха дълга на сектор „Държавно управление“ през този период общо да бъде намален номинално с около 3,4 млрд. лв., което като относителен дял в БВП представлява намаление със 7,0 пр. п. Въз основа на допусканията в Конвергентната програма на Република България 2019-2022 г. се очаква той да продължи да се свива през целия хоризонт на прогнозата и към края на 2022 г. да намалее до 16,7 % от прогнозния БВП.

Отчитайки доброто фискално представяне на България и базирайки се на пролетната макроикономическа прогноза на Европейската комисия и прогнозата за разходите, свързани със застаряването на населението в отделните държави, в Оценката на Конвергентната програма на България от юни 2019 г. страната ни е оценена с ниска степен на риск пред средносрочната и дългосрочната фискална устойчивост на публичните финанси. Това отново потвърждава, че България води последователна и дисциплинирана фискална политика, насочена към осигуряване на устойчивост на публичните финанси.

---

¹⁸ БВП към ЗДБРБ за 2018 г.

Бюджетна позиция на страната за 2018 г.

Бюджетно салдо по държавния бюджет

На база на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет, салдото по държавния бюджет за 2018 г. е отрицателно в размер на 4,2 млн. лв. (-0,0039 % от БВП¹⁹), което съпоставено със заложения размер за дефицита по държавния бюджет със ЗДБРБ за 2018 г. (623,5 млн. лв.) представлява подобрене с 619,3 млн. лева.

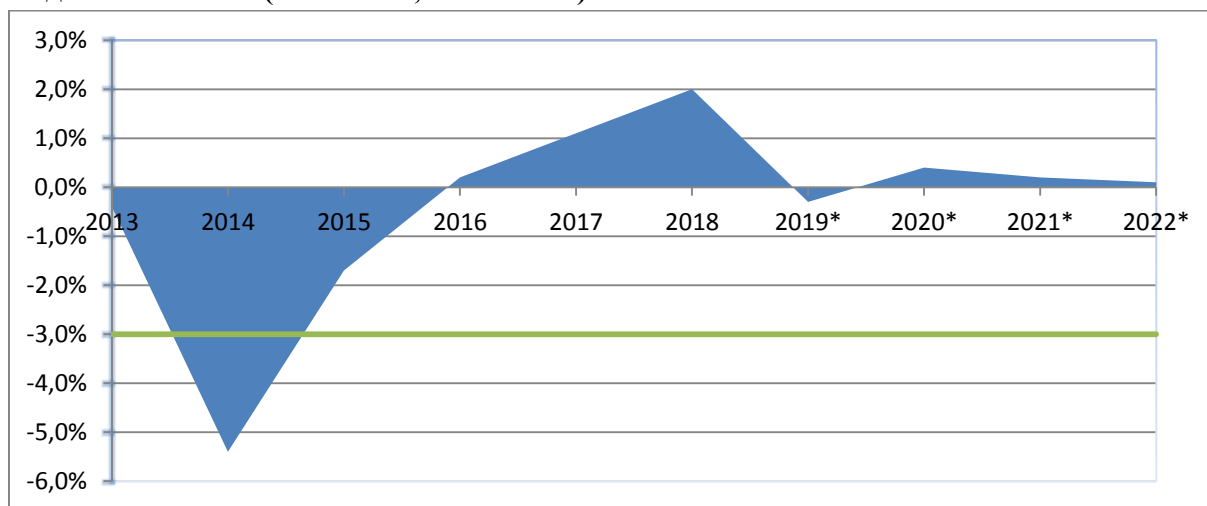
Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма

Салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2018 г. е положително в размер на 135,1 млн. лева. Отнесен към БВП, излишъкът по КФП за 2018 г. представлява 0,1 % от БВП. За сравнение в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. е заложен дефицит за годината в размер на 1 100 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с над 1,2 млрд. лв., което спомага за запазването на натрупаните значителни фискални буфери на разположение във фискалния резерв. Наличието на фискален буфер дава възможност за гъвкава политика по управлението на държавния дълг, съобразена с конкретните пазарни условия при минимизиране на ликвидните рискове. Следва също така да се отбележи, че салдото по КФП е положително за трета поредна година, след като за 2017 г. бе отчетен излишък в размер на 0,8 % от БВП.

Салдо на сектор „Държавно управление“ въз основа на методологията на Европейската система от национални и регионални сметки (ЕСС 2010)

Съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление“ за 2018 г. е положително в размер на 2,0 % от БВП, а оценката по програмата за 2019 г. е бюджетната позиция да остане близка до балансирана.

Бюджетен баланс (ЕСС 2010, % от БВП)

• * Прогноза

Източник: МФ

На база на публикуваните в края на април данни на Евростат за дефицита и дълга на държавите членки през 2018 г. се отчита подобрене и на двата показателя средно за ЕС. Осреднената стойност на дефицита за държавите-членки на ЕС за 2018 г. се равнява на 0,6 % от БВП (подобрене от дефицит в размер на 1,0 % от БВП за 2017 г.), а за страните от еврозоната – 0,5 % от БВП (подобрене от 1,0 % от БВП за 2017 г.). Тринадесет

¹⁹ БВП за 2018 г. по текущи цени по предварителни данни на НСИ е в размер на 107 925 млн. лв.

държави членки отчитат излишък за 2018 г., една - балансирано бюджетно салдо, а други дванадесет отчитат дефицит в рамките на референтната стойност на Пакта за стабилност и растеж (до 3 % от БВП). Само две държави-членки (Румъния и Кипър) отчитат дефицит по-висок или равен на референтната стойност.

По отношение на дълга, България е трета (след Естония и Люксембург) с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление“ в ЕС за 2018 г. – 22,6 % от БВП, като спрямо предходната година се отчита понижение с 3,0 пр. п. Четирнадесет държави членки надвишават референтната стойност от 60 % от БВП в Пакта за стабилност и растеж, като средно за ЕС дългът се свива с 1,7 пр. п. на годишна база до 80,0 % от БВП за 2018 година.

Фискален резерв

Фискалният резерв²⁰ към 31.12.2018 г. е 9,4 млрд. лв., в т.ч. 9,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 67 на ЗДБРБ за 2018 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

Нетни постъпления от ЕС

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2018 г. е 3 812,8 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2018 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 729,4 млн. лева.

Размер на държавния дълг

През 2018 г. размера на държавния дълг продължава положителната тенденция от последните години, отбелязвайки спад. В номинално изражение спрямо предходната година се отчита намаление с близо 1,4 млрд. лв. (от 23,5 на 22,1 млрд. лева), а като съотношение към брутният вътрешен продукт намалява с 2,9 процентни пункта съответно от 23,3 % на 20,4 %. Благоприятното изменение се дължи основно на извършените погашения по държавни задължения, без поемането на нов държавен дълг.

Предвидените законови ограничения по отношение на държавния дълг за 2018 г. са спазени, като номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2018 г. е 22,1 млрд. лв., или под прага на предвиденото в ЗДБРБ дългово ограничение от 23,5 млрд. лв.

В края на 2018 г. размерът на държавногарантирания дълг възлиза на 1,9 млрд. лв., като бележи намаление в сравнение с края на 2017 г. (2,0 млрд. лв.), съответно съотношението му към БВП се понижава до 1,7% при 2,0%, като бележи спад от 0,3 пр.п. спрямо предходната година. Основната част от него се формира от външни държавногарантирани заеми, като отчетеното намаление от 123,7 млн. лв. в номиналния размер на държавногарантирания дълг спрямо нивото му в края на 2017 г. се дължи главно на извършените погашения по действащи държавногарантирани заеми.

В рамките на ограничението за максимален размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат поети през 2018 г., няма сключени външни гаранционни споразумения

---

²⁰ В съответствие с § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси

Съответствие на основните фискални параметри по КФП и параметрите за сектор „Държавно управление“ за 2018 г. с изискванията на фискалните правила в Закона за публичните финанси

<u>Фискални правила по отношение на структурния дефицит на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 23, ал. 2 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на дефицита на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 25, ал. 2 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 26 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на салдото по КФП</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 27, ал. 4 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите по КФП</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 28 на ЗПФ са изпълнени
<u>Фискално правило по отношение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Изискванията на чл. 29 на ЗПФ са изпълнени

Източник: МФ, Евростат, ЕК

Фискални правила по отношение на структурния дефицит на сектор „Държавно управление“

Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“, залегнала в Конвергентната програма на страната, е в размер на -1,0 % от БВП. Тази цел е в пълно съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита текущото ниво през 2018 г. на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси към настоящия момент.

Както през 2017 г., така и през 2018 г. България преизпълнява средносрочната бюджетна цел (СБЦ) на страната за структурен баланс от -1% от БВП. През 2018 г. структурният баланс се подобри значително, достигайки 2 %, при 1,1 % през 2017 г.

Фискално правило по отношение на дефицита на сектор „Държавно управление“

Разпоредбите на чл. 25, ал. 2 на Закона за публичните финанси по отношение на салдото на сектор „Държавно управление“ за 2018 г. са изпълнени, като съгласно данните в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на сектор „Държавно управление“ бюджетното салдо за 2018 г. е положително в размер на 2,0 % от БВП. Оценката по програмата за 2019 г. е бюджетната позиция да остане близка до балансирана. В Конвергентната програма на Република България за периода 2019-2022 г. е предвидено поддържане на близко до балансирано салдо през целия хоризонт на прогнозата.

Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи

Според изчисленията на Европейската комисия, представени в Ръководството²¹ към Пакта за стабилност и растеж, референтният растеж на потенциалния БВП за 2018 г. възлиза на 2,2 %. България продължава да преизпълнява заложената средносрочна бюджетна цел и през 2018 г., следователно изменението на разходите, изчислено по общата методология за т. нар. бенчмарк на разходите няма водеща роля. Според Ръководството: „Страните, които са надхвърлили средносрочната бюджетна цел, не трябва да бъдат оценявани за спазване на референтния критерий за разходите, стига средносрочната цел да бъде запазена“. Освен това: „При оценка на спазването на изискванията и в съответствие с Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета, отклонението от референтния показател за разходите като цяло се изключва, ако държавата членка е превишила средносрочната бюджетна цел, основаваща се на структурния баланс“.

Фискално правило по отношение на салдото по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 27, ал. 4 на Закона за публичните финанси дефицитът по КФП на касова основа не може да надвишава 2,0 на сто от БВП. На база на годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по КФП за 2018 г. е положително (излишък) в размер на 0,1 на сто от БВП, което превишава значително референтната стойност, заложена в ЗПФ. В този смисъл разпоредбите на чл. 27, ал. 4 са изпълнени.

Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 28 от Закона за публичните финанси разходите по консолидираната фискална програма не могат да надвишават референтната стойност от 40 на сто от БВП. На база на обобщените годишни отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет общите разходи (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) по КФП за 2018 г. представляват 36,6 на сто от БВП, което съответства на посочената разпоредба.

Фискално правило по отношение на номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“

През 2018 г. фискалното правило по чл. 29 от Закона за публичните финанси относно номиналния размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, който към края на всяка година не може да надвишава 60 на сто от брутният вътрешен продукт е спазено, запазвайки се далеч под горния праг на Маастрихтския критерий за конвергенция. По предварителни данни, съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга към края на 2018 г. стойността на индикатора, определящ степента на държавна задлъжнялост и един от основните критерии за конвергенция – показателят „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ достига до ниво от около 22,6 % (при 25,6 % през 2017 г.). На база на отчетените данни за показателя изискванията на чл. 29 от ЗПФ са изпълнени.

²¹ Vademecum on the Stability and Growth Pact, Edition 2018, European Commission.

Основни параметри по консолидираната фискална програма за 2018 г.

Общо приходите, помощите и даренията по КФП през 2018 г. достигат 36,7 % от БВП. Съпоставено с 2017 г. се отчита нарастване с 1,8 пр. п., като принос за този ръст имат както данъчните и неданъчните приходи по националния бюджет, така и постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове от ЕС). Съпоставено с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. изпълнението на приходите, помощите и даренията представлява 103,8 на сто.

Относителният дял в БВП на **данъчните приходи** (вкл. приходите от осигурителни вноски) нараства спрямо 2017 г. с 0,6 пр. п. С най-голям принос за този ръст са постъпленията от социално-осигурителни вноски – 0,5 пр. п. и приходите в частта на преките данъци – с 0,1 пр. п. Приходите в частта на косвените данъци се запазват на нивото си от предходната година като относителен дял в БВП и възлизат на 14,4 % от БВП. Основните фактори за увеличението на приходите от социални и здравни осигуровки и данъка върху доходите на физическите лица са продължилата и през 2018 година тенденция на нарастване на заетостта и регистрирания чувствителен ръст на възнагражденията както в обществения, така и в частния сектор, също така трябва да се отбележи и увеличението на минималните осигурителни прагове от началото на 2018 г. Влияние оказват и продължаващите действия от страна на приходните администрации в изпълнение на посочената по-горе стратегия за повишаване събираемостта на приходите, борба с укриването на данъци и осигуровки, мерките за изсветляване на икономиката, пресичането на контрабандните канали и цялостното взаимодействие между приходните агенции и другите правоприлагащи органи за предотвратяване на икономически престъпления. През 2018 г. няма задържане на данъчен кредит и нивото му остава близко до отчетеното в края на 2017 г., което е свързано с продължаващите мерки за ускорено възстановяване на ДДС към фирмите, намаляване на административната тежест и е част от усилията за поддържане на коректни взаимоотношения с бизнеса. В изпълнение на посочената Стратегия продължават да се изпълняват набелязаните мерки за подобряване на комуникацията и улесняване на работата на бизнеса с приходните администрации и за намаляване на административната тежест. Фискалните ефекти от тези мерки намират проявление в увеличените постъпления при голяма част от данъците.

При **неданъчните приходи** се отбелязва нарастване като дял от БВП в сравнение с предходната година с 0,7 пр. п. Основният фактор за по-високите постъпления в частта на неданъчните приходи спрямо 2017 г. са направените промени в Закона за енергетиката в сила от юли 2018 г., с които бе променен редът за формиране на отчисленията в полза на Фонд сигурност на електроенергийната система (ФСЕС), както и увеличената пазарна цена при търговете на квоти за емисии на парникови газове. В резултат на законовите промени по бюджета на ФСЕС постъпват приходите от цената и/или компонентата от цената, чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсиране на разходите по чл. 34 и 35 от Закона за енергетиката. Поради тези причини приходите, съответно разпределените разходи към производителите на електроенергия през 2018 г., нарастват значително, но от гледна точка на бюджетното салдо тези промени имат неутрален ефект.

Относителният дял в БВП на **приходите от помощи и дарения** отчита ръст спрямо предходната година с 0,5 пр. п., което индикира за ускоряване при усвояването на средствата по програмите и фондовете на ЕС, съответно нарастване на грантовете от ЕК за България, съпоставено с предходните две години. Следва да се отбележи, че съпоставени с параметрите при договарянето и заплащането на проектите към същия етап на изпълнение на оперативните програми за предходния програмен период (2007–2013 г.),

текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри.

Общо разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) през 2018 г. са в размер на 36,6 % от БВП, като спрямо 2017 г. се отчита нарастване с 2,5 пр. п. Съпоставено с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. разходите по КФП представляват 100,5 % спрямо годишния разчет, като превишението се дължи на по-високите от планираните разходи за субсидии на ФСЕС. Основните елементи на разходите, които отчитат ръст като относителен дял в БВП спрямо предходната година, са капиталовите разходи, разходите за субсидии, разходите за персонал и др.

Основните приоритети в разходните политики през годината бяха свързани с реализирането на важни инфраструктурни проекти, увеличение на възнагражденията на заетите в сферата на образованието и други сектори, реализиране на приоритетни проекти в областта на отбраната, запазване на социалната ангажираност на държавата, поддържане и разширяване на социалните услуги и дейности и подкрепа на най-уязвимите групи от населението, увеличение на средствата за сектор здравеопазване, осигуряване на благоприятни условия и подкрепа за икономиката, ускоряване на усвояването на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС и др.

Най-значителен ръст спрямо предходната година се отчита в групата на капиталовите разходи и трансфери, които отнесени към БВП нарастват с 1,2 пр. п. Освен ръста при капиталовите разходи по сметките за средства от ЕС се отчита и значително нарастване на инвестиционните и инфраструктурни разходи, финансирани от държавния бюджет. През годината бяха финансирани редица инфраструктурни проекти, в т.ч. проектиране и изграждане на нов участък от автомагистрала „Хемус“ с дължина от 134 км. от пътен възел „Боаза“ до пресичането с път I-5 Русе – Велико Търново. Финансирани бяха проекти в областта на отбраната и сигурността, транспорта, благоустройството и комуналното стопанство, опазване на околната среда и др.

Друга група разходи, чиито относителен дял в БВП се увеличава значително през 2018 г. съпоставено с предходната година, са разходите за субсидии, които отчитат ръст от 0,8 пр. п. Това се дължи на посочените по горе промени в Закона за енергетиката, които промениха механизма на акумулиране на приходи, респективно на отчисляване на разходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Чрез разходите на ФСЕС, отразени в разходите за субсидии, се изплаща премия на производителите по чл. 162а от Закона за енергетиката (топлофикационни централи и когенерации) и производителите с обект с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определена с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди. По този начин нараснаха и изплатените средства в частта на разходите за субсидии чрез ФСЕС за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди. Това е и основната причина за отчетения сериозен ръст при разходите за субсидии по КФП за 2018 г., съпоставено с 2017 г.

През годината продължи реализирането на мерките, насочени към превръщане на образованието в основен двигател на дългосрочния растеж чрез инвестирането на допълнителни средства в тази сфера. В сравнение с 2017 г. относителният дял в БВП на разходите за персонал нараства с 0,3 пр. п., което се дължи основно на увеличението на възнагражденията в сферата на средното образование с цел стимулиране на преподавателския състав, като поредна стъпка за увеличението на инвестициите в човешкия капитал и превръщането му в основен фактор за бъдещ растеж. Също така се

отчита и увеличение на средствата за персонал и в други сфери като вътрешния ред и сигурност, където имаше нужда от подобряване адекватността на вознагражденията в сравнение натовареността на работещите.

Нивото на социално и здравно осигурителните плащания остава непроменено спрямо 2017 г. При социалните помощи има запазване на изразходваните средства на равнището от предходната година. Същевременно в номинално изражение се отчита увеличение на изразходваните суми при всички видове социални плащания. Средствата за пенсии като дял от БВП отбелязват незначително намаление спрямо предходната година, а нарастването на равнището на здравноосигурителните плащания е свързано със стремежа към разширяване на обхвата и достъпа на пациентите на здравните услуги и към покриване на всички текущи задължения и недопускане на просрочия.

Нивото на лихвените разходи, като относителен дял в БВП през 2018 г. намалява с 0,1 пр. п. в сравнение с предходната година.

Основни показатели за сектор „Държавно управление“ за 2018 г.

През 2018 г. България отчита положителен бюджетен баланс²² на сектор „Държавно управление“ в размер на 2,0 % от БВП.

Основни показатели за сектор „Държавно управление“	ЕСС 2010	2018*	2018
		(млн. лв.)	% от БВП
Общо приходи	TR	39 677.2	36.8%
Общо разходи	TE	37 528.5	34.8%
Нето предоставени/ получени заеми	EDP B.9=TR-TE	2 148.7	2.0%
Лихвени разходи	EDP D.41	712.9	0.7%
Първичен баланс	PB=B.9+D.41	2 861.6	2.7%
Данъци върху производството и вноса	D.2	15 956.7	14.8%
Текущи данъци върху доходите, богатството и т.н.	D.5	6 347.3	5.9%
Данъци върху капитала	D.91	285.6	0.3%
Социално-осигурителни вноски	D.61	9 514.1	8.8%
Доход от собственост	D.4	747.4	0.7%
Други		6 826.0	6.3%
Общо приходи	TR	39 677.2	36.8%
Компенсация на наетите лица	D.1	10 264.0	9.5%
Междинно потребление	P.2	5 467.9	5.1%
Общо социални трансфери		14 269.8	13.2%
Социални трансфери в натура	D.63	2 263.6	2.1%
Социални трансфери без тези в натура	D.62	12 006.3	11.1%
Лихвени разходи	EDP D.41	712.9	0.7%
Субсидии	D.3	1 488.4	1.4%
Бруто образуване на основен капитал	P.51	3 143.5	2.9%
Капиталови трансфери	D.9	1 115.3	1.0%
Други		1 066.6	1.0%
Общо разходи	TE	37 528.5	34.8%

Източник: НСИ

²² Съгласно ЕСС 2010 показателя нето предоставени/нето получени заеми отразява бюджетния баланс на сектор „Държавно управление“

Приходите като съотношение спрямо БВП достигнаха 36,8 %, което е увеличение с 0,6 пр.п. спрямо нивото през 2017 г. Спрямо прогнозата, заложена в Конвергентната програма на Република България 2018-2021 приходите на сектор „Държавно управление“ са по-високи с 0,5 пр.п.

Приходите от данъците върху производството и вноса, текущите данъци върху доходите, богатството и др. и данъците върху капитала нарастват в номинално изражение с над 1,3 млрд. лв. Увеличение се наблюдава и при текущите данъци върху доходите, богатството и др., които нарастват в номинално изражение с над 0,5 млрд. лв. Основните фактори за увеличението на постъпленията при данъка върху доходите на физическите лица са достигнатите през 2018 г. исторически най-високи нива на заетостта и регистрирания устойчив ръст на възнагражденията както в частния, така и в някои сфери на обществения сектор (преди всичко в сектора на училищното образование). Данъците върху капитала остават номинално близки до отчетените за предходната година.

Данъците върху производството и вноса нарастват номинално с над 800 млн. лв. Трябва да се отбележи доброто ниво на постъпленията от ДДС, при които нарастването е следствие на растежа на вътрешното търсене и вноса, увеличената активност на икономическите агенти и позитивния ефект от действията на приходните администрации за подобряване на събираемостта на приходите и борбата със сенчестата икономика и укриването на данъци, докато при акцизите нарастването е по-слабо.

Отнесени към БВП приходите от социални и здравноосигурителни вноски нарастват с 0,4 пр.п. спрямо 2017 г., което е близо 1,1 млрд. лв. За това допринасят както благоприятното развитие на макроикономическите показатели, пазара на труда и ръста на доходите, влияещи и върху приходите от ДДФЛ, така и някои административни мерки като увеличението на минималните осигурителни прагове, увеличението на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с 1 пр.п. и увеличението на частта от минималния осигурителен доход, върху който се определят здравноосигурителните вноски за лицата, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет.

Получените капиталови трансфери нарастват с 0,1 пр.п. от БВП, което номинално е близо 200 млн. лв. Това отразява нарасналия размер на разплатените средства през 2018 г. по програмите и фондовете на ЕС.

Общите разходи на сектор „Държавно управление“ през 2018 г. са в размер на 34,8 % от БВП, което е с 0,3 пр. п. по-малко от отчетеното през 2017 г. ниво. При отделните елементи на разходите нарастване като дял от БВП спрямо нивото през 2017 г. има основно при капиталовите разходи, докато текущите разходи отчитат намаление с 0,4 пр. п. При капиталовите разходи се отчита ръст основно при бруто образуването на основен капитал – с 0,7 пр.п., като основната причина са по-високите разходи по проектите, финансирани със средствата от европейските програми и фондове, включително и съответното национално съфинансиране. Намаление се наблюдава при останалите елементи на капиталовите разходи.

Разходите за компенсация на наетите лица нарастват с 0,2 пр.п. като дял от БВП. Причина за отчетеното увеличение са посоченото вече увеличение на възнаграждения на педагогическия персонал в средните училища, на работещите в сектор „Сигурност и отбрана“ и др. Ръст отбелязват и бюджетните разходи за социални осигуровки поради нарастването с 1 пр. п. от 1 януари 2018 г. на вноската за фонд „Пенсии“ и увеличението на частта от минималния осигурителен доход, върху който се определят здравноосигурителните вноски за лицата, които се осигуряват за сметка на държавния

бюджет. Разходите за издръжка също нарастват с 0,2 пр.п., като увеличение има при разходите за текущ ремонт, външни услуги и други.

Размерът на социалните трансфери като дял от БВП намалява с 0,3 пр.п., но в номинално изражение средствата нарастват с близо 600 млн. лв. Основното увеличение е при социалните трансфери, различни от тези в натура, където се отчитат и разходите за пенсии, при които беше извършено осъвременяването на всички пенсии с 3,8 % от 1 юли 2018 г. и двукратно през годината бяха предоставени допълнителни средства за пенсионерите с най-ниски пенсии (т.нар. „великденски“ и „коледни“ добавки) в размер на около 100 млн. лв.

Намаление като дял от БВП спрямо предходната година се отчита и при разходите за лихви – с 0,1 пр.п., докато разходите за субсидии нарастват с 0,2 пр.п.

1.1 Промени в данъчното облагане през 2018 г.

Приетите изменения в данъчното законодателство за 2018 г. са свързани с въвеждане на нови и разширяване на действащи мерки за увеличаване на бюджетните приходи, справяне със сенчестата икономика, намаляване на административната тежест за бизнеса и гражданите, засилване на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и с държавите-членки на ЕС и трети страни.

С промените в данъчната нормативна уредба се отстраняват несъответствия на националното данъчно законодателство с правото на Европейския съюз и с решения на Съда на Европейския съюз и се прецизират разпоредби във връзка с възникнали затруднения при практическото прилагане на закона.

Промени в Закона за данък върху добавената стойност

Промени, свързани с по-нататъшното хармонизиране с правилата на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на ДДС

Направени са допълнения на разпоредбите, с които се регламентират квалифицирането на златните монети като инвестиционно злато, с оглед прилагането на специалната схема за инвестиционно злато, в съответствие с правилата на членове 344 и 345 от Директивата 2006/112/ЕО относно общата система за данъка върху добавената стойност.

Прецизирана е разпоредбата, регламентираща освобождаване от облагане с данък върху добавената стойност на доставката на „универсална пощенска услуга“, с цел да не се допуска по-широко тълкуване на освобождаването, предвиденото в Директива 2006/112/ЕО относно общата система за данъка върху добавената стойност.

С оглед недопускане на данъчно третиране, несъобразено с правилата на Директива 2006/112/ЕО, е конкретизирано, че прилагането на нулева ставка в случаите на превоз на пътници е приложимо само за техния багаж. Промяната регламентира, че при изпълнение на договори за превоз на товари, стоките и моторните превозни средства не са част от багажа на пътник, по отношение на водачите им.

Изменения, свързани с оптимизиране на контролната дейност, ограничаване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и подобряване събираемостта на приходите

С промените се въвежда задължителна регистрация по ЗДДС на неперсонифицирано дружество, в което са внесени стоки или услуги от съдружник, регистрирано по закона лице, за случаите, когато съдружникът е регистриран по закона след датата на създаване на неперсонифицираното дружество.

Въвежда се задължение, с което принудителната административна мярка „запечатване на обект за срок до един месец“ да може да се прилага и към трето лице, когато към момента на запечатване обекта или обектите се стопанисват от това трето лице, ако то е знаело или е могло да знае, че е започната процедура по запечатване.

Извършва се прецизиране на разпоредбата, предвиждаща обезпечение при доставки на течни горива, като при определени обстоятелства отпада задължението за предоставяне на обезпечения от крайните потребители – лица, които не търгуват, а само пряко потребяват течни горива. Целта на механизма (борба с ДДС измами при търговия с течни горива) се запазва, като същевременно се осигурява правна сигурност на коректните и добросъвестни данъкоплатци.

Прецизиране на разпоредби поради възникнали затруднения при практическото прилагане на закона

С направените изменения се прецизират разпоредбите за корекция на ползван данъчен кредит по ЗДДС с цел създаване на законова уредба за случаите, в които за лицата възниква задължение за извършване на еднократни и годишни корекция в рамките на една и съща година.

Регламентират се общите правила при определяне на: размера на пропорцията на използване на стоката за осъществяване на независима икономическа дейност, спрямо общото използване в съответната година и коефициента, отразяващ размера на частичния данъчен кредит при използване на стока/услуга, когато през съответната година регистрираното лице е използвало/възнамерявало да използва стоката или услугата за определен вид доставки.

Извършено е прецизиране на разпоредбата за възникване на данъчно събитие в случаите на доставка с поетапно изпълнение и са регламентирани случаите, в които задължението за извършване на годишни корекции отпада.

Промени, свързани с намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

Направени са промени, с които се извършва облекчаване и оптимизиране на процеса на деклариране, като подаването на справка-декларацията, VIES-декларацията и отчетните регистри ще става само по електронен път при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, освен в изрично предвидени в закона случаи.

Прието е изменение, свързано със служебно дерегистриране по ЗДДС на данъчно задължените лица, при прекратяване на юридическо лице без ликвидация или на неперсонифицирано дружество, или на осигурителна каса.

Промени в Закона за акцизите и данъчните складове

Изменение на съотношението между специфичния и пропорционалния акциз за цигарите

С цел достигане на минималните нива на акцизните ставки в ЕС, съгласно разпоредбите на Директива 2011/64/ЕС на Съвета е прието поетапно увеличаване на акцизната ставка на цигарите и времеви график за достигане на минималния акциз от 90 евро за 1000 къса (177 лв. за 1000 къса) към 01.01.2018 г.

В сила от 1 януари 2018 г. специфичният акциз е 109 лв. за 1000 къса, а пропорционалният акциз е 25 на сто от продажната цена за 2018 г. Общият размер на акциза не трябва да е по-малък от 177 лв. за 1000 къса.

Оптимизиране на контролната дейност и подобряване на събираемостта на акцизите

Приети са следните изменения за оптимизиране на контролната дейност и подобряване на събираемостта на акцизите:

Направени са изменения, свързани с промяна на Правилата за търговия с природен газ, съгласно които операторите на газопреносните и газоразпределителните мрежи се задължават да предоставят информация в компетентното митническо учреждение на електронен носител, която да съдържа данните от средствата за търговско измерване.

Приета е нова разпоредба в чл. 80, с която се въвежда минимален срок от 1 година за валидност на банковите гаранции, предоставяни от икономическите оператори. Промяната улеснява администрирането на процеса от страна на митническите органи и

кореспондира със срока за предоставяне на банкови гаранции, посочен в Закона за данъка върху добавената стойност.

Въведени са нови забрани в чл. 91б, свързани със зачестили случаи на фиктивни трансгранични сделки с акцизни стоки и участие на български лицензирани складодържатели и български търговски дружества, собственост на европейски граждани в международни схеми за измама. С измененията се налагат забрани за издаване/приключване на документи за акцизни стоки, които не са били произведени или не са постъпили физически в данъчния склад/обекта, като доказването на това обстоятелство е в тежест на митническите органи.

Приети са разпоредби, с които се въвеждат нови забрани за публикуване на обяви или съобщения в електронен вид, чрез които се предлагат за продажба акцизни стоки без бандерол и за които акцизът не е заплатен. Основната цел е да се възпрепятстват нерегламентираните продажби на акцизни стоки.

Въведена е нова разпоредба, свързана със случаите на разпространение на акцизни стоки чрез куриерски (пощенски) услуги. С измененията се предвижда пощенските оператори да изискват от подателите да декларират, че изпращаните акцизни стоки или отпадъци от тютюн са с платен, начислен или обезпечен акциз, както и че същите са с бандерол, когато такъв е задължителен. Промяната е с превантивна цел и ще допринесе за разширяване на оперативното взаимодействие между бизнеса и администрацията, по отношение контрола върху акцизните стоки и противодействието на нелегалното им разпространение.

Създадена е нова административнонаказателна разпоредба във връзка със зачестилите случаи в рамките на една година, при които митническите органи установяват превозване на укрити акцизни стоки с валиден български бандерол за други държави членки, като промяната е с цел засилване на превантивния ефект. Лицата, които държат и превозват акцизни стоки без опростен придружителен документ, ще се наказват с глоба в размер от 1000 до 4000 лв. или с имуществена санкция за юридическите лица и едноличните търговци в размер от 2000 до 6000 лева.

Регламентират се задълженията за лицата, управляващи транспортни средства, с които се превозват акцизни стоки и получателите на тези стоки на територията на страната. Контролът по реда на новия чл. 102б ще обхваща движението на акцизни стоки на територията на страната, независимо от това, дали те ще са натоварени/ще се разтоварват в друга държава или в България, с оглед на което е налице предпоставка за постигане на равнопоставеност между лицата и постепенно легализиране на целия пазар на акцизни стоки в страната. Със заповед на министъра на финансите (ЗМФ-1092) от 16.11.2017 г., горивата са включени в списъка на стоките с висок фискален риск, с което продължава процесът за засилване на контрола върху акцизните стоки и борбата с данъчните измами.

Приет е нов чл. 102в, чрез който се въвеждат задължения, идентични на задълженията на водачите на превозни средства, предвидени в новия член чл. 102б, но само в частта им представяне на документи за самоличност и товара, както и декларирането на данни за вида и количеството на акцизните стоки, за изпращача и получателя, за мястото и датата на получаване на стоките и заявяването на очаквания час на получаване/разтоварване. По този начин се уеднаквява подходът за контрол по време на движението на акцизни стоки, както и се създава равнопоставеност между лицата, управляващи транспортни средства, в едните и в другите случаи. Предвижда се правна възможност митническите органи да искат съдействие от други компетентни органи за идентифициране и спиране на транспортни средства (пътни превозни средства,

железопътни композиции, плавателни средства и др.), които по обективни причини не е можело да бъдат спрени от тях. В случай че митническите органи са поискали конкретно транспортно средство да бъде спряно и то е послужило за извършването на нарушение на ЗАДС, компетентните органи трябва да го задържат до тяхното идване за осъществяване на контрол.

Допълнени са изискванията на чл. 126, като измененията са свързани с резултатите от проверките, осъществявани от митническите органи в обектите за съхранение и/или продажба на освободени за потребление моторни горива, тъй като в голяма част от случаите се установяват несъответствия между документите, които се използват за доказване на произхода на горивата в различни обекти. Новите разпоредби целят постигането на дисциплиниращ ефект спрямо всички лица, като същевременно ще доведат и до „осветляване“ на пазара на горива в страната. Изградената връзка между системите на АМ и НАП ще се превърне в по-ефективен инструмент за реализация на мерките, свързани с повишаване на приходите от продажбите на моторни горива.

Прецизиране на разпоредби поради възникнали затруднения при практическото прилагане на закона и с оглед необходимостта от хармонизиране на българското данъчно законодателство с изискванията на европейските директиви и решения на Съда на Европейския съюз

Направено е допълнение в обхвата за облагане на тютюневите изделия на препаратите за пушене с водна лула (наргиле), които освен тютюн или заместители на тютюна съдържат и ароматизиращи сиропи.

Приета е разпоредба, с която се допълва хипотезата за избягване на двойно данъчно облагане, като се облагат с акциз само суровините за производство на електрическа енергия за собствени нужди, в съответствие с чл. 21, параграф 5 от Директива 2003/96/ЕС.

Въведена е нова разпоредба, с цел регламентиране на случаите, когато на територията на страната се установят липси при приключване на движение на акцизни стоки под режим отложено плащане на акциз. Промяната е направена във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 28 януари 2016 г. (Дело С-64/15), с което съдът е приел, че член 10, параграф 4 от Директива 2008/118/ЕО следва да се тълкува в смисъл, че се прилага не само когато цялото количество стоки, движещи се под режим отложено плащане на акциз, не е пристигнало в местоназначението си, но и в случаите, когато само част от тези стоки не е пристигнала по местоназначение.

Допълнени са изискванията на чл. 107б, с което се разширява обхвата на разпоредбата и по отношение на акцизните стоки, отнети и изоставени в полза на държавата. Промяната е свързана с изключителните затруднения, които среща Агенция „Митници“ освен по отношение съхранението на веществени доказателства, събрани при извършване на проверките, така и по отношение на акцизните стоки, след влизането в сила на наказателните постановления и тяхното отнемане.

Направено е изменение, с което се създава правна възможност за освобождаване от облагане с акциз и чрез възстановяването му за акцизни стоки, когато това е предвидено в международен договор, ратифициран, обнародван и влязъл в сила по съответния ред.

Промени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица

Намаляване административната тежест и разходите за лицата и приходната администрация

Прието е декларацията по чл. 55, ал. 1, която се изготвя и подава от предприятията-платци на доходи, задължени да удържат и внасят данъци, да се подава само по електронен път от 2018 г. Изменението за електронно подаване на декларацията цели

намаляване на административната тежест както за лицата, така и за приходната администрация. С промяната се унифицира реда за подаването на декларацията с този, регламентиран по отношение на декларацията по чл. 201, ал. 1 от ЗКПО, която се подава само по електронен път.

Промени, свързани с улесняване на лицата, които декларират доходи от източник в чужбина

С направеното изменение, изискването за прилагане към годишната данъчна декларация на „удостоверения“ за вношения в чужбина данък и задължителни осигурителни вноски, издадени от компетентните власти на другата държава, в случаите на доходи на местни физически лица от източници в чужбина, се заменя с изискване за прилагане на „доказателства“. По-широката формулировка дава възможност да се прилагат различни доказателства за размера на вношените в чужбина данъци, като по този начин се създава улеснение за лицата, които декларират доходи от източник в чужбина. Допълнително, с промяната са унифицирани текстовете на ЗДДФЛ и ЗКПО.

Промени, свързани с предоставяне на възможност за деклариране на необлагаеми доходи

Введена е нова разпоредба, с която се дава възможност за деклариране в годишната данъчна декларация на придобитите през годината необлагаеми доходи, съгласно чл. 13 от закона (в т.ч. през 2017 г.), като полученото имущество по наследство, завет и дарение, както и полученото имущество с възстановено право на собственост по реда на нормативен акт. С промяната се цели да се оптимизират процесите, свързани с проверки и ревизии на физическите лица във връзка със съпоставката между имуществото, придобито през течение на годината и декларираните от тях доходи.

Промяна в срока за подаване на справка по чл. 73, ал. 1 от ЗДДФЛ

Направена е промяна на срока за подаване на справка, която се предоставя от предприятията и самоосигуряващите се лица – платци на доходи за изплатените през годината доходи на физическите лица (справката по чл. 73, ал. 1 от ЗДДФЛ), който вместо до 30 април се изменя до 15 март на следващата година. Чрез промяната в срока се дава възможност да се извършва по-ефективен контрол в случаите на възстановяване на данък от органите по приходите във връзка с подадени годишни данъчни декларации.

Промени в Закона за местните данъци и такси

Промени, свързани с преодоляване на проблеми при облагането на специализирани ремаркета

Введено е изменение, с което специализираните ремаркета за превоз на тежки или извънгабаритни товари няма да се облагат самостоятелно, а в състав към съответния влекач за ремарке и седлови влекач. Промяната цели преодоляване на установени при обмена на данните от регистъра на МВР проблеми при облагането на специализирани ремаркета и тяхното коректно категоризиране, съгласно разпоредбите на чл. 55 от ЗМДТ.

Изменения, свързани с облагане на електрическите превозни средства

Освобождаване от облагане с данък върху превозните средства на електрическите превозни средства категории L5e, L6e и L7e, определени в чл. 4 от Регламент (ЕС) № 168/2013 г. Промяната цели намаляване на вредните емисии в атмосферата и продължаване на водената данъчна политика по отношение на електрическите превозни средства.

Прецизиране на разпоредби поради възникнали затруднения при практическото прилагане на закона

Направено е прецизиране на разпоредби в закона, свързани с изчисляване и заплащане на данък върху таксиметров превоз на пътници, като с промяната се постига пълно съответствие между Закона за автомобилните превози и ЗМДТ.

Промени в Закона за ограничаване на плащанията в брой

Въвеждане на възможност за плащане на данъци и осигурителни вноски, администрирани от Националната агенция за приходите, чрез виртуално терминално устройство ПОС

Създадена е възможност администрираните от НАП данъци и осигурителни вноски да бъдат плащани чрез виртуално терминално устройство ПОС, като средствата постъпват директно по сметка на НАП в Българската народна банка. С приетите изменения значително се намалява административната тежест и разходите за бизнеса, тъй като се осигурява удобна и безплатна за лицата алтернативна възможност за заплащане на данъци и осигурителни вноски чрез Интернет, без да е необходимо да бъдат посещавани офиси на НАП или на обслужващата банка.

Промени в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

Въвеждане на правила за обмен на информация относно предварителните трансгранични данъчни становища и предварителните споразумения за ценообразуване (Директива (ЕС) 2015/2376 на Съвета от 8 декември 2015 г.)

Основна цел на приетата промяна в ДОПК е засилване на ефективността на административното сътрудничество между данъчните администрации чрез разширяване на обхвата на автоматичния обмен на информация, като се създават правила за обмен на информация относно предварителните трансгранични данъчни становища и предварителните споразумения за ценообразуване, издавани в държавите-членки.

Правилата, въведени с Директива (ЕС) 2015/2376, имат съществено значение за засилване на борбата с укриването на данъци и агресивното данъчно планиране и са в синхрон с няколко взаимно допълващи се инициативи на Европейския съюз, свързани с мерките за данъчна прозрачност. Свиването на данъчната основа намалява значително националните данъчни приходи, което възпрепятства прилагането на благоприятстващи растежа данъчни политики в държавите-членки. Въвеждането на правилата на директивата е от съществено значение и поради това, че по-голямата прозрачност относно издаваните от държавите-членки данъчни становища ще стимулира справедливата конкуренция в областта на данъчното облагане. От своя страна, предварителните споразумения за ценообразуване са ефективна мярка за намаляване на рисковете, свързани с трансферното ценообразуване и предотвратяване укриването на данъци.

В съответствие с изискванията на директивата в ДОПК се създават правила, съгласно които по реда на автоматичния обмен изпълнителният директор на Националната агенция за приходите следва да обменя с компетентните органи на държавите-членки на Европейския съюз и с Европейската комисия информация за предварителни трансгранични данъчни становища и предварителни споразумения за ценообразуване. Информацията се обменя в срок до 3 месеца след изтичането на шестмесечието, през което становищата или споразуменията са издадени, изменени или подновени.

Въвеждане на правила за обмен на отчети по държави на многонационалните групи предприятия (Директива (ЕС) 2016/881 на Съвета от 25 май 2016 г.)

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2016/881 в ДОПК са въведени правила за осъществяването на автоматичен обмен на отчети по държави, съдържащи информация за разпределението на приходите, печалбите, активите и данъците на

предприятия, които са част от многонационална група предприятия. Основната цел на приетите промени е засилване на прозрачността по отношение на многонационалните групи предприятия. Липсата на прозрачност и нелоялната данъчна конкуренция насърчават големите многонационални групи предприятия да създават такива структури, които позволяват насочването на облагаемите печалби от държавите с високи данъчни ставки, където е реализиран доходът, към такива с ниски данъци.

Обменът на информацията, включена в отчета по държави, ще позволи на данъчните администрации в различните държави да предприемат мерки срещу вредните данъчни практики и да идентифицират лицата (предприятията), които изкуствено прехвърлят печалбите си към юрисдикции с по-благоприятни данъчни режими.

Правилата, въведени с директивата, са от съществено значение за България с оглед на по-ефективната борба с укриването на данъци и агресивното данъчно планиране. От друга страна, задължителният автоматичен обмен на информация между държавите, в които многонационалните групи предприятия извършват дейност чрез свои съставни предприятия, ще стимулира тези предприятия да се откажат от определени практики за агресивно данъчно планиране, като внасят справедлив дял данъци в държавата, където е реализирана печалбата.

Промени в Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин (загл. изм. – ДВ, бр. 80 от 2018 г.)

Подобряване на отчетността на продажбите и усъвършенстване на контрола чрез направени изменения и допълнения на Наредба № Н-18/2006 г.

Основните промени в наредбата са свързани с изработване на предварително одобрена от НАП и Българския институт по метрология схема за всеки конкретен обект за продажби на течни горива, която да отразява всички компоненти на електронната система за продажба на течни горива и връзката между тях. Въведени са специфични изисквания към работата на ЕСФП, съгласно които работата на системата да се блокира при прекъсване на връзката/комуникацията между отделните нейни компоненти. Освен това е предвидено задължение към лицата да подават данни към НАП за всяка отпечатана касова бележка. Определени са срокове, в които лицата следва да приведат дейността си в съответствие с промените, като първият от тях е 30.09.2018 г.

Промени в Закона за счетоводството

Приетите в Закона за счетоводството промени са изготвени във връзка с прецизиране, коригиране и допълване на някои разпоредби с цел по-правилното им прилагане в практиката и по-ясното им разбиране и тълкуване, с което ще се избегнат проблеми при практическото прилагане на разпоредбите, както от лицата, така и от администрацията.

Направени са следните изменения:

- **По отношение на публикуването на консолидиран финансов отчет на крайното предприятие майка**

Въвежда се нова разпоредба в чл. 38, регламентиращ публикуването на консолидиран финансов отчет на крайното предприятие майка, в случай че предприятието майка е освободено от задължението за съставяне на такъв, съгласно приложимите счетоводни стандарти. Прави се уточнение относно срока за публикуване на отчета, когато

отчетният период на крайното предприятие майка е различен от приетия отчетен период в България.

- **По отношение съдържанието на нефинансовата декларация**

Приети са изменения, с цел пълно съответствие с европейското законодателство, в частност с Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение съдържанието и оповестяването на нефинансова информация.

- **По отношение изготвянето на Годишния доклад за плащанията към правителства**

Направени са допълнения, с които се прецизира текста на закона и се уточнява съдържанието, начинът на представяне на размера на плащанията и езикът на изготвяне на Годишния доклад за плащанията към правителства.

- **Прецизиране на определението за „нетни приходи от продажби“**

В Допълнителните разпоредби се прецизира определението за „нетни приходи от продажби“ и се привежда в съответствие с определението за „нетен оборот“, дадено в Директива 2013/34/ЕС (Счетоводната директива).

- **Прилагане на закона от предприятията, прилагачи международните счетоводни стандарти**

Създава се нов параграф в Допълнителните разпоредби, с цел да се обезпечи правилното прилагане на закона от предприятия, чиято счетоводна база за съставяне на финансовите отчети са международните счетоводни стандарти. Разпоредбата уточнява, че предприятията, прилагачи международните счетоводни стандарти, приети за прилагане в ЕС с Регламент № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета, се прилагат изцяло, както са приети, без изменения.

1.2 Инвестиционна политика

Основната цел на реализираните публични инвестиции е насърчаване на политиките за постигане на устойчив дългосрочен растеж, подкрепени и чрез усвояване на средства по програмите и фондовете на ЕС.

В таблицата са представени тенденциите в развитието на публичните инвестиционни разходи като дял от БВП на България и за някои държави-членки на ЕС.

Публични разходи за инвестиции в основен капитал

(% от БВП)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Европейски съюз (28 държави-членки)	3,1	2,9	2,9	2,9	2,7	2,8	2,9
Евро зона (19 държави-членки)	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,7
България	3,4	4,1	5,2	6,6	2,6	2,2	2,9
Ирландия	2,0	2,0	2,2	1,8	1,9	1,8	2,0
Испания	2,5	2,2	2,1	2,5	1,9	2,0	2,1
Италия	2,6	2,4	2,3	2,2	2,1	2,2	2,1
Полша	4,7	4,1	4,7	4,5	3,3	3,8	4,7
Румъния	4,8	4,4	4,3	5,2	3,6	2,6	2,6
Словакия	3,4	3,3	4,0	6,3	3,2	3,2	3,6

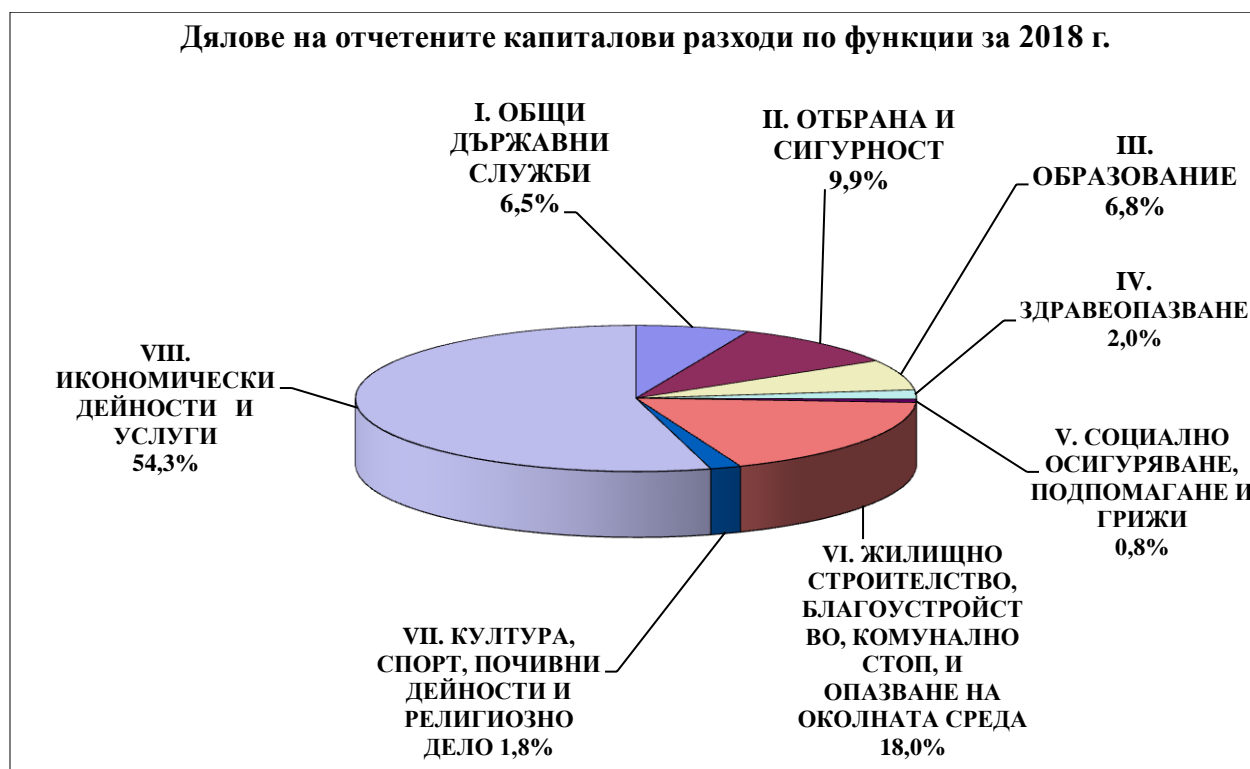
Източник: Eurostat

*данните за 2018 г. са на база DG ECFIN - European Economic Forecast - spring 2019

През 2018 г. публичните разходи за инвестиции в основен капитал са близки до нивото, отчетено за държавите от Европейския съюз. Като относителен дял от БВП се отчита увеличение от 0,7 п.п. спрямо 2017 г., в резултат на реализиране на приоритетни проекти в областта на пътната инфраструктура и областта на отбраната, както и на ускоряване на усвояването на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС. Изпълнението на инвестиционните политики през 2018 г. продължи да следва приоритетите от предходните години за модернизиране на екологичната и пътната инфраструктура, като съществен принос имаха и проектите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, както и от други фондове и програми на ЕС. Капиталовите разходи са разпределени по приоритети в рамките на изпълняваните от първостепенните разпоредители с бюджет политики и програми с цел стимулиране на секторите, генериращи високи икономически и социално-обществени ползи.

Публични капиталови разходи

Разпределението на капиталовите разходи за 2018 г. на консолидираната фискална програма по функции отразява секторните приоритети при реализацията на инвестиционната политика в публичната сфера. На графиката по-долу е представено функционалното разпределение на отчетените за 2018 г. капиталови разходи.

Анализът на инвестиционните разходи по функционален признак показва, че най-голям относителен дял през 2018 г. заемат разходите по функция „Икономически дейности и услуги” – 54,3 % от общите разходи. Размерът на отчетените средства по функцията е 2 891,1 млн. лв., като основната част от разходите в тази функция са отчетени в група В „Транспорт и съобщения” и са свързани основно с финансирането на инфраструктурни обекти с национално значение.

По-значимите инвестиционни проекти в сектор „Транспорт“ са свързани с изпълнението на проектите за доизграждане на пътни и железопътни инфраструктурни проекти, извършване на превантивно поддържане на републиканската пътна мрежа в Северна България и за ремонтно-възстановителни дейности. По-значимите проекти са изграждане на 134 км. от АМ „Хемус“, „Рехабилитация на железопътна инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив – Бургас, Фаза 2, „Рехабилитация на железопътната линия Пловдив – Бургас, Фаза 2“, „Модернизация на железопътната линия София - Пловдив: жп участък Елин Пелин – Костенец, „Автомагистрала „Струма“, Лот 3.1, Лот 3.3“ и тунел Железница, „Изграждане на АМ Калотина – София, Лот 1: Западна дъга на Софийски околовръстен път“, фаза 2 и „Проект за разширение на метрото в София: Линия 3, Етап 1 - участък бул. „Владимир Вазов ЦГЧ – ул. Житница“, Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3, Етап II - участък „ул. Житница – жк. Овча купел – Околовръстен път“. Разходите по тази функция са свързани с проекти с национално финансиране, както и с усвоеното финансиране със средства на ЕС за периода 2014-2020 г, съответното национално съфинансиране и държавни инвестиционни заеми.

На второ място по размер са инвестиционните разходи за „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“, чиито дял съставлява 18,0 % от капиталовите разходи по КФП. Размерът на отчетените средства по функцията е 957,3 млн. лв., като основната част от разходите в тази функция са отчетени в група А „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство“. Разходите по тази група са свързани основно с инвестиционната дейност в общините по териториалното развитие и благоустрояване на населените места, както и за изпълнение програмите на МРРБ за „Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места“, „Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизирание на пътната и ВиК инфраструктура“ и „Подобряване на инвестиционния процес, чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти“. През годината за тези дейности по оперативни програми (вкл. националното съфинансиране) са изразходвани средства в размер на 352,8 млн. лв. Разходите за 2018 г., определени по решение на общинския съвет, свързани с поддържането на уличната мрежа, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението, са в размер на 418,8 млн. лева. Делът на отчетените капиталови разходи в група Б „Опазване на околната среда“ от общо капиталовите разходи по тази функция е 15,8 %. Разходите в група „Опазване на околната среда“ са свързани с дейностите по изпълнението на приоритетните политики по управлението на водите и управлението на отпадъците. В групата се отчитат и разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение. Основната част от разходите в тази група на функцията – 93,1 млн. лв. представляват средства по бюджетите на общините.

Инвестициите за функция „Отбрана, сигурност и вътрешен ред“ заемат 9,9 % от общата сума на отчетените капиталови разходи и представляват главно разходи, отчетени по бюджета на Министерство на отбраната (МО) – във връзка с изпълнението на инвестиционната програма на министерството и по бюджета на Министерство на вътрешните работи (МВР), във връзка с изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС.

Размерът на инвестиционните разходи по функция „Образование” за 2018 г. е 360,4 млн. лв., което представлява 6,8 % от общата сума на отчетените капиталови разходи. От тях 123,7 млн. лв. са отчетените разходи, финансирани с национални средства, в системата на предучилищното и училищното образование и 44,9 млн. лв. в системата на висшето образование. Разходите са финансирани главно със средства по националните програми – „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“, „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование” и други.

През 2018 г. за финансиране на инвестиционните дейности по функция „Общи държавни служби” са усвоени средства на обща стойност 348,4 млн. лв., което представлява 6,5 % от общия размер на инвестиционните разходи. Спрямо 2017 г. се отчита увеличение на капиталовите разходи по тази функция в размер на 209,9 млн. лв., което се дължи главно на ремонти на петролните складови бази, ремонтни бази и зърно бази.

Като цяло основната част от инвестиционните разходи през 2018 година бяха насочени към осъществяване на мащабни инфраструктурни проекти, включително съфинансирани по Оперативна програма „Транспорт” и Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“, проекти по рехабилитацията и изграждането на пътна и железопътна инфраструктура, съобразно възможностите на държавния бюджет, развитие на ВиК сектора, системи за управление на отпадъците и други.

2. Основни параметри на консолидираната фискална програма²³ за 2018 г.

Изпълнението на основните параметри по КФП за 2018 г., отнесено към предходната година и програмата е, както следва:

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ ²⁴	Отчет	Програма ²⁵	Отчет	Изпълнение	Изпълнение
	2017 г.	2018 г.	2018 г.	спрямо 2017 г.	спрямо програма
Приходи, помощи и дарения	35 316,6	38 213,9	39 650,9	112,3%	103,8%
-Данъчно-осигурителни приходи	29 581,3	31 142,3	32 235,5	109,0%	103,5%
Преки данъци	5 644,3	5 756,6	6 132,5	108,6%	106,5%
Косвени данъци	14 532,5	15 156,4	15 531,0	106,9%	102,5%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	8 365,2	9 131,3	9 458,3	113,1%	103,6%
Други данъци	1 039,3	1 098,0	1 113,8	107,2%	101,4%
-Неданъчни приходи	4 214,7	4 703,4	5 302,3	125,8%	112,7%
-Помощи и дарения	1 520,6	2 368,2	2 113,0	139,0%	89,2%
Разходи и вноски в бюджета на ЕС	34 471,1	39 313,9	39 515,7	114,6%	100,5%
-Нелихвени разходи	32 790,5	37 457,5	37 744,1	115,1%	100,8%
Текущи нелихвени в т.ч. социални и здравно- осигурителни плащания	29 004,2	31 367,2	32 363,9	111,6%	103,2%
Капиталови разходи	15 075,3	16 046,9	16 073,4	106,6%	100,2%
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	3 749,7	6 076,0	5 325,7	142,0%	87,7%
-Лихви	36,6	14,4	54,5	148,9%	380,1%
Външни лихви	792,4	722,4	688,2	86,9%	95,3%
Вътрешни лихви	545,7	465,1	447,1	81,9%	96,1%
-Вноска в бюджета на ЕС	246,7	257,2	241,1	97,7%	93,7%
Дефицит/излишък	845,5	-1 100,0	135,1	122,0%	95,5%

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2018 г. са в размер на 39 650,9 млн. лв., което представлява 36,7 % от БВП при 35,0 % от БВП за 2017 г. Постъпилите приходи по КФП за 2018 г. представляват 103,8 % спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2018 г. Изпълнението на приходите по държавния бюджет е 101,3 %, по бюджета на ДОО – 104,9 %, по бюджета на НЗОК – 103,1 %, по бюджетите на общините – 102,7 %, Разплащателна агенция към ДФ ”Земеделие” (вкл. по бюджетите на бенефициентите) – 28,8 %, Национален фонд (вкл. по бюджетите на бенефициентите по оперативните програми) – 114,3 %. Съпоставени с 2017 г. постъпленията по консолидираната фискална програма бележат номинален ръст от 12,3 % (4 334,2 млн. лева).

Общата сума на *данъчните постъпления* (вкл. приходите от осигурителни вноски) за годината възлиза на 32 235,5 млн. лв. (103,5 % спрямо годишните разчети). Относителният дял на данъчните приходи към общите постъпления по КФП е 81,3 %. Данъчните постъпления за 2018 г. представляват 29,9 % от БВП за годината, при 29,3 % от БВП за 2017 г. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 654,2 млн. лв. (9,0 %). В номинален размер приходите от преки данъци

²³ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации.

²⁴ Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

²⁵ С оглед съпоставимост с отчетните данни на показателите по КФП по програмата за 2018 г.:

i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;

ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

възлизат на 6 132,5 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 15 531,0 млн. лв., приходите от осигурителни вноски са в размер на 9 458,3 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 113,8 млн. лева.

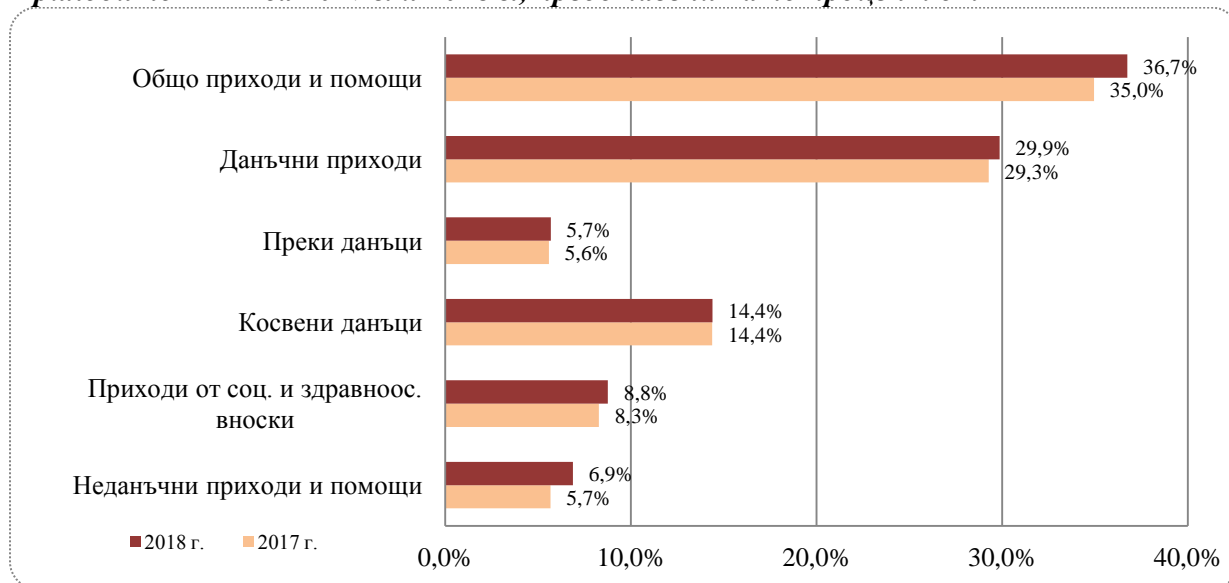
Приходите в частта на преките данъци възлизат 6 132,5 млн. лв., което представлява 106,5 % спрямо планираните за годината. Постъпленията от преки данъци за 2018 г. представляват 5,7 % от БВП при 5,6 % от БВП за 2017 г. Приходите от косвени данъци са в размер на 15 531,0 млн. лв., което представлява 102,5 % спрямо годишния разчет. Постъпленията от косвени данъци представляват 14,4 % от БВП, при 14,4 % за 2017 г. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 113,8 млн. лв., което представлява 101,4 % спрямо годишните разчети за 2018 г.

Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски за 2018 г. са в размер на 9 458,3 млн. лв., 103,6 % спрямо планираните за 2018 г. и с 1 093,1 млн. лв. (13,1 %) повече спрямо предходната година. Отнесени към БВП приходите от социално и здравноосигурителни вноски за 2018 г. представляват 8,8 %, при 8,3 % от БВП за 2017 г. Постъпилите през 2018 година приходи от социалноосигурителни вноски са в размер на 6 825,0 млн. лв., което е 103,8 % изпълнение на заложените за 2018 г. разчети и с 864,0 млн. лв. (14,5 %) повече спрямо 2017 г. Приходите от здравноосигурителни вноски, постъпили по бюджета на НЗОК, са в размер на 2 633,3 млн. лв., което е 103,0 % изпълнение на заложените в ЗБНЗОК за 2018 г. средства и с 229,1 млн. лв. (9,5 %) повече спрямо 2017 г.

Неданъчните приходи са **5 302,3 млн. лв.**, което представлява 112,7 % изпълнение на годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи към общите постъпления по КФП е 13,4 %. Неданъчните постъпления за 2018 г. представляват 4,9 % от БВП за годината, при 4,2 % от БВП за 2017 г. Това е с 1 087,6 млн. лв. (25,8 %) повече от предходната година.

Помощите и даренията (основно средства от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони по линия на ПРСР, без директни плащания, и ЕФМДР) за 2018 г. са в размер **2 113,0 млн. лв.**, което представлява 89,2 % от разчета за годината. Постъпилите помощи за 2018 г. представляват 2,0 % от БВП за годината, при 1,5 % от БВП за 2017 г.

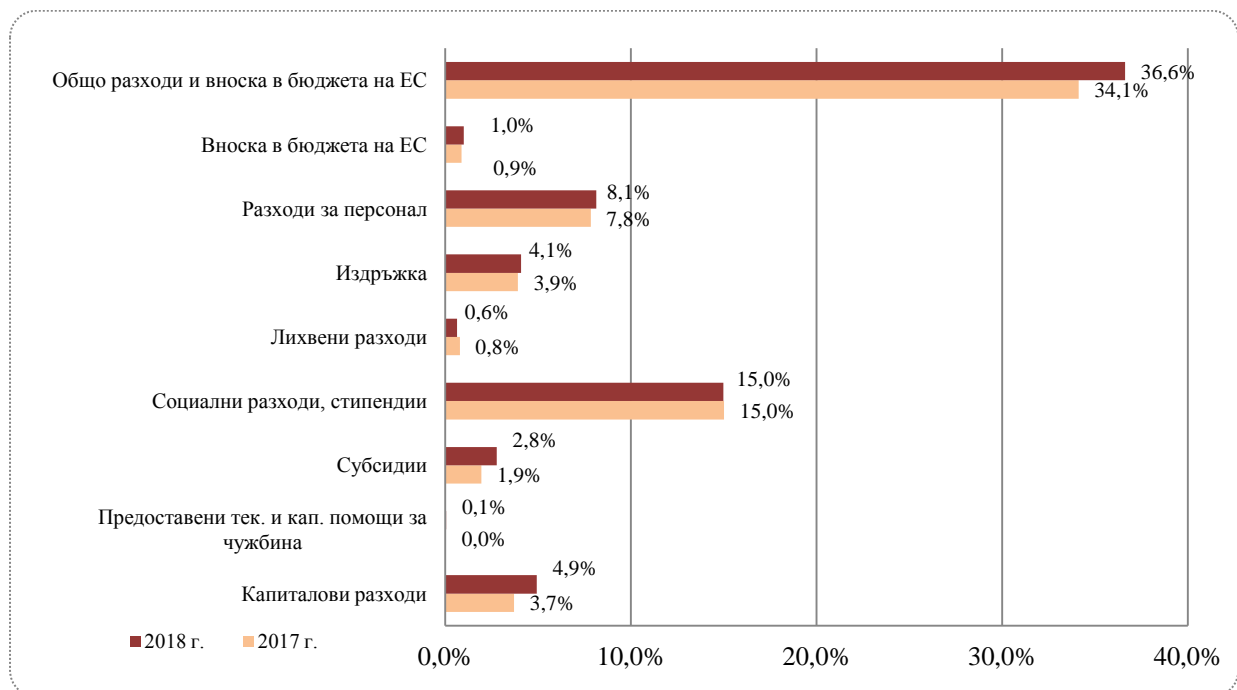
Приходи по КФП за 2017 г. и 2018 г., представени като процент от БВП

*В частта на преките данъци са включени и другите данъци

Общият размер на разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за годината **възлиза на 39 515,7 млн. лв.**, което представлява 100,5 % спрямо годишния разчет за 2018 г. *Лихвените плащания* възлизат на 688,2 млн. лв. (95,3 % от планираните за 2018 г.), *текущите нелихвени разходи* – на 32 363,9 млн. лв. (103,2 % спрямо разчета за годината), *капиталови разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 5 325,7 млн. лв. (87,7 % от разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.) и *предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина* – 54,5 млн. лв. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. 14,4 млн. лева. Разходите по КФП, представени като процент от БВП представляват 36,6 % от БВП за 2018 г. при 34,1 % от БВП за 2017 г. Номиналното нарастване се дължи както на по-високия размер на разходите по националния бюджет, така и на нарастването на разходите по сметките за средствата от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на капиталовите разходи (основно свързани с изграждането на приоритетни инфраструктурни проекти, инвестиционни проекти в сферата на отбраната и др.), нарастване на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и новото увеличение на пенсиите от юли 2018 г.), по-високите разходи за персонал основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование и др., нарастване на разходите за субсидии (основно свързани с промените в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизмът на събиране на приходи и извършването на разходи към производителите на електроенергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“) и други, докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи.

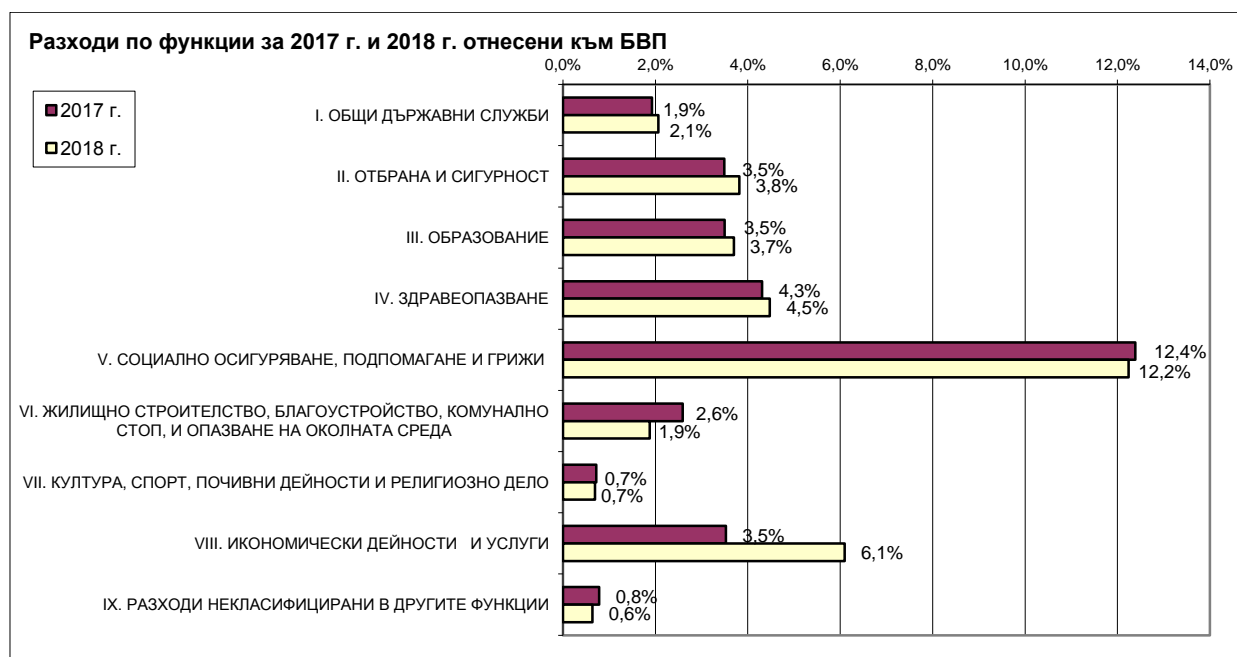
Разходи по икономически елементи за 2017 г. и 2018 г. отнесени към БВП

➤ **Разходите по КФП, разгледани по функционален признак, отразяват основните направления и приоритети в секторните политики през 2018 г.**

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ²⁶	млн. лв.			% от БВП		
	Отчет	Програма ²⁷	Отчет	Отчет	Програма	Отчет
	2017 г.	2018 г.	2018 г.	2017 г.	2018 г.	2018 г.
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 946,4	2 480,3	2 231,7	1,9%	2,3%	2,1%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 526,5	4 436,3	4 120,6	3,5%	4,2%	3,8%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 534,0	3 844,5	3 989,6	3,5%	3,6%	3,7%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	4 355,3	4 711,3	4 833,6	4,3%	4,5%	4,5%
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	12 514,1	13 071,1	13 213,3	12,4%	12,4%	12,2%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 619,3	2 337,5	2 026,0	2,6%	2,2%	1,9%
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	728,5	659,7	752,7	0,7%	0,6%	0,7%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	3 566,5	5 916,8	6 576,6	3,5%	5,6%	6,1%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	792,3	722,4	688,2	0,8%	0,7%	0,6%
ОБЩО РАЗХОДИ	33 582,8	38 179,9	38 432,3			

При анализа на разходите по функции, представени като относителен дял в БВП, отчетните данни за 2017 г. и 2018 г. са отнесени към БВП (по данни на НСИ – 101 042,5 млн. лв. за 2017 г. и 107 925,3 млн. лв. за 2018 г.), докато за разчета към програмата за 2018 г. е използвана прогнозата за БВП, заложена в ЗДБРБ за 2018 г. (105 609,2 млн. лв.).

С най-голям относителен дял в разходите по КФП за 2018 г. са средствата за

²⁶ В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС.

²⁷ С оглед постигането на съпоставимост на данните, в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. резервът за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия е прекласифициран от IX-та функция във II-ра функция, група Д "Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии", а резервът по бюджетите на НС, на съдебната власт и на НЗОК е прекласифициран, съответно в I-ва, II-ра и IV-та функция, където са отчетени усвоените средства.

сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи. Общите разходи за функцията за годината възлизат на **13 213,3 млн. лв.** или **12,2 % от БВП.** С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ, които възлизат на 9 491,9 млн. лв. и нарастват с 452,7 млн. лв. (5,0 %) спрямо предходната година. Увеличението на разходите се дължи на базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и увеличението на пенсиите от юли 2018 г. Разходите, извършени в сферата на *отбраната и сигурността* през 2018 г., са в размер на **4 120,6 млн. лв.**, което представлява **3,8 % от БВП.** С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбраната, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и издръжката на съдебната власт и администрацията на затворите. Сред основните приоритети за 2018 г. бяха и политиките в сферата на *образованието*, като общият размер на разходите за функцията за 2018 г. е **3 989,6 млн. лв.** или **3,7 % от БВП.** През 2018 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики: предприети са стъпки към изпълнението на приоритета на правителството на удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 330,0 млн. лв.; предприети са мерки, свързани с промяна в системата на делегирани бюджети, като финансирането вече не зависи само от броя на децата и учениците, а и от броя на групите и паралелките и на институциите с цел минимизиране на несъвършенствата при разпределението на средствата по стандарти. Извършените разходи през 2018 г. в сферата на *здравеопазването* са в размер на **4 833,6 млн. лв.**, или **4,5 % от БВП.** Разходите за функция „*Икономически дейности и услуги*“ са в размер на **6 576,6 млн. лв.** или **6,1 % от БВП.** Основните направления, в които са изразходвани средствата по тази функция, са изграждане на инфраструктурни обекти с национално значение, ремонт и поддържане на съществуващата транспортна мрежа и подпомагане на земеделските производители. Разходите за функция „*Общи държавни служби*“ са в размер на **2 231,7 млн. лв. (2,1 % от БВП).** Разходите за дейностите по *жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда* са в размер на **2 026,0 млн. лв. (1,9 % от БВП).** Извършените разходи през годината за финансиране на сферата на *култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело* са в размер на **752,7 млн. лв.** или **0,7 % от БВП.** *Разходите, неklasифицирани в другите функции* (без вноската за бюджета на ЕС), включват лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг и са в размер на **688,2 млн. лв.**, което представляват **0,6 % от БВП.**

➤ **Бюджетният излишък** по консолидираната фискална програма за 2018 г. е в размер на **135,1 млн. лв.** (0,1 % от БВП), който се формира от излишък по националния бюджет в размер на 250,3 млн. лв. и дефицит по сметките за средствата от Европейския съюз в размер на 115,2 млн. лева.

2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите

Превенцията и борбата с данъчните измами и отклонението от данъчно облагане е основен правителствен приоритет и стратегическите насоки по този приоритет са: законодателна политика за превенция и разкриване на данъчни измами и отклонение от данъчно облагане, тясно оперативно сътрудничество и междуинституционален подход.

Мерки, предприети от НАП

I. Данъчно-осигурителен контрол

1. Резултати по основни дейности на данъчно-осигурителния контрол

Основните производства и действия, чрез които се осъществява данъчно-осигурителният контрол са ревизии, проверки, вкл. проверки в обекти и проверки във

връзка с осъществяван фискален контрол върху стоки с висок фискален риск. При извършване на проверки по прихващане и възстановяване (ППВ) се осъществява контрол в случаите на възстановяване на недължимо внесени суми или декларирани за възстановяване данъци или осигурителни вноски.

В изпълнение на стратегическите цели на НАП при извършването на контролната дейност се прилага подход, насочен към подпомагане на доброволното спазване на задълженията. В хода на извършване на контролните производства към задължените лица се отправят покани за подаване на коригиращи декларации, с които да отстранят допуснати грешки, или допуснато неправилно третиране или отчитане на конкретни стопански операции. През 2018 г. до задължени лица са изпратени покани за корекции в хода на 9 540 проверки и 396 ревизии. Направени са корекции с 18 222 коригиращи декларации, като общият ефект от тях е 102 847 хил. лева – декларирани повече данъци и осигурителни вноски и 19 430 хил. лв. намалена данъчна загуба.

1.1. Ревизии

През 2018 г. се запазва тенденцията за възлагане и извършване на ревизии за установяване на отговорност за неплатени задължения на трети лица. През отчетния период са приключили 701 ревизии с установена солидарна отговорност на трети лица в размер на 214 млн. лева. През 2018 г. са възложени 495 ревизии за установяване на отговорност. От приключилите през 2018 г. ревизии, 545 са за установяване на отговорност на органи на управление на юридически лица – по чл. 19 от ДОПК и 156 са за установяване на отговорност по чл. 177 от ЗДДС за случаи на злоупотреби с данъка върху добавената стойност. При първия тип ревизии е установена отговорност в 389 производства за 165 млн. лв., а при втория – в 126 производства, за близо 49 млн. лева.

1.1.1. Електронни ревизии и проверки и контролни производства на лица, извършващи електронна търговия

През 2018 г. продължи работата за увеличаване дела на контролните производства, в които се използва специализиран софтуер за анализ на данни в електронен формат. Броят на специализираните екипи за електронни ревизии в ТД на НАП се увеличи до 19 бр., с обща численост 87 човека, а общият брой на служителите от контролната функция, които активно прилагат в работата си анализ на данни в електронен формат вече надхвърля 180 броя.

През годината са възложени общо 907 проверки и 413 ревизии, в които се използва специализираният софтуер, а броят на приключилите проверки и ревизии с използването му е съответно 698 и 318. Размерът на допълнително установените задължения с използването на софтуера е над 35 826 хил. лева.

През 2018 г. в сравнение с 2017 г. са предприети значително повече контролни действия спрямо лица, недеklarирани приходи/доходи от извършена търговска дейност в интернет. Възложени са 595 ревизионни производства и 2 178 проверки на електронни търговци. В резултат на приключилите през годината 357 ревизии са установени допълнително данъчни и осигурителни задължения в размер на повече от 27 000 хил. лева. Освен това, в хода на ревизиите и проверките са направени доброволни корекции на подадени декларации и са внесени допълнително в бюджета 2 900 хил. лева.

Във връзка с влезлите в сила изменения и допълнения на Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин (ДВ бр. 80 от 28.09.2018 г.), са внедрени 2 нови електронни услуги:

- за подаване от производител или разпространител на софтуер на декларация за съответствие с изискванията на Наредба №Н-18/2006 г. и информация за софтуера за управление на продажбите в търговски обект;
- за подаване от лицата по чл. 3 от Наредба №Н-18/2006 г., извършващи електронна търговия, на информация за електронни магазини.

1.1.2. Многостранни ревизии

През 2018 г. НАП участва в единадесет проекта за съвместни контролни действия по покана на приходни администрации на други държави-членки на ЕС, като са проведени 13 срещи по тях. Проведени са обучения на 175 органи по приходите от териториалните дирекции на НАП, с цел информированост и запознаване с възможностите, които тази форма на административно сътрудничество предоставя, в следствие на което са получени осем предложения за стартиране на многостранна ревизия (МСР) от страна на ТД на НАП. Три от предложенията са одобрени за стартиране на многостранни ревизии. Едно от тях е свързано с преки данъци, две - с ДДС. Участващите държави-членки са Нидерландия, Франция, Германия, Обединеното кралство, Италия и Румъния.

Продължава оперативното сътрудничество с Агенция Митници във връзка с МСР, както и е осъществено сътрудничество с Изпълнителна агенция по лекарствата и Агенция „Автомобилна администрация“.

Осъществен е един случай на присъствие в административни служби и участие в административна проверка (ПАСУАП) на територията на Испания – посетена е испанската данъчна администрация, както и офиса на задълженото лице, обменена е наличната информация.

НАП участва в разработването на бланките към Наръчника за МСР съвместно с Нидерландия, Финландия и Швеция. Същите са одобрени от ЕК и се прилагат от всички държави-членки. Тенденцията е МСР и ПАСУАП да се увеличат след влизане в сила на Регламент (ЕС) 2018/1541 на Съвета от 02.10.2018 г., както и новият инструмент за обмен на информация - джойнт одит, който се очаква да бъде регламентиран през 2019 година.

1.2. Проверки

В рамките на контролната дейност на НАП се извършват няколко основни вида проверки по отношение на специфични поводи, цели и резултати от извършването им:

- Проверки по прихващане и възстановяване се извършват при наличие на деклариран за възстановяване данъци или осигурителни вноски, както и други недължимо внесени суми;
- Насрещните проверки и проверките по делегация имат за цел да съберат годни доказателства и доказателствени средства, необходими за други проверки или ревизии;
- Проверките за установяване на факти и обстоятелства, в т.ч. и проверки за съпоставка на имущество и доходи на физически лица, са от значение за установяване на задълженията на лицата, както и за спазване на законодателството.

Броят на всички извършени проверки през 2018 г. не е намалял съществено спрямо 2017 година. Най-голямо намаление се отчита при проверките по прихващане и/или възстановяване и при насрещните проверки и проверките по делегация. Отчита се нарастване на броя на проверките за установяване на факти и обстоятелства с 2 %. Чрез процедурата за опростено възстановяване на ДДС (без извършване на проверка), въведена през 2016 г. и променена през 2018 г., с цел увеличаване на случаите, при които се прилага, през отчетната година са възстановени над 161 млн. лв. в над 16 100 случая на деклариран ДДС за възстановяване.

Запазва се тенденцията на увеличение на относителния дял на ППВ, приключили в първоначално определения срок – за 2018 г. с 2 % спрямо 2017 година.

1.3. Осигурителен контрол

През 2018 г. продължи извършването на проверки на ЗЛ с висока степен на риск от неспазване на осигурителното законодателство.

Извършени са общо 230 проверки на ЗЛ превозвачи, идентифицирани от органите на НАП, че извършват превози на стоки между държави-членки на ЕС, но недеklarирани трудовите правоотношения и осигурителните задължения за водачите на пътните превозни средства. Констатирано е, че за 34 самоосигуряващи се собственици или съдружници не са подавани данни за осигуряване, а за 84 работещи лица не са подавани уведомления по реда чл. 62, ал. 3 от Кодекса на труда и декларации за осигуряване съгласно осигурителното законодателство. Съставени са 75 акта за установяване на административни нарушения за неспазване на осигурителното законодателство. В процеса на проверките за задълженията, които не са декларирани, са подадени съответните декларации или са съставени актове за установяване на задълженията.

1.4. Контролни мерки във връзка с Програма за спазване на законодателството и намаляване на нивата на риск през 2018–2019 година

В Програмата за спазване на законодателството и минимизиране нивата на риск през 2018-2019 г., утвърдена от изпълнителния директор на НАП са включени 27 риска, от които за 23 риска е взето решение, че ще бъдат третираны с контролни мерки. През годината е започнало третиране с контролни действия на 12 риска. С приключените през годината контролни действия по Програмата за спазване на законодателството и минимизиране нивата на риск през 2016-2017 г. същата е изпълнена.

1.5. Мерки за борба с данъчните престъпления, пресичането на опитите за укриване на данъчни задължения и опити за данъчни измами, предприети през 2018 година

Основна цел на борбата с данъчните и/или осигурителните измами е ограничаване на щетите за бюджета, редуциране на злоупотребите с данък и намаляване на неблагоприятния ефект от тях чрез дейности в няколко основни направления:

Взаимодействие с правоохранителните органи: МВР, ДАНС, Прокуратура и съвместни действия с Агенция „Митници“

Съгласно споразумение между Прокуратурата на Република България, МВР, ДАНС, НАП и Агенция „Митници“ определени експерти от НАП работят в постоянния състав на създаденото специализирано междуведомствено звено за оказване на експертна помощ за подпомагане разследването на организираната престъпност, свързана с данъчни престъпления. През 2018 г. е извършен анализ на данъчна информация по 43 досъдебни производства или прокурорски преписки, в които са идентифицирани 280 лица, участници в измами. В резултат на анализите са изготвени описания на механизмите на данъчните измами, описани в 39 схеми на данъчни измами.

През 2018 г. служители на НАП, командировани в ГД БОП съгласно Споразумение, са извършили анализ на данъчна информация по оперативни разработки от служители на ГД БОП, в резултат на което са идентифицирани 940 задължени лица, участници в измами.

Обмен на информация по линията на Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) и националния Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС (АФКОС) в изпълнение на Националната стратегия за превенция на нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз (ЕС) за периода 2014-2020 г.

В качеството си на член на Съвета за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС, НАП носи двустранна отговорност - за опазване на приходната част на държавния бюджет, от който се отчисляват и попълват част от собствените ресурси на ЕС (под формата на членски внос на база ДДС и БНД), както и за принудителното събиране на неправомерно отпуснати, разходвани и дължими средства по фондове и програми на ЕС, в т.ч. с национално съфинансиране и/или свързани изцяло с традиционните собствени ресурси, съставляващи приходната част в общия бюджет на Европейския съюз.

В тази връзка и в изпълнение на законовите разпоредби на чл. 74, ал. 5 от ДОПК, през 2018 г. е предоставена информация по 3 искания на ОЛАФ относно 7 ЗЛ. Предоставена е информация на АФКОС относно изпълнението на препоръките към държавите членки (ДЧ) на ЕС в доклада на Европейската комисия (ЕК) до Европейския Парламент и Съвета по чл. 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Подадени са данни на АФКОС относно искане на ОЛАФ за попълване на Въпросника по чл. 325 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) с информация от ДЧ за предприетите мерки за борба с измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС през 2017 г. с попълнен въпросник в частта от компетентността на НАП. Предоставен е годишен Доклад за предприетите мерки и действия от НАП през 2017 г. за борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС. Изразено е становище за съгласуване на проект на Решение на Министерски съвет за одобряване на Годишния доклад за дейността на Съвета за защита на финансовите интереси на ЕС (АФКОС) през 2017 г. Реализирано е участие в национална работна среща на дирекция АФКОС по повод проведен Одит от Европейската сметна палата относно изпълнението на мерките за борба с измамите при разходването на средства по политиката на сближаване на ЕС в България. Изнесена е презентация на тема "Дейността на НАП в процеса за противодействие срещу измами, засягащи бюджета на ЕС и националния бюджет". Съгласуван е изготвеният проект на доклад за резултатите от одита на Европейската сметна палата по чл. 287 от Договора за функционирането на ЕС.

Изготвени са писма до АФКОС за съгласуване и даване на предложения по проекта на Годишна работна програма Hercule III за 2019 г. по искане на ОЛАФ, съгласуване на обобщените в национален аспект отговори на Въпросника по чл. 325 от ДФЕС от Република България и съгласуване на националния доклад за изпълнението на Препоръките на ЕК от Република България. Изразено е съгласувателно становище относно проект за Решение на Министерския съвет за приемане на План за действие за 2019 г. в изпълнение на Националната стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на ЕС за периода от 2014 г. до 2020 година.

В изпълнение на чл. 8а от ПМС №18/2003 г., Националната агенция за приходите изготвя и предоставя в дирекция „Защита на финансовите интереси на ЕС“ към МВР (АФКОС) ежемесечна справка за предприетите действия по обезпечаване и принудително събиране на публичните и частни държавни вземания, предадени в НАП от управляващите европейски средства държавни органи и институции като случаи на нередности и/или измами, засягащи финансовите интереси на ЕС и националния бюджет.

Във връзка с одобрен проект на дирекция „Контрол“ за финансиране по европейска програма „ЕРКЮЛ - III- 2019“ на тема: „Подобряване на сътрудничеството и моделите за контрол в превенцията на измами, свързани с митнически режими 4200 и 4000, засягащи системата на собствени ресурси на ЕС“ през 2018 г. НАП подписа Грантово споразумение № 831515-BG-NRA-REG4200-4000 с Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ). Проектът предвижда провеждането на шест работни срещи през 2019 г. между представители на българската, румънската, гръцката и турската данъчни и митнически

администрации от Балканския регион в областта на превенцията и разкриването на финансови измами, засягащи финансовите интереси на ЕС и националния бюджет.

Взаимодействие с органите на досъдебното производство при разследване на данъчни измами и подпомагане на специализираната прокуратура

Осъществява се текущ и оперативен обмен на информация между органите по приходите и органите на досъдебното производство и ДАНС, съгласно сключените инструкции и споразумения за взаимодействие между институциите. Осъществяват се съвместни действия по пресичане на схеми за данъчни измами, вкл. чрез сформирани на съвместни екипи между НАП, ДАНС, МВР-ГД “НП“ и АМ. От страна на органите на досъдебното производство се оказва съдействие при издирване на лица, спрямо които се осъществяват производства по ДОПК, с цел извършване от ОП на процесуални действия.

Съвместно със служители на ДАНС, МВР и АМ, органите по приходите от НАП подпомагат работата на прокурори от обособения отдел към Специализираната прокуратура, занимаващ се с разследване на престъпления срещу данъчно-осигурителната система.

Извършване на наблюдение и анализ на браншови отрасли с висока честота на данъчни измами

В резултат на анализ на риска и идентифициране на отклонения от облагане в търговското поведение на наблюдаваните задължени лица се локализируют схеми и механизми на данъчни и осигурителни измами по браншове, открояват се тенденции за разпространението им и се предлагат методи за противодействие спрямо нанасянето на потенциални щети на бюджета. В тази връзка, през 2018 г. са изготвени и одобрени 21 броя доклади за наблюдение и анализ на рискови браншове - търговия на едро и дребно с плодове и зеленчуци, месо, захар, тютюн и горива, в хода на които са анализирани общо 5 865 ЗЛ. Предприети са мерки по възлагане на контролни действия спрямо 156 ЗЛ. След наблюдение и контрол върху критичните точки в търговския процес на бранш „Търговия с горива“ е изготвен доклад с предложение и предприети мерки за извършване на фискален контрол на рисковите доставки на горива от ГД ФК. Във връзка с наблюдаваните допълнителни браншове (растителни масла, брашно и въглеродни емисии) са изготвени 3 броя доклади и изпратени 9 броя писма до ТД на НАП с предложени мерки спрямо 17 задължени лица.

Контрол на търговията с лекарствени продукти

Във връзка с утвърдения на 05.12.2017 г. Национален план за изпълнение на мерките, насочени към осъществяване на системен контрол при търговия с лекарствени продукти, под координацията на Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари (МКЦПККДРСТ), през I-вото полугодие на 2018 г. НАП организира, координира и отчита резултатите от извършваните ежеседмични съвместни проверки с органите на МВР, Национална здравноосигурителна каса (НЗОК) и Изпълнителна агенция по лекарствата (ИАЛ). За периода от 01.01.2018 г. до 08.06.2018 г. са извършени общо 131 броя съвместни проверки с органите на МВР, НЗОК, ИАЛ, както и с представители на Регионалните здравни инспекции (РЗИ) към Министерство на здравеопазването на територията на петте ТД на НАП: Бургас, Варна, Велико Търново, Пловдив и София. За посочения период са проверени 131 търговски обекта – аптеки, стопанисвани от 93 броя задължени лица с дейност „Продажба на дребно на лекарствени средства“. При проверките са съставени 32 Акта за установено административно нарушение (АУАН), като при 3 от проверените аптеки е наложена Принудителна административна мярка запечатване на обект (ПАМЗО). Спрямо 38 задължени лица от общо проверените 93 броя търговци на дребно на

лекарствени средства са предприети последващи контролни мерки и действия, като са възложени допълнителни проверки за установяване на факти и обстоятелства (ПУФО).

Мониторинг на задължени лица и изпращане на предупредителни писма

Основен фокус в областта на превенцията на данъчните измами през 2018 г. продължава да бъде стимулиране на добросъвестност у данъкоплатците, посредством организиране на срещи или изпращане на уведомителни писма и предоставяне на насоки за коригиране на констатирано неизрядно поведение. Главната цел на този подход е предпазване на добросъвестни данъкоплатци от вълчането им в схеми на данъчни измами или отклонение от облагане, както и информирането им за неблагоприятните последици от неспазването на данъчното и осигурителното законодателство. Последователно, през 2016 г., 2017 г. и 2018 г. се отчитат положителни резултати, в това число и подобрене в поведението на лицата, които вече са наясно, че декларираниите от тях данни и дейност се анализират ежемесечно. През 2018 г. постоянно наблюдавани са 1 104 дружества, които са с мащабна икономическа дейност и високо влияние върху фиска. В резултат на предприетите мерки спрямо лица, при които са установени индикации за отклонение от обичайна търговска практика или други нередности, доброволно е коригиран ползван данъчен кредит в размер на 4 012 хил. лева.

В годишен аспект, извършването на мониторинг на ЗЛ, осигуряващи значителен приход в бюджета и имащи влияние за икономическия климат в страната, дава положителни резултати предвид идентифицираните корекции в поведението на наблюдаваните лица в посока на съобразяване с дадените насоки от органи по приходите. Това е резултат от дейностите, свързани с изпращане на уведомителни писма, провеждане на срещи или извършване на ПУФО и други.

Друг акцент на дейността по противодействие на данъчните измами е извършваният мониторинг на търговски вериги за хранителни стоки, стартирал през 2014 г. и на търговски вериги на черна и бяла техника от началото на 2016 година. През 2018 г. продължава процесът по наблюдение и анализ на бизнес-дейността на дружества – големи търговски вериги, регистрирани в ТД на НАП ГДО и дирекция СДО при ТД на НАП София. Определените 14 търговски дружества, опериращи като търговски вериги за хранителни стоки, черна и бяла техника са обект на ежемесечен мониторинг и анализ. За резултатите от извършеното наблюдение през 2018 г. са изготвени 6 обобщени доклада и са изпратени 10 писма до ТД на НАП за предприемане на контролни действия спрямо 21 задължени лица. Изготвен е един обобщен доклад, включващ съпоставителен анализ на отчетените резултати от наблюдаваните търговски вериги за първото полугодие на 2018 г. спрямо същия период на 2017 година. През 2018 г. са проведени две срещи с представители на две търговски вериги. Резултатът от тези мерки показва положителна тенденция към свеждане до минимум размера на ползвания данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти, повишаване размера на осъществения ВОП пряко от търговските вериги, както и установяване на трайни отношения на сътрудничество с приходната администрация за подпомагане ограничаването на сивия сектор в бранша.

Система за ранно предупреждение между държавите членки за данъчни измами – EUROFISC

Създаването и функционирането на EUROFISC е регламентирано в глава X от Регламент (ЕС) № 904/2010 от 7 октомври 2010 г. относно административно сътрудничество и борба с измамите в областта на ДДС, който в тази си част влезе в сила на 01.11.2010 година.

С цел превенция и ранна информация за идентифициране на задължените лица, вероятни участници в данъчни измами, Национална агенция за приходите участва във

всички четири работни полета, в които се обменя информация в следните работни области: вътреобщностни измами, измами с автомобили, плавателни и въздухоплавателни средства, митническа процедура 4200, наблюдение на ДДС измами – нови тенденции, ТНА и електронна търговия.

С оглед ефективното използване на информацията, през 2018 вече е внедрен програмния продукт, осигуряващ систематизиран и ефективен достъп до информацията от другите държави членки и отправяне на запитвания към тях от страна на органите по приходите, осъществяващи административни производства.

През 2018 г. са получени и обработени 2 875 входящи записа за рискови вътреобщностни доставки на стоки с получатели български дружества, анализирани са 1 081 европейски дружества с определени профили спрямо съответстващи български контрагенти. Информацията се свежда до териториалните структури на НАП, с оглед подпомагане селекцията на случаи за анализ и контрол.

Българският принос към мрежата за ранно предупреждение се изразява в изпратени 638 записа за вътреобщностни доставки на стоки от български лица, за които има съмнение, че не са действително извършени или са част от схема на данъчна измама, както и категоризирани и изпратени 1 058 записа с профили на български дружества.

Съвместни контролни действия с приходните администрации на държави-членки на ЕС

НАП осъществява успешно сътрудничество с приходните администрации на останалите страни членки на ЕС в областта на съвместните контролни действия по Регламент (ЕС) № 904/2010 г., целящи противодействие на данъчни измами и избягване на данъчно облагане в областта на ДДС.

Промяна в ревизионната практика на органите по приходите съобразно решенията на СЕС

В резултат на анализа на практиката на СЕС са предприети действия за промяна на практиката на органите по приходите в случаите на липса на доставка между лица, издател и получател по фактури, и евентуалната възможност за отказване правото на данъчен кредит на получателя.

При новия подход са взети предвид принципните положения, извлечени от практиката на Съда на ЕС, като:

- условията, при които правото на приспадане на данъчен кредит може да бъде ограничено, когато поради данъчни измами или нередности, извършени от издателя на фактурата или от доставчиците нагоре по веригата и посочени като основание за правото на приспадане, се приеме, че сделката не е действително извършена;

- правните последици на издаден по отношение на доставчик ревизионен акт, в който дадена доставка не е коригирана от приходната администрация, с оглед правото на приспадане на данъчен кредит за получателя.

Във всички случаи при извършване на контролните действия се държи сметка за спазване на принципите на неутралност, пропорционалност и правна сигурност, включително защита на добросъвестните задължени лица.

Контролни производства на лица, извършващи електронна търговия

През 2018 г. в сравнение с 2017 г. са предприети значително повече контролни действия спрямо лица, недекларирани приходи/доходи от извършена търговска дейност в интернет.

Контрол на търговията с горива

През 2018 г. насоките за противодействие на данъчните измами в бранш „Търговия с горива“ са насочени в подобряване на аналитичните и справочни възможности на Информационна система „Контрол на горивата“ (ИСКГ), като в рамките на надграждане на ИСКГ са реализирани нови ВІ справки. Оптимизиран е интерфейсът и са допълнени източниците на данни и обменът на информация между системата и електронните услуги и системи на НАП, както и с външните за НАП информационни системи. Изградена е нова функционалност за съпоставяне на данни за задължени лица. Разработена е нова функционалност в ИСКГ, която осигурява данни за анализ на случаи на неспазване на изискванията за предоставяне на обезпечения по чл. 176в, ал. 1 от Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС).

В тази връзка, през 2018 г. в НАП се направиха следните въведения:

- Нова електронна услуга в НАП, за подаване на данни, свързани с чл. 176в, ал. 14 от ЗДДС за вписване в регистъра по алинея 15 от същата разпоредба на закона;
- Приложение в Управление на информационни системи (УИС), което дава детайлна информация по прекъсване/възстановяване на връзката на Електронна система с фискална памет (ЕСФП) с НАП, с акцент – локализиране на обекти, от които има съобщение за прекъсване на връзката, което не е последвано от съобщение за възстановяване за период по-голям от 24 часа.

През 2018 г. са завършени 24 ревизии с установени задължения в общ размер 5 049 хил. лева. Установено е, че продажбите на 934 013 литра горива не са отчетени. Извършени са 4 ревизии за прилагане на солидарна отговорност на лица във връзка с покупките им на гориво от доставчици, които не са внесли ДДС по доставките, с общ размер на задължението 1 135 182 лева.

През периода са извършени 297 проверки на лица за установяване на факти и обстоятелства, свързани с рискове, проявяващи се в различните фази на процеса на доставките на горива. Установени са 18 067 литра горива, за които не са отчетени продажби. Установени са и 14 009 литра горива без документално обоснован произход, за което е уведомена Агенция „Митници“ за предприемане на действия по компетентност.

Общо за периода са извършени 620 проверки в обекти с ЕСФП. Съставени са 36 АУАН. В един обект е установено манипулиране на данните, подавани от фискалното устройство. В 13 бензиностанции е наложена принудителната административна мярка „Запечатване на обект“. През първото тримесечие на 2018 г. е извършван 24/7-непрекъснат мониторинг на дейността на данъчен склад, във връзка с рисково поведение по избягване внасяне на данъчни задължения от складодържателя и неговите клиенти.

Част от проверките са извършвани съвместно с други контролни институции, компетентни за контрол в бранш „Гориво“, под координацията на Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари (МКЦПККДРСТ).

Показателите за контролните действия по прилагане на чл. 176в от ЗДДС са следните: в 16 случая лицата са предоставили обезпечение или са завишили размера на предоставеното обезпечение след извършени проверки, като общият размер на сумата е 1 224 000 лева. Съставени са 75 АУАН и са издадени 32 наказателни постановления. Дерегистрирани са 3 лица на специфичното основание чл. 176в, ал. 9 от ЗДДС – поради неизпълнение на изискванията за предоставяне на обезпечение във връзка с доставки на горива. Извършени са проверки на над 100 лица, вписани в регистъра по чл. 176в, ал. 15 от ЗДДС – като получатели на горива за собствено потребление.

Фискален ефект от прилагането на чл. 176в от ЗДДС е постигнат чрез внасянето на 434,0 хил. лева - просрочени задължения от лица, предоставили обезпечение, както и частично усвояване на предоставени обезпечения в размер на 211,0 хил. лева.

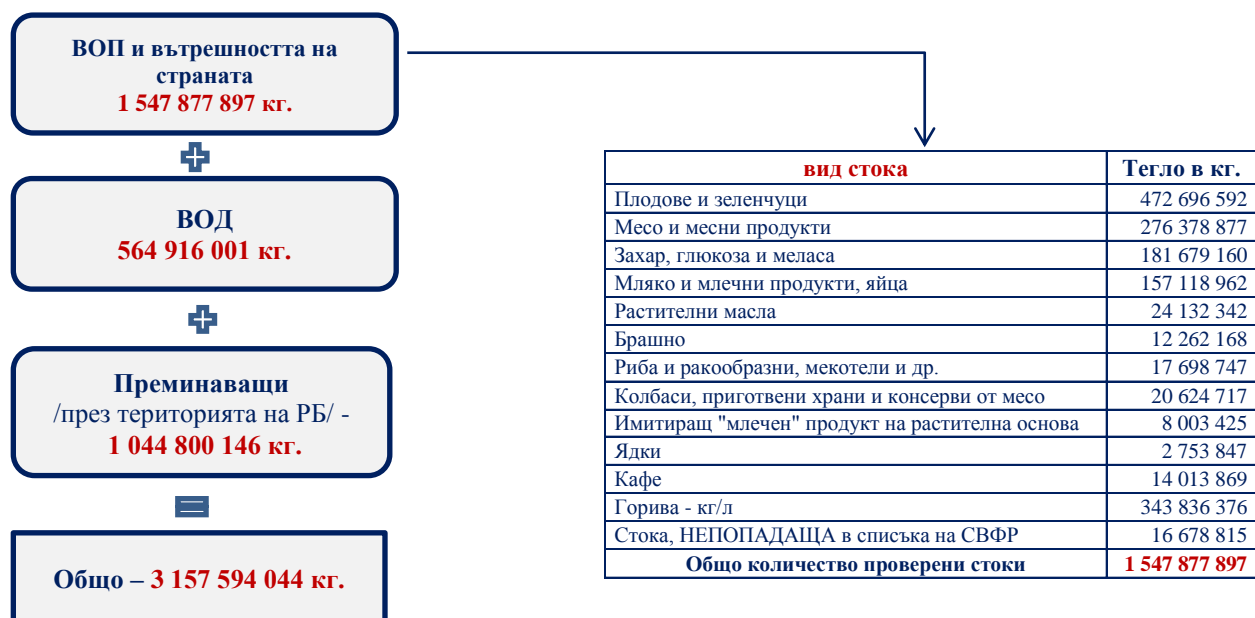
2. Фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск през 2018 година

През 2018 г. фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) се осъществява на 305 фискални контролни пунктове (ФКП), разположени на територията на Р. България, големите борси и тържища, митническите бюра, данъчни складове за съхранение на течни горива, местата на получаване/разтоварване на стоките, в т.ч. и 20 ФКП в непосредствена близост до граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП).

Като СВФР са определени стоки, които най-често са използвани в схеми за данъчни измами и идентифицирани от приходната администрация като рискови. Такива са бързооборотните стоки като плодове, зеленчуци, месо и месни продукти, захар и продукти за производство на захар, мляко и млечни продукти, и течни горива, с които за кратко време може да бъде реализирана данъчна измама. През 2018 г. наблюдаваните стоки са общо 563 на брой.

На ФКП през 2018 г. са извършени общо 374 598 проверки на транспортни средства, превозващи СВФР, от тях на 94 189 транспортни средства са поставени технически средства за контрол (ТСК). Извършените проверки на място на получаване/разтоварване на СВФР са 58 064 броя.

Общо по вид и количество са проверени 3 157 594 044 кг. СВФР, изобразени на посочената по-долу схема:

В резултат на извършените контролни действия през 2018 г. са предприети действия за налагане на обезпечителни мерки на основание чл. 121а, ал. 3 от ДОПК при 1 208 от извършените проверки, срещу 787 задължени лица. Общата стойност на

наложените обезпечения е 7 278 550 лева. При 14 от проверките стоката е изоставена в полза на държавата и е с общо количество 94 381 кг. на стойност 108 584 лева.

Предотвратени са опити за избягване на фискален контрол при преминаване на транспортни средства през ГКПП, с цел въвеждане на територията на страната на СВФР без документи на следните стоки с общо количество 73 381 кг., както следва: 17 442 кг. замразено свинско рагу, 600 кг. замразен гъши дроб, 1 700 кг. портокали, 1 674 кг. мляко, 3 440 кг. топени сирена, 21 000 кг. сухо мляко, 1 520 кг. ядки (бадеми и кашу), 22 000 кг. захар и 4 005 кг. кафе.

От месец януари 2018 г., в съответствие с приети законодателни промени, служителите на ГДФК осъществяват контрол и върху движението на горивата на територията на страната, като определен тип горива са третираны като СВФР.

Наблюдава се изведеното от данъчен склад /ДС/ гориво, освободено за потребление по реда на Закона за акцизите и данъчните складове и горивото под режим отложено плащане на акциз (РОПА) – за движението между данъчните складове. В режим 24/7/365 са контролирани 61 данъчни склада и 4 петролни бази.

Провереното количество гориво на ГКПП е 143 179 831 литра, на изхода на ДС - освободеното гориво, с платен акциз е 130 581 655 литра, под РОПА за постъпило/напуснало от/до друг ДС гориво – 70 074 890 литра и поставените технически средства за контрол са 1 413 броя.

Под координацията на Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари /МКЦПККДРСТ/ са извършени 47 бр. съвместни проверки върху предварително селектирани обекти, осъществяващи търговия с горива, на територията на София, Пловдив, Бургас, Варна и Велико Търново: установени са 17 административни нарушения; наложени са 4 принудителни административни мерки запечатване на обект /ПАМЗО/.

В резултат на осъществения фискален контрол през 2018 г. може да се отчете следната промяна в поведението на лицата:

- ръст на декларираната данъчна основа на ВОП с 1 185,3 млн. лв. (9,2 %) спрямо предходната година;
- ръст на декларираната данъчна основа на ВОД с 273,8 млн. лв. (5,3 %) спрямо предходната година;
- ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица осъществили ВОП и ВОД на СВФР с 239,5 млн. лв. (12,3 %) спрямо предходната година;
- значителен ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лица, превозващи СВФР с 195,3 млн. лв. (21,6 %) спрямо предходната година.

Сравнителни резултати от дейността по фискален контрол върху СВФР за периода 2014-2018 г.

Показатели	м. ед.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Списък стоки с висок фискален риск, СВФР	брой	111	334	427	555	563
Извършени проверки на транспортни средства	брой	133 418	280 040	322 957	308 391	374 598
Поставени технически средства за контрол	брой	50 591	73 314	94 146	92 316	94 189
Наложени обезпечения /чл.121а, ал.3 от ДОПК/	брой	265	1 367	1 459	1 477	1 208
Лица с наложени обезпечения	брой	231	755	973	852	787
Обща стойност на обезпеченията	млн. лв.	3	12	11	13	7
Изпратени уведомителни писма до прокуратурата	брой	4	24	34	5	3

Източник: НАП

Индикатори за изпълнение

Ръст		2018 спрямо 2017		2017 спрямо 2016	
		лева	%	лева	%
Декларирана данъчна основа	ВОП /НАП/	6 555 690 832	9,9	5 252 336 337	8,6
	ВОП ФК	1 185 339 494	9,2	1 194 750 156	11,9
	ВОД /НАП/	2 805 076 559	8,9	3 223 101 253	11,4
	ВОД ФК	273 883 295	5,3	504 328 850	11,8
Приходи от данъци и осигуровки /ФК/	ВОП/ВОД	239 593 000	12,3	92 589 152	3,9
	Превоз	195 365 000	21,6	79 253 092	7,8

Източник: НАП

Ръст на декларираната данъчна основа при ВОП

Период	Декларирана ДО при ВОП	
	Общо за НАП	Фискален контрол
2017 г. (лева)	66 296 939 477	12 884 294 469
2018 г. (лева)	72,852,630,309	14 069 633 963
Ръст 2018/2017 г. (лева)	6 555 690 832	1 185 339 494
Ръст 2018/2017 г. (%)	9,9	9,2

Източник: НАП

Ръст на декларираната данъчна основа при ВОД

Период	Декларирана ДО при ВОД	
	Общо за НАП	Фискален контрол
2017 г. (лева)	31 534 471 729	5,185,345,428
2018 г. (лева)	34 339 548 288	5 459 228 722
Ръст 2018/2017 г. (лева)	2 805 076 559	273 883 295
Ръст 2018/2017 г. (%)	8,9	5,3

Източник: НАП

Ръст на приходите от данъци и осигурителни вноски на лица, осъществили ВОП на СВФР

ЗЛ ФК ВОП	м. ед.	Приходи за ЦБ	в т.ч. ДДС			Приходи от осигурителни вноски	Общо приходи
			салдо	внесен	възстановен		
2017 г.	хил. лв.	2 176 621	1 539 169	2 399 435	860 266	889 789	3 066 410
2018 г.	хил. лв.	2 268 309	1 601 576	2 591 828	990 252	994 356	3 262 665
Ръст 2018/2017 г.	хил. лв.	91 688	62 407	192 393	129 986	104 567	196 254
Ръст 2018/2017 г.	%	4,2	4,1	8,0	15,1	11,8	6,4

Източник: НАП

Ръст на приходите от данъци и осигурителни вноски на лица, осъществили ВОД на СВФР

ЗЛ ФК ВОД	м. ед.	Приходи за ЦБ	в т.ч. ДДС			Приходи от осигурителни и вноски	Общо приходи
			салдо	внесен	възстановен		
2017 г.	хил. лв.	466 933	277 226	787 287	510 060	268 859	735 791
2018 г.	хил. лв.	473 636	262 360	839 313	576 953	305 495	779 131
Ръст 2018/2017 г.	хил. лв.	6 703	-14 867	52 026	66 893	36 636	43 339
Ръст 2018/2017 г.	%	1,4	-5,4	6,6	13,1	13,6	5,9

Източник: НАП

Ръст на приходите от данъци и осигурителни вноски на лица, осъществили превоз на СВФР

ЗЛ ФК ТРАНСПОРТ	м. ед.	Приходи за ЦБ	в т.ч. ДДС			Приходи от осигурителни и вноски	Общо приходи
			салдо	внесен	възстановен		
2017 г.	хил. лв.	479 568	201 675	1 129 170	927 496	426 325	905 893
2018 г.	хил. лв.	613 715	319 704	1 235 205	915 501	487 543	1 101 258
Ръст 2018/2017 г.	хил. лв.	134 147	118 029	106 035	-11 995	61 219	195 365
Ръст 2018/2017 г.	%	28,0	58,5	9,4	-1,3	14,4	21,6

Източник: НАП

Ръст на приходите на задължени лица, превозващи СВФР от 2014 до 2018 г.

ЗЛ, превозващи СВФР	Общо приходи НАП	Приходи за ЦБ	Приходи от осигурителни вноски
2014 г. (лева)	719 447 475	513 979 866	205 467 609
2015 г. (лева)	896 578 005	618 195 009	278 482 996
2016 г. (лева)	1 059 568 268	753 938 098	305 630 170
2017 г. (лева)	1 099 498 016	760 056 189	339 441 826
2018 г. (лева)	1 101 258 144	613 715 910	487 543 234

Източник: НАП

Табличният разрез на показателите показва, че се запазва тенденцията от предходните години за положителен ръст на декларираните ЗОВ и ДО за ВОП/ВОД при лицата, обект на фискален контрол. През 2018 г. е отчетен значителен ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лицата, превозващи СВФР.

Проверки в търговски обекти (ТО)

От месец юни 2018 служителите от ГДФК извършват и проверки в търговски обекти (ТО) на територията на цялата страна.

Резултатите от осъществения контрол по спазването на изискванията за отчитане на продажбите, съгласно разпоредбите на Закона за данък върху добавената стойност и Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изискванията към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин са следните:

- извършени проверки в ТО - 13 993 броя;
- съставени АУАН - 5 106 броя;
- наложени ПАМЗО по чл. 186. от ЗДДС - 1 393 броя;

- ежедневно изготвен „Списък на подлежащите на запечатване търговски обекти и тяхното местонахождение“ (чл. 187, ал. 1 от ЗДДС), който се публикува на www.nap.bg.

При извършването на проверките, мобилните екипи на ГДФК са подпомагани дистанционно от служителите на дирекция АПК и Оперативен център; получават експертно съдействие от функциите „Контрол“; „Обслужване“; „Обжалване“ и „Събиране“ при ТД на НАП. Извършени са и множество съвместни проверки с други контролни органи (ГДБОП, СДВР, МВР, ИААА, Държавна комисия по стокови борси и тържища и др.).

В изпълнение на Заповед № ЗЦУ-866/22.06.2018 г. на изпълнителния директор на НАП и утвърден план за действие, по време на активния летен туристически сезон 2018 г., се проведе кампания за осигуряване на данъчен и осигурителен контрол в търговски обекти, които попадат в обхвата на ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна (курортни комплекси, градове и др.).

II. Събиране на просрочени публични вземания

1. Резултати от събиране на просрочени публични вземания

В резултат на комплексното и систематично прилагане през последните години на специфични организационни и управленски мерки и кампании, както и инициирани нови такива през 2018 г., се отчита трайна промяна в поведението на клиентите на НАП.

Общият размер на декларираните и начислени суми за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП през 2018 г., е нараснал с 2 576,4 млн. лв., което е ръст от 9,8 %.

Платените в срок задължения са нараснали с 0,7 % пункта – от 84,0 % към 31.12.2017 г. до 84,7 % към 31.12.2018 г., като доброволното изпълнение на задълженията по декларации е достигнало 86,3 %.

Размер на декларираните и на непогасените в срок задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски (млн. лв.)

Източник: НАП

Независимо от по-доброто доброволно изпълнение, поради значителния ръст на декларираните задължения - почти 2 пъти по-голям от реализирания среден ръст в периода от 2014 г. до 2017 г., размерът на неплатените в срок задължения се е увеличил с 4,0 % – 178,9 млн. лв., спрямо същия период на 2017 година. В същото време, за погасяването им през 2018 г. са събрани с 364,1 млн. лв. повече, в сравнение с 2017 г., в резултат на което към края на 2018 г. размерът на непогасения остатък от нововъзникналия дълг е със 185,2 млн. лв. (9,9 %) по-малък в сравнение с остатъка в края на 2017 година.

Увеличеното доброволно изпълнение и по-високата събираемост на новите просрочия са основните причини размерът на непогасения им остатък в края на всяка една от последните четири години трайно да намалява, като редуцирането е с близо 1 млрд. лв. (или около 37 %).

Близо 97 % от всички декларирани през 2018 г. задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски са погасени в рамките на същата календарна година (включва както доброволното изпълнение, така и събраните от публичните изпълнители просрочени публични задължения).

През 2018 г. за погасяване на просрочени публични задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП, са платени общо 3,672 млрд. лв., което е с 362,9 млн. лв. (11,0 %) повече в сравнение с 2017 година.

Отчетен е 9,8 % ръст на общата събираемост на просрочените публични задължения с взыскател НАП.

За погасяване на публични вземания, предявени от публични взыскатели, различни от НАП, са събрани 46,5 млн. лв. – 13,0 % повече в сравнение с 2017 година.

Третирането на длъжниците се извършва чрез селективен подход, съобразен със степента на риска за събиране на задължението и демонстрираното поведение по отношение спазването на задълженията за регистриране, деклариране и плащане.

1.1. Мерки, целящи стимулиране на доброволното изпълнение

Засилено се прилагат мерки за стимулиране на доброволното изпълнение на публичните задължения чрез т.нар. „меки способи“ – чрез изпращане на персонални електронни съобщения и/или осъществяване на телефонни контакти за уведомяване на лицата за заплащане на дължимите от тях публични задължения в най-кратки срокове, включително и за разясняване на негативните последици от неплащането им и възможностите за обезпечаване и плащане на дълговете при финансови затруднения. Мерките целят следното:

- провокират активно поведение от страна на лицата, с оглед заплащане на задълженията им;
- дисциплинират и трайно променят поведението на клиентите на НАП;
- понижават разходите за събиране на публичния дълг, чрез намаляване броя на лицата, за които ще се предприемат последващи действия за принудително събиране.

Изпращане на съобщения до лица с нововъзникнали задължения

Следвайки разбирането, че колкото по-рано се третира един дълг, толкова по-ефективно се събира той, и през 2018 г. продължи практиката за ранно уведомяване на задължените лица, които са пропуснали да платят в пълен размер публичните си задължения в срок. Чрез внедрената в края на 2017 г. нарочна функционалност, за всяко нововъзникнало/предявено за събиране в НАП публично вземане, до съответното

задължено лице се изпращат три последователни електронни съобщения, с различно съдържание – уведомително, напомнително и предупредително съобщение.

Съгласно отчетните данни, повече от половината от лицата погасяват изцяло задълженията, във връзка с които им е изпратено уведомителното съобщение, в 3-месечен срок от изпращането му, а размерът на третирания с мярката дълг намалява в посочения срок с близо 70 %.

Наред с изпращането на електронни съобщения се провеждат и телефонни кампании с оглед стимулиране на доброволното плащане на дълга. Лицата, които въпреки горепосочените мерки не са погасили задълженията си и не са инициирали контакт с администрацията за уточняване начините за погасяването им, са обект на приоритетни действия за обезпечаване и събиране на дълга.

1.2. Мерки за принудително събиране на вземанията от некоректни длъжници

Постоянен мониторинг по отношение на длъжници с просрочени задължения

И през 2018 г. продължи постоянният мониторинг на длъжници с най-големи просрочени задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събираеми и частично събираеми. Мярката включва провеждането на персонални срещи от страна на директорите на ТД на НАП с лицата, с цел предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажименти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

При 2 766 от наблюдаваните лица е отчетено намаление на размера на дълга на лицата в периода, в който са обект на мониторинг, с 421,2 млн. лв., като 516 от тези лица са погасили изцяло общите си задължения в размер на 124,9 млн. лева.

Ежемесечен мониторинг

Осъществява се текущо наблюдение по отношение формирането на публични задължения от търговци на течни горива, както и лица, притежаващи лицензии и разрешения за производство и съхранение на акцизни стоки под режим отложено плащане, за организиране на хазартни игри и дейности по смисъла на чл. 4 от Закона за хазарта или упражняващи дейност по Закона за частната охранителна дейност.

Мярката има превантивен характер и цели промяна на поведението на наблюдаваните лица в посока плащане на задълженията в срок. За лицата, които системно не изпълняват задълженията си, се уведомяват съответните лицензиращи органи, с оглед предприемане на действия по отнемане на предоставените им лицензи.

Насочване на изпълнението към вземания на длъжници (изпълнители по договори) от трети лица - разпоредители с бюджет

Една от основните мерки за събиране на публичните задължения от длъжници, явяващи се изпълнители по договори с лица - разпоредители с бюджетни средства, е приоритетно насочване на изпълнението към предстоящите плащания по тези договори. В тази връзка, е прието Решение на Министерския съвет № 592/21.08.2018 г. за условията и реда за разплащанията на разпоредители с бюджет по договори, което предвиди нов ред за разпоредителите с бюджет, а именно да уведомяват приходните администрации както за предстоящите плащания по договори или първични платежни документи, така и за сключените от тях договори. Промяната цели да повиши приходите в бюджета. В тази връзка, с участието и на представители на НАП, е разработена и внедрена нова

информационна система „РМС Плащания“, обезпечаваша изпълнението на дейностите по РМС № 592/21.08.2018 година.

През 2018 г. по реда на РМС № 593/2016 г. и РМС № 592/2018 г. са регистрирани 470 941 броя уведомления за предстоящи плащания, като 37 582 бр. от тях са насочени за предприемане на действия от публичен изпълнител в компетентната ТД на НАП. Във връзка с постъпилите уведомления през 2018 г. са събрани суми в размер на 225,6 млн. лева.

Мярката е доказала ефективността си, като в резултат от прилагането ѝ реално постъпилите суми от въвеждането ѝ в края на 2014 г. до края на 2018 г. са в размер на 821,5 млн. лева.

Развитие на информационните системи

През 2018 г. продължи надграждането и усъвършенстването на информационна система „Събиране“. Внедрена е нова електронна услуга за предявяване по електронен път на публични вземания по актове, издадени от публични вискатели - органи на държавна, общинска или съдебна власт, за принудително събиране в НАП. Допълнително, чрез услугата съответният публичен вискател има достъп до актуална информация за статуса и размера на публичните си вземания, предявени за събиране в НАП. Целта е преустановяване на хартиения обмен на информация и оптимизиране на реда за взаимодействие между НАП и публичните вискатели.

Внедрена е и усъвършенствана версия на портал „Продажби“ за публикуване на съобщения за публични продажби по реда на ДОПК. Информацията за публичните продажби (насрочени търгове с тайно или търгове с явно наддаване) се визуализира за клиентите на НАП чрез публичната част на портала при условията на свободен достъп и по всяко време. Порталът позволява лесно и достъпно търсене от външен потребител в публикуваните обяви за публични продажби, като вещите са групирани в четири основни категории. Съвместим е с мобилни устройства и е достъпен за ползване чрез такива.

2. Държавни вземания

2.1. Продажба на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата и придобитите в производството по несъстоятелност имущества

През 2018 г. приходите от реализация на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи са в размер на 8,0 млн. лева. Няма имущества, придобити от държавата в производства по несъстоятелност.

Основната част от приходите е формирана от вещи, които са приети от НАП по актове на органи на съдебната власт, включително постановени по отменения Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ) (отм.). От търгове, проведени по реда на ДОПК, са реализирани приходи в размер на 7,2 млн. лева. От тях 7,1 млн. лв. са от продажба на имущества, възложени на НАП по реда на ЗОПДНПИ (отм.).

Значителна част постъпления са от продажбата на отнети в полза на държавата недвижими имоти. Продължава тенденцията за увеличаване на актовете и имотите, отнети по реда на ЗОПДНПИ (отм.). Няма промяна по отношение на затруднената реализация на недвижимите имоти, предвид лошото им състояние, наличието на тежести върху част от тях /ипотеки, възбрани/, както и лошата слава на бившите им собственици.

През 2018 г. стартира участие на експерти от НАП в реализацията на проект „Разработване и внедряване на електронна информационна система „Национален регистър на запорите“ по Оперативна програма „Добро управление“ с бенефициент Министерство на правосъдието. Проектът предвижда разработване на модул за онлайн платформа за

електронна публична продан, която да дава възможност за реализацията на конфискувано, отнето или изоставено в полза на държавата имущество по електронен път.

2.2. Действия по събиране на публични вземания в производствата по несъстоятелност

НАП осъществява процесуално представителство на държавата в производствата по несъстоятелност, в които държавата е кредитор.

Събраните публични вземания от търговци в открити производства по несъстоятелност през 2018 г. са в размер на 16,1 млн. лева.

Събраните суми са формирани от разпределение на суми в производството по несъстоятелност, в резултат от осребряване на имущества на несъстоятелни търговци – 14,1 млн. лв.; от изпълнение на утвърдени оздравителни планове – 0,6 млн. лв. и от доброволни плащания от трети лица – 1,4 млн. лева. Събраните суми през 2018 г. са с 11,5 % повече от събраните през 2017 г., с 42 % повече от събраните през 2016 г.

През 2018 г. е осъществен контрол върху изготвени от синдиките на търговци в открито производство по несъстоятелност 1 155 акта, от които 810 списъка на приети, респ. неприети вземания и 345 сметки за разпределение и са предприети съответните процесуални действия чрез изготвянето на 246 възражения, от които 178 с правно основание по чл. 690 от Търговския закон (ТЗ) и 68 възражения с правно основание по чл. 728 от ТЗ.

2.3. Действия по събиране на частни държавни вземания

През 2018 г. събраните суми за частни държавни вземания (ЧДВ) са в размер на 8,9 млн. лв., от които 1,0 млн. лв. са платени с компенсаторни инструменти.

Администрирани са вземания по чл. 3, ал. 7, т. 6 от ЗНАП срещу 691 длъжници (по програми САПАРД, ФАР, ОП „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Административен капацитет”, ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, ОП „Околна среда”, ОП „Регионално развитие” и др.), като преписките по 76 от тях са приключени през годината. Събирането на средствата, подлежащи на възстановяване по европейски програми, продължава да е приоритет в работата по обезпечаване и събиране на частни държавни вземания. През 2018 г. са постъпили 5,4 млн. лв., докато през 2017 г. са постъпили 5,0 млн. лева.

През 2018 г. на НАП са предадени за събиране 17 296 изпълнителни листа, издадени в полза на Националното бюро за правна помощ (НБПП), 138 преписки за вземания по чл. 3, ал. 7, т. 5 и 6 от ЗНАП и 193 преписки по Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД). В информационната система за администриране на частни държавни вземания са въведени 10 949 изпълнителни листа за длъжници на НБПП и 100% от преписките за останалите видове вземания.

С оглед предприемане на действия по установяване и събиране на ЧДВ, през 2018 г. са изготвени 3 834 молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела при 3 008 за 2017 година. Поради противоречивата правна уредба в Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) относно характера на вземанията, произтичащи от наложени финансови корекции преди влизане на закона в сила (дали са публични или частни държавни), както и във връзка с реда за тяхното оспорване и събиране (публичноправен или гражданскоправен), през 2018 г. не са издавани актове за установяване на ЧДВ за този вид вземания, издадени са 4 акта за установяване на ЧДВ за вземания по ЗКСД.

През 2018 г. са получени 7 757 призовки и съобщения, свързани с производства относно ЧДВ, във връзка с които са предприети последващи действия. За сравнение, през 2017 г. са приети 7 835, а през 2016 г. – 9 044 призовки и съобщения.

От издадените за събиране през 2018 г. преписки е извършвано проучване на имущественото състояние на всички лица, за които през периода са изготвени молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела за вземания на НБПП, както и по отношение на 94,6 % от получените през 2018 г. преписки за останалите видове административни вземания, за които е било необходимо.

Мерки, предприети от АМ

През 2018 г. митническите органи, при осъществяване на контролните си функции и реализиране на административнонаказателна отговорност на лицата, нарушили Закона за митниците (ЗМ), Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) или Валутния закон (ВЗ), са съставили общо 5 989 броя актове за установяване на административни нарушения (АУАН), които спрямо 2017 г. бележат ръст с около 5,2 %. В резултат на активните контролни действия за спазване на Закона за пътищата, митническите органи са установили 405 административни нарушения, които спрямо 2017 г. отбелязват значителен ръст. По спазване на Закона за управление на отпадъците е установено 1 брой нарушение. Общият брой на издадените наказателни постановления и сключените и одобрени споразумения е 8 897 бр., които са с около 40 % повече спрямо предходната година. Размерът на наложените наказания е 13,5 млн. лв., като реално платените глоби и имуществени санкции възлизат на 4,7 млн. лв. или с около 760 000 лв. повече от събраните през 2017 година.

През отчетния период са образувани 358 броя досъдебни производства, от които 232 броя по чл. 234 от Наказателния кодекс (НК), 105 броя по чл. 242 от НК, 13 броя по чл. 251 от НК и 8 броя по чл. 255 от НК.

През 2018 г. служителите на Агенция „Митници“ са съставили 91 броя актове за констатирани нарушения на Валутния закон. Задържаната валута е както следва: 988 268 евро, 33 870 щатски долари, 244 000 швейцарски франка, 97 800 британски лири, 375 000 турски лири и 11 500 лева, на обща равностойност в лева 2 764 067 лева.

Задържаните благородни метали са както следва: 18 470 грама изделия от злато и 106 броя монети, както и 10 859 грама изделия от сребро.

Наложените глоби са в размер на 54 281 лева. Влезлите в сила наказателни постановления с отнета валута, в равностойност в лева е 601 415 лева. Отнетите благородни метали са: изделията от злато - 8 708 грама и изделията от сребро - 509 грама.

През 2018 г. са извършени над 16 000 проверки по реда на ЗАДС. Значителна част от тези проверки са съвместно с органите на МВР, НАП и други държавни органи.

С оглед активните действия на митническите органи, свързани с прилагане на правомощията им по реда на ЗАДС и ЗМ, както и тези за разследване на престъпления, през 2018 г. са обезпечени като доказателства по ЗАДС, задържани по ЗМ и иззети по реда на Наказателно-процесуалния кодекс следните количества акцизни стоки:

- над 20 хил. литра бира;
- над 86 хил. литра вино;
- над 148 хил. литра алкохол и алкохолни напитки;
- над 51,2 млн. къса цигари, пури и пурети;
- над 5,4 хил. кг. тютюн за пушене (вкл. тютюн за наргиле);
- над 724 хил. литра енергийни продукти.

В резултат на осъществения през 2018 г. акцизен и митнически контрол са предотвратени щети за бюджета в размер на над 12 млн. лв. (над 10,4 млн. лв. от акциз на цигари, над 0,8 млн. лв. от акциз на тютюн за пушене, над 0,8 млн. лв. от акциз на етилов алкохол и алкохолни напитки, над 0,07 млн. лв. от акциз на енергийни продукти).

През годината митническите мобилни групи (ММГ) извършиха дейности, залегнали в годишния план на Агенция „Митници“ за 2018 г., с насоченост

противодействие и установяване на нарушения и престъпления от компетентност на митническата администрация.

ММГ се включиха в изпълнение на мероприятия, предвидени в План за осъществяване на системен контрол при въвеждане на енергийни продукти на територията на страната. Контролните действия бяха организирани и проведени под контрола на Междуправителствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари (МКЦПККДРСТ) при ГД БОП.

По инициатива и под контрол на Междуправителствения координационен център са извършени съвместни проверки на обекти и с други правоприлагащи органи.

Като превантивна мярка за предотвратяване напускането на цигари без да са отчетени от измервателен уред или без да са облепени с валиден акцизен български бандерол, от началото на месец февруари стартира мониторинг на данъчни складове за производство на цигари. Мониторингът се изразяваше в проверка на превозни средства, суровини и материали за производство и проверка на акцизни стоки, които се въвеждат и извеждат от данъчния склад, както и на документите, които ги придружават.

През годината, самостоятелно или със съдействие на служители на дирекция „Жандармерия“, бяха осъществени проверки и на данъчни складове за производство и съхранение на алкохол и енергийни продукти, по установяване спазването на изискванията на ЗАДС и нормативните актове за неговото прилагане, като приоритетно контролът беше насочен към средствата за измерване и контрол и доколко същите функционират в съответствие с НАРЕДБА № Н-1 от 22.01.2014 г. за специфичните изисквания и контрола, осъществяван от митническите органи върху средствата за измерване и контрол на акцизни стоки.

С цел разкриване и предотвратяване на опити за извършване на контрабанда на акцизни стоки и стоки, пренасяни в нарушение на митническото и валутното законодателство, като противодействие на загубите за бюджета под формата на несъбран акциз, ДДС, мита, както и изграждане на по-голямо обществено доверие чрез прилагане на принципа на междуинституционалното сътрудничество, през третото тримесечие на 2018 г. бяха извършени проверки на териториите на ГКПП Кулата, ГКПП Илинден, ГКПП Маказа и ГКПП Капитан Петко войвода във връзка с изпълнението на планове за съвместна дейност на дирекция „Жандармерия“, отдел „Икономическа полиция“ – ГДНП, Областните дирекции на МВР - Благоевград, Кърджали и Хасково и Агенция „Митници“.

През летния сезон екипи на ММГ проведоха засилен контрол на българското Черноморие на териториите на Митница Бургас и на Митница Варна, с цел предотвратяване на производството и разпространението на акцизни стоки в нарушение на законодателството.

ММГ участваха в организираната от CELBET операция, насочена срещу нелегалното пренасяне през зелена граница на цигари и наркотици. Контролните действия – обход и проверки на зелена граница, се осъществиха съвместно със служители на Главна дирекция „Гранична полиция“.

В рамките на общите за Агенция „Митници“ за 2018 г. количества задържани стоки и парични средства, през 2018 г. ММГ са задържали :

- 608 780 къса цигари;
- 323 кг. тютюн за пушене;
- 115 кг. тютюн за наргиле;
- 21 580 литра етилов алкохол (високоалкохолни напитки);
- 935 бутилки (693 л.) алкохол с невалиден акцизен бандерол;
- 65 литра етилов спирт 97 % vol.;
- 58 921 литра енергийни продукти;
- 1 948 грама наркотично вещество (хашиш);
- 4 608 грама златни изделия;

- 22 грама (2 броя) камъни с рубиненочервен цвят;
- недекларирани парични средства в размер на 90 000 евро.

През периода бяха задържани и следните недекларирани стоки: 14,9 литра ветеринарномедицински продукти, 7 кг. препарати за растителна защита (хербициди), старинни предмети - 11 037 бр. различни по големина монети, пръстени и фигурки, 27 658 единици текстилни изделия (облекла, бельо, шапки), 1 бр. газов пистолет и 99 бр. патрони за газов пистолет.

За нарушение на ЗМГО бяха задържани 7 586 единици (в т.ч. облекла, обувки).

Звената за последващ контрол през 2018 г. са извършили проверки за спазване на митническото законодателство, както следва:

- 37 повторни проверки на декларирането по реда на чл. 48 от МКС и чл. 84, ал. 1, т. 1 от ЗМ, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 0,3 млн. лв., в т.ч. мито – 0,1 млн. лв. и ДДС – 0,2 млн. лева;
- 68 проверки в рамките на последващия контрол по реда на чл. 48 от МКС и чл. 84, ал. 1, т. 2 от ЗМ на Съвета на икономически оператори, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 1,8 млн. лв., в т.ч. мито – 1,3 млн. лв. и ДДС – 0,5 млн. лева;
- 21 предварителни проверки във връзка с издаването на разрешения за ОИО и 10 бр. преразглеждания на издадени на сертификати за ОИО.

Звената за последващ контрол - акцизно законодателство, при осъществяване на контролната им дейност са извършили следните дейности:

➤ Ревизии

За 2018 г. са извършени 45 ревизии за установяване, изменение и/или прихващане на задължения за акциз, както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани от лицето суми по реда на ДОПК, във връзка с разпоредбите на ЗАДС. Установените с ревизионни актове задължения за заплащане на акциз са 22,0 млн. лв., лихви за просрочие – 2,4 млн. лв. и надвнесени суми за акциз – 0,2 млн. лева. Ефективно постъпилите суми в държавния бюджет са 2,0 млн. лв. от акциз и 0,3 млн. лв. от лихви. В сравнение с предходната година, извършените ревизионни производства нарастват със 7,1 %, а ръстът на установените задължения е 82,5 %.

➤ Проверки

През 2018 г. са извършени 178 броя проверки, в т.ч.: насрещни проверки – 36 броя, проверки по делегация – 18 броя, проверки за установяване на факти и обстоятелства – 124 броя. В сравнение с 2017 година, извършените проверки нарастват с 14,1 процента.

2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма

Отчетът на общите приходи, помощи и дарения по КФП за периода 2016 г. – 2018 г. по основни групи, представени и като процент от БВП, е както следва:

Приходи, помощи и дарения по КФП за периода 2016 г. – 2018 г.

(млн. лв.)	2016 г.		2017 г.		2018 г.	
	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП
ОБЩО ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	33 959,4	36,1%	35 316,6	35,0%	39 650,9	36,7%
Данъчни приходи	26 902,7	28,6%	29 581,3	29,3%	32 235,5	29,9%
Преки данъци	5 037,3	5,4%	5 644,3	5,6%	6 132,5	5,7%
Корпоративни данъци	2 076,3	2,2%	2 308,1	2,3%	2 464,5	2,3%
- от нефин. предприятия *	1 862,6	2,0%	2 043,2	2,0%	2 276,9	2,1%
- финансов сектор	213,7	0,2%	264,9	0,3%	187,5	0,2%
ДДФЛ	2 961,0	3,1%	3 336,2	3,3%	3 668,0	3,4%
Приходи на социалноосигур. фондове	7 317,8	7,8%	8 365,2	8,3%	9 458,3	8,8%
Косвени данъци	13 561,7	14,4%	14 532,5	14,4%	15 531,0	14,4%
ДДС	8 553,0	9,1%	9 320,2	9,2%	10 064,0	9,3%
Акцизи	4 805,0	5,1%	4 984,5	4,9%	5 203,2	4,8%
Мита и митнически такси	173,1	0,2%	194,3	0,2%	226,2	0,2%
Данък върху застр. премии	30,6	0,0%	33,5	0,0%	37,6	0,0%
Други данъци	985,9	1,0%	1 039,3	1,0%	1 113,8	1,0%
Неданъчни приходи	4 150,1	4,4%	4 214,7	4,2%	5 302,3	4,9%
Помощи и дарения	2 906,6	3,1%	1 520,6	1,5%	2 113,0	2,0%

*вкл. постъпленията от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите

Общият размер на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2018 г. е **39 650,9 млн. лв.**, което представлява 36,7 % от БВП, при 35,0 % от БВП за 2017 г. Постъпилите приходи по КФП за 2018 г. представляват 103,8 % спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2018 г.

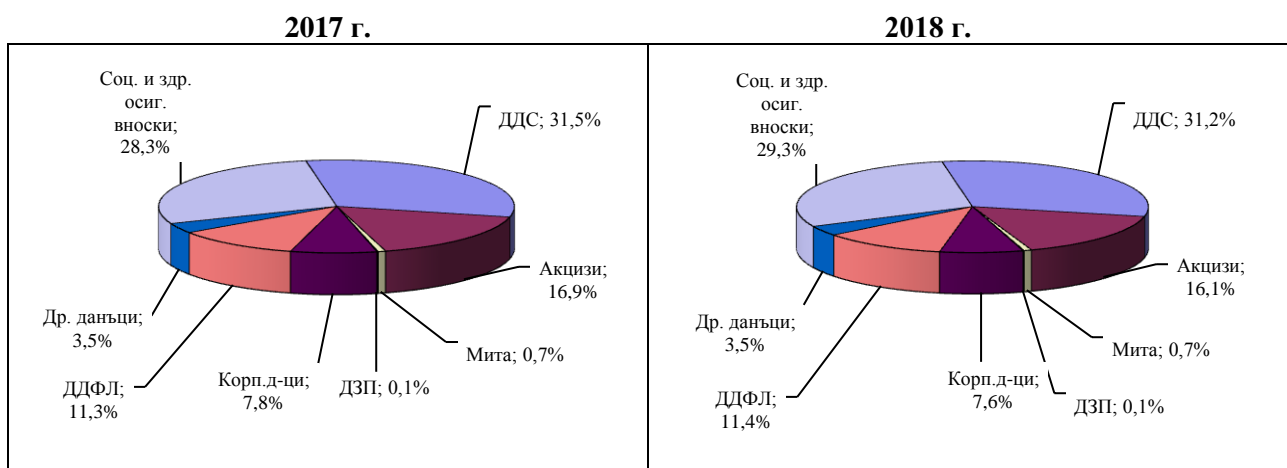
В номинален размер данъчните приходи възлизат на 32 235,5 млн. лв. (29,9 % от БВП), а неданъчните приходи са в размер на 5 302,3 млн. лв. (4,9 % от БВП). Приходите от помощи и дарения са в размер на 2 113,0 млн. лв. (2,0 % от БВП).

Данъчни приходи

Постъпленията от данъци по КФП за 2018 г. са в размер на **32 235,5 млн. лв.**, което представлява изпълнение от 103,5 % на разчетите за годината. В структурно отношение преизпълнение на годишните разчети се отчита при всички основни данъци и осигурителните вноски. Данъчните постъпления за 2018 г. представляват 39,9 % от БВП за годината, при 29,3 % от БВП за 2017 г. и имат относителен дял от 81,3 % в общите постъпления по КФП. Спрямо 2017 г. данъчните приходи **нарастват с 2 654,2 млн. лв. (9,0 %)**. Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 6 132,5 млн. лв., което

представлява 106,5 % спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2017 г. преките данъци нарастват с 8,6 % (488,2 млн. лв.). Приходите от *косвени данъци* са в размер на 15 531,0 млн. лв., което представлява 102,5 % спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2017 г. косвените данъци бележат ръст от 6,9 % (998,5 млн. лв.). Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 113,8 млн. лв., което представлява 101,4 % спрямо годишния разчет и нарастват със 7,2 % (74,4 млн. лв.) спрямо 2017 г. Приходите от *социални и здравноосигурителни вноски* към 31.12.2018 г. са в размер на 9 458,3 млн. лв. или 103,6 % спрямо планираните за годината, като спрямо 2017 г. нарастват с 1 093,1 млн. лева. (13,1 %).

Структура на данъчните приходи по КФП

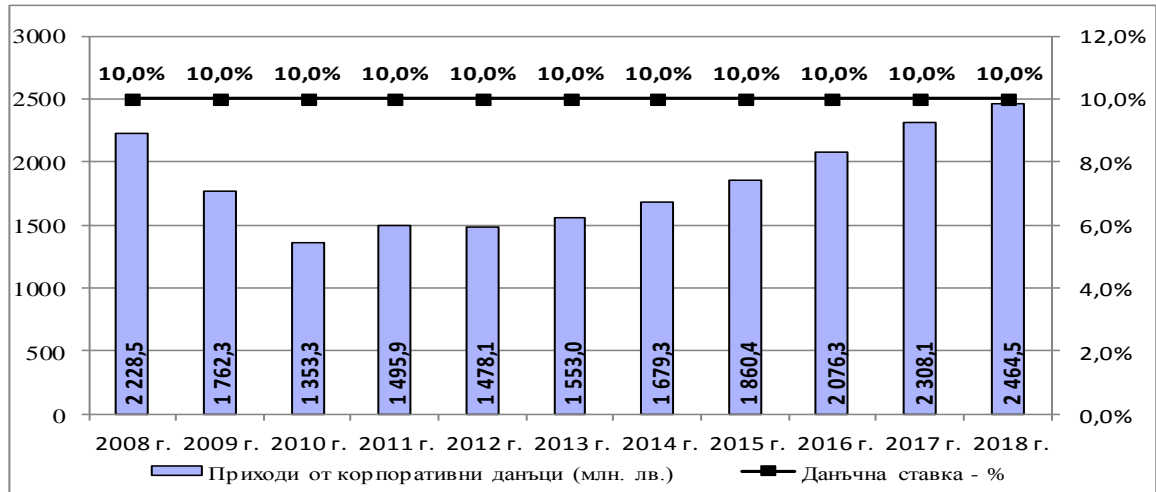

2.2.1 Корпоративни данъци

Постъпленията от корпоративни данъци в консолидираната фискална програма включват постъпленията от корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица. За 2018 г. приходите от корпоративни данъци възлизат на 2 464,5 млн. лв. или 104,3 % изпълнение на плана и представляват 2,3 % от БВП за годината. Отнесени към общо постъпилите данъчни приходи по КФП, корпоративните данъци заемат дял от 7,6 %. В сравнение с 2017 г. събраните приходи нарастват със 156,4 млн. лв. (6,8 %).

Приходите от корпоративни данъци през отчетната година зависят от отчетените финансови резултати (облагаема печалба/загуба) на задължените лица по Закона за корпоративното подоходно облагане през 2017 г. и от направените законодателни изменения.

Приходи от корпоративни данъци за периода 2008 – 2018 г.

Източник: Министерство на финансите

Корпоративен данък

Касовите постъпления от корпоративен данък от нефинансови предприятия (вкл. организации с идеална цел) и финансови институции възлизат на 2 377,2 млн. лв., което представлява 103,6 % изпълнение спрямо предвидените показатели в ЗДБРБ за 2018 година. Съпоставени с 2017 г. постъпленията от корпоративен данък нарастват със 136,0 млн. лв. (6,1 %) на годишна база.

Внесеният корпоративен данък през 2018 г. е в пряка зависимост от резултатите по следните показатели:

- декларираната облагаема печалба за финансовата 2017 г. е 22 800,2 млн. лв., което е увеличение с 2 527,6 млн. лв. (12,5 %) спрямо предходната година;
- декларираната загуба за финансовата 2017 г. е 5 194,6 млн. лв. и е със 730,7 млн. лв. (12,3 %) по-малко, в сравнение с предходната година;
- общият размер на изравнителните вноски по годишни данъчни декларации за финансовата 2017 г. е 858,2 млн. лв., като е нараснал с 96,9 млн. лв. (12,7 %), съпоставено със сумата за предходната година;
- надвнесеният корпоративен данък е 116,7 млн. лв. или с 36,2 млн. лв. (45,1 %) повече на годишна база;
- остатъкът за внасяне по годишни данъчни декларации е 63,2 млн. лв. и е с 2,3 млн. лв. по-малко спрямо предходната година. Постигнатата събираемост на декларирания корпоративен данък по годишни данъчни декларации към 31.12.2018 г. е 97,2 %, при 96,7 % за 2017 година;
- направените авансовите вноски за 2018 г. от данъчно задължените лица, формирани въз основа на данъчна печалба за 2017 г., отчитат годишен ръст с 19,4 млн. лв., като месечните авансови вноски намаляват с 19,8 млн. лв., а тримесечните авансови вноски се увеличават с 39,2 млн. лева.

Към 31.12.2018 г. остатъкът за внасяне по годишни данъчни декларации е 63,2 млн. лв. и е с 2,3 млн. лв. по-малко спрямо предходната година. Постигнатата събираемост на декларирания корпоративен данък по годишни данъчни декларации за отчетния период е 97,2 %, при 96,7 % за 2017 година.

Източник: Министерство на финансите

Приходите от *корпоративен данък от нефинансови предприятия* (вкл. организации с идеална цел) към 31.12.2018 г. са в размер на 2 189,7 млн. лв. или 106,5 % изпълнение на плана за годината и са с 213,3 млн. лв. (10,8 %) повече в сравнение със събраните през 2017 година. Приходите от нефинансовите институции формират 92,1 % от общите приходи от корпоративен данък. Отчетеният ръст на постъпленията се дължи основно на по-висока декларирана данъчна печалба по годишната данъчна декларация от определени нефинансови предприятия и увеличен размер на разликата за внасяне в сравнение с предходната година, както и от направени по-високи авансови вноски през месец декември.

Постъпленията от *корпоративен данък от финансови институции* (вкл. застрахователни дружества) са в размер на 187,5 млн. лв. или 78,8 % спрямо планираните за годината. Съпоставено с 2017 г. се отчита намаление със 77,3 млн. лв. (29,2 %), в т.ч. 80,5 млн. лв. спад на приходите от *финансови институции* и 3,2 млн. лв. ръст на приходите от *застрахователни дружества*. Постъпленията от финансови институции формират 7,9 % от общите приходи от корпоративен данък.

Основна причина за спада на постъпленията от корпоративен данък от *финансови институции* през отчетния период са високите авансови вноски, направени в края на 2017 г. от няколко банки, което доведе до по-ниска изравнителна вноска по годишната данъчна декларация.

Данъци върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ

За 2018 г. постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица и доходите на ЧЮЛ са в размер на 87,2 млн. лв. или 124,8 % от разчета за годината. Съпоставено с предходната година, приходите са с 20,4 млн. лв. повече (30,5 %).

Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица зависят от състоянието на икономиката и осъществяващите се процеси по разпределение на фирмена собственост в страната.

Друг фактор за повишаване на постъпленията от посочената група данъци през 2018 г. са предприетите от НАП проверки през предходната година, по отношение на установени различия при декларирането на касови наличности и скрито разпределение на печалба на търговските дружества и нестопанските организации, като ефектът от мярката продължи да се проявява и в началото на 2018 г. Скритото разпределение на печалбата се

третира като дивидент и за него се дължи данък при източника, съгласно чл. 194 от ЗКПО, в размер на 5 % върху сумите, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, включително и ако лицето е местно за данъчни цели на страна от ЕС или ЕИП, както и в полза на местни юридически лица, които не са търговци, включително и на общини.

2.2.2 Данъци върху доходите на физическите лица

Приходите от данъците върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) за 2018 г. са в размер на 3 668,0 млн. лв. или 3,4 % от БВП за годината. Изпълнението на приходите от този вид данъци е 108,2 % спрямо годишния план и формират 11,3 % от общия размер на данъчните приходи. В сравнение с 2017 г. приходите от ДДФЛ са нараснали с 331,8 млн. лв. или 9,9 %.

Върху размера на данъчните постъпления от ДДФЛ основно влияние имат развитието на параметрите на пазара на труда и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. Положителен ефект върху приходите от ДДФЛ имат и предприетите мерки за намаляване на недеklarираната заетост и мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди. За данъците, които не са свързани с доходи от труд, са взети предвид отчетените параметри като размер на изплатените суми за дивиденти и ликвидационни дялове, нивото на лихвените проценти по депозити на гражданите и обема на депозитите и други.

С най-голям относителен дял в общата сума на постъпленията от ДДФЛ са приходите от трудови и приравнени на тях правоотношения – 80,5 %, следвани от постъпленията от извънтрудови правоотношения - 9,5 %, приходите от окончателния данък на местните и чуждестранни физически лица и данъка върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица – 9,2 %, приходи от окончателен годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници - 0,6 % и данък върху лихвите по банкови сметки - 0,3 %.

Постъпленията от *трудови правоотношения* възлизат на 2 952,1 млн. лв., което е изпълнение от 106,2 % от плана за 2018 година. Спрямо предходната година приходите са с 308,0 млн. лв. повече (11,6 %). Размерът на постъпленията от трудови правоотношения зависи от следните фактори:

- увеличение на минималната работна заплата от 1 януари 2018 г. от 460 лв. на 510 лева (10,9 %);
- увеличение на минималните осигурителни прагове за 2018 г. с 3,9 %;
- средната годишна работна заплата за страната през 2018 г.²⁸ нараства с 9,4 %;
- коефициентът на заетост за 2018 г. е 67,7 % и е нараснал с 0,8 пр. п.;
- коефициентът на безработица за 2018 г. е 5,2 % и намалява с 1,0 процентен пункт.

От *извънтрудови правоотношения* (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.) приходите от данъка към 31.12.2018 г. са 348,6 млн. лв. или 101,8 % от годишния разчет. Съпоставени с 2017 г. постъпленията от данъка са с 32,0 млн. лв. повече (10,1 %). Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДФЛ (дължим данък за довносяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. По данни на НАП за 2018 г. плащанията по декларации са с най-голям относителен дял (52,7 %) и се увеличават със 17,3 % спрямо 2017 г. Плащанията за минали години нарастват с 6,8 % на годишна основа, а делът им в приходите от този вид данъци е 29,4 % към края на 2018 година. Относителният дял на плащанията по авансови вноски е 17,9 % от общата сума на приходите от извънтрудови правоотношения към края на 2018 г. и нарастват с 2,3 % на годишна база.

²⁸ По предварителни данни на НСИ за 2018 г.

През 2018 г. приходите от *окончателен годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници*, администриран от общините са в размер на 20,6 млн. лв., което е 102,0 % спрямо годишния разчет.

Постъпленията от *окончателния данък върху доходите на местните физически лица от лихви по банкови сметки* за 2018 г. са в размер на 10,9 млн. лв. или 45,2 % от годишния план. В сравнение със същия период на предходната година са постъпили с 10,3 млн. лв. по-малко (48,8 %). Основните фактори, които влияят върху размера на постъпленията от този данък, са лихвите по спестовните продукти и банковите сметки и ръстът на спестяванията. През 2018 г., въпреки че беше отчетен ръст на депозитите на домакинствата, значителният спад на лихвените проценти по депозитите доведе до много по-ниски от очакваните приходи от този данък. По данни на БНБ към 31.12.2018 г. сумата на депозитите в сектор „Домакинства“²⁹ е 57 354,4 млн. лв. и е нараснала с 8,4 %, в сравнение с 2017 година. Положителният ефект, който ръстът на депозитите оказва върху данъчната основа (доходите от лихви) се влияе негативно от спада в нивата на лихвените проценти по банковите сметки. Според месечните данни на БНБ към края на декември 2018 г. лихвените проценти по отделните видове депозити (салда) на сектор „Домакинства“ са се понижали между 0,01 п.п. и 0,17 п.п. на годишна база, като най-ниски са лихвените проценти по овърнайт депозитите в левове и в евро (0,02 %), а най-висок е процентът по депозити с договорен матуритет в левове (0,28 %).

Постъпления от *окончателния данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица* - тези данъци за 2018 г. възлизат на 335,9 млн. лв., което е 148,9 % изпълнение на плана за 2018 година. Съпоставено с 2017 г. приходите са с 3,4 млн. лв. повече (1,0 %). Този ръст се дължи изцяло на по-високите постъпления от данъка върху доходите на физически лица по чл. 37 и чл. 38, с ръст от 3,6 млн. лв. (15,0 %) на годишна база. Данъкът върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица е на нивата от 2017 година. Приходите от тези данъци са в пряка зависимост от състоянието на икономиката. При добра конюнктура и осъществен икономически растеж сумите, заделени като дивидент от акции и облигации се увеличават, което води и до ръст на внесения данък върху дивиденти.

2.2.3 Приходи от осигурителни вноски

Постъпленията от социални и здравноосигурителни вноски за 2018 г. са в размер на 9 458,3 млн. лв., което представлява 103,6 % изпълнение на разчетите и 8,8 % от БВП. Данните показват увеличение на приходите от осигурителни вноски с 1 093,1 млн. лв. (13,1 %) спрямо предходната година.

Факторите, които оказват влияние на приходите от задължителни осигурителни вноски през годината, са следните:

- ◆ увеличеният размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с един процентен пункт от 1 януари 2018 г. – на 19,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г. и на 14,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

- ◆ административното увеличение на минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и квалификационни групи професии с 3,9 на сто и увеличението на минималната работна заплата с 10,9 на сто за 2018 г. в сравнение с 2017 г., като най-ниският минимален осигурителен доход е 510 лв. - размерът на минималната работна заплата от началото на 2018 г.

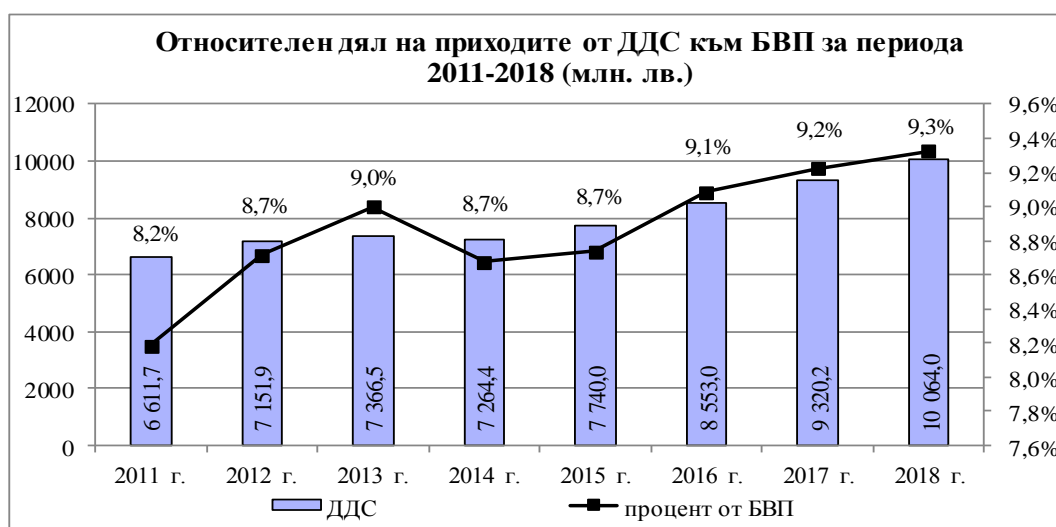
---

²⁹ Сектор Домакинства включва и сектор Нетърговски организации, обслужващи домакинствата (НТООД). По данни на БНБ - Парични, депозитни и кредитни показатели, декември 2018 г.

Приходите от осигурителни вноски по бюджетите на социално-осигурителните фондове (вкл. ДОО, ФГВРС и УПФ) са в размер на 6 825,0 млн. лв., което представлява 103,8 % изпълнение на годишните разчети и с 864,0 млн. лв. повече спрямо предходната година. Здравноосигурителните вноски по бюджета на НЗОК възлизат на 2 633,3 млн. лв., което е 103,0 % спрямо заложените в разчета за годината и с 229,1 млн. лв. повече спрямо 2017 г.

2.2.4 Данък върху добавената стойност

Приходите от ДДС формират най-голяма част от данъчните постъпления по КФП – 31,2 %. За 2018 г. нетните приходи от ДДС възлизат на 10 064,0 млн. лв. или 102,9 % изпълнение на годишния план и представляват 9,3 % от БВП за годината. В сравнение с 2017 г., се отчита увеличение с 8,0 % (743,8 млн. лв.), което се дължи на по-високите приходи от ДДС от внос от трети страни.

Източник: Министерство на финансите

Постъпления от ДДС от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП)

Приходите от ДДС (нето) са в размер на 5 599,3 млн. лв. или 100,7 % изпълнение на годишния план, като спрямо 2017 г. е отчетен ръст с 361,1 млн. лв. (6,9 %). Този резултат е следствие от промените в икономическата активност в страната, изменението на вноса и износа, влиянието на приетите законодателни изменения от началото на 2018 година и на предприетите мерки за повишаване събираемостта на приходите от данъци.

Основните фактори, повлияли върху постъпленията от данъка за 2018 г. са следните:

- Динамика на *потреблението* - по данни на НСИ за 2018 г.³⁰ крайното потребление нараства с 9,9 % спрямо предходната година;
- Изменението на *вноса на стоки и услуги* – по данни на НСИ³¹ вносет на България от ЕС за 2018 г. се увеличава с 5,5 % спрямо предходната година, което оказва положителен ефект върху приходите от ДДС, администрирани от НАП. Вносет на България от трети страни за 2018 г. нараства със 7,4 % в сравнение с 2017 година;

³⁰ БВП - ЕСС 2010, Годишни данни, БВП - Разходи за крайно потребление - национално ниво, предварителни данни за 2018 г.

³¹ Търговия на България с ЕС през 2018 година (предварителни данни).

Търговия със стоки на България с трети страни през 2018 година (предварителни данни).

- Изменението на *износа на стоки и услуги* – по данни на НСИ за 2018 г. износът на България за ЕС нараства с 9,1 %, в сравнение с 2017 г., което оказва влияние върху декларирания ДДС, подлежащ на възстановяване от износители. Износът за трети страни намалява с 12,5 % спрямо 2017 година.

Основните показатели, които формират нетните приходи от *ДДС при сделки в страната и ВОП* са следните:

- *Ефективно внесенят ДДС* по сметките на НАП, формиран като данък от справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесените суми, разкрити по данъчно-ревизионни актове е 12 569,5 млн. лв., което е с 1 088,7 млн. лв. (9,5 %) повече в сравнение с предходната година;
- *Общо възстановеният ДДС* (чрез прихващане и ефективно) е 6 970,2 млн. лв. или с 727,6 млн. лв. (11,7 %) повече в сравнение с 2017 година. Съотношението на възстановения ДДС към внесеня е 55,9 %, при 54,8 % за предходната година;
- *Декларираният ДДС за внасяне (след приспадане)* към 31.12.2018 г. е 12 587,1 млн. лв., като се отчита увеличение с 1 061,9 млн. лв. (9,2 %) спрямо 2017 г.;
- *Декларираната данъчна основа*, подлежаща на облагане със ставка 20 % е 219,7 млрд. лв., което е увеличение с 18,9 млрд. лв. (9,4 %) в сравнение с 2017 година.

Фирми с увеличение на нетния размер на ДДС

Към 31.12.2018 г. нетните приходи от ДДС на 207 дружества са с увеличение над 2 млн. лв. спрямо предходната година. Общият размер на нетните приходи от тези дружества е с 1 330,0 млн. лв. повече спрямо 2017 година. Посочените задължени лица са от следните икономически дейности: „Търговия на едро с горива“, „Производство, снабдяване и разпределение на електрическа енергия“, „Финансови дейности“, „Преработваща промишленост“, „Производство на боеприпаси и търговия с оръжие и военни продукти“ и други.

Фирми с намаление на нетния размер на ДДС

За 2018 г. нетните приходи от ДДС на 204 дружества са с намаление над 2 млн. лв. спрямо предходната година. Общият размер на нетните приходи от тези дружества е с 1 319,5 млн. лв. по-малко спрямо същия период на предходната година. Посочените дружества са от следните отрасли: „Търговия на дребно с течни горива“, „Търговия с електроенергия“, „Търговия с тютюневи изделия“, „Добивна промишленост“, „Производство на фармацевтични продукти“ и други.

Постигнатата събираемост на декларирания ДДС за внасяне по справки-декларации по ЗДДС за 2018 г. е 97,5 %, при 96,9 % за предходната година.

Приходи от ДДС от внос от страни извън ЕС

Нетните постъпленията от ДДС от внос от трети страни за 2018 г. са в размер на 4 464,7 млн. лв., което представлява 105,8 % изпълнение на годишния план. Относителният дял на приходите от внос в общите приходи от ДДС е 44,4 %, при 43,8 % за предходната година. Съпоставени с 2017 г., постъпленията от внос са нараснали с 382,7 млн. лв. (9,4 %).

**Приходи от ДДС при внос на стоки по широки икономически категории (ВЕС)
за 2018 година**

Групи стоки	ДДС (млн. лв.)	Измене- ние (%)	Отн. дял (%)	Индекс на цени при внос (2017=100)	Индекс на физическия обем при внос (2017=100)
Промислени доставки	1 851,1	12,1	41,5	105,3	106,4
Горива и смазочни материали	1 169,7	5,1	26,2	124,6	84,4
Инвестиционни стоки	594,8	1,1	13,3	97,2	104,0
Транспортно оборудване	226,8	25,8	5,1	106,7	117,9
Потребителски стоки	343,6	12,7	7,7	99,9	112,8
Храни и напитки и други стоки	278,7	12,6	6,2	93,4	117,3
Общо:	4 464,7	9,4	100,0	108,4	100,1

Източник: Агенция "Митници"

Основните фактори, повлияли върху приходите от ДДС от внос за 2018 г. са, както следва:

- Изменение на индекса на *физическите обеми при внос* – отчетен е ръст на физическите обеми при следните групи стоки: при транспортното оборудване – 17,9 %, при храните и напитките – 17,3 %, при потребителските стоки – 12,8 %, при промишлените доставки – 6,4 % и при инвестиционните стоки – 4,0 %. Спад е отчетен при групата на горивата и смазочните материали (15,6 %);
- Ефект от промените в *цените и количествата на суровините и стоките* – през 2018 г. най-голямо увеличение на цените при внос се отчита при групата на горивата и смазочните материали - 24,6 %, следвани от транспортното оборудване - 6,7 % и промишлените доставки - 5,3 %. Спад се отчита в цените на инвестиционните стоки – 2,8 %, храните и напитките – 6,6 % и потребителските стоки – 0,1 %. При суровините, които формират основна част от вноса, увеличение на средните борсови цени (в долари) за 2018 г. се отчита при суров нефт за тип „Брент“ (30,7 %), никел (26,0 %), алуминий (7,2 %), мед (5,8 %) и цинк (1,1 %), докато при желязната руда и оловото се наблюдава спад съответно с 2,7 % и 3,2 %.

През 2018 г. стойността на внесените стоки от трети страни, за които е начислен ДДС, различен от нула лева, се увеличава с 8,5 % спрямо предходната година. В количествено изражение (килограми) вносът на такива стоки намалява със 7,1 % на годишна база.

Промислени доставки

През 2018 г. приходите от ДДС при внос на промишлени доставки са в размер на 1 851,1 млн. лв., като са се увеличили с 202,0 млн. лв. (12,1 %) спрямо предходната година. При внос на мазут за 2018 г. се наблюдава спад в приходите от ДДС с 49,3 % (14,2 млн. лв.) спрямо 2017 година. При внос на чугун, желязо и стомана в бюджета са постъпили 296,4 млн. лв. или с 18,2 % повече от предходната година, като това се дължи на ръста на

цените с 6,3 % и на количествата с 10,0 %. При цветните метали, приходите от ДДС при внос на промишлена мед и медни изделия отбелязват ръст с 2,7 млн. лв. (1,5 %), като достигат 184,1 млн. лева. Наблюдава се спад на внесените количества с 0,5 % и ръст на цените с 1,9 %. От внос на алуминий и изделия от алуминий във вид на промишлени доставки в бюджета са постъпили 98,2 млн. лева или с 12,3 млн. лв. (14,3 %) повече спрямо 2017 година. Количествата са се увеличили с 9,7 %, а цената при внос с 4,2 %. От внос на руди през 2018 г. са постъпили 314,3 млн. лв. приходи от ДДС, което е с 98,1 млн. лева (45,3 %) повече спрямо предходната година. Количествата при внос се увеличават с 24,7 %, а цената с 16,7 %.

Горива и смазочни материали

През 2018 г. приходите от ДДС при внос на горива и смазочни материали възлизат на 1 169,7 млн. лв. или с 5,1 % (58,1 млн. лв.) повече спрямо предходната година. Покачването на цените с 24,6 % през отчетния период компенсира спада от 15,6 % във физическите обеми. Постъпленията от внос на суров петрол са в размер на 982,0 млн. лв., при 908,4 млн. лв. за 2017 година. Увеличението на приходите се дължи основно на ръста в цената с 32,8 %, докато при количествата и осреднения валутен курс на долара се отчита спад на годишна база. Нетният ефект е 73,6 млн. лв. (8,1 %), повече приходи от ДДС при внос на суров петрол.

Инвестиционни стоки и транспортно оборудване

Приходите от ДДС при внос на инвестиционни стоки и транспортно оборудване са в размер на 821,6 млн. лв., като се повишават с 52,8 млн. лв. (6,9 %). При инвестиционните стоки се наблюдава ръст на внесените количества с 4,0 % и спад на цените при внос с 0,8 %. От внос на транспортно оборудване са постъпили 226,8 млн. лв. или с 46,5 млн. лв. (25,8 %) повече спрямо предходната година. Количествата внесено транспортно оборудване се увеличават със 17,9 %, а цените с 6,7 %, спрямо предходната година.

Потребителски стоки

Приходите от ДДС при внос на потребителски стоки възлизат на 343,6 млн. лв., като се повишават с 38,7 млн. лв. (12,7 %) спрямо предходната година. Количествата на внесените потребителски стоки се увеличават с 12,8 % в сравнение с предходната година, а цените намаляват с 0,1 %.

2.2.5 Акцизи

Касовото нетно изпълнение на приходите от акцизи за 2018 г. е в размер на 5 203,2 млн. лв. или 101,0 % изпълнение на годишния план. Приходите от акцизи представляват 16,1 % от данъчните постъпления по КФП. Относителният дял на постъпленията към БВП е 4,8 %, а към потреблението - 6,1 %, при съответно 4,9 % и 6,5 % за 2017 година. Съпоставено с 2017 г. постъпленията се увеличават с 218,7 млн. лв. (4,4 %).

Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“, през 2018 г. е преведена сума в размер на 84,0 млн. лв. на Министерство на земеделието, храните и горите, които са приспаднати при формиране на нетните приходи от акцизи.

Приходите от акциз се формират от акциз при сделки в страната (99,8 %) и акциз при внос (0,2 %), отчетени за 2018 г., при съответно 99,7 % и 0,3 % за 2017 година.

Приходи от акцизи по групи стоки за периода 2017-2018 г.

млн. лв.

	2017 г. отчет	2018 г. отчет	Разлика	Ръст
Приходи от акцизи в държавния бюджет, в т.ч.	4 984,5	5 203,24	218,7	4,4%
- от тютюневи изделия	2 368,6	2 536,2	167,5	7,1%
- от горива (вкл. природен газ)	2 272,9	2 315,7	42,8	1,9%
- от високоалкохолни напитки и бира	300,3	310,5	10,2	3,4%
- от други стоки (вкл. ел. енергия)	42,7	40,9	-1,8	-4,2%

Източник: Министерство на финансите

По групи стоки, с най-голям относителен дял са приходите от тютюневи изделия (48,7 %), следвани от постъпленията от горива (44,5 %), пиво и алкохолни напитки (6,0 %) и други акцизни стоки (0,8 %). За 2018 г. се отчита нарастване на дела на приходите от акциз за тютюн и тютюневи изделия с 1,2 п.п. (от 47,5 % за 2017 г. до 48,7 % за 2018 г.) основно за сметка на намаляване на дела на постъпленията от акциз за горива (от 45,6 % за 2017 г. до 44,5 % за 2018 г.).

Акцизите от тютюневи изделия - Приходите от акциз от цигари и тютюн за 2018 г. възлизат на 2 536,2 млн. лв. като се отчита ръст от 7,1 % (167,5 млн. лв.) спрямо 2017 година. На годишна база, количествата, освободени за потребление цигари се увеличават с 1,4 % (от 13,705 млрд. къса за 2017 г. до 13,903 млрд. къса за 2018 г.). Средните ставки на акциза при цигарите са 169,1 лв. и 176,5 лв. за 1000 къса, съответно за 2017 г. и 2018 г., което представлява 4,4 % ръст на средните ставки. За 2018 г. най-търсени са ценовите категории от 5,20 лв., 5,00 лв. и 4,90 лв., при 4,90 лв., 5,00 лв. и 4,80 лв. за 2017 година. Делът на посочените най-продавани ценови категории е 77,9 % от общото количество цигари, при 77,7 % за 2017 година. Среднопретеглената продажна цена на дребно достига 5,26 лв. за 2018 г., докато за предходната година е 5,07 лева.

Приходите от акциз за тютюн за пушене (вкл. от нагреваеми бездимни тютюневи изделия) за 2018 г. са в размер на 79,6 млн. лв. и нарастват с 64,0 % спрямо 2017 година. Освободените за потребление количества бездимни тютюневи изделия са 148,0 тона, като 22,8 млн. лв. е начисленият акциз върху тях за 2018 година. Посочената сума представлява 28,7 % от общо начисления акциз за тютюн и формира 73,6 % от ръста на приходите от акциз за тази акцизна стока през 2018 г. в сравнение с 2017 година. През отчетния период количествата тютюн за пушене (с изключение на нагреваемите бездимни тютюневи изделия), обложени с акциз се увеличават със 17,2 % спрямо предходната година. Акцизната ставка на тютюна за пушене през 2018 г. се запазва – 152,0 лева/кг, а ставката за нагреваемите бездимни тютюневи изделия се увеличава на 233,0 лева/кг, считано от 01.10.2018 година.

Акцизите от горива (вкл. природен газ) - Приходите от акцизи от горива за 2018 г. са в размер на 2 315,7 млн. лв. и отбелязват ръст от 1,9 % или с 42,8 млн. лв. повече, в сравнение с 2017 година.

Газьол и керосин - Внесеният акциз за газьол и керосин формира основната част от приходите за горива (72,2 % дял). Брутният размер на събрания акциз в тази група е 1 983,4 млн. лв., което е със 77,7 млн. лв. (4,1 %) повече спрямо 2017 година. Наблюдава се значителен ръст на възстановения акциз (4,4 %), като за отчетния период са възстановени 311,3 млн. лв., при 298,1 млн. лв. за предходната година. Сумата на акциза за газьол и керосин, ефективно постъпила в държавния бюджет (касово изпълнение) е 1 672,1 млн. лв., което е с 64,5 млн. лв. (4,0 %) повече от 2017 година.

Бензин - Приходите от бензин представляват 19,8 % от общия акциз за горива. Произведените и внесени количества бензин, за които е заплатен акциз (с приложена ставка различна от нула лева), възлизат на 682,4 млн. литра за 2018 г., или с 0,6 % (3,8 млн. лв.) по-малко спрямо предходната година. Ефективно постъпилите суми от акциз за бензин са в размер на 457,5 млн. лв., което представлява спад с 5,7 млн. лв. (1,2 %) на годишна база.

Природен газ - Приходите от акциз за природен газ за 2018 г. са в размер на 31,6 млн. лв. или със 1,7 млн. лв. (5,2 %) по-малко в сравнение с 2017 година. Количествата природен газ, освободени за потребление на територията на страната, възлизат на 127,7 млн. гигаджаула, което е със 7,1 % по-малко спрямо 2017 година. Спад на освободения за потребление природен газ се отчита както при използването му като моторно гориво, така и при количествата, предназначени за отопление и освободените от облагане с акциз количества.

Акцизи за алкохол и алкохолни напитки и бира - Нетните приходи от акциз за алкохол, алкохолни напитки и бира (без междинните продукти) през 2018 г. възлизат на 310,5 млн. лв. и отчитат ръст от 3,4 % (10,2 млн. лв.) спрямо 2017 година. Тази група стоки формира 6,0 % от общите приходи от акциз.

Основната част от постъпленията са от акциз за *алкохол и алкохолни напитки* (231,0 млн. лв.), които нарастват с 4,4 % спрямо предходната година. Количествата алкохол и алкохолни напитки, освободени за потребление на територията на страната през 2018 г. нарастват с 16,5 % спрямо 2017 година. Разликата между темповете на нарастване на касовите приходи от акциз и освободените за потребление количества се дължи на значителния ръст на обемите напълно денатуриран етилов алкохол, освободени през 2018 г., съпоставено с предходната година - 61,5 %.

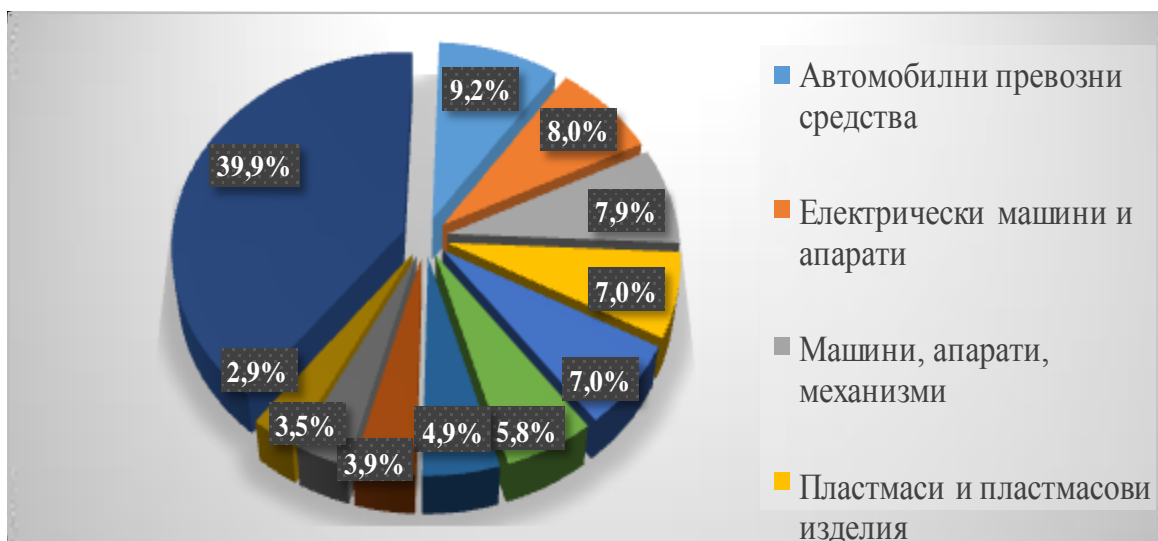
Постъпленията от акциз за *бира* представляват 1,6 % в общите постъпления от акцизи за тази група стоки през 2018 г. и са с 1,6 млн. лв. (2,0 %) повече спрямо предходната година. Освободените за потребление количества бира през отчетния период са 55,6 млн. хектолитра за градус Плато и отбелязват увеличение с 1,6 % спрямо 2017 година.

2.2.6 Мита

Постъпленията от мита и митнически такси за 2018 г. възлизат на 226,2 млн. лв. или 119,0 % спрямо предвидените разчети в ЗДБРБ за 2018 година. Приходите от мита имат 1,0 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. В сравнение с 2017 г., събраните мита са с 31,9 млн. лв. (16,4 %) повече. Основните фактори за изпълнението на приходите от мита са: ръст на физическите обеми на стоки, за които са били приложими ставки на митата при внос; ръст на средната ставка на митата; повишаване на стойността на внесените стоки; прилагане на защитни мерки на търговската политика на ЕС и антидъмпингови ставки на митата.

Постъпленията от мита за десетте водещи групи стоки формират 60,1 % от общата сума за 2018 година. Най-голям дял в приходите от мита през 2018 г. имат стоките от глава „Автомобилни превозни средства“, с относителен дял от 9,2 % от всички постъпления за периода.

**Дял на приходите от мита през 2018 г. по стоки
(Топ 10 на стоки от глави по КН)**

Източник: Агенция "Митници"

Увеличението на приходите от мита за 2018 г. се дължи основно на ръста в приходите при следните стокови групи: „Чугун, желязо и стомана“; „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди, и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности“; „Пластмаси и пластмасови изделия“, „Различни видове продукти на химическата промишленост“, „Електрически машини и апарати; електроматериали и техните части“ и „Безалкохолни и алкохолни напитки, и видове оцет“.

Постъпленията от мита по глава „Чугун, желязо и стомана“ са в размер на 16,4 млн. лв. и са с 15,3 млн. лв. повече (1 422,0 %), в сравнение с предходната година. Следват приходите от мита по глава „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди, и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности“, които през 2018 г. възлизат на 21,7 млн. лв. и нарастват с 4,5 млн. лв. (26,3 %) на годишна база. Приходите от мита по глава „Пластмаси и пластмасови изделия“ за 2018 г. са 16,4 млн. лв. и се увеличават с 2,8 млн. лв. (20,6 %) спрямо 2017 година. Постъпленията от мита по глава „Различни видове продукти на химическата промишленост“ възлизат на 11,6 млн. лв. и са с 2,8 млн. лв. по-високи (31,4 %) спрямо предходната година. Основна роля за положителния резултат по тази глава от КН имат завишените приходи от мита при внос на стоки с код 3826 по КН (Биодизел и смеси от биодизел). Приходите по глава „Електрически машини и апарати; електроматериали и техните части“ са 18,9 млн. лв. за 2018 г. и се повишават с 2,8 млн. лв. (17,3 %), съпоставено с 2017 година. Постъпленията по глава „Безалкохолни и алкохолни напитки, и видове оцет“ са в размер на 2,6 млн. лв. и нарастват с 2,0 млн. лв.

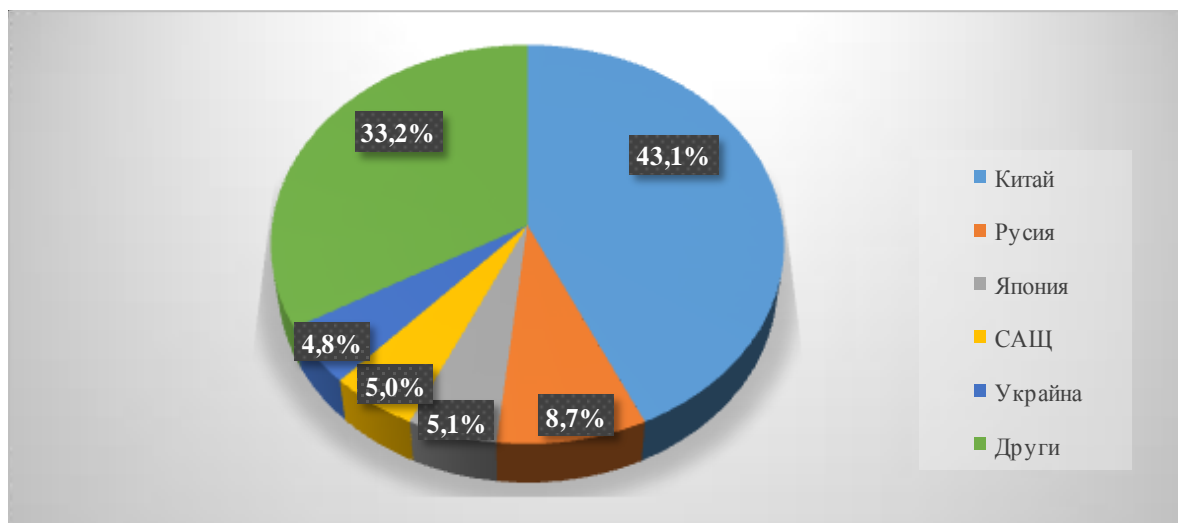
За 2018 г. от водещите за приходите от мита групи стоки, най-голям спад се отчита при внос на стоките от глава „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати“, като през 2018 г. са постъпили 18,6 млн. лв. или със 7,2 млн. лв. (27,8 %) по-малко от приходите от мита за предходната година. Спад се отчита и в приходите от мита на стоки от глава „Различни видове хранителни продукти“ с 0,8 млн. лв. (48,9 %) на годишна база.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е дялът на приходите от мита при внос на стоки с произход Китай, като през 2018 г. постъпленията възлизат на 101,4 млн. лв. и са с 22,7 % повече спрямо 2017 година. Те формират 43,1 % от общия обем на митата за 2018 година. На второ място по приходи от мита е вноса на стоки с

произход Русия, които са в размер на 20,4 млн. лв. и отчитат спад с 29,9 % на годишна база. Тези постъпления имат относителен дял от 8,7 % от всички мита. Постъпленията от мита за стоки от Япония са в размер на 12,1 млн. лв., като се увеличават с 15,4 % и формират 5,1 % от всички мита. Постъпленията от внос на стоки с произход САЩ възлизат на 11,9 млн. лв., като отчитат ръст с 41,8 % и представляват 5,0 % от всички мита. На следващо място е Украйна със събрани мита за 2018 г. в размер на 11,3 млн. лв. и имат относителен дял от 4,8 %.

Дял на приходите от мита през 2018 г. в зависимост от произхода на внасяните стоки (%)

Източник: Агенция "Митници"

2.2.7 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, за 2018 г. са в размер на 37,6 млн. лв., при заложили 36,3 млн. лв. или 103,5 % изпълнение на годишния план. В сравнение с 2017 г., приходите се увеличават с 4,1 млн. лв. (12,3 %), като отчетеният резултат се определя основно от ръста на записаните застрахователни премии и цената на застрахователната услуга.

По последни данни на КФН, записаните премии в общото застраховане за 2018 г. нарастват с 330,7 млн. лв. (18,9 %) на годишна база. Най-голям дял, във всички записани премии в общото застраховане, имат премиите по застраховка "ГО, свързана с притежаването и използването на МПС" - 44,9 %, като отчитат ръст от 41,3 % (273,4 млн. лв.) на годишна база, следвани от записаните премии по застраховка "Сухопътни превозни средства (без релсови превозни средства)" с 29,5 % дял в общия размер на записаните премии и с ръст от 47,9 млн. лв. (8,5 %) спрямо 2017 година.³²

2.2.8 Други данъци

Другите данъци включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществените данъци по Закона за местните данъци и такси. Приходите от други данъци по КФП са в размер на 1 113,8 млн. лв. (1,0 % от БВП), което представлява 101,4 % изпълнение на ЗДБРБ за 2018 година.

³² Източник: раздел Статистика на Комисията за финансов надзор.

Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

През 2018 г. от други данъци по ЗКПО по КФП са постъпили 144,6 млн. лв., което представлява 98,3 % от годишния разчет, при 134,1 млн. лв. за 2017 година. Основната част от тези приходи (48,0 %) са формирани от окончателен данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения. Приходите от този вид данък са в размер на 69,4 млн. лв. за 2018 г. при 65,7 млн. лв. за 2017 година.

Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху наследствата, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, туристически данък и постъпват по бюджетите на общините. Ставките на имуществените данъци се определят от общинските съвети в законово фиксирани граници съгласно Закона за местните данъци и такси. Това дава добри възможности за гъвкаво управление на приходните политики от страна на общинската администрация.

От имуществени данъци в общинските бюджети през 2018 г. са постъпили общо 968,3 млн. лв., 101,9 % спрямо годишния разчет и с 65,3 млн. лв. (7,2 %) повече от тези за 2017 г. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци са данък върху недвижимите имоти и данък върху превозните средства – с 34,2 %, следват данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин – 29,5 % и туристически данък – 2,1 %. Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

2.2.9 Неданъчни приходи

Постъпленията от неданъчни приходи по КФП за 2018 г. възлизат на 5 302,8 млн. лв. (112,7 % изпълнение от предвидените в ЗДБРБ за 2018 г. средства и 4,9 % от БВП). В тази група приходи по КФП се включват държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от общинска и държавна собственост, глоби, санкции и наказателни лихви, приходи от концесии и др.

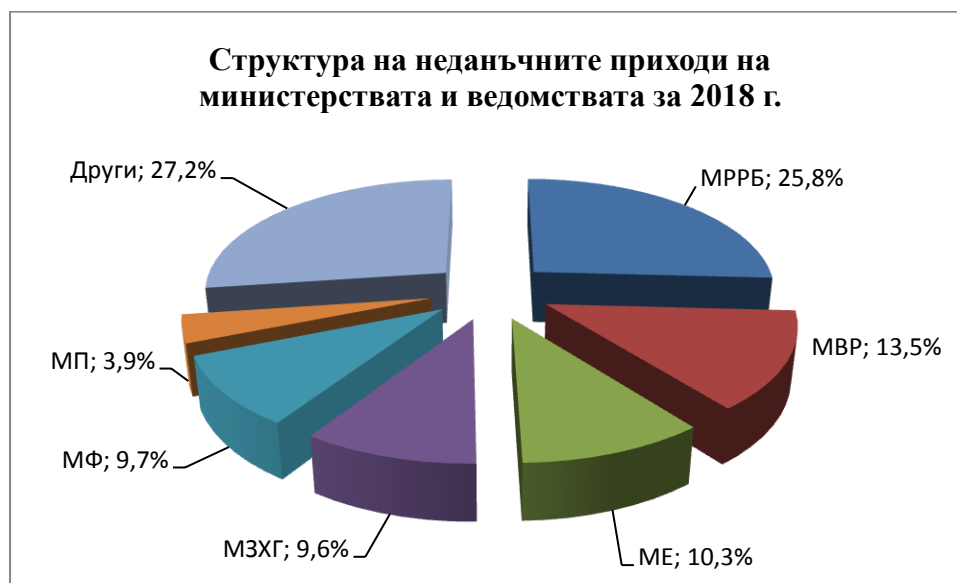
Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2018 г. са в размер на 2 018,0 млн. лв. или 81,5 % от планираните за годината. Неизпълнението на разчетите за годината по държавния бюджет се дължи основно на това, че през 2018 г. не се сключи

концесионен договор за гражданско летище за обществено ползване София и съответно не постъпиха планираните приходи от еднократно концесионно плащане.

Изпълнението на неданъчните приходи по централния бюджет за 2018 г. е в размер на 201,9 млн. лв. при 247,9 млн. лв. за 2017 г. Дивидентите по централния бюджет за 2018 г. са в размер на 105,6 млн. лв., при заложи в разчетите по ЗДБРБ за 2018 г. 55,0 млн. лв. и формират 52,3 % от общия размер на неданъчните приходи.

Изпълнението на неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата е много добро спрямо разчета, като са постъпили 1 699,8 млн. лв., което е 109,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2018 г. средства. Това са главно приходи от държавни такси и приходи и доходи от собственост. С най-висок относителен дял в неданъчните приходи на министерствата и ведомствата (20,4 %) са приходите от винетни такси. През 2018 г. те са в размер на 347,4 млн. лева.

По-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет са по бюджетите на следните министерства и ведомства:

• **Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ)** – постъпилите неданъчните приходи по бюджета на министерството са в размер на 439,2 млн. лв., в т.ч. приходи от държавни такси в размер на 435,3 млн.лв. като тяхното изпълнение спрямо годишния уточнен план от 368,1 млн.лв. възлиза на 118,2 %.

От администрираните държавни такси с най-голям дял са приходите от винетни такси в размер на 347,4 млн. лв., събрани по реда на чл. 25 и чл. 26 от Тарифата за таксите, които се събират от Агенция „Пътна инфраструктура“. Спрямо предходната 2017 г. отчетените приходи от винетни такси са нараснали с 9,6 %. Останалите събрани други такси по тарифата са в размер на 87,9 млн. лв., реализирани от кантарни такси, такси за преминаване на Дунав мост в посока Русе-Гюргево, от такси за крайпътни обслужващи обекти и рекламни съоръжения, такси за транзитно преминаване на пътни превозни средства с чуждестранна регистрация, както и такси за движение на тежки и извънгабаритни превозни средства по републиканските пътища;

• **Министерство на вътрешните работи (МВР)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 229,9 млн. лв., които основно са приходи от държавни такси в размер на 108,0 млн. лева. Приходите и доходите от собственост са в размер на 51,8 млн. лв. (приходи от продажби на услуги, стоки и продукция, както и приходи от договори за охрана със СОТ, полиция и пожарна безопасност). Към 31.12.2018 г. събраните приходи от наложени глоби и санкции са в размер на 83,3 млн. лева;

• **Министерство на енергетиката (МЕ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 174,9 млн. лв. и са в пряка зависимост от броя на извършените от министерството услуги, проверки, издадените удостоверения и т.н. Изпълнението им спрямо достигнатите по УП 174,9 млн. лв. (с вкл. приходи от лихви по ДИЗ) е почти 100,0 %. Изпълнението на отделните видове неданъчни приходи спрямо приетите със ЗДБРБ за 2018 г. е между 65,2 % и 133,5 %. Най-голям е дялът на приходите от вноски на държавни (общински) предприятия и институции във Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения” и Фонд „Радиоактивни отпадъци” – 113,9 млн. лв. или 65 % от общия размер на отчетените неданъчни приходи. Най-малкото отчетено изпълнение спрямо ЗДБРБ за 2018 г. /УП/ е изпълнението на други неданъчни приходи (в т.ч. приходи по сметката на „Национален план за инвестиции“ (НПИ), приходи от концесии, внесени ДДС и други данъци върху продажбите). Постъпленията от тези приходи са в размер на 53,1 млн. лв. при определени 81,4 млн. лева. Отчетените приходи от концесии са в размер на 50,1 млн. лв., а изпълнението им спрямо планираните 50,4 млн. лв. е 99,4 %. Постъпленията по транзитната сметка на НПИ са изпълнени на 41,9 %, като от приетите със ЗДБРБ за 2018 г. 46,2 млн. лв. са отчетени 19,4 млн. лева. Отчетените приходи от такси са в размер на около 2,6 млн. лв., като изпълнението им спрямо приетите със ЗДБРБ за 2018 г. 2,6 млн. лв. е почти 100,0 %;

• **Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 163,6 млн. лв., в т. ч. 76,2 млн. лв. приходи от държавни такси. Приходи и доходи от собственост са в размер на 58,8 млн. лв., което отговаря напълно на уточнения им план. През 2018 г. изпълнението на неданъчните приходи възлиза на 100,4 % спрямо уточнения план;

• **Министерство на финансите (МФ)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 164,2 млн. лв. или изпълнението им е 136,5 % от утвърдените със ЗДБРБ за 2018 г., а спрямо уточнения им план – 136,3 %. Най-голям дял имат отчетените приходи от държавни такси – 160,7 млн. лв. или 97,8 % от общия размер на отчетените неданъчни приходи. Реализираното преизпълнение на приходите е свързано с постъпленията от държавни такси за поддържане на лиценз за организиране на хазартни игри, с изключение на онлайн залагания (чл. 30, ал. 3) и двукомпонентни държавни такси за издаване и поддържане на лиценз за онлайн залагания (чл. 30, ал. 4), които се събират по Закона за хазарта;

• **Министерство на правосъдието (МП)** - Към 31.12.2018 г. постъпилите неданъчни приходи по бюджета на Министерството на правосъдието са в размер на 65,9 млн. лв., при уточнен годишен план 61,5 млн. лева. Изпълнението на приходите е 107,0 % спрямо утвърдения годишен план. С най-голям относителен дял са приходите от държавни такси, които са в размер на 65,5 млн. лв., при планирани за годината 61,2 млн. лв., или изпълнението е 106,9 %. Основните постъпления от държавни такси са от Агенция по вписванията (АВ) – 59,6 млн. лв. и Централен регистър на особените залози (ЦРОЗ) – 3,8 млн. лева. Част от приходите от държавни такси по бюджета на Министерството на правосъдието са и от предоставените услуги от администрацията на МП, които за периода са в размер на 2,4 млн. лв., при планирани – 1,8 млн. лева.

Постъпилите приходи от предоставянето и осъществяването на концесионна дейност от министерствата за 2018 г. са общо в размер на 101,1 млн. лв. при утвърдени със ЗДБРБ за 2018 г. приходи от концесии 92,4 млн. лв. или същите са преизпълнени с 8,7 млн. лева. Приходите от концесионната дейност по министерства - концеденти са както следва: Министерство на енергетиката – 50,1 млн. лв., Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) – 40,5 млн. лв., Министерство на туризма – 6,1 млн. лв., Министерство на околната среда и водите – 3,4 млн. лв. и Министерския съвет – 1,0 млн. лева. Отчетеното преизпълнение на приходите от концесии

е основно по бюджетите на: МГИТС в размер на 7,5 млн. лв. и Министерството на туризма в размер на 1,2 млн. лева.

Общият размер на неданъчните приходи по местните бюджети е 1 334,4 млн. лв. (103,1 % спрямо годишните разчети за 2018 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (822,4 млн. лв.) – 61,6 %, следват приходите и доходите от собственост (289,7 млн. лв.) – 21,7 % и постъпленията от продажба на нефинансови активи (140,3 млн. лв.) – 10,5 %. Съпоставени с предходната година постъпленията нарастват с 66,7 млн. лв., 5,3 процентни пункта.

2.2.10 Помощи и дарения

Постъпленията от **помощи и дарения** по КФП за 2018 г. са в размер на 2 113,0 млн. лв., 89,2 % от планираните, в т.ч. постъпилите по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за финансовата рамка 2007 – 2013 г., по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г., ФМ на ЕИП 2009–2014 г. и 2014–2021 г., НФМ 2009–2014 г. и 2014–2021 г., ПТСВГ на ЕС за периода 2014–2020 г. и БШПС, като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ на ЕС и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната в размер на 1 668,4 млн. лв. и 167,4 млн. лв., постъпили по сметката за средства от Европейския съюз на разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” (вкл. по сметките на бенефициенти) за 2018 г. от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР).

2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2018 г.

Разходите по консолидираната фискална програма по икономически елементи за периода 2016 г. - 2018 г., представени и като процент от БВП са както следва:

МЛН. ЛВ.	2016		2017		2018	
	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП
ОБЩО РАЗХОДИ	32 491,4	34,5%	34 471,1	34,1%	39 515,7	36,6%
Общо нелихвени разходи	30 897,6	32,8%	32 790,5	32,5%	37 744,1	35,0%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>27 003,7</i>	<i>28,7%</i>	<i>29 004,2</i>	<i>28,7%</i>	<i>32 363,9</i>	<i>30,0%</i>
Разходи за персонал	7 135,0	7,6%	7 919,3	7,8%	8 783,3	8,1%
Стипендии	74,6	0,1%	98,1	0,1%	101,0	0,1%
Издръжка*	3 745,4	4,0%	3 948,9	3,9%	4 416,0	4,1%
Субсидии	1 623,3	1,7%	1 962,6	1,9%	2 990,1	2,8%
Социални и здравноосигурителни разходи	14 425,4	15,3%	15 075,3	14,9%	16 073,4	14,9%
в т.ч. пенсии	8 734,1	9,3%	9 039,2	8,9%	9 491,2	8,8%
<i>Капиталови разходи и прираст на държавния резерв</i>	<i>3 865,9</i>	<i>4,1%</i>	<i>3 749,7</i>	<i>3,7%</i>	<i>5 325,7</i>	<i>4,9%</i>
<i>Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина</i>	<i>28,0</i>	<i>0,0%</i>	<i>36,6</i>	<i>0,0%</i>	<i>54,5</i>	<i>0,1%</i>
Лихвени разходи	734,3	0,8%	792,4	0,8%	688,2	0,6%
Вноска в общия бюджет на ЕС	859,5	0,9%	888,2	0,9%	1 083,4	1,0%

* вкл. разходите за членски внос, участия в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции

Разходите (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП за 2018 г. са в размер на 39 515,7 млн. лв. или 100,5 % от разчета за годината. Общите разходи, отнесени като процент от БВП представляват 36,6 % от БВП и отбелязват увеличение с 2,5 п.п. спрямо отчетените за 2017 г. (34,1 %). Нарастването на разходите спрямо 2017 г. се дължи както на по-високия размер на разходите по националния бюджет, така и на нарастването на разходите по сметките за средствата от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на капиталовите разходи (основно свързани с изграждането на приоритетни инфраструктурни проекти, инвестиционни проекти в сферата на отбраната и др.), нарастване на здравноосигурителните и социалните плащания (базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и увеличението на пенсиите от юли 2018 г.), по-високите разходи за персонал основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование и др., нарастване на разходите за субсидии (основно свързани с промените в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизма на събиране на приходи и извършването на разходи към производителите на електроенергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“) и други, докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи.

2.3.1 Текущи нелихвени разходи

Отчетените текущи нелихвени разходи по консолидираната фискална програма за 2018 г. са в размер на 32 363,9 млн. лв. или 30,0 % от БВП.

Разходи за персонал

През 2018 г. разходите за персонал на консолидирано ниво са в размер на 8 783,3 млн. лв., което представлява 8,1 % от БВП. Разходите за персонал включват заплатите и възнагражденията на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения и осигурителните вноски. През 2018 г. номиналното годишно увеличение на общите разходи за заплати и възнаграждения на персонала възлиза на 10,9 %. В структурно отношение с най-голям относителен дял от съставните бюджети са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

Издръжка

Разходите за издръжка по КФП за 2018 г. са в размер на 4 416,0 млн. лв., което представлява 95,0 % спрямо годишните разчети. Като относителен дял от БВП разходите за издръжка представляват 4,1 % от БВП.

В разходите за издръжка се включват текущата издръжка, разходите за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платените от първостепенните разпоредители с бюджет данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи. В структурно отношение разходите за издръжка са с висок относителен дял в общите разходи по КФП (11,2 %). При разходите за текуща издръжка и през 2018 г. се запазва тенденцията с най-висок относителен дял (39,3 %) да са разходите за външни услуги (за ползване на външни услуги, разходи за консултантски и транспортни услуги, за поддръжка и ремонт на хардуер и софтуер и др.), следвани от разходите за материали, горива и енергия – 22,9 % и разходите за текущ ремонт – 19,1 %, и т.н.

Средствата за компенсиране на безплатния превоз на деца и ученици, съгласно чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование и на безплатните и по намалени цени превози на определени категории пътници, ползващи обществен автомобилен и железопътен транспорт, се отчитат като разходи за външни услуги в частта на издръжката.

Осигуряването на преференции за пътуване в обществения транспорт на определени категории пътници - ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия, учащи се и деца, е елемент на провежданата социална политика. Средствата за компенсиране се предоставят на транспортните дружества, въз основа на издадени превозни документи и реално извършени превози до размера на направените намаления, съгласно редовните цени в действащите тарифи на превозвачите. По този начин се осигурява изразходване на средствата по предназначение.

За 2018 г. утвърдените средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са в общ размер на 103,3 млн. лв. За пътнически превози по вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт тези средства са 86,3 млн. лв., а за пътнически превози по железопътния транспорт – 17,0 млн. лв. В края на 2018 г. с ПМС № 258/2018 г. са предоставени допълнително средства за компенсиране на безплатния транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и

училищното образование, в размер на 8,0 млн. лв. Предвид това, общият размер на предвидените средства за пътнически превози по вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт е увеличен от 86,3 млн. лв. на 94,3 млн. лв.

През 2018 г. са предоставени средства за пътнически превози по железопътния транспорт на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД в размер на 12,4 млн. лв. Изпълнението спрямо годишния план е 73,1 %, което е резултат от обема на предоставените услуги, съответно размера на направените намаления спрямо редовната тарифа, подлежащи на компенсиране.

Предоставените на общините чрез Системата за електронни бюджетни разплащания средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове за определени категории пътници, по вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт за 2018 г., диференцирани по групи правоимащи и размер на намалението спрямо редовната цена, в размер на 93,5 млн. лв. за 2018 г., представляващи 99,1 на сто от годишния план, се разпределят както следва:

- 40,0 млн. лв. за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, като средствата са усвоени изцяло.

- 53,5 млн. лв. за безплатни и по намалени цени пътувания по общини, в това число:

- 37,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт. Изпълнението е 97,8 на сто спрямо годишния план;
- 16,5 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в съответствие със Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“, като средствата са усвоени изцяло.

Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването и за предприятията от реалния сектор (вкл. организациите с нестопанска цел) на консолидирана база през 2018 г. е 2 990,1 млн. лв., което представлява 2,8 % от БВП. Съпоставено с планираните средства за субсидии в разчетите по ЗДБРБ за 2018 г. изпълнението е 140,3 %.

✓ Субсидии за нефинансовите предприятия от реалния сектор и организациите с нестопанска цел

През 2018 г. държавата продължи да оказва финансова подкрепа на нефинансовите предприятия от реалния сектор в съответствие с ангажиментите и участието на правителството, свързани с интегриране на националната икономика към европейските структури и пазари.

Общата сума на средствата, изразходвани за субсидии за реалния сектор и организации с нестопанска цел, на консолидирано равнище е 2 861,6 млн. лв. или 141,1 % от предвидените за 2018 г. разчети. Това нарастване е във връзка с направените промени в Закона за енергетиката, влезли в сила от 01.07. 2018 г., с които бе променен механизма на събиране на приходи и извършване на разходи към производителите на електроенергия чрез бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Отчетените разходи

за субсидии са в размер на 1 395,2 млн. лв. за покриване на разходите извършени от обществения доставчик /“НЕК“ ЕАД/, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а и производител с обект с обща мощност 4MW и над 4MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, включително за минали регулаторни периоди.

Субсидиите бяха предназначени за следните отрасли и дейности:

▪ **Транспорт**

Железопътен транспорт

В съответствие с чл. 54 от Закона за железопътния транспорт, със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се разчитат средства за субсидии за покриване на загуби от текуща пътническа превозна дейност на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД, формирани от поддържането на тарифа за пътнически превози под нивото на разходите за дейността в резултат на изпълнението на задължението му за извършване на обществени превозни услуги по сключен договор с държавата. Субсидията се ползва за обезщетяване по отношение на финансовите тежести, произтичащи за предприятието поради прилагането към пътническия транспорт на транспортни тарифи и условия, наложени в интерес на потребителите.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано и прието от Европейската комисия като държавна помощ, която е съвместима с вътрешния пазар.

Средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

През 2018 г. са предоставени средства за субсидии от държавния бюджет в размер на 175,0 млн. лв. Усвоени са 174,4 млн. лв. или 99,7 на сто от годишния план.

Съгласно действащото законодателство, Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е единствен управител на железопътната инфраструктура, който стопанисва и управлява предоставеното му имущество – публична и частна държавна собственост и на когото е възложено изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

В изпълнение на чл. 25 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. По силата на тази разпоредба, размерът на финансирането се определя в рамките на дългосрочен договор между държавата, представлявана от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, и Национална компания „Железопътна инфраструктура“. В края на 2015 г. беше сключен действащия петгодишен договор между Държавата и предприятието. В него са разписани правата и отговорностите на инфраструктурния управител в изпълнение на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Неразделна част от договора е годишната програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура“, в която подробно бяха описани мерките, предвидени за реализация през 2018 г. От особено значение са мерките по отношение на реструктуриране на дейностите и постигане на значително по-висока производителност и ефективност от изпълнението им.

В договора, освен показателите за повишаване скоростта на движение по ж.п. мрежата в ремонтните участъци, повишаване безопасността на превозите и

повишаване качеството на ж.п. инфраструктурата, са предвидени и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ да оптимизира разходите за дейността си и да отчита напредъка чрез показателя „оперативни разходи на един зает“. Също така е предвидено да се оптимизира персонала на един километър железен път, както и да не се допуска размерът на изискуемите задължения към доставчици и персонал за текущата година да надхвърля размера от предходната година. Тези показатели и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са заложиени като инструменти за постигане на финансова стабилност на инфраструктурния управител, постигане на по-висока производителност на труда и съответно по-добра ефективност при изразходването на финансов ресурс от държавния бюджет.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. са предвидени средства за субсидии в размер на 145,0 млн. лв. Средствата са усвоени изцяло и са предоставяни в съответствие с утвърдения от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията График за превеждане на субсидиите, който е съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на компанията.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Предоставените средства под формата на субсидии позволиха през 2018 г. компанията да изпълнява успешно дейностите по поддържането, ремонта и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Автомобилен транспорт

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби към Закона за автомобилните превози, ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидиране на превоза на пътниците по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Администрирането на предоставените средства се осъществява чрез общините, които разпределят средствата между превозвачите на база сключени договори с общините и при съблюдаване изискванията на Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите, приета с ПМС № 163/2015 г.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. са предвидени средства за субсидиране на превоза на пътниците по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително и за Столична община – вътрешноградски транспорт, в общ размер на 26,5 млн. лв. За 2018 г. предоставените средства под формата на субсидии са в размер на 26,46 млн. лв., в това число 9,5 млн. лв. за Столична община – вътрешноградски транспорт. Изпълнението спрямо годишния план е 99,9 %.

Характерно за услугите от обществен интерес е това, че те са услуги, при които водещ е интересът на потребителите. Поради тази причина държавата или общината възлага на пазарни оператори да ги предоставят при по-ниски цени или по-високо качество от тези, при които те биха ги предоставяли, ако изхождаха единствено от своите икономически интереси. Доколкото задължението за предоставяне на услугите, което води до икономическа неизгодност за съответния оператор, му е възложено от държавата (или

общината), то именно държавата (общината) е тази, която следва да компенсира неизгодите от изпълнението на задължението.

Средствата се предоставят на транспортните дружества въз основа на фактически извършени превози, при отчитане на нетния финансов ефект на операторите. По този начин се осигурява изразходване на средствата по предназначение.

▪ **Пощенски услуги**

В съответствие с чл. 29 от Закона за пощенските услуги, „Български пощи“ ЕАД, като пощенски оператор със задължение за извършване на универсалната пощенска услуга, получава компенсация от държавния бюджет, когато задължението за извършване на универсалната пощенска услуга води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

Средствата за субсидии за „Български пощи“ ЕАД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

За 2018 г. са предоставени на „Български пощи“ ЕАД средства за субсидии в размер на 17,6 млн. лв. Средствата са усвоени изцяло.

▪ **Земеделие**

За 2018 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са изплатени субсидии и други текущи трансфери за *нефинансови предприятия и юридически лица с нестопанска цел* в размер на 427,5 млн. лв., в това число за *нефинансови предприятия* – 410,7 млн. лв.: средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 114,5 млн. лв. (в т.ч. 72,5 млн. лв. национално съфинансиране за директни плащания, прехвърлени към ЕЗФРСР), текущи субсидии за пазарни мерки – 21,8 млн. лв., текущи субсидии за сектор „Рибарство“ – 0,5 млн. лв., държавна помощ-субсидия в размер на 120,0 млн. лв., национални доплащания предходни кампании – 0,5 млн. лв.; преходна национална помощ за животни – 64,7 млн. лв.; преходна национална помощ за тютюн – 84,4 млн. лв.; средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ – 3,9 млн. лв.; по изпълнителни листа и съдебни решения – 0,4 млн. лв. Изплатените субсидии и други текущи трансфери през 2018 г. на *юридически лица с нестопанска цел* са в размер на 16,8 млн. лв. и са основно по линия на държавна помощ и средства по Програмата за развитие на селските райони.

▪ **Програми в областта на спорта и физическата култура**

За 2018 г. чрез бюджета на Министерството на младежта и спорта са изплатени *субсидии и други текущи трансфери за организации с нестопанска цел* в размер на 49,4 млн. лв. Средствата са изразходвани за реализиране на спортни дейности и проекти за развитие на спорта за учащи, спорта в свободното време и спорта за високи постижения.

▪ **Програми за заетост**

Предоставените субсидии за нефинансови предприятия от бюджета на МТСП за 2018 г. са в размер на 19,1 млн. лв. за програми и мерки за заетост по сключени договори по Националния план за действие по заетостта през 2018 г.

✓ **Субсидии за системата на здравеопазването**

Субсидиите за лечебни заведения за болнична помощ през 2018 г. са в размер на 128,5 млн. лв., предоставени основно чрез бюджета на Министерство на здравеопазването (111,3 млн. лв.), и са за финансиране на медицински дейности, които обхващат: оказване

на спешна медицинска помощ за пациенти със спешни състояния; осигуряване на лекарствени продукти при животозастрашаващи кръвоизливи и спешни оперативни и инвазивни интервенции при пациенти с вродени коагулпатии и лекарствени продукти и консумативи за парентерално хранене за пациенти със „синдром на късото черво“; амбулаторно проследяване /диспансеризация/ и активно лечение на пациенти с активна туберкулоза; продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза и неспецифични белодробни заболявания; лечение на пациенти с инфекциозни заболявания за предотвратяване на епидемиологичен риск; амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ и стационарно лечение на пациенти със СПИН; поддържане на медицински регистри; осигуряване на диагностика, лечение и специализирани грижи за деца с висок медицински риск, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване; терапевтична афереза; бъбречнозаместителна терапия; осигуряване на медицински изделия за интервенционално лечение на мозъчно-съдови заболявания, които не се заплащат от бюджета на НЗОК, стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, субституиращи и поддържащи програми с метадон и дневни психорехабилитационни програми; медицинска експертиза, осъществявана от ТЕЛЖ; високотехнологични дейности с национално значение; отдих и лечение на ветераните от войните, военноинвалиди и военнопострадали, лечебни заведения в труднодостъпни и/или отдалечени райони. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2017г.

Социални и здравноосигурителни разходи

Социалноосигурителните разходи на консолидирана база за 2018 г. възлизат на 16 073,4 млн. лв., което представлява 14,9 % от БВП. Социалните разходи и здравноосигурителните плащания продължиха да бъдат основен приоритет сред разходните политики. В структурно отношение те са с най-висок относителен дял (40,7 %) в общите разходи (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП, което се обуславя от провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда. Социалните и здравноосигурителните разходи нарастват нетно с 998,1 млн. лв. (6,6 %) спрямо предходната година, като основен принос за това има нарастването на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения с 655,4 млн. лв., както и увеличението на разходите за здравноосигурителни плащания с 342,7 млн. лева.

Разходите за пенсии за 2018 г. възлизат на 9 491,2 млн. лв. или 8,8 % от БВП и 100,0 % спрямо предвидените разчети за 2018 г. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Спрямо същия период на миналата година отчетените разходи за пенсии са с 452,1 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи на базов ефект при разходите за пенсии от увеличението от юли 2017 г. и увеличението на две стъпки през 2017 г. на размера на минималната пенсия от юли и октомври, както и новото увеличение на пенсиите от юли 2018 г.

Средният месечен размер на пенсията за един пенсионер за 2018 г. е 364,32 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2018 г.), като номиналното нарастване спрямо 2017 г. е 5,5 на сто. Средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за 2018 г. (вкл. „великденски“ и „коледни“ добавки за 2018 г.) е 398,81 лева.

На консолидирана основа през 2018 г. са извършени разходи за *социални помощи и обезщетения* в размер на 2 824,4 млн. лв., което представлява 2,6 % от БВП. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по държавния бюджет (главно по бюджета на МТСП), бюджетите на ДОО и общините. Размерът на усвоените *разходи за социални помощи и обезщетения* по държавния бюджет е 944,2 млн. лв. По бюджета на ДОО за социални помощи и обезщетения по КСО са отчетени 1 612,1 млн. лв. В разходите по

КСО са включени основно разходите за обезщетения при временна неработоспособност; разходите за бременност, раждане и отглеждане на дете до 2-годишна възраст; разходите за обезщетения при безработица и др.

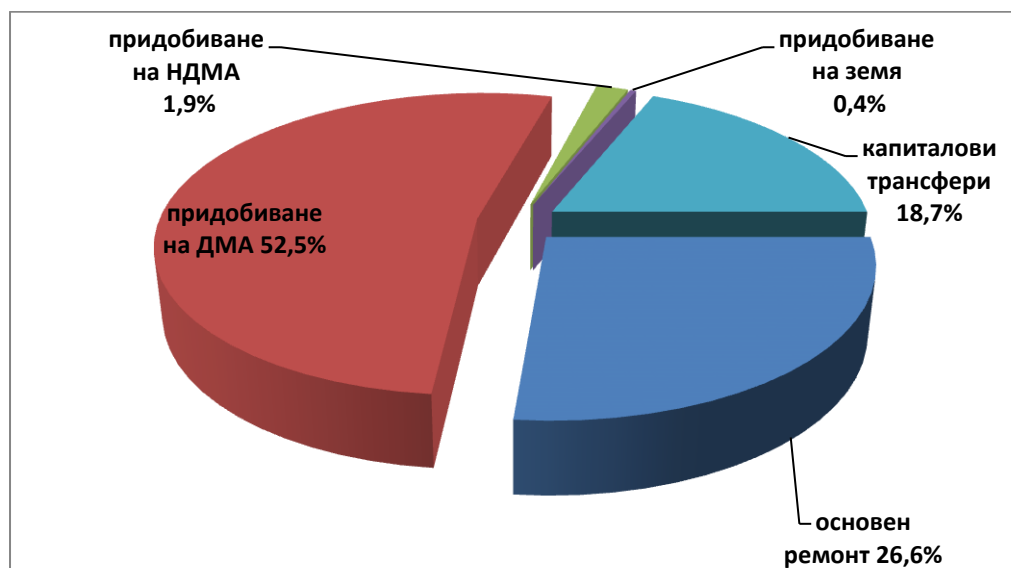
Като текущи трансфери за домакинствата се отчитат и изплатените през 2018 г. средства за сметка на преведения трансфер от МЗ за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса в размер на 32,1 млн. лв. Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по общинските бюджети са в размер на 171,7 млн. лв.

Общият размер на *здравноосигурителните плащания* за 2018 г. е 3 757,8 млн. лв., което представлява 99,5 % спрямо предвидените със ЗБНЗОК за 2018 г. и 97,9 % от общите разходи на НЗОК за 2018 година.

2.3.2 Капиталови разходи

Структурата на капиталовите разходи за 2018 г. по икономически елементи отразява икономическия характер на публичните средства, усвоени в процеса на създаване на обществени блага. През 2018 г. в отчетените консолидирани капиталови разходи най-висок относителен дял – 52,5 % заемат разходите за придобиване на ДМА, в структурата на които преобладават разходите, свързани с изграждането и реконструкцията на базисната инфраструктура – пътна, железопътна, техническа, социална, както и закупуване на оборудване, машини и съоръжения, компютърна техника, финансиране на политики в областта на превенцията и защитата при бедствия и аварии, закупуване на медицинско оборудване, оборудване в сферата на образованието и науката. Съществени по размер са и разходите за основен ремонт на дълготрайни активи – 26,6 %. Разходите за капиталови трансфери представляват 18,7 % от общата сума на отчетените капиталови разходи.

На следващата графика е представен икономическият характер на капиталовите разходи по консолидираната фискална програма за 2018 година:

Средства в размер на 1,3 млрд. лв. за изграждане на магистрала „Хемус“ са одобрени с Постановление № 308 от 2018 г. на Министерския съвет на основание чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси, като изпълнението на постановлението е възложено на министъра на регионалното развитие и благоустройството. Доизграждането на автомагистрала „Хемус“ е мярка 690 към цел 181 „Изграждане на модерна и безопасна пътна инфраструктура. Завършване на магистралния пръстен на страната“ от приоритет 45

„Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура“ в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. и има за стратегическа цел ускоряване процеса на икономическо и социално развитие на регионално ниво. Изпълнението на проекта ще допринесе за постигане на целите, свързани с изграждането на модерна и безопасна пътна инфраструктура, както и за осигуряване на високо ниво на транспортна достъпност и мобилност на територията на Република България. Новите шест участъка от магистралата, които ще бъдат изградени, с обща дължина 134,2 км ще свържат вече изградените участъци в западния и източния край, като така магистрала „Хемус“ ще осигури връзка в Северна България между гр. София и гр. Варна.

Чрез бюджета на Министерството на отбраната са изплатени 331,8 млн. лв., като по-значимите капиталови разходи са свързани с изпълнението на дейностите по поддържането и ремонта на съществуващата техника, в т. ч. възстановяване на летателната годност на авиационната техника (самолети МиГ-29 и Су-25), поддръжка и доставка на комуникационни, информационни и навигационни системи, с цел запазване на придобити и изграждане на нови отбранителни способности, както и гарантиране на изпълнението на поетите ангажименти от Република България по пакет „Цели за способности 2017“ на НАТО.

Финансовото подпомагане от страна на държавата под формата на капиталови трансфери на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ беше насочено към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, с оглед повишаване на качеството и нивото на безопасност на транспортните услуги, ускоряване реализацията на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, ремонт и рехабилитация на железопътната мрежа. За 2018 г. от държавния бюджет на предприятието са предоставени капиталови трансфери в размер на 115,0 млн. лв. Средствата са усвоени изцяло, като за основен ремонт и подновяване на дълготрайни материални активи са разходвани 70,0 млн. лв., а за придобиване на дълготрайни материални активи – 45,0 млн. лв.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. са предвидени средства за капиталови трансфери на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД в размер на 35,0 млн. лв. Средствата са усвоени за погасяване на неотложни задължения към финансови институции по кредити за доставка на подвижен състав.

Инвестиционната програма на ДП „Пристанищна инфраструктура“, която включва изграждане и капиталов ремонт на пристанищна инфраструктура на пристанищата с национално значение, се изпълнява с участие на държавния бюджет - капиталови трансфери. Планираните средства за 2018 г. са в размер на 11,0 млн. лв., като са усвоени 10,8 млн. лв. за основен ремонт и рехабилитация на пристанища за обществено ползване с национално значение или 98,2 на сто от уточнения годишен план.

За изпълнение на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация, за 2018 г. разчетените средства по централния бюджет са в размер на 5,0 млн. лв. Усвоените средства през 2018 г. са в размер на 2,2 млн. лв. за изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, „Агрополихим“ АД – Девня и „Провадсол“ ЕАД - гр. Провадия или 44,3 на сто от годишния план. Чрез изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените екологични щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация, се постига преди всичко екологичен ефект, като се изпълняват дейности и проекти, за които отговорност носи държавата.

За 2018 г. са планирани 501,6 млн. лв. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия от сметката за средства от ЕС на ДФ „Земеделие”, като към 31.12. 2018 г. са отчетени 185,1 млн. лева. От тях капиталови трансфери за бенефициенти по ПРСР – 168,2 млн. лв. и за бенефициенти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ (ОПРСР) – 6,5 млн. лева. Изплатените средства за пазарни мерки под формата на капиталови трансфери са в размер на 10,4 млн. лева.

За 2018 г. не са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел. Отчетени са разходи по ПРСР в размер на 15,2 млн. лв.

Размерът на капиталовите трансфери, разплатени чрез сметките на Национален фонд за 2018 г., възлиза на 514,7 млн. лв. и представлява извършени разходи главно по оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура” и „Иновации и конкурентноспособност“, финансирани със средства от Кохезионния фонд (КФ) и Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Капиталовите разходи **по бюджетите на общините** към 31.12.2018 г. са в размер на 871,7 млн. лв., което представлява 104,9 % от годишния разчет за 2018 г. и 128,8 % спрямо отчетените през 2017 г.

Ръстът спрямо 2017 г. се дължи на предоставени през второто полугодие на 2017 г. с постановления на Министерския съвет допълнителни целеви средства за обекти на общините, които са усвоени през 2018 г. след приключване на процедурите по Закона за обществените поръчки, за сметка на преходните остатъци.

С най-голям относителен дял от отчетените капиталови разходи – 52,7 % са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 42,7 %. От отчетените през 2018 г. от общините капиталови разходи 91,4 % са за местни дейности, за делегираните от държавата дейности - 6,2 %, а за дофинансиране от собствени приходи - 2,4 %.

2.3.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 54,5 млн. лв., което е със 17,9 млн. лв. (48,9 %) повече спрямо отчетените през 2017 г. Основна част от средствата са предоставени чрез бюджетите на министерствата и ведомствата и сметките за средства от Европейския съюз и други международни програми.

2.3.4 Лихвени разходи

Лихвените плащания по КФП през 2018 г. са в размер на 668,2 млн. лв., което представлява 95,3 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Отчетените данни показват намаление с 0,2 п.п. на лихвените разходи като процент от БВП спрямо предходната година.

В структурно отношение по-висок относителен дял в лихвените плащания заемат плащанията на лихви по външни заеми (разходи по външния дълг) – 65,0 %, срещу 35,0 % за лихвените плащания по вътрешни заеми (разходи по вътрешния дълг).

Разходи за лихви по външни заеми

Лихвените плащания по външни заеми през 2018 г. са в размер на 447,1 млн. лв. (вкл. лихвите по ДИЗ), което представлява 96,1 % от планираните за годината. По отделни съставни бюджети: 392,9 млн. лв. са разходите за лихви по външни заеми по централния бюджет; 30,7 млн. лв. по заемите, управлявани от министерствата и ведомствата, 4,5 млн. лв. лихви по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество и 18,9 млн. лв. по общинските бюджети. Всички плащания са извършвани надлежно и в съответствие с предвидените в кредитните споразумения срокове и условия.

- ✓ По централния бюджет в структурно отношение лихвите по облигации, емитирани на МКП са с най-висок относителен дял от 84,8 % (или 333,2 млн. лв.), следвани от изплатените лихви по заеми към ЕИБ – 8,7 % от общия размер на външните лихви (или 34,4 млн. лв.), към други държави – 6,2 % (или 24,4 млн. лв.), към МБВР - 0,1 % (или 0,4 млн. лв.) и лихвените разходи към Парижки клуб – 0,2 % (0,6 млн. лв.).
- ✓ По ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства са изплатени лихви в размер на 30,7 млн.лв. или 92,4 % от разчета за 2018 г.
- ✓ По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени разходи за лихви в размер на 4,5 млн.лв. или 90,0 % от разчета за 2018 г.
- ✓ Лихвените плащания от общинските бюджети по външни заеми през 2018 г. са в размер на 18,9 млн.лв. и бележат минимално увеличение с 1,9 % спрямо платените лихви през предходната година.

Разходи за лихви по вътрешни заеми

Общият размер на платените лихви по вътрешни заеми през 2018 г. е 241,1 млн. лв. или 93,7 % спрямо годишния разчет.

✓ Общият размер на платените лихви по вътрешния дълг по централния бюджет през 2018 г. по емитирани ДЦК е в размер на 221,6 млн. лв. или 92,7 % спрямо годишния разчет.

Платените отстъпки по ДЦК, емитирани на аукционен принцип, са в размер на 15,7 млн.лв., изплатените лихви по ДЦК, емитирани за структурната реформа са 0,3 млн.лв.

✓ Общият размер на платените от общините лихви по вътрешни заеми и други лихви през 2018 г. е 18,9 млн. лв. Отчетените през 2018 г. лихви по облигационни заеми са 3,5 млн. лв., по заеми към банки от страната са 5,3 млн. лв., по заеми към др. местни лица са 4,8 млн. лв. и 5,3 млн. лв. са отчетните други разходи за лихви (за забавено изпълнение по сключени договори, лихви по финансов лизинг и търговски кредити и др.).

2.3.5 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.³³

Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси от събраните мита; ресурс, изчислен на база ДДС; ресурс на база брутен национален доход; участие на България във финансирането на механизма за корекцията в полза на Обединеното кралство и на брутните намаления за Нидерландия, Швеция и Дания.

По-долу са представени елементите, формиращи вноската на България в общия бюджет на ЕС по план в ЗДБРБ за 2018 г. и извършените касови плащания от централния бюджет за 2018 година.

³³ Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

(млн. лв.)

ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	ЗДБРБ за 2018 г.	Отчет 2018 г.	Отчет 2018 към ЗДБРБ
Вноска на база брутен национален доход	779,0	674,9	86,6%
Вноска на база данък върху добавената стойност	146,7	154,1	105,1%
Вноска за корекцията на Обединеното кралство	56,0	57,0	101,8%
Вноска на традиционни собствени ресурси - мита	145,0	188,8	130,2%
Участие във финансирането на брутното намаление за Нидерландия, Швеция и Дания	7,2	8,5	117,9%
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА 2018 г.	1 133,9	1 083,4	95,5%

2.3.6 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2018 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2018 г. от първостепенните разпоредители с бюджет

В резултат на предприетите действия и прилагането през 2018 г. на контролни процедури от страна на Министерството на финансите за своевременно осведомяване на първостепенните разпоредители с бюджет за предприемане на мерки в процеса на поемането на ангажименти, произтичащи от сключване на договори, споразумения, решения, нормативни актове и др. и недопускане на превишение на определените им максимални размери на ангажиментите за разходи и на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети или натрупани през 2018 г., всички ПРБ по ДБ са спазили утвърдените им максимални размери на тези показатели.

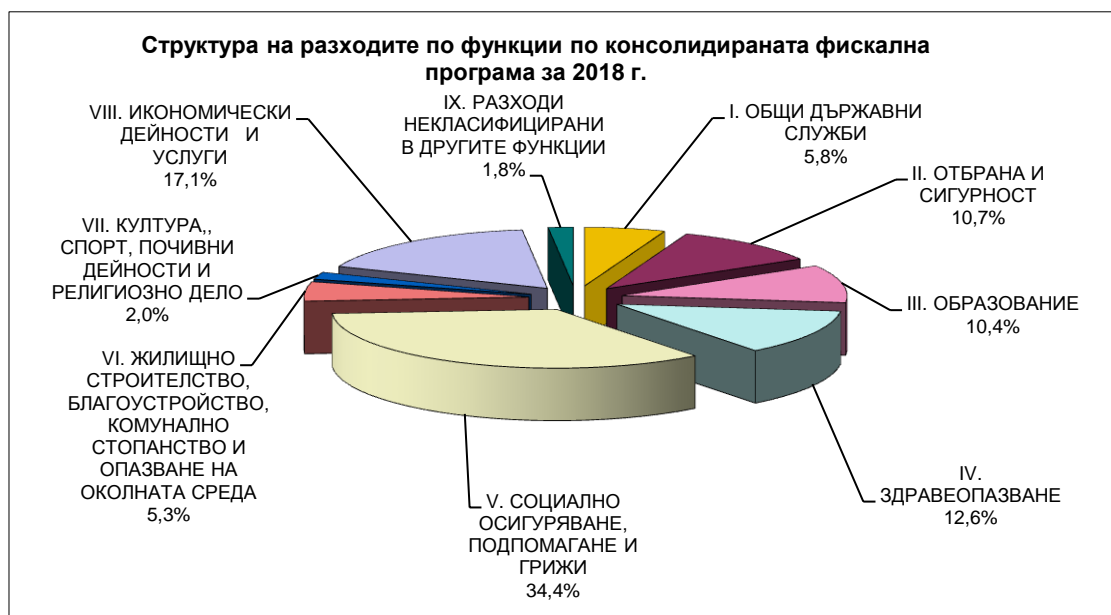
Анализите на годишните отчети по отношение на *максималните размери на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през 2018 г.*, показват, че всички първостепенни разпоредители с бюджет са отчетили поети ангажименти за разходи през годината в рамките на утвърдените им размери по уточнен план за 2018 г. Общо поетите ангажименти за разходи през 2018 г са 91 % от утвърдения размер по уточнен план.

Отчетните данни към 31.12.2018 г. за *максималните размери на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети през 2018 г.*, показват, че всички първостепенни разпоредители с бюджет са в рамките на утвърдените им размери по уточнен план за 2018 година. Общият размер на натрупаните нови задължения за разходи през годината, спрямо уточнения план за 2018 г. е 89 %.

2.4 Изпълнение на разходите³⁴ по функции по консолидираната фискална програма за 2018 г.

Прегледът на разходите по консолидираната фискална програма по функционален признак представя политиките в отделните области на публичните услуги. Някои от тях са отговорност на министерствата и ведомствата, докато за други отговорностите са и на общините или социалноосигурителните фондове.

³⁴ В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС

В този раздел на доклада е направен преглед на отчетените разходи за 2018 г. по функции:

2.4.1 Общи държавни служби

Функция „Общи държавни служби” отразява финансирането на публичната администрация – централна и местна, както и средства в областта на науката. Общата сума на разходите по тази функция на консолидирана основа е 2 231,7 млн. лв. или 2,1 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	ДВУ	БАН	ССА	Общи-ни	ДМП ³⁵	Европ. средства ³⁶	ДП НПЦ	др. сметки /чужди ср/ва на мин-ва и вед-ва/
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	2 231,7	1 220,0	12,8	130,5	30,6	662,8	3,7	170,6	0,1	0,6
А. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ	1 800,6	993,4				662,8	3,0	140,9		0,6
Текущи нелихвени разходи	1 610,7	899,1				631,4	2,1	77,6		0,6
Капиталови разходи	179,8	85,7				31,4	0,4	62,3		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	10,1	8,6				0,03	0,5	1,0		
Б. ОБЩИ СЛУЖБИ	201,2	187,1					0,4	13,8		
Текущи нелихвени разходи	41,5	32,1					0,4	9,1		
Капиталови разходи	159,7	155,0						4,7		
в т.ч. прираст на държавния резерв	20,6	20,6								
В. НАУКА	229,8	39,6	12,8	130,5	30,6		0,3	15,9	0,1	
Текущи нелихвени разходи	220,2	38,3	11,1	126,5	30,4		0,2	13,6	0,1	
Капиталови разходи	8,8	1,3	1,7	4,0	0,2		0,002	1,6		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,8			0,004			0,1	0,7		

³⁵Средствата по други международни програми и договори са получени по международни програми и договори извън средствата от Европейския съюз.

³⁶Средствата от Европейския съюз са предоставени от фондове и институции на Европейския съюз. Те включват разходите по програмите, съфинансирани по Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС, вкл. националното съфинансиране.

Група А: „Изпълнителни и законодателни органи”

В тази група се включват разходите, предоставени за финансовото обезпечаване на основните функции на Администрацията на президента, Народното събрание, Сметна палата, Комисия за финансов надзор, Министерството за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018г., централната администрация на министерствата, както и дейностите на областните администрации, държавните и изпълнителните агенции, търговските служби, посолствата и консулствата в чужбина и други новосъздадени администрации.

Общата сума на разходите на консолидирана основа за тази група е 1 800,6 млн. лв., което представлява 92,0 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. разходи за група „Изпълнителни и законодателни органи”. В структурно отношение преобладават текущите разходи по бюджетите на министерствата, ведомствата и общините, което се обуславя от спецификата на функцията и групата. Капиталовите разходи в тази група са в размер на 179,8 млн. лв. или 126,1 % спрямо разчета за годината. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 10,1 млн. лв. (като 7,8 млн. лв. са текущите трансфери за чужбина).

Средствата в групата са за реализиране на следните стратегически цели и приоритетни политики:

- ◆ Защита и реализация на националните интереси на Република България чрез активно и адекватно участие в международните отношения;
- ◆ Определяне и осъществяване на вътрешната и външната политика на Република България в съответствие с приоритетите на правителството;
- ◆ България - надежден и предвидим съюзник в Европейския съюз, в Организацията на Северноатлантически договор (НАТО), в ООН и в други международни правителствени организации и почтен партньор в двустранните международни отношения;
- ◆ Подобряване на управлението на областите при провеждане на регионалната политика и държавно управление по места;
- ◆ Повишаване на събираемостта на приходите чрез противодействие на данъчните измами и отклонението от данъчно облагане;
- ◆ Ефективно управление на средствата от Европейския съюз;
- ◆ Гарантиране на правовия ред в страната, борба с престъпността и ограничаване на корупцията;
- ◆ Запазване на икономическата и финансова стабилност и създаване на условия за икономически растеж;
- ◆ Реализиране на стратегията за усъвършенстване на данъчната система, осигуряваща повишаване събираемостта на данъците;
- ◆ Провеждане на държавната митническа политика и координиране на връзките с международни организации по проблемите на митата и митническия контрол;
- ◆ Подготовка и провеждане на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г.

С разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. по група „Изпълнителни и законодателни органи” за **министерствата и ведомствата (вкл. за СП и НС)** са утвърдени средства в размер на 979,3 млн. лв. В хода на изпълнението на държавния бюджет на основание чл. 109 и чл. 110 от Закона за публичните финанси, на министерствата и ведомствата по група „Изпълнителни и законодателни органи” са осигурени допълнителни средства в размер на 55,0 млн. лв. Отчетените разходи за годината за министерствата и ведомствата са 954,7

млн. лв., в т. ч.: Сметната палата – 16,7 млн. лв. и на Народното събрание – 60,4 млн. лв. С извършените разходи през 2018 г. са постигнати следните резултати:

- Своевременно отчитане и превеждане на приходите от данъци и осигурителни вноски към държавния бюджет, бюджетите на Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса, както и на осигурителните вноски за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
- Предоставяне на услуги, техническа помощ, документи и информация на клиентите на НАП;
- Подобряване на бизнес средата, стимулиране на икономическата активност и намаляване дела на сивата икономика;
- Намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите;
- Подобряване на митническия контрол, повишаване на ефективността в борбата с митническите и валутни нарушения, засилване на дейността по противодействие на контрабандата и незаконния трафик на наркотични вещества, прекурсори и оръжия и технологии с двойна употреба;
- Ефективно прилагане на мерките по закрила на права върху интелектуалната собственост;
- Предприети мерки за засилване и разширяване на въведения фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България;
- Ефективно събиране и превеждане на приходите от акцизи в държавния бюджет;
- Предоставяне на софтуерна осигуровка за програмни продукти на Майкрософт с придобит лиценз с безсрочно право на ползване за нуждите на държавната администрация;
- Подготовка и провеждане на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г.;
- Извършени строително-монтажни работи за преустройство и реконструкция на зала „Света София“ в сградата на Народното събрание, във връзка с провеждане на Българското председателство на Съвета на ЕС;
- Осигуряване на необходимия финансов ресурс за работни заплати, социални осигуровки и средства за издръжка за нормалното функциониране на държавната администрация.

С разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” за **общинските бюджети** са предвидени общо средства в размер на 566,4 млн. лв. Отчетените разходи за годината са в размер на 662,8 млн. лв. или 117,0 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Отчетените *текущи разходи* по общинските бюджети за група „Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 631,4 млн. лв., което е 117,1 % спрямо разчетените със закона и 106,9 % спрямо отчета за 2017 г. Отчетените *капиталови разходи* в тази група са в размер на 31,4 млн. лв. или 116,2 % спрямо разчета. В *делегираните от държавата дейности* са разчетени средства по закон в размер на 271,4 млн. лв., а извършените разходи са 270,5 млн. лв. или 99,7 % от разчета. През 2018 г. общините са *дофинансирали държавните дейности* със собствени приходи в размер на 112,8 млн. лв. В *местните дейности* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са отчетени текущи разходи в размер на 248,1 млн. лв., което представлява 103,2 % спрямо отчетените за 2017 г. средства. В тази група са отчетени възнагражденията на председателите на общинските съвети и на общинските съветници и издръжката на общинската администрация.

Европейски средства – изразходваните средства в група „Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 140,9 млн. лв. и са основно по следните оперативни и други програми на ЕС:

Оперативна програма „Региони в растеж” - тази програма е насочена към регионалното развитие и по-конкретно към постигане на целите на градската политика в България. Един от основните приоритети на оперативната програма е насочен към укрепване и развитие на полицентричната система в страната чрез специална насоченост към градското развитие на големите и средните градове, които влизат в нея. Чрез оперативна програма „Региони в растеж” се цели изпълнение на интегрирани проекти за постигане на взаимодействие и взаимно допълване между различните видове мерки, като основна инфраструктура за по-добра градска среда, енергийна ефективност, образователна, социална, спортна и културна инфраструктура и интегриран градски транспорт. Една от основните цели на програмата в това функционално направление е насочена към укрепване и повишаване на институционалния капацитет на Управляващия орган на оперативната програма. Търсеният резултат е осъществяване на безпрепятствено изпълнение, наблюдение, оценка, информация и контрол на програмата, осигурявайки по този начин високо ниво на усвояване на фондовете от ЕС. Най-добрите практики от периода 2007-2013 г. продължават и през новия програмен период, като системата за обучение и квалификация на служителите на Управляващия орган, осигуряване на външно обучение за извършването на проверки на място, осигуряване на добри условия за работа и архивиране, както и на необходимото оборудване. За доброто изпълнение на оперативната програма се цели подсилена експертиза в специфични области, като обществени поръчки, държавни помощи и финансови инструменти. Друга цел на програмата е свързана с подобряване на административния капацитет на бенефициентите (министерства, ведомства и общини на големите и средните градове), за да могат ефикасно да я прилагат. Изразходваните средства по Оперативна програма „Региони в растеж” за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 45,3 млн. лева.

Оперативна програма "Добро управление" – изразходваните средства по програмата през 2018 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 35,4 млн. лв. Програмата е свързана с постигането на целите относно укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Стратегията на програмата се гради върху подобряване функционирането на държавните институции. Един от основните компоненти на програмата е модернизиранието на държавната администрация. Този компонент е свързан с едно от основните предизвикателства пред България, а именно все още твърде ниската ефективност на администрациите за предоставяне на качествено, бързо и достъпно административно обслужване на всички групи в обществото. Открити са четири основни стратегически цели, стоящи пред административната реформа: ефективно управление и върховенство на закона; партньорско управление с гражданите и бизнеса; открито и отговорно управление; професионално и експертно управление. Оперативна програма "Добро управление" е основен инструмент за подпомагане реализирането на визията на електронното управление в Република България. Основен акцент в оперативната програма е и осигуряване на качествено и резултатно управление и изпълнение на европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014-2020 г. Друг важен компонент на оперативната програма е постигане на справедливо и качествено правосъдие. В това отношение дейностите по програмата са свързани с подобряване на качеството и независимостта на съдебната система и засилване на борбата срещу корупцията. Част от големите договори по тази оперативна програма са „Развитие на пилотната система за електронна идентификация и внедряване в продуктивен режим“ с бенефициент МВР и бюджет в размер на 16,8 млн. лв., „Доизграждане на националната

здравна информационна система (НЗИС) – етап 1 и етап 2“ с бенефициент МЗ и бюджет 12 млн. лв. и „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“ с бенефициент Висш съдебен съвет и бюджет в размер на 6 млн. лева.

По ОП „Добро управление“ са одобрени до края на 2018 г. 225 проекта за над 326 млн. лв., или близо 50 % от бюджета на програмата, а само през отчетната година са сключени 112 договора за финансиране на обща стойност 102,9 млн. лв.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” - програмата финансира дейности за развитието на човешките ресурси в структурите на държавната администрация и гражданското общество. Стратегията на програмата е изградена на идеята, че преодоляването на предизвикателствата в общественния сектор като цяло не е възможно без наличието на добре функциониращи, ефективни и ефикасни публични институции. Необходимите реформи не могат да бъдат лесно проведени, ако институционалната рамка не създава нужните условия. Ето защо, както и през миналия програмен период, чрез ОП „Развитие на човешките ресурси” продължават инвестициите в капацитета на институциите, в т.ч. в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Подкрепата за социалните иновации е важна част от стратегията на програмата за модернизиране на публичните политики. Те могат да бъдат приложени във всички области, попадащи в обхвата на програмата, в т.ч. за подобряване пригодността за заетост на работната сила, активното включване, улесняване достъпа до социални и здравни услуги, ранното детско развитие, удължаване на трудовия живот в добро здраве и др. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” оказва подкрепа за транснационалното сътрудничество между организации от България и други държави - членки на ЕС. Изразходваните средства по *Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 17,9 млн. лева.

Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" – стратегията на програмата е тясно свързана с целта за растеж и заетост и приноса на България за постигането на трите взаимно допълващи се типа растеж според „Европа 2020: интелигентен растеж (изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации); устойчив растеж (насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите); приобщаващ растеж (стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване). Дейностите по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" са свързани със засилването на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия в ясен синхрон с европейската индустриална политика. В тази насока програмата има основна роля относно целенасочено въздействие по отношение на иновационното представяне на България. Изразходваните средства по програмата за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 9,8 млн. лева.

Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" – изразходваните средства по програмата през 2018 г., за група “Изпълнителни и законодателни органи”, са в размер на 8,9 млн. лв. Едни от основните цели на тази оперативна програма са осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България. Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" е насочена към: създаване на условия за развитие на интелигентна икономика /развитие на научно-изследователския потенциал и качество на висшето образование/; достъп до и качество на ученето през целия живот; професионално образование и обучение. Това са основни дейности за

преодоляване пропастта между научноизследователската и образователната системи от една страна, и нуждите на бизнеса и пазара на труда, от друга страна. Чрез ресурса на оперативната програма се прилагат целенасочени мерки за развитие на капацитет за научноизследователската и развойната дейност в приоритетни области. Необходимо е да се увеличи значително финансирането на научните изследвания и развойните дейности, чрез мобилизиране на публични и частни инвестиции, със специален фокус върху върховите научни изследвания. Чрез оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" се полагат специални усилия за сближаване на интересите на научните организации и бизнеса, както и активно да бъде подкрепяно и стимулирано тяхното сътрудничество. Един от основните приоритети е свързан със системна подкрепа на пазарно-ориентирани научноизследователски и развойни дейности, за да се подобри конкурентоспособността на българската научноизследователска система и на икономиката като цяло. Част от основните дейности в това функционално направление, по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж", са свързани с адекватни институционални мерки във висшите училища и научно-изследователските организации за създаване на подходяща среда за изследвания и за кариерно развитие на изследователите. Това включва: прозрачна и модерна рамка за кариерно развитие; висока мобилност, включително международни обучения и междусекторна мобилност в рамките на академичната им подготовка; инвестиране в интердисциплинарни и предприемачески умения, като защита правата върху интелектуалната собственост, разработване на бизнес планове и мениджърски умения, необходими за стартиране на предприятия.

Група Б: „Общи служби”

С разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. за група “Общи служби“ на консолидирано ниво са планирани 116,6 млн. лв. (вкл. нетния прираст на държавния резерв), а отчетените разходи за групата са 201,2 млн. лв.

Отговорните администрации, ангажирани с изпълнението на функции, дейности и задачи в група „Общи служби” през 2018 г., са първостепенните разпоредители с бюджет - Министерски съвет, Министерство на финансите, Министерство на правосъдието, Министерство на икономиката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на младежта и спорта, Националният статистически институт, Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси” и Народното събрание.

С най-голям относителен дял в разходите за група „Общи служби” са разходите по системите **на министерствата и ведомствата** (вкл. Народното събрание) – отчетените разходи за годината са в размер на 187,1 млн. лв., което е 93,0 % от общо разходите за групата. Разходите в групата са за:

- изпълнението на Националната статистическа програма;
- осигуряване на правна сигурност на процесите, свързани с кредитирането и стимулиране на инвестициите, за привличане на чуждестранни инвестиции чрез организиране и участие в бизнес и инвестиционни форуми, информационни кампании и др.;
- натрупване, съхраняване и използване на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с изискванията на националната сигурност, както и за създаване на задължителни запаси от нефт и нефтопродукти;
- финансиране на концесионната дейност;
- осъществяване на методическото ръководство и контрола на дейностите, свързани с гражданското състояние, гражданската регистрация и автоматизираните информационни фондове;
- предоставяне на особена закрила на чужденци на територията на Република България - в изпълнение на приетия от МС план за овладяване на кризисната

ситуация, възникнала вследствие на засиления миграционен натиск към територията на Република България. Средствата са изразходвани за осигуряване на необходимите условия за живот в местата за настаняване на чуждите граждани, потърсили закрила, за разширяване капацитета на Държавната агенция за бежанците за прием на многократно увеличения брой на бежанците, за осигуряване на необходимите преводачески услуги, с цел съкращаване на времето за процедурите за даване на статут и др.

Разходите на Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ през 2018 г. за попълване на държавния резерв са в размер на 45,8 млн. лв., а отчетеният нетен прираст на държавния резерв е 20,6 млн. лева.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Общи служби“ са в размер на 13,8 млн. лв. (в т.ч. 9,1 млн. лв. текущи разходи) и са основно по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (9,3 млн. лв.).

Група В: „Наука“

Група „Наука“ включва разходите за финансиране на науката и научните изследвания. С финансирането на тези дейности държавата има за цел развитието на българската наука в съответствие с националните интереси и общочовешките ценности.

Общата сума на изразходваните средства по тази група за 2018 г. е 229,8 млн. лв. Със ЗДБРБ за 2018 г. по група „Наука“ за **министерствата и ведомствата** (вкл. Народното събрание) са предвидени средства в размер на 65,6 млн. лв., като отчетените разходи за годината възлизат на 39,6 млн. лева.

С отчетените средства са осигурени следните дейности:

- осъществяване на националната политика в областта на науката, технологичното развитие и иновациите; разработване и предлагане за утвърждаване на научни програми в съответствие с националните приоритети и приоритетите на Европейския съюз, както и програми и проекти с регионално значение (дирекция „Наука“ към Министерството на образованието и науката);
- научни изследвания, информационно обслужване, приложни и спомагателни дейности в областта на земеделието, животновъдството и хранително-вкусовата промишленост (Селскостопанската академия и Националната служба за съвети в земеделието към Министерството на земеделието, храните и горите);
- конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания (Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката);
- участие на България в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) и в Международния център за научна и техническа информация (МОН);
- събиране, обработка и съхранение на научно-техническа информация и документация (Национален център за информация и документация към МОН).

Основна част от извършените разходи през 2018 г. са **по бюджета на БАН** и са свързани с осигуряването на дейността на поделенията в системата на БАН. Разходите за група „Наука“ са в размер на 130,5 млн. лв. Отчетените разходи в групата са с 15,5 млн. лв. (13,4 %) повече спрямо предходната година.

През 2018 г. по бюджета на Селскостопанската академия в група „Наука“ са извършени разходи в размер на 30,6 млн. лв., като това са основно текущи разходи (30,4 млн. лв.).

Европейски средства - изразходваните средства в група „Наука ” са в размер на 15,9 млн. лв. (в т.ч. 13,6 млн. лв. текущи разходи) и са основно по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (11,9 млн. лв.).

2.4.2 Отбрана и сигурност

Разходите по функция „Отбрана и сигурност” по консолидираната фискална програма са предназначени за обезпечаване на дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбрана, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и за издръжка на съдебната власт и администрацията на затворите. Отчетените разходи за 2018 г. за отбрана и сигурност са в размер на 4 120,6 млн. лв., което представлява 3,8 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	ССА	БНР	Общини	ДМП	Европ. ср-ва	др. сметки /чужди ср-ва на общини/
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	4 120,6	3 862,8	0,1	0,1	0,1	0,01	0,03	89,5	5,5	162,5	0,1
A. ОТБРАНА	1 343,6	1 340,1		0,01				0,01	3,4		
Текущи нелихвени разходи	1 018,7	1 018,4		0,01				0,01	0,4		
Капиталови разходи	324,6	321,5							3,1		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,3	0,3									
B. ПОЛИЦИЯ, ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ	1 854,7	1 677,3						23,3	1,4	152,8	
Текущи нелихвени разходи	1 701,9	1 637,0						18,7	0,3	45,8	
Капиталови разходи	152,0	40,3						4,5	1,1	106,2	
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,8	0,0								0,8	
B. СЪДЕБНА ВЛАСТ	673,6	666,7							0,7	6,2	
Текущи нелихвени разходи	657,1	653,3							0,4	3,5	
Капиталови разходи	16,4	13,4							0,3	2,7	
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,01									0,01	
Г. АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЗАТВОРИТЕ	159,9	158,5								1,4	
Текущи нелихвени разходи	154,8	154,2								0,6	
Капиталови разходи	5,1	4,3								0,8	
Д. ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО, УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТИ ПРИ СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ	88,8	20,1	0,1	0,04	0,1	0,01	0,03	66,2		2,2	0,1
Текущи нелихвени разходи	37,2	3,8	0,1	0,03	0,1	0,01	0,03	32,8		0,3	0,1
Капиталови разходи	10,3	0,0		0,01				8,8		1,6	
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,3									0,3	
Предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии	40,9	16,3						24,6			

Група А: „Отбрана”

Извършените разходи по консолидираната фискална програма за група „Отбрана” през 2018 г. са в размер на 1 343,6 млн. лв. От тях 1 340,1 млн. лв. са по бюджетите на **министерства и ведомства**, при разчетени със ЗДБРБ за 2018 г. разходи в размер на 1 091,5 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите, отчетени по бюджета на МО – 1 337,6 млн. лв.

Отбранителната политика през 2018 г. се осъществяваше в съответствие с Конституцията, законите и утвърдените от Народното събрание и Министерския съвет стратегически документи в областта на сигурността и отбраната.

През 2018 г. продължи изпълнението на „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ и основаващия се на нея „План за развитие на Въоръжените сили 2020“, както и на Пакет „Цели за способности на НАТО 2017“.

В рамките на утвърдения бюджет на Министерството на отбраната за 2018 г. Въоръжените сили (ВС) изпълняваха задачите си по мисиите „Отбрана“, „Подкрепа на международния мир и сигурност“ и „Принос към националната сигурност в мирно време“, произтичащи от конституционните им задължения.

В рамките на мисия „Отбрана“ основните усилия бяха съсредоточени върху подготовката на въоръжените сили по поддържане и усъвършенстване на съществуващите способности за водене на операции. Съществено внимание се отделяше и на подготовката на въоръжените сили, насочена към запазване на придобити способности от участие в реални бойни операции.

В изпълнение на мисия „Подкрепа на международния мир и сигурност“ през 2018 г. формирания и отделни военнослужещи участваха в 11 различни мисии и операции зад граница. Общият брой военнослужещи, участвали в планираните през годината ротации беше около 1 400.

В рамките на мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ се изпълняваха задачи, свързани с подпомагане на МВР при охраната на границата и възпиране на незаконната миграция, противодействие на тероризма и помощ на населението при бедствия. През 2018 г. въоръжените сили проведоха 103 операции в подкрепа на населението при бедствия с участието на около 728 военнослужещи и 229 единици техника.

Група Б: „Полиция, вътрешен ред и сигурност“

Разходите за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност“ по КФП са в размер на 1 854,7 млн. лв.

Със ЗДБРБ за 2018 г. по бюджетите **на министерствата и ведомствата** са утвърдени 1 590,9 млн. лева.

По отчет разходите на министерствата и ведомствата са 1 677,3 млн. лв. (105,4 % спрямо предвидените за годината), в т.ч. на Министерството на вътрешните работи – 1 455,0 млн. лв., на Държавната агенция „Национална сигурност“ – 106,3 млн. лв., на Националната служба за охрана – 40,1 млн. лв., на Държавната агенция „Разузнаване“ – 26,8 млн. лв., на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства – 0,9 млн. лв., на Държавната агенция „Технически операции“ – 48,1 млн. лв. и на Министерски съвет – 0,1 млн. лева.

В рамките на предоставените през годината средства, бе реализирано изпълнението на националните приоритети в областта на сигурността и вътрешния ред на страната, а именно – повишаване ефективността в процеса на противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, охрана и контрол на държавната граница, осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност, намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организирания престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия.

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” за 2018 г. са в размер на 23,3 млн. лв. Извършените текущи разходи за тази група са в размер на 18,7 млн. лв., което е 64,2 % от разчетите към закона. В *делегираните от държавата дейности* отчетените текущи разходи са в размер на 10,1 млн. лв. или 76,3 % спрямо плана и 92,5 % спрямо отчета за 2017 г. Тук се отчитат разходите за издръжка на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, на центровете за социална превенция и консултативни кабинети, на детските педагогически стаи и районните полицейски инспектори, разходите за персонал на секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора и на обществените възпитатели.

По отчетни данни за 2018 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 0,7 млн. лева.

В *местните дейности* отчетените текущи разходи са в размер на 7,9 млн. лв. или 50,1 % от плана. Изпълнението е 108,7 % спрямо отчета за 2017 г. Тук се отчитат разходите за звената „Общинска полиция”.

Отчетените капиталови разходи по общинските бюджети в тази група са в размер на 4,5 млн. лв., основно за местни дейности.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” са в размер на 152,8 млн. лв. (в т.ч. 106,2 млн. лв. капиталови разходи) и са основно по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (132,5 млн. лв.).

Група В: „Съдебна власт”

Средствата в тази група са предназначени за осигуряване на дейността на органите на съдебната власт, както и за издръжка на Главна дирекция „Охрана”, Агенцията по вписванията, Националното бюро за правна помощ (второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на правосъдието) и разходите по програма „Инвестиции на органите на съдебната власт”. Със ЗДБРБ за 2018 г. в тази група са предвидени разходи в размер на 670,2 млн. лв. (с резерва за непредвидени и неотложни разходи), от които 591,1 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 76,1 млн. лв. по бюджета на МП.

Средствата по бюджета на съдебната власт са предвидени за финансово осигуряване на основните политики, заложи в Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. Финансирането на дейностите при изпълнението на бюджета са насочени за обезпечаване дейността на съдебната система, която да гарантира прилагането на законите, постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ, подобряване на управлението и организацията на работа на съдебната власт, усъвършенстване на информационните технологии, развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи.

Общият размер на отчетените разходи по група „Съдебна власт” за 2018 г. е 673,6 млн. лв., от тях 595,9 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 70,8 млн. лв. по бюджета на МП.

Група Г: „Администрация на затворите”

В тази група са включени разходите за финансово осигуряване на основните дейности и задачи, възложени със Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” към МП, както и средства за развитие на пробационната дейност в изпълнение на Наказателния кодекс. Със ЗДБРБ за 2018 г. в тази група са предвидени разходи в размер на 156,5 млн. лева.

В хода на изпълнението на държавния бюджет за 2018 г., на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, по бюджета на МП за група „Администрация на затворите” са осигурени допълнителни средства в размер на 3,5 млн. лв. за персонал и издръжка.

Общият размер на отчетените разходи на консолидирано ниво за група „Администрация на затворите” през 2018 г. е 159,9 млн. лв., в т.ч. за текущи разходи – 154,8 млн. лв. и за капиталови разходи – 5,1 млн. лв. По бюджета на МП в групата са отчетените разходи в размер на 158,5 млн. лева.

Група Д: „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии”

Разходите за защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии са предназначени за осигуряване на дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка, в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, за изпълнение на разпоредбите на Закона за защита при бедствия, касаещи дейностите на държавните органи и общинската администрация по управлението при кризи, стихийни бедствия и аварии, в т.ч. за изпълнението на мерки по предотвратяване на последствията от тях.

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” и през 2018 г. най-голям дял заемат средствата за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия. Разчетените средства със ЗДБРБ за 2018 г. в групата са в размер на 173,6 млн. лв. (в т.ч. средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия).

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, ал. 3 и ал. 6 от Закона за публичните финанси и акт на Министерския съвет, по бюджетите на министерствата и ведомствата са осигурени допълнителни средства, като общо разходите по уточнен план за министерства и ведомства и самостоятелните бюджети са в размер на 20,2 млн. лева.

Съгласно ЗДБРБ за 2018 г., средствата в резерва по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1 за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са в размер на 70 млн. лв. С постановления на Министерския съвет № 34/2018 г., № 63/2018 г., № 125/2018 г., № 134/2018г., № 212/2018 г., № 260/2018 г. и № 292/2018 г. бяха одобрени тези допълнителни разходи/трансфери от резерва. От тях 73 % са предоставени по бюджетите на общините и 27 % за министерства и ведомства.

През 2018 г. в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” на консолидирано ниво са отчетени разходи в размер на 88,8 млн. лв., от които разходите за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии са 40,9 млн. лв. От предоставените средства за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии, 16,3 млн. лв. са отчетени по бюджетите на министерствата и ведомствата.

По значителните събития и дейности, наложили използването на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта му за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия през 2018 г. са: наводнения на територията на общините Тетевен, Садово, Ивайловград, Смолян, Горна Оряховица, Чепеларе, Борован, Етрополе, Правец, Сливен (юни и юли), Брегово и Видин (март); Борино и Доспат (април) и Червен бряг (октомври); пожар на депо за неопасни отпадъци в община Кочериново(юли); авария с изтичане на нефт от потънал кораб в Созопол (август); снеговалежи на територията на общините Сливо поле, Иваново, Аксаково, Главиница (февруари-март); свлачищни и срутищни процеси; градушки, придружени с интензивен валеж на територията на общините Сливен (януари), Враца (март), Плевен и Бяла Слатина

(май); осигуряване на безопасна проводимост на речни легла; възстановяване на извършените непредвидени разходи за спасителни и аварийни дейности.

В рамките на предоставените през годината средства са реализирани и дейностите по осигуряването на готовността на централната администрация за работа във военно време. Предоставените средства по дейността са разходвани основно за поддържане в готовност за използване на системата за управление; поддържане на денонощно дежурство за оповестяване и преминаване от мирно във военно положение; поддържане на индивидуалните и колективни средства за защита; подготовка на ръководния състав за работа във военно време.

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 66,2 млн. лв. (с 3,6 млн. лв. по-малко от разчетите по закон).

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” в *делегираните от държавата дейности* отчетените текущи разходи (вкл. средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия) за 2018 г. са в размер на 33,6 млн. лв. или 137,0 % спрямо плана и 115,9 % спрямо отчета за 2017 г. Тук се отчитат разходите за отбранително-мобилизационни дейности, за доброволни формирования, както и тези за превантивна дейност и за ликвидиране на последиците от стихийни бедствия и аварии.

По отчетни данни за 2018 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 2,0 млн. лева.

В частта за *местните дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 7,6 млн. лв., а извършените разходи са 6,3 млн. лв. Тук се отчитат разходите за осигуряване дейностите по плана за защита при бедствия и за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението при ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии.

Отчетените капиталови разходи (вкл. средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия) по общинските бюджети за тази група са в размер на 24,3 млн. лв., като основна част от тях са разходи по предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии.

Европейски средства - разходите в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 2,2 млн. лв., от които 2,1 млн. лв. са разходи на общините по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

2.4.3 Образование

Първостепенните разпоредители с бюджет, на които е възложено изпълнението на политики в областта на образованието и науката, са Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Министерството на младежта и спорта, Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи и общините.

Общата сума на изразходваните средства по функция „Образование” за 2018 г. е 3 989,6 млн. лв., което представлява 3,7 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	ДВУ	Общини	ДМП	Европ. ср-ва	др. сметки /чужди ср/ва на мин-ва и вед-ва/
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 989,6	445,4	754,7	2 426,7	3,8	359,0	0,003
Текущи нелихвени разходи	3 615,8	395,0	709,8	2 342,2	2,6	166,2	0,003
Капиталови разходи	360,5	39,3	44,9	84,5	1,2	190,6	
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	13,3	11,1	0,02			2,2	

Със ЗДБРБ за 2018 г. са предвидени средства за функцията в размер на 3 844,5 млн. лв. Изпълнението на разходите за функцията на консолидирано ниво е в размер на 3 989,6,0 млн. лв. (103,8 % спрямо разчетите за 2018 г.). За функция „Образование” през 2018 г. са отчетени 3 615,8 млн. лв. текущи разходи и 360,5 млн. лв. капиталови разходи.

През 2018 г. е запазен децентрализираният подход за финансиране на сектор „Образование“ при следване на единни принципи при разходването на средства, независимо от финансиращия орган. Със средствата, предвидени по централния бюджет и бюджета на Министерството на образованието и науката, е осигурено финансирането на основните приоритети и политики в тази област, независимо, че изплащането на средствата е извършено децентрализирано.

По **държавния бюджет** отчетените разходи във функция „Образование“ са в размер на 445,4 млн. лв. или 66,5 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2018 г. (669,4 млн. лв.). Отчетените текущи разходи са в размер на 395,0 млн. лв., като от тях с най-голям относителен дял (75,3 %) са разходите за персонал. Отчетените капиталови разходи са в размер на 39,3 млн. лева. Предоставените текущи трансфери за чужбина са в размер на 11,1 млн. лева.

През 2018 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики:

- предприети са стъпки към изпълнението на приоритета на правителството на удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 330,0 млн. лева;

- предприети са мерки, свързани с промяна в системата на делегираните бюджети, като финансирането вече не зависи само от броя на децата и учениците, а и от броя на групите и паралелките и на институциите с цел минимизиране на несъвършенствата при разпределението на средствата по стандарти.

Разходите по **общинските бюджети** за функцията са 2 426,7 млн. лв. или 107,7 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Текущите разходи са в размер на 2 342,2 млн. лв., а капиталовите – 84,5 млн. лева.

За *делегираните от държавата дейности* извършените текущи разходи са в размер на 2 145,6 млн. лв. или със 157,2 млн. лв. повече от планираните. Превишението спрямо закона се дължи на финансирането по национални програми „Оптимизация на вътрешната структура на персонала в институциите от системата на предучилищното и училищното образование“, „Осигуряване на съвременна образователна среда“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии” и други национални програми за развитие на образованието. Училищата и детските градини са получили допълнителни средства за компенсиране транспортните разходи на педагогическия персонал, за стипендии на деца с изявени дарби, за диференцирано заплащане на труда на директорите, за безплатен транспорт на ученици до 16 г. възраст, за закупуване на учебници, учебни комплекти и учебни помагала за децата и учениците, за изплащане на стипендии за постигнати образователни резултати, както и средства за издръжка на

дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в частни детски градини и училища, включени в системата на държавно финансиране, и за изплащане на стипендии на учениците в частни училища. В делегираните от държавата дейности се отчитат разходите за персонала в училищата и детските градини, издръжката на децата в подготвителните групи, всички разходи за издръжка на специални, неспециализирани, специализирани и професионални гимназии и на общежитията, разходи за ресурсно подпомагане и създаване на условия за приобщаващо образование, средства за дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта на децата и учениците, както и други дейности по образованието. За капиталови разходи са отчетени 31,0 млн. лв. или с 9,6 млн. лв. повече спрямо предвидените по закон.

По отчетни данни за 2018 г. общините са *дофинансирали* държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 37,2 млн. лв.

В *местните дейности* по функция „Образование” са отчетени текущи разходи в размер на 174,8 млн. лв., което е с 6,5 млн. лв. повече от разчетените със закон и с 1,2 млн. лв. повече спрямо отчетените за 2017 г. Тук се включват разходите за издръжка на целодневните детски градини, столове; извънучилищни и други дейности по образованието. Отчетените капиталови разходи за местни дейности по функция „Образование” са 38,2 млн. лв. или с 36,7 млн. лв. по-малко спрямо предвидените по закон.

Европейски средства – изразходваните средства във функция „Образование“ за 2018 г. са в размер на 359,0 млн. лв., основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Региони в растеж” – изразходваните средства по програмата, за функция „Образование” за 2018 г., са в размер на 184,4 млн. лв. Един от основните приоритети на програмата в това функционално направление е свързан с регионалната образователна инфраструктура. Този приоритет е насочен към образователната инфраструктура от по-голямо териториално значение, която обслужва хора от различни общини предвид специфичния профил, свързан със специфични национални или регионални, социални или икономически потребности. В тази образователна инфраструктура влизат професионалните, специализираните, помощните, спортните училища, школите за култура и изкуства, както и висшите училища. Основните дейности по Оперативна програма „Региони в растеж” са свързани с подобряване на условията за модерни образователни услуги. Тези дейности включват изграждане, реконструкция и обновяване на общински учебни заведения, като детски ясли и градини, общообразователни и специализирани училища (класни стаи, библиотеки, учебни лаборатории, спортни съоръжения, училищни общежития, връзка с интернет), както и подобряване на достъпа на лицата с увреждания до упоменатите по-горе сгради. Оперативната програма е насочена към модернизирването на образователната инфраструктура от местно значение, което ще позволи предоставянето на съвременни условия и модерни методи за обучение, ще подобри качеството на образованието и ще намали процента на преждевременно напусналите и отпадащите от училище. С планираните инвестиции се цели подобряване на достъпа до качествено и приобщаващо предучилищно и училищно образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите. Сключени са 58 договора по приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура” на оперативна програма „Региони в растеж” на стойност 218,2 млн. лв. безвъзмездна финансова помощ, което представлява 97 % от бюджета по приоритетната ос.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” – изразходваните средства по програмата за функция „Образование” за годината са в размер на 80,4 млн. лева. Основните цели на програмата са свързани с осигуряване на достъп до

качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в РБ. Дейностите по програмата са свързани и с продължаване на реформата във висшето образование, по-специално като се подобри съответствието между резултатите от него и нуждите на пазара на труда и като се засили сътрудничеството между институциите, ангажирани в сферата на образованието, научно-изследователските институти и предприятията. Усилията по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” са насочени към системна подкрепа на пазарно-ориентирани научноизследователски и развойни дейности, за да се подобри конкурентоспособността на българската научноизследователска система и на икономиката като цяло. В системата на висшето образование дейностите по програмата са свързани с: нуждите от реструктуриране на системата; потребностите, свързани със съдържанието на образователния продукт; потребностите, свързани с доставчиците на образователната услуга; потребността от разширяване на обхвата на образователната услуга. Тези дейности ще допринесат за развитието на човешките ресурси в областта на изследванията и иновациите, и по този начин ще подпомогнат икономиката на знанието, най-вече чрез дейностите, свързани с развитието на изследователите, качеството на висшето образование и ученето през целия живот. Основните операции с най-голям бюджет по тази програма са следните: *„Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“* с бюджет 200 млн. лв., *„Изграждане и развитие на центрове за компетентност“* с бюджет 150 млн. лв. и *„Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания и компетентности (Твоят час)“* – фаза I с бюджет 140 млн. лева.

Общо от началото на програмния период до 2018 г. договорените средства са в размер на 640,3 млн. лв., което представлява повече от 50 % от целия бюджет на оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”, а общата стойност на платените средства от началото на програмния период е 300 млн. лв., което представлява 25 % от бюджет на програмата. Сред основните постигнати резултати от изпълнението на оперативната програма могат да бъдат посочени над 451 000 ученици, включени в различни форми на извънкласни дейности; над 107 000 ученици, включени в различни дейности по кариерно ориентиране в изградените 28 центъра за кариерно ориентиране; над 46 000 студенти, включени в практическо обучение в реална работна среда; предоставена е специализирана подкрепа на над 3 100 деца и ученици със специални образователни потребности в 34 детски градини и около 120 училища; над 27 000 деца и ученици са включени в мерки за образователна интеграция и реинтеграция.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – изразходваните средства по програмата за функция „Образование” за годината са в размер на 5,6 млн. лева. Една от основните цели на програмата в това функционално направление е инвестиране в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот. Част от дейностите по програмата са насочени към подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи - във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции. Стратегията на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” дава отговор на едно от структурните предизвикателства пред българския пазар на труда – несъответствието на знанията и уменията на работната сила с търсените на пазара на труда. Тази стратегията разпознава нуждата от инвестиции в знанията и уменията на работната сила. Инвестициите в човешки ресурси трябва в максимална степен да бъдат ориентирани към потребностите на работодателите –

обученията трябва да водят до придобиване на умения за работните места, които са свободни в момента, но и които се очаква да бъдат създадени в бъдеще.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (74,3 млн. лв.).

2.4.4 Здравеопазване

С консолидираната фискална програма за 2018 г. разчетените разходи за функция „Здравеопазване“ (вкл. резерва за непредвидени и неотложни разходи) са 4 711,3 млн. лв., а изразходваните средства по функцията за годината са в размер на 4 833,6 млн. лв. или 102,6 % спрямо годишния разчет. Отчетените средства за функция „Здравеопазване“ представляват 4,5 % от БВП.

(млн. лв.)						
ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	НЗОК	Общини	ДМП	Европ. ср-ва
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	4 833,6	809,3	3 807,4	195,8	0,4	20,6
Текущи нелихвени разходи	4 725,6	736,0	3 805,7	181,6	0,4	1,9
Капиталови разходи	108,0	73,4	1,6	14,2	0,0	18,7

За 2018 г. по бюджетите на министерствата и ведомствата разчетените средства по функция „Здравеопазване“ са в размер на 608,8 млн. лв. По уточнен план средствата са в размер на 807,8 млн. лв., като увеличението е в резултат основно на получените през годината трансфери по договори, сключени с НЗОК за изпълнение на медицински дейности и болнична медицинска помощ.

Разходите по държавния бюджет за функция “Здравеопазване” през 2018 г. са насочени към финансиране на следните приоритети:

- ◆ Основни системи на общественото здравеопазване – центрове за спешна медицинска помощ; регионални инспекции, центрове за трансфузионна хематология и др.;
- ◆ Национални здравни програми по стратегически здравни приоритети и социално значими заболявания;
- ◆ Осигуряване на медикаменти, консултативни и биопродукти по централна доставка;
- ◆ Диагностично-консултативна и лечебна дейност в лечебните заведения, в системата на МЗ, МТИТС, МС, МО, МВР и ММС.

Основните разходи за функция „Здравеопазване“ по държавния бюджет се осъществяват чрез бюджета на Министерството на здравеопазването.

Министерството на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейности, които са определени като държавна отговорност по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването, в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето. Субсидиите за болнична помощ чрез бюджета на МЗ за 2018 г. по отчет са 111,3 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването и през 2018 г. се осъществяват разходи по централни доставки за лекарствени продукти за пациенти със СПИН, туберкулоза и психически и поведенчески зависимости, като по отчет тези разходи са в размер на 49,3 млн. лева.

През 2018 г. чрез бюджета на Министерството на здравеопазването са финансирани общо 9 национални програми, като отчетените разходи за тях са в размер на 7,3 млн. лева.

Просрочените задължения на лечебните заведения за болнична помощ (държавни и общински болници – търговски дружества) по данни на МЗ към 31.12.2018 г. възлизат на 161,0 млн. лв. От тях на:

- държавните и с преобладаващо държавно участие в капитала болници - 125,9 млн.лв.;

- общинските болници - 35,1 млн. лева.

Анализът на размера на задълженията към 31.12.2018 г. показва намаление на просрочените задължения в лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие, което е в размер на 20 процентни пункта спрямо отчетените просрочени задължения на държавните лечебни заведения към 31.12.2017 г.

През годината лечебните заведения за болнична помощ към МО, МС, МВР, МТИТС и ММС са изразходвали 278,7 млн. лв. за своята дейност, включително средствата за изпълнени клинични пътеки по договори за болнична помощ с НЗОК.

Разпределението на отчетените общи разходи за здравеопазване по министерства и ведомства за 2018 г. е следното:

◆ Министерство на здравеопазването -	525,6 млн. лв.
◆ Министерски съвет -	42,9 млн. лв.
◆ Министерство на отбраната -	187,6 млн. лв.
◆ Министерство на вътрешните работи -	36,4 млн. лв.
◆ Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията -	11,6 млн. лв.
◆ Министерство на младежта и спорта -	0,2 млн. лв.

По **общинските бюджети** за функция “Здравеопазване” са отчетени разходи в размер на 195,8 млн. лв. или 97,0 % от предвидените по разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.

Отчетените текущи разходи за тази функция са в размер на 181,6 млн. лв., което е с 4,6 млн. лв. по-малко или 97,5 % спрямо разчетените със закона и 110,7 % спрямо отчетените за 2017 г. Отчетените по-малко средства спрямо закона се дължат предимно на отчетената в по-малък размер издръжка.

Отчетените капиталови разходи по функцията са в размер на 14,2 млн. лева.

Разпределението на разходите във функция “Здравеопазване” по общинските бюджети е, както следва:

◆ **за делегирани от държавата дейности:**

- *текущи разходи* - разчетените средства по закон са в размер на 141,2 млн. лв., а извършените разходи са 133,9 млн. лв. или 94,9 % от планираните. Изпълнението е 117,6 % спрямо отчета за 2017 г. Тук се отчитат разходите за персонал в детските ясли и детските кухни, разходите за здравни кабинети в детските градини и училища, здравни медиатори, общинските съвети по наркотични вещества и превантивно информационни центрове, пътни разходи на правоимащи болни и средствата за командироване на експертите от ТЕЛК от друга община.

- *капиталови разходи* - отчетени са 2,0 млн. лв. или с 0,4 млн. лв. по-малко спрямо предвидените по закон.

По отчетни данни за 2018 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 3,5 млн. лева.

◆ **за местни дейности:**

- *текущи разходи* - отчетени са текущи разходи в размер на 44,3 млн. лв., което е 98,4 % спрямо разчетите към закона. Тук се включват разходите за издръжка на детските ясли и детските кухни и средствата по решение на общинския съвет за осъществяване на болнична помощ за дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване или програми.

- *капиталови разходи* - отчетените разходи са в размер на 12,1 млн. лв., което е с 1,1 млн. лв. по-малко от предвидените с разчетите към закона.

Общият размер на извършените разходи за функцията по бюджета на НЗОК е 3 807,4 млн. лв., като с най-голям относителен дял са здравноосигурителните плащания в размер на 3 757,8 млн. лева.

Европейски средства – изразходваните средства във функция „Здравеопазване“ за 2018 г. са в размер на 20,6 млн. лв., основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Регионално развитие“ (програмен период 2007-2013 г.) – 13,4 млн. лв.

По Оперативна програма „Региони в растеж“ са изразходени средства в размер 2,2 млн. лв. По приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“ е одобрен голям проект на обща стойност 163,5 млн. лв. с бенефициент Министерство на здравеопазването, чрез който се предвижда модернизация на системата за спешна медицинска помощ в България.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС за 2018 г. са усвоени средства в размер на 4,1 млн. лева.

2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи

Разходите в тази функция за 2018 г. са в размер на 13 213,3 млн. лв. или 12,2 % от БВП. Тук са включени разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и разходите за издръжка на службите за социалното осигуряване. Изпълнението на разходите във функцията спрямо годишните разчети възлиза на 101,1 %.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	Соп. осигуряване	ДВУ	БАН	Общини	ДМП	Евр. ср-ва
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	13 213,3	1 105,9	11 253,7	0,1	0,0	495,2	0,7	357,7
A. ПЕНСИИ	9 491,9		9 491,9					
Текущи нелихвени разходи	9 491,9		9 491,9					
Капиталови разходи								
Б. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ	2 559,5	907,8	1 651,6	0,0				0,1
Текущи нелихвени разходи	2 559,5	907,8	1 651,6	0,0				0,1
Капиталови разходи								
В. ПРОГРАМИ, ДЕЙНОСТИ И СЛУЖБИ ПО СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ЗАЕТОСТТА	1 162,0	198,2	110,2	0,1	0,0	495,2	0,7	357,6
Текущи нелихвени разходи	1 121,3	187,5	104,4	0,1	0,0	486,8	0,3	342,3
Капиталови разходи	40,6	10,7	5,9			8,4	0,4	15,3

Група А: „Пенсии“

В тази група се включват пенсиите, изплащани от бюджета на ДОО, и пенсиите, изплащани от УПФ. Изпълнението на разходите в групата спрямо годишните разчети е 100,0 %.

◆ Пенсии по бюджета на държавното обществено осигуряване

През 2018 г. продължи повишаването на изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за всички категории труд:

- Необходимата възраст за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО се повиши с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете - 64 години и 1 месец за мъжете и 61 години и 2 месеца за жените;
- Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 2 от КСО се увеличи с 2 месеца - 38 години и 6 месеца за мъжете и 35 години и 6 месеца за жените;
- Необходимата възраст за придобиване право за пенсия по чл. 68, ал. 3 се повиши с 2 месеца - 66 години и 2 месеца и за двата пола.
- Необходимата минимална възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Сигурност” по чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 от КСО се увеличи с 2 месеца - 53 години и 2 месеца и за двата пола.

За пенсии по бюджета на ДОО през 2018 г. са разходвани 9 455,9 млн. лв., което е с 448,7 млн. лв. повече от предходната година. Увеличението на разходите се дължи на целогодишното отражение върху разходите на преизчислението през 2017 г., на преизчислението през 2018 г. и на увеличението в резултат на по-високите размери на новоотпуснатите спрямо прекратените пенсии.

В съответствие с Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз, на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка, през 2018 г. има извършени капиталови трансфери за прехвърляне на пенсионни права в размер на 0,7 млн. лв., съответстващи на средна прехвърлена сума от 28 167 лв. за 22 лица.

- Средномесечният брой на пенсионерите за 2018 г. е 2 162 890, с 9 863 пенсионери по-малко (0,5 %) в сравнение с 2017 г.
- Средномесечният брой на пенсиите за 2018 г. е 2 532 369, с 44 854 пенсии по-малко (1,7 %) спрямо 2017 г.
- Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2018 г. е 364,32 лв. (вкл. и т.нар. „великденска“ и „коледна“ добавка за 2018 г.).

◆ *Пенсии по бюджета на Учителския пенсионен фонд*

Разходите за изплатени пенсии през 2018 г. от УПФ са в размер на 35,4 млн. лева.

- Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в намален размер от УПФ за м. декември е 1 999, с 43 пенсионери по-малко в сравнение със същия период на 2017 г. (2,1 % намаление);
- Средният размер на срочна пенсия в намален размер, получавана от УПФ за м. декември е 406,69 лв., който е с 9,2 на сто по-висок от средния размер на срочната пенсия през м. декември 2017 г.;
- Броят на лицата, получаващи добавка от УПФ за м. декември е 27 099, като има увеличение от 1 990 добавки (7,9% ръст) спрямо предходната година;
- Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в пълен размер от УПФ, за м. декември е 202, което е с 24 повече в сравнение с 2017 г. (13,5 % увеличение);
- Средният размер на срочна пенсия в пълен размер от УПФ за м. декември – 329,42 лв., който е с 8,6 на сто по-висок от средния размер на пенсията през м. декември 2017 г.

Група Б: „Социални помощи и обезщетения”

Разходите в тази група включват помощите и плащанията към гражданите на основание Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания (отменен), Закона за семейни помощи за деца, Закона за закрила на детето, Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, Закона за ветераните от войните, Закона за

Министерството на вътрешните работи и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Общата сума на разходите по тази група на консолидирано ниво възлиза на 2 559,5 млн. лв., което представлява изпълнение 102,6 % спрямо годишните разчети.

Разходите по **държавния бюджет** са в размер на 907,8 млн. лв., отчетени както следва:

- По бюджета на МТСП за 2018 г. са изразходвани 879,8 млн. лв., които представляват:
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за семейни помощи за деца – 541,2 млн. лв.;
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за социално подпомагане – 35,5 млн. лв.;
  - ◆ Целеви помощи за отопление по Наредба № РД 07-5 от 2008 г. – 98,9 млн. лв.;
  - ◆ Изплатени помощи по Закона за интеграция на хората с увреждания – 191,5 млн. лв. Извън отчетените в тази група разходи, за подкрепа на хората с увреждания са предоставени трансфери от Агенция за социално подпомагане на общините за услугите "Личен асистент, социален асистент, домашен помощник" в размер на 72,9 млн. лв.;
  - ◆ Реализиране на програми и мерки по Закона за закрила на детето в размер на 8,9 млн. лв., от които за помощи и обезщетения 7,5 млн. лв., а за възнаграждения на приемните семейства 1,4 млн. лв. и са отчетени като средства за персонал по бюджета на МТСП;
  - ◆ Помощи за диагностика и лечение на социално слаби лица – 3,4 млн. лв.;
  - ◆ За лекарства по Закона за ветераните от войните и по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, за дентална помощ по Закона за ветераните от войните, както и за еднократна помощ при смърт на ветеран от войните по Закона за ветераните от войните – 1,9 млн. лева.
- Отчетените разходи по бюджета на МФ в тази група са в размер на 20,3 млн. лв. - изплатените средства са за финансово компенсиране на граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове по Закона за уреждане правата на граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове.
- Отчетените разходи по бюджета на ММС са в размер на 5,7 млн. лв. - изплатени месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активна състезателна дейност и треньори, съгласно разпоредбите на Закона за физическото възпитание и спорта.
- Отчетените разходи по бюджета на МС в тази група са в размер на 0,07 млн. лв. - средства по бюджета на Министерския съвет за 2018 г. се предвиждат и съответно отчитат за изплащане на обезщетения по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица.

За обезщетения по чл. 233 и за материално подпомагане по чл. 226з от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 29, ал. 1 от Закона за убежището и бежанците са отчетени средства, както следва: по бюджета на Министерството на отбраната – 1,2 млн. лв.; по бюджета на МВР – 0,2 млн. лева.

Отчетените разходи по бюджетите на МОСВ и МК общо за 2018 г. са в размер на 0,6 млн. лева.

Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по **бюджета на ДОО** са в размер на 1 612,1 млн. лв. Спрямо 2017 г. **изплатените обезщетения по КСО** са нараснали със 138,2 млн. лв. или ръст от 9,4 %.

Изплатените за годината обезщетения при безработица са в размер на 431,4 млн. лв., с 9,5 % (37,3 млн. лв.) повече спрямо 2017 г.

Изплатените обезщетения за бременност и раждане през 2018 г. са в размер на 416,2 млн. лв., с 30,6 млн. лв. (7,9 %) повече спрямо 2017 г. Изплатените обезщетения за отглеждане на дете до 2-годишна възраст са в размер на 176,9 млн. лв., с 20,6 млн. лв. (13,1 %) повече спрямо 2017 г.

Изплатените обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина, и нетрудови злополуки са в размер на 557,0 млн. лв., с 48,1 млн. лв. (9,5 %) повече спрямо 2017 година.

Изплатените обезщетения за осиновяване на дете до 5-годишна възраст за 2018 г. са 1,4 млн. лв., като разходите за изплатените обезщетения към м. декември са с 0,9 млн. лв. повече в сравнение с изплатените за 2017 г.

Група В: „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта”

Общият размер на усвоените средства на консолидирана база по тази група за 2018 г. е 1 162,0 млн. лв., като основните системи, по които са извършени разходите, са държавния бюджет, бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове и сметките за средства от ЕС.

Размерът на разходите по **държавния бюджет** е 198,2 млн. лв. От тях по бюджетите на министерствата и ведомствата са отчетени 181,0 млн. лв. и по централния бюджет 17,1 млн. лв. Планираните разходи със ЗДБРБ за 2018 г. за министерства и ведомства в групата възлизат на 188,3 млн. лв. В тази група са планирани средствата по бюджета на МТСП за активни мерки на пазара на труда, с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, както и съхраняване и поддържане на работната сила. От тази група разходи се финансира и дейността на агенциите второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на труда и социалната политика, които са ангажирани с изпълнението на социалната политика като: Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето и др., както и разходи за издръжка на дейността на Дома на ветераните на културата и изкуствата към Министерство на културата. Изразходваните средства за реализиране на активната политика по заетостта са в размер на 79,1 млн. лв., от които като разходи са отчетени 51,3 млн. лв., а 27,8 млн. лв. представляват трансфери към министерства, ведомства и общини.

По **бюджетите на общините** с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” са предвидени средства в размер на 338,3 млн. лв. Изпълнението е 495,2 млн. лв. (от които 8,4 млн. лв. са капиталови разходи), което представлява 146,4 % спрямо плана. Разходите по групата са предназначени за обезпечаване дейностите по социалното подпомагане и заетостта. Превишението на разходите спрямо закона се дължи на предоставените за общините трансфери от страна на МТСП за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост, на предоставени от централния бюджет средства за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсация на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица, както и извършени социални разходи по решения на общинските съвети.

Отчетените текущи разходи за **държавни дейности** са в размер на 372,8 млн. лв., което е 161,4 % спрямо разчетените по закон, а спрямо отчетените за 2017 г. имат увеличение с 23,9 %.

Тук се отчитат разходите за персонал и издръжка на специализираните институции за предоставяне на социални услуги (домове за възрастни хора с увреждания, домове за стари хора и домове за деца) и на социалните услуги, предоставяни в общността (дневни центрове за лица с увреждания, центрове за социална рехабилитация и интеграция, за временно настаняване, за обществена подкрепа, за работа с деца на улицата, за настаняване от семеен тип и други, защитени, преходни и наблюдавани жилища, звена „Майка и бебе”, приюти). Отчетени са средства и за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост, за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица.

През 2018 г. общините са дофинансирани със собствени приходи разходи в размер на 7,5 млн. лева.

Отчетените текущи разходи за *местни дейности* са в размер на 107,6 млн. лв. или 109,2 % спрямо разчетените по закон и 116,7 % спрямо отчетените за 2017 г. В местните дейности по тази група се отчитат разходите за домашен социален патронаж, трапезарии, клубове на пенсионера, инвалида, както и средства по решения на общинските съвети за обезщетения, помощи с цел подпомагане на определени категории от населението за улесняване на достъпа им до предоставяните публични услуги.

Европейски средства – в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” изразходваните средства са 357,6 млн. лв., основно по следните програми:

- **за програмен период 2007 – 2013 г.**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (18,5 млн. лв.). Програмата цели да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи нива на заетост, повишаване на производителността, достъп до качествено образование и учене през целия живот и засилване на социалното включване. Финансират се дейности за развитие на пазара на труда, увеличаване на адаптивността на заетите, развитие на социалната икономика, транснационално и междурегионално сътрудничество. Специално внимание се отделя на засилването на активните и превантивните мерки на пазара на труда с цел преодоляване на препятствията при навлизане на пазара на труда и оставане там и с цел насърчаване на мобилността на търсещите работа лица, безработните и неактивните, по-възрастните работници, както и тези, изправени пред риск от безработица, и най-вече на младите хора. Основна част от дейностите по програмата са насочени към достъпа до заетост на младите хора чрез облекчаване прехода от образование към работа, включително чрез професионално ориентиране, подпомагане за завършване на образование, достъп до подходящо обучение и стажуване, както и на удължаване на трудовия живот на по-възрастните с акцент върху обучение и заетост, подобряване на условията на труд и опазване здравето на работниците и служителите. Важен приоритет е и осигуряването на пазар на труда, насърчаващ включването на хора в неравностойно положение или изправени пред риск от социално изключване. Бенефициенти на програмата са образователни институции, консултантски фирми, работодатели, браншови организации, социално-икономически партньори, неправителствени организации, центрове за информация и професионално обучение.

- **за програмен период 2014 – 2020 г.**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (282,1 млн. лв.). Основни цели на програмата в това функционално направление са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното изключване. Стратегията на

оперативната програма е свързана с по-висока и по-качествена заетост и намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. Част от основните приоритети на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” са свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, както и постигането на по-висока заетост сред по-възрастните хора. Това се налага и с оглед смекчаване и преодоляване на негативните последици от икономическата криза върху цялостното развитие на пазара на труда в България. Стратегията на оперативната програма се основава и на идеята за изпреварващо предвиждане на потребностите на бизнеса и пазара на труда и осигуряването на съответстващи на тях умения. Насърчаването на мобилността на работната сила – както географската, така и професионалната, също е част от стратегията на програмата за повишаване нивата на заетост и качеството на работните места, като мярка за повишаване гъвкавостта на българския пазар на труда. С изпълнение на мерките по програмата в това функционално направление се цели подобряване на съответствието между предлагането и търсенето на пазара на труда. Стратегията на програмата се фокусира и върху мерки, имащи за цел подобряване работата на институциите с оглед по-доброто прогнозиране на потребностите и развитието на пазара на труда – в сътрудничество с всички заинтересовани страни. Друга важна цел на програмата е свързана с необходимостта от постигане на значителен, осезаем и устойчив напредък в посока намаляването на високия риск от бедност и социално изключване, на които са изложени българските граждани. Безспорният приоритет в това направление е подкрепата за политиките за активно включване, съчетаващи комплекс от интегрирани мерки за улесняване достъпа до заетост на хората, отдалечени от пазара на труда. Програмата подкрепя и политиките за децата и семейството. В тази област стратегията на програмата е изградена на допускането, че подобряването на детското благосъстояние е фундаментът на всяка дългосрочна стратегия за социално включване. По значимите операции по тази оперативна програма са следните: „Младежка заетост“ с конкретен бенефициент Агенция по заетостта (АЗ) и бюджет в размер на 82 млн. лв., „Обучение и заетост на младите хора“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет в размер на 115 млн. лв., „Обучение и заетост“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет от 81 млн. лв. и „Независим живот“ - конкретни бенефициенти са общини на територията на Република България. Операцията се изпълнява в партньорство с доставчици на социални услуги и неправителствени организации, като са сключени 293 договора на обща стойност 149 млн. лева.

По приоритетна ос „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“ през 2018 г. са стартирани 10 операции, с което общият им брой достигна 35, на обща стойност 940 млн. лв. Към 31.12.2018 г. по тази приоритетна ос са сключени общо 1 770 договора за БФП на обща стойност 873 млн. лв., като над половината от тях са по процедура "Обучения за заети лица". Размерът на плащанията за новия програмен период по приоритетната ос към 31.12.2018 г. надхвърли 480 млн. лева.

Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от „Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ (45,0 млн. лв.) – Дейностите на този фонд са насочени към най-тежките и социално най-разрушителни форми на бедността и недоимъка на храна, към бездомността и материалните лишения, засягащи децата, като същевременно се оказва подкрепа за съпътстващи мерки, насочени към социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. Основна цел на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица е намаляването на бедността с крайна цел премахване на най-тежките форми на бедност. С подкрепата на Фонда се подпомагат националните програми, които предоставят нефинансова помощ на най-нуждаещите се лица за облекчаване на хранителния недоимък и тежките материални лишения с цел подпомагане на социалното приобщаване на най-нуждаещите се лица.

Фондът също така оказва подкрепа на съпътстващи мерки, които допълват материалната подкрепа и допринасят за социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. Одобрените операции по тази оперативна програма са следните: „Закупуване на хранителни продукти“, „Предоставяне на индивидуални пакети с хранителни продукти“, „Осигуряване на топъл обяд“ и „Техническа помощ“.

Общият програмиран ресурс към 31.12.2018 г. е в размер на 225,6 млн. лв., което представлява 93,5 % от общия финансов план на програмата. Оставащият свободен и непрограмиран финансов ресурс, който възлиза на 15,6 млн. лв.), е предвиден за закупуване и предоставяне на хранителни продукти за 2020 г. От стартирането на ОП до края на 2018 г. са сключени общо 320 договора/заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 249,5 млн. лв.

2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда

Основната част от разходите във функцията са предназначени за поддържане и изграждане на техническата инфраструктура и предоставяне на публични услуги на населението, свързани с дейностите по опазване на чистотата, водоснабдяване и канализация, озеленяване и други дейности от обществен интерес.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	ПУДООС
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 026,0	116,9	1 420,9	2,3	479,9	6,0
А. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО	1 156,7	55,0	711,8		389,9	
Текущи нелихвени разходи	350,4	20,7	293,0		36,7	
Капиталови разходи	805,8	34,2	418,8		352,8	
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,5	0,1			0,4	
Б. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	869,4	61,9	709,1	2,3	90,0	6,0
Текущи нелихвени разходи	710,9	44,4	615,9	0,7	45,9	4,0
Капиталови разходи	151,5	17,5	93,1	1,2	37,5	2,1
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	7,0			0,3	6,6	

Група А: „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство“

Със ЗДБРБ за 2018 г. по група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство“ за министерствата и ведомствата са утвърдени средства в размер на 51,8 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики на правителството, изпълнявани чрез МРРБ:

- ◆ Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места;

- ◆ Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизиране на пътната и ВиК инфраструктури;

◆ Подобряване на инвестиционния процес, чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти.

За 2018 г. в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” по бюджета на **Министерство на регионалното развитие и благоустройството** са отчетени общо разходи в размер на 54,8 млн. лв., което представлява 99,5 % от уточнения план на средствата в това функционално направление по бюджета на МРРБ. С отчетените разходи по бюджета на МРРБ през 2018 г. са финансирани дейности по изграждането на приоритетни водоснабдителни обекти и управлението на ВиК инфраструктурата, дейности по създаване на условия за подобряване състоянието на съществуващия сграден фонд и проекти на техническата инфраструктура. От отчетените разходи по бюджета на МРРБ 12,8 млн. лв. са разходи по държавен инвестиционен заем, изпълняван в тази група – проект „Развитие на общинската инфраструктура”.

По **бюджетите на общините** разходите, отчетени в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство”, са в размер на 711,8 млн. лв. Отчетените текущи разходи за тази група са в размер на 293,0 млн. лв., което е 109,6 % спрямо разчетените със закона (267,3 млн. лв.) и с 27,0 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2017 г. Увеличението на отчетените разходи за персонал (заплати, други възнаграждения за персонала и осигурителни вноски) в тази група спрямо 2017 г. е в размер на 4,9 млн. лв., а на разходите за издръжка с 31,0 млн. лева.

Размерът на отчетените капиталови разходи за групата по бюджетите на общините е 418,8 млн. лв., със 100,3 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2017 г., като най-голямо е увеличението на разходите за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални активи. В общия размер на капиталовите разходи с най-голям относителен дял от 53,4 % или 223,6 млн. лв. са разходите за основен ремонт, следвани от разходите за придобиване на дълготрайни материални активи – 183,7 млн. лв. (43,9%). В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с изграждането, ремонта и поддържането на уличната мрежа и осветление, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението.

Европейски средства – през 2018 г. за група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” изразходваните средства са 389,9 млн. лв., от които:

Оперативна програма „Региони в растеж” – 225,8 млн. лв. за групата. Един от основните принципи на програмата е прилагането на балансиран и интегриран териториален подход. Нуждата от този подход се обуславя от регионалните различия между българските и средното за регионите на ЕС ниво, както и от напредналия процес на моноцентрично развитие на София и големите градове, което в дългосрочен план ще доведе до сериозни дисбаланси между различните части на страната, неизползване на потенциала на територията и увеличена миграция към големите градски центрове и навън към други държави членки на ЕС. Преодоляването на регионалните дисбаланси изисква мобилизиране на сериозни институционални и организационни ресурси, насочени към оптимизирането на жилищната политика, градоустройствените планове и инфраструктурата. Сред основните задачи за демографското развитие на страната, които са подкрепени от *Оперативна програма „Региони в растеж”*, са: развитие на устойчиви, динамични и сплотени градски центрове, свързани помежду си и допринасящи за благосъстоянието на заобикалящите ги по-слабо урбанизирани територии; разработване на програма за решаване на проблема с „гетоизацията“ чрез създаване на градоустройствени

планове в кварталите с концентрация на бедност, рехабилитация на тези квартали, осигуряване на техническа инфраструктура и др.; устойчиво подобряване на жилищните условия за ромите чрез гарантиране на изпълнението на планове за действие и програми за подобряване на жилищните условия на ромите; подобряване на транспортната, търговската, социалната и други обслужващи инфраструктури. Към момента има сключени най-много договори за „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“ по приоритетна ос 1: *Инвестиционен приоритет „Градска среда“*, като сключените договори са за 320,0 млн. лв. и *Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“* – сключени договори за 98,8 млн. лева.

През 2018 г. е одобрен голям проект по смисъла на чл.100 от Регламент 1303/2013 по ОП „Региони в растеж“ *„Интегриран Столичен градски транспорт – фаза II“* с конкретен бенефициент Столична община и общ размер 125,5 млн. лева. По проекта се предвижда да бъдат реконструирани две трамвайни трасета, да бъдат доставени 13 броя нови трамвайни мотриси и да бъде надградена интелигентната система за управление на трафика.

Оперативна програма „Регионално развитие“ (програмен период 2007 – 2013 г.)
- през 2018 г. изразходваните средства са в размер на 3,0 млн. лв.

Оперативна програма „Околна среда“ – 134,6 млн. лв. за групата, от които 2,0 млн. лв. са от предходния програмен период. Програмата, основни бенефициенти по която са общините, финансира дейности, свързани с опазване на водните ресурси, развитие на екологичната инфраструктура, подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, подобряване управлението на отпадъците. Основните и по-значими проекти, които ще бъдат реализирани през този програмен период са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия“ на обща стойност на проекта 117,0 млн. лв., „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич - фаза 1“ на обща стойност на проекта 114,9 млн. лв., „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца – фаза 2“ на обща стойност на проекта 114,5 млн. лв., „Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Асеновград, България“ на обща стойност 106,0 млн. лв. и „Интегриран проект за водите на град Пловдив – Етап 1“ на обща стойност 89,2 млн. лева.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 13,0 млн. лв.

Група Б: „Опазване на околната среда“

Със ЗДБРБ за 2018 г. за група „Опазване на околната среда“ по държавния бюджет са утвърдени средства в размер на 74,1 млн. лв. и са отчетени разходи в размер на 61,9 млн. лв. (83,6 % изпълнение на закона).

По бюджета на Министерство на околната среда и водите за 2018 г. в това функционално направление са усвоени средства в размер на 37,1 млн. лв., насочени към постигане на следните цели:

- ◆ Създаване на подходяща правна и стратегическа рамка, която отговаря на съвременните предизвикателства;
- ◆ Подпомагане на изграждането на екологична инфраструктура;
- ◆ Прилагане механизмите за превенция и контрол за намаляване на общия натиск от различните източници и дейности върху околната среда;
- ◆ Създаване на условия за съхранена природа, икономически растеж и повишен жизнен стандарт на обществото;

◆ Осигуряване на достъп до актуална информация за състоянието на околната среда и провежданата екологична политика.

През 2018 г., чрез предоставяне на трансфери за общини, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е финансирало изграждането на малки водоснабдителни обекти с цел осигуряване на оптимално количество и качество на водата, както и за канализационни мрежи и довеждащи колектори. Със средства по бюджета на ПУДООС са финансирани проекти в областта на управление на отпадъците за изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъците, както и за закриване и рекултивация на общинските депа за битови отпадъци.

Към 31.12.2018 г. по бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството в това функционално направление са усвоени средства в размер на 14,5 млн. лева.

Усилията бяха насочени към реализиране на инвестиционни проекти за изграждане на противосвлачищни и противоабразионни съоръжения, техническа помощ на общини и други ведомства в областта на геозащитната дейност, извършване на мониторингови измервания в свлачищните райони, регистрационен режим, свързан с нововъзникналите (33 бр.) и активизирани (51 бр.) свлачищни процеси от 01.01. до 31.12.2018 г. Извършен е и ефективен предварителен контрол на инвестиционните намерения в свлачищни райони.

Направени са 2 469 бр. хидрогеоложки, геодезически, инклинометрични и промерни измервания и инженерно-геоложки обследвания на застрашени и засегнати територии от свлачища на над 40 общини.

Към 31.12.2018 г. по бюджета на Министерство на икономиката в това функционално направление са усвоени средства в размер на 8,1 млн. лв. за техническа ликвидация и консервация на обекти от миннодобивния отрасъл и за саниране на околната среда.

Основните разходи по КФП в група „Опазване на околната среда” са извършени **по бюджетите на общините**, като за годината те възлизат на 709,1 млн. лв. Текущите разходи са в размер на 615,9 млн. лв., което е с 82,6 млн. лв. повече или 115,5 % спрямо планираните със закона за 2018 г. Увеличението на текущите разходи по отчет спрямо разчетените по закон се дължи предимно на ръста на отчетените разходи за персонал, както и на разходите за издръжка. Съпоставени спрямо отчета за 2017 г. текущите разходи за тази група бележат ръст от 47,8 млн. лв. или 8,4 %, дължащ се основно на увеличение на разходите за персонал с 16,7 млн. лв. и на разходите за издръжка с 30,4 млн. лв. Следва да се отчете, че влияние върху нарастването на средствата за заплати оказва повишението на минималната работна заплата от 460 лв. през 2017 г. на 510 лв. от 01.01.2018 г. Високият относителен дял от 79,3 % на разходите за издръжка в общия размер на отчетените текущи разходи е свързан с финансирането на дейностите по поддържането на чистотата, озеленяването и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия. Размерът на отчетените *капиталови* разходи в тази група е 93,1 млн. лв., което е 90,2 % от планираните със закона или с 10,2 млн. лв. по-малко от тях и с 20,9 млн. лв. повече от отчетените през 2017 г. С най-голям ръст от 15,6 млн. лв. спрямо отчета за 2017 г. са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, което е показателно за известно увеличаване на инвестициите, свързани с дейностите по опазване на околната среда, чистотата, изграждане и поддържане на ВиК инфраструктурата по населени места и др. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение.

Европейски средства – за група „Опазване на околната среда” изразходваните средства са 90,0 млн. лв., основно по *Оперативна програма „Околна среда”* (70,0 млн.

лв., от които 2,0 млн. лв. са от предходния програмен период). Оперативната програма продължава надграждането на резултатите от програмен период 2007 – 2013 г. Основна част от мерките, които се финансират, са насочени към зоните от Natura 2000. Предвиден е финансов ресурс по отношение на предизвикателствата, свързани с подкрепа за устойчивото управление и възстановяването на мрежата Natura 2000, възстановяване и опазване на влажните зони и реките, изготвяне на планове за управление, изграждане на капацитет за органите, отговорни за Natura 2000, както и за повишаване на осведомеността сред различните заинтересовани страни и преустановяване на загубата на биологично разнообразие. Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ ще допринесе за осигуряване на условия за защита на най-ценните и застрашени видове и местообитания от мрежата Natura 2000 на територията на страната чрез изпълнение на дейности, заложи в Националната приоритетна рамка за действие за Natura 2000. Едни от основните дейности по програмата са свързани със секторите „води“ и „отпадъци“. Важни приоритети в сектор „води“ са изграждане на ВиК инфраструктура и доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите. В сектор „отпадъци“ приоритетите са насочени към мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците. Част от финансовия ресурс по програмата е насочен към интервенции по превенция и управление на риска от наводнения и свлачища. В тази област се инвестират средства за: създаване на Национална система за управление на водите в реално време; мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения (в т.ч. екосистемно базирани решения); мерки за превенция и управление на риска от свлачища. Друг основен приоритет по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ е подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ). В това направление се инвестират средства за: преглед и анализ на общинските програми за КАВ; подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ; мерки за намаляване на количествата фини прахови частици и азотни оксиди от основните източници на замърсяване.

В рамките на приоритетна ос „Води“ се изпълняват 19 договора и 2 заповеди за безвъзмездна финансова помощ, както и 1 финансово споразумение на обща стойност 999,1 млн. лв. В периода 01.01.2018 – 31.12.2018 г. са сключени 2 договора и е издадена 1 заповед за предоставяне на безвъзмездно финансиране на обща стойност 127,4 млн. лв., подписано е финансово споразумение с „Фонд Мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД на стойност 282,7 млн. лв. В рамките на 2018 г. са приключени 2 проекта – на Изпълнителна агенция по околна среда и на община Банско, с които приключилите проекти по оста достигат 4 броя.

В рамките на приоритетна ос „Отпадъци“ се изпълняват 32 проекта на обща стойност 468,9 млн. лв., в това число и финансовото споразумение с „Фонд Мениджър на финансови инструменти в България“ на стойност 52,4 млн. лв. и „Установяване на шест центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения и последващи кризи“ с бюджет в размер на 39,0 млн. лева. В периода 01.01.2018 – 31.12.2018 г. са сключени 25 договора за предоставяне на БФП в размер на 375,4 млн. лв.

По отношение на показателите по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ се отчита задоволително ниво на постигане на междинните цели, вследствие сключените договори за предоставяне на безвъзмездна помощ. Положително влияние към постигането на финансовия индикатор и междинните цели за 2018 г. оказва сключването на договор за изпълнение на проект „Проектиране и изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на

интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“ на обща стойност на проекта 369,7 млн. лв.

Оперативна програма „Региони в растеж” – 8,2 млн. лв. за групата. Основни дейности по програмата за група „Опазване на околната среда” са свързани с приоритет „Устойчиво и интегрирано градско развитие“. Целта е преминаване към нисковъглеродна икономика, енергийна и ресурсна ефективност. Важна част от дейностите по програмата е свързана с въглеродните емисии и постигането на целта на „Европа 2020“ за намаляването им с 20 %. Голяма част от инвестициите по програмата са насочени към подобряване на градската околна среда и развитие на туристическия потенциал на регионите. Програмата допринася и за целите на приоритет „Околна среда и опазване на природното богатство и културно историческото наследство“.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 10,6 млн. лева.

2.4.7 Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело

Основната част от разходите по функция „Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело” са в група В. „Култура” и група Б. „Физическа култура и спорт”. В това функционално направление разходите са извършени от министерствата и ведомствата, БНТ, БНР, БТА, БАН и общините.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	ВУЗ	БАН	БНР	БНТ	БТА	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	752,7	238,0	0,1	2,5	45,6	69,3	6,9	369,6	0,1	20,7
А. ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ	20,8	16,9		0,1	0,1	0,5		3,1		
Текущи нелихвени разходи	19,6	16,4		0,1	0,1	0,5		2,5		
Капиталови разходи	1,2	0,5			0,0			0,6		
Б. ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ	149,1	53,4	0,1					93,2		2,4
Текущи нелихвени разходи	119,5	52,0	0,1					66,7		0,8
Капиталови разходи	29,5	1,4						26,5		1,6
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,0									0,0
В. КУЛТУРА	571,5	157,2		2,3	45,5	68,8	6,9	272,4	0,1	18,3
Текущи нелихвени разходи	507,2	152,1		2,3	41,6	52,7	6,4	248,5	0,1	3,6
Капиталови разходи	63,8	5,1		0,1	3,9	16,1	0,5	23,9		14,2
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,5									0,5
Г. РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	11,4	10,5						0,9		
Текущи нелихвени разходи	11,4	10,5						0,9		
Капиталови разходи	0,0							0,0		

Група А: „Почивни дейности”

Основната цел на публичните разходи и през 2018 г. за група „Почивни дейности” е подобряване условията за отдых на работещите. Предвидените със ЗДБРБ за 2018 г. разходи по **държавния бюджет** за тази група са в размер на 10,6 млн. лв. По отчет разходите за почивни дейности по държавния бюджет са в размер на 16,9 млн. лв., в т.ч. 16,4 млн. лв. текущи разходи. Разходите са за осигуряване на материално техническата база на почивните станции към НС, МС, МФ, МО, МОСВ, МЗХГ, МРРБ и дейността на учебните и почивни бази на Прокуратурата, Върховния административен съд и Върховния касационен съд.

По **общинските бюджети** за дейностите в групата са усвоени 3,1 млн. лв., основно текущи разходи.

Група Б: „Физическа култура и спорт”

Отчетените разходи за група „Физическа култура и спорт” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** за 2018 г. са в размер на 53,4 млн. лв. Отчетените разходи са по бюджета на Министерството на младежта и спорта и представляват 99,2 % от разходите по уточнен план /53,9 млн. лв./. Спрямо 2017 г. разходите в групата са с 3,0 млн. лв. (5,3 %) по-малко.

През 2018 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на ММС за дейности по група „Физическа култура и спорт“ по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси (ПМС № 33/2018 г.; ПМС № 39/2018 г.; ПМС № 85/2018 г. и ПМС № 315/2018 г.).

Средствата по бюджета на ММС са усвоени за постигане на основните цели и приоритети на провежданите политики в областта на физическата култура и спорта:

- ◆ развитие на ученическият спорт и спорта за високи постижения, като средство за повишаване престижа на нацията;
- ◆ създаване на условия и възможности за двигателна активност и практикуването на спорта от всички;
- ◆ реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения и привеждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода са отчетени текущи разходи в размер на 52,0 млн. лв. От отчетените текущи разходи с най-голям относителен дял са разходите за финансиране на спортни дейности 94,9 % /49,3 млн. лв./ – предоставени субсидии на юридически лица с нестопанска цел за подпомагане реализирането на дейности и проекти на спортни организации във връзка с развитието на физическото възпитание и спорта в страната. Средствата са изразходвани за реализиране на спортни дейности и проекти за развитие на спорта за учащи, спорта в свободното време и спорта за високи постижения.

➤ **За развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време** са изразходвани средства в размер на 5,4 млн. лв.:

- финансиране на програми за развитие на спорта за учащи – програми „Научи се да караш ски“, „Научи се да плуваш“, „Тенисът – спорт за всички“, „Голфът – спорт без граници“, „Децата и спортния клуб“, „Децата и бадминтона“, „Програма за развитие на детската лека атлетика в България“; програми и проекти на спортни организации за развитието на детския футбол – 1,3 млн. лв. ;
- финансиране на проекти на спортни организации по програма „Спорт за децата в свободното време“ – 1,0 млн. лв.;

- организиране и провеждане на ученически игри за общообразователни и специални училища – 0,5 млн. лв.;
  - подпомагане реализирането на проекти по програма „Спорт за деца в риск“ и по договори за спортна дейност на многоспортови федерации в областта на спорта за учащи – 0,4 млн. лв.;
  - финансиране на проекти по „Програма за развитие на спорта за хора с увреждания“ – 1,3 млн. лв.;
  - осигуряване на възможности за физическа активност, спортно-състезателна дейност и спортни резултати по „Програма за развитие на спорта за всички“ – финансово подпомагане на дейността на многоспортови федерации – 0,9 млн. лв.
- **За развитие на спорта за високи постижения** са изразходени 44,2 млн. лв.:
- реализиране на спортни дейности за развитие на спорта за високи постижения, по договори за финансово подпомагане на дейността на елитния спорт – 26,7 млн. лв.;
  - подпомагане организирането и провеждането на световни и европейски първенства на територията на Република България, включени в международния спортен календар – 8,5 млн. лв.;
  - финансиране на дейности по програма за развитие на спортните клубове – 6,7 млн. лв.;
  - участие на българските делегации на олимпийските и параолимпийските игри в Пьончанг 2018 г., III-ти младежки олимпийски игри в Буенос Айрес 2018 г., Европейски младежки олимпийски фестивали по олимпийски спортове и национални олимпийски фестивали и др. дейности в областта на олимпийската подготовка – 1,2 млн. лв.;
  - подпомагане и лечение на спортисти и други дейности по програма за развитие на спорта за високи постижения – 1,1 млн. лв.

Възстановените средства от спортни организации по договори за минал период от време са в размер на 0,3 млн. лева.

Разликата до общата сума на текущите разходи – 2,6 млн. лв., е усвоена за: награди на спортисти, медалисти от европейски и световни първенства, олимпийски игри и аналогични игри и първенства за хора с увреждания, награди на треньори – 2,5 млн. лв.; разходи за персонал, издръжка и др. текущи разходи – 0,1 млн. лева.

За 2018 г. са отчетени капиталови разходи в размер на 1,4 млн. лв. за придобиване на дълготрайни активи и основен ремонт /основен ремонт, изграждане и модернизация на спортни зали, игрище, обновяване и модернизация на тенис клуб и др./ – 1,3 млн. лв. и капиталови трансфери – 0,1 млн. лв. /финансиране на проекти по реда на Наредба № 2 от 8.05.2014 г. за финансово подпомагане на строителството и ремонта на спортни обекти и съоръжения/.

С реализираните дейности са постигнати основните цели по провежданите от ММС политики в областта на спорта за високи постижения, издигане на спортния престиж на нацията, за развитието на спорта за учащи и спорта в свободното време, и за приважването на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти.

По бюджетите на общините за група “Физическа култура и спорт” са усвоени средства в размер на 93,2 млн. лв., при планирани 68,5 млн. лв. В групата - за *делегираните от държавата дейности* са отчетени текущи разходи в размер на 2,1 млн. лв., които представляват предоставени целеви средства от централния бюджет на общините за подпомагане на физкултурата и спорта в общинските детски градини и училища, в изпълнение на ПМС № 154/2018 г. за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическо възпитание и спорт. По отчетни данни за 2018 г. общините са дофинансирани държавните дейности със собствени

приходи общо в размер на 0,2 млн. лв. В *местните дейности* в групата са отчетени текущи разходи в размер на 64,3 млн. лв. или с 30,2 млн. лв. повече спрямо закона, което се дължи предимно на отчета на предоставените субсидии от общините на спортни клубове и организации. Спрямо отчетените за 2017 г., текущите разходи се увеличават с 4,6 млн. лв. Тук се включват разходите за издръжка на детски и специализирани спортни школи, спортни бази за спорт за всички. Отчетените капиталови разходи по групата са в размер на 26,5 млн. лв., които са основно за местни дейности. Съпоставени с отчета за 2017 г., капиталовите разходи са по-малко с 9,2 млн. лева.

Европейски средства – в групата са изразходвани 2,4 млн. лв., като това са основно разходи по *др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС*.

Група В: „Култура”

Разходите за 2018 г. за група „Култура” по КФП са 571,5 млн. лв., отчетени основно по следните бюджетни системи: държавен бюджет, бюджетите на общините и бюджетите на БНТ и БНР. Основните цели на публичните разходи в областта на културата са насочени към създаване условия за устойчиво развитие на българската култура и изкуство, опазване на културно-историческото наследство, популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на културния продукт.

Общо предвидените със ЗДБРБ за 2018 г. разходи за група “Култура” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** са в размер на 147,5 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 6,9 млн. лв. Средствата са предназначени за финансиране на част от дейностите за култура на МК, на Държавна агенция „Архиви” към МС, на МВнР, МО и МОН. Отчетените разходи са 156,4 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 5,1 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на културата се финансират основните системи в областта на културата, като отчетените разходи са в размер на 144,0 млн. лв. и включват управление, контрол и регулиране на дейностите по културата, които обхващат дейността на Националния институт за недвижимо културно наследство и Изпълнителна агенция ”Национален филмов център”, дейности в областта на развитие на културата - „Национален фонд Култура”, дейности в областта на международно културно сътрудничество, осъществявани от българските културни институти в чужбина, дейности в областта на театрално изкуство, осъществявани от драматичните и куклени театри, дейности в областта на музикалното и танцовото изкуство, осъществявани от оперно-филхармонични дружества, опери, оркестри и ансамбли, дейности в областта на музейното дело, осъществявани от музеи и галерии, дейности в областта на българския книжен сектор, дейности в областта на популяризиране на българската култура и участия в международни фестивали и конкурси.

Отчетените разходи за култура в размер на 6,7 млн. лв. от Държавна агенция „Архиви”, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към Министерския съвет, са за дейностите по съхраняване и обработка на архивни документи.

За популяризиране на българската култура, осъществявана от културния институт към Министерство на външните работи, са отчетени разходи в размер на 0,2 млн. лева.

За съхраняване историята на образованието по бюджета на Министерство на образованието и науката са направени разходи в размер на 0,4 млн. лева.

Отчетените разходи по група „Култура“ по бюджета на Министерството на отбраната са в размер на 5,1 млн. лв. Средствата са използвани за Националния военно исторически музей, Ансамбъла на българската армия и Военния телевизионен канал.

Разходите по бюджета на **Българската академия на науките** по функция „Култура“ в размер на 2,3 млн. лв. са извършени за Института по експериментална

морфология, патология и антропология с Националния природонаучен музей и Института за етнология и фолклористика с Етнографския музей.

Отчетените разходи на **БНТ** в размер на 68,8 млн. лв. са за подготовка, създаване и разпространение на национални, сателитната и регионални програми.

Отчетените разходи на **БНР** в размер на 45,5 млн. лв. са използвани за подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми, международна програма „Радио България“ и интернет радио.

Разходите на **Българска телеграфна агенция** в размер на 6,9 млн. лв. са предназначени за финансиране на дейностите, които агенцията осъществява като национален независим информационен институт на Република България.

В група „Култура“ по **бюджетите на общините** са отчетени разходи в размер на 272,4 млн. лв., от които текущи 248,5 млн. лв. и капиталови 23,9 млн. лв. Изпълнението на общо разходите в групата спрямо предвидените разчети към ЗДБРБ за 2018 г. е 121,4 %. С най-голям дял в разходите в тази група по КФП са тези за общините.

Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* за годината са в общ размер на 112,1 млн. лв., което е с 2,8 млн. лв. повече от закона. В делегираните от държавата дейности се отчитат разходите за персонал и издръжка на библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер и на читалищата. С най-голям относителен дял са отчетените субсидии за читалищата, в размер на 63,1 млн. лв. или 56,0 % от текущите разходи в групата. По отчетни данни за 2018 г. общините са дофинансирани държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 20,1 млн. лева.

В *местните дейности* по група „Култура“ са отчетени текущи разходи в размер на 120,8 млн. лв., което е 139,0 % спрямо разчетените по закон. Тук се включват разходите за общински театри, филхармонии, оркестри и ансамбли, музеи, художествени галерии с местен характер, градски библиотеки, обредни домове и зали, зоопаркове и други дейности по културата.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Култура“ са 18,3 млн. лв. От тези разходи 10,4 млн. лв. са по *Оперативна програма „Региони в растеж“* и 7,0 млн. лв. са по *др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС*.

Група Г: „Религиозно дело“

Съгласно чл. 28 от Закона за вероизповеданията разпределението на държавната субсидия за регистрираните вероизповедания се извършва с годишния закон за държавния бюджет. Със ЗДБРБ за 2018 г. за група „Религиозно дело“ по **държавния бюджет** са предвидени 10,7 млн. лв., а са усвоени 10,5 млн. лв., изразходвани за текущи разходи.

2.4.8 Икономически дейности и услуги

Тази функция отразява ангажименти по извършване на структурните реформи и взаимоотношенията на бюджета с реалния сектор. Основен механизъм на тези взаимоотношения са програмите по финансиране и субсидиране на отделните подотрасли, както и издръжката на администрациите, ангажирани в този процес.

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	БАН	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	ФСЕС	др. сметки /чужди ср/ва на мин-ва и вед-ва/
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	6 576,6	3 251,6	1,0	506,8	0,2	1 421,4	1 395,6	0,03
A. МИННО ДЕЛО, ГОРИВА И ЕНЕРГИЯ	1 454,6	58,6			0,2	0,2	1 395,6	
Текущи нелихвени разходи	1 436,3	40,3			0,2	0,2	1 395,6	
Капиталови разходи	18,3	18,2						
B. СЕЛСКО СТОПАНСТВО, ГОРСКО СТОПАНСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ	939,5	516,0		23,5		400,0		0,03
Текущи нелихвени разходи	714,5	501,4		22,3		190,8		0,03
Капиталови разходи	224,8	14,6		1,2		209,1		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,1					0,1		
B. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ	3 590,3	2 598,8		358,4		633,1		
Текущи нелихвени разходи	1 186,9	946,8		228,1		12,0		
Капиталови разходи	2 403,3	1 652,1		130,3		621,0		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,1					0,1		
Г. ПРОМИШЛЕНОСТ И СТРОИТЕЛСТВО	5,0	2,8				2,2		
Текущи нелихвени разходи	4,9	2,8				2,1		
Капиталови разходи	0,0	0,0						
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,1					0,1		
Д. ТУРИЗЪМ	28,8	18,1		8,0		2,7		
Текущи нелихвени разходи	25,5	16,6		7,7		1,2		
Капиталови разходи	3,2	1,5		0,3		1,4		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	0,1					0,1		
Е. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ПО ИКОНОМИКАТА	558,5	57,3	1,0	116,9	0,02	383,2		
Текущи нелихвени разходи	296,3	55,4	1,0	107,1	0,02	132,7		
Капиталови разходи	241,5	1,8		9,5		230,2		
Пред. тек. и кап. тр/ри за чужбина	20,7	0,1		0,3				

Група А: „Минно дело, горива и енергия”

Със ЗДБРБ за 2018 г. в група „Минно дело, горива и енергия” по **държавния бюджет** са предвидени 90,2 млн. лв. (разходите по уточнен план са в размер на 89,9 млн. лв.). Одобрените средства са за реализиране на политиката на правителството за постигане на устойчиво и конкурентоспособно енергийно развитие.

За 2018 г. отчетените разходи по държавния бюджет в групата са в размер на 58,6 млн. лв., изразходени по бюджета на Министерството на енергетиката. Усвоените през годината средства са за реализиране на политиката в областта на енергетиката и са насочени към постигане на следните резултати:

- гарантиране на енергийната сигурност на страната, чрез проучване на нови райони, за снабдяване с горива, проучване на нови технологии, за по-нататъшно разработване на местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване, в т.ч. изграждане на междусистемни газови връзки на България със съседните страни и др.;
- пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар. Защита на уязвимите потребители;
- насърчаване въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор;

- подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива;
- насърчаване на местното устойчиво развитие чрез подкрепа на енергоспестяването;
- качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от енергия и енергийни ресурси, съобразено с изискванията за надеждност, безопасност и опазване на околната среда;
- дългосрочна енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси и устойчивост на енергийния сектор;
- осигуряване на непрекъснат процес на снабдяването на стопанския сектор и населението с електрическа, топлинна енергия и природен газ;
- запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика, в т.ч. продължаване живота на блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“;
- изпълнение на мерките и дейностите, включени в Стратегията за управление на отработено ядрено гориво и радиоактивните отпадъци и други.

Отчетените разходи на **Фонд „Сигурност на електроенергийната система“** през 2018 г. са в размер на 1 395,6 млн. лв. С основната част от тях са платени средства за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (на ел. енергия), произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката, в сила от 01.07.2018 г., за предоставяне на премия на производител по чл. 162а и производител с обект с обща мощност 4MW и над 4MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, включително за минали регулаторни периоди, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране.

Група Б: „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“

Със ЗДБРБ за 2018 г. за група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ по **държавния бюджет** са предвидени средства в размер на 570,8 млн. лв. От тези средства 517,0 млн. лв. са утвърдени по бюджетите на министерствата и ведомствата, като през годината са усвоени 516,0 млн. лв. Средствата са изразходвани чрез бюджетите на МЗХГ и ДФ „Земеделие“. През 2018 г. по бюджета на МЗХГ за тази група са отчетени общо 178,2 млн. лв. за изпълнение на следните приоритетни политики:

- ◆ борба със заразни и паразитни болести;
- ◆ събиране и унищожаване на високо рискови отпадъци; закупуване на ваксини и диагностиками; покупка на противораждни ракети за борба с градушките;
- ◆ охрана и възпроизводство на горите;
- ◆ издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча;
- ◆ опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка;
- ◆ развитие на лозаровинарския сектор в страната, съгласно изискванията на ЕС;
- ◆ опазване селекцията в животновъдството с оглед подобряване породата им;
- ◆ контрол на зърното и фуража;
- ◆ опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната;
- ◆ изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника;
- ◆ сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал;
- ◆ опазване на страната от проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти;
- ◆ субсидиране цената на водата за поливни нужди.

Средствата, изразходвани през 2018 г. за реализиране на **национални политики в сектора чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“**, са в размер на 337,8 млн. лв., в т.ч. за развитие на селските райони – 17,8 млн. лв., за селскостопански пазарни механизми – 5,8 млн. лв., за директни плащания и мерки за специфично подпомагане – 1,2 млн. лв., за държавни помощи, национални доплащания и САПАРД – 284, 0 млн. лв., за рибарство и аквакултури – 0,3 млн. лв. Най – голяма част от средствата – 120,0 млн. лв. са изразходени за осъществяване на държавно подпомагане под формата на държавни помощи, следвани от преходна национална помощ за тютюн – 84,4 млн. лв. и преходна национална помощ за животни – 64,7 млн. лв. Одобрените схеми за преходна национална помощ са предварително съгласувани с Европейската комисия (ЕК). Целта им е да се приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им. Схемите се определят от МЗХГ съобразно водената политика, след одобрена нотификация от ЕК. Подпомагането по схемите за преходна национална помощ се извършва според разпоредбите на Наредба № 3 за условията и реда за прилагане на схемите за директни плащания, като право на подпомагане по схемата за тютюн имат земеделски стопани, които са отглеждали тютюн, през която и да е година от референтния период 2007 - 2009 г., изкупен и премиран по реда на Закона за тютюна и тютюневите изделия.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ са 400,0 млн. лв., включително разходите за национално съфинансиране. Основната част от тези разходи (371,0 млн. лв.) са извършени чрез *Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“* за финансиране на мерки и програми, финансирани чрез Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и Европейския фонд за гарантиране на земеделието.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 28,9 млн. лева.

По **общинските бюджети** в групата са изразходвани 23,5 млн. лв. Тези разходи са основно текущи и са за *местни дейности*, като с най-голям относителен дял са разходите за издръжка (12,3 млн. лв.). Отчетените капиталови разходи са в размер на 1,2 млн. лв., като се запазват почти на нивото на разчетените по закон 1,1 млн. лв., а спрямо отчетените за 2017 г. бележат намаление в размер на 2,9 млн. лв. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с охрана на земеделски имоти, горски площи, управление и регулиране на дейностите по горско стопанство, лов и риболов, и други дейности по селско и горско стопанство.

Група В: „Транспорт и съобщения“

Със ЗДБРБ за 2018 г. за група „Транспорт и съобщения“ по **държавния бюджет** са предвидени 1 868,3 млн. лв., от които за министерства и ведомства са утвърдени средства в размер на 599,7 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики:

- ◆ развитие, поддържане, модернизация и изграждане на пътната и железопътната инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност;
- ◆ организация и управление на транспорта, осигуряване на безопасност, сигурност и екологосъобразност;
- ◆ развитие на съобщенията и информационните технологии.

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на бюджетните организации по група „Транспорт и съобщения” са осигурени допълнителни средства в размер на 1 724,5 млн. лв.

Към 31.12.2018 г. отчетените разходи по държавния бюджет в група „Транспорт и съобщения” са в размер на 2 598,8 млн. лв., от които по бюджетите на министерства и ведомства 2 293,0 млн. лв.

През 2018 г. по бюджета на **МТИТС** в групата са усвоени средства в размер на 233,0 млн. лв. Стратегическите цели на транспортната политика през 2018 г. са развитие на устойчив транспортен сектор, постигане на икономическа ефективност и подобряване на регионалното и социалното развитие и обвързаност. Усилията на МТИТС бяха насочени към постигането на следните приоритети:

- ◆ Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;
- ◆ Прозрачни и хармонизирани условия за конкуренция на транспортния пазар, осигуряване на добра бизнес среда;
- ◆ Осигуряване на адекватно финансиране за функциониране и развитие на транспортния сектор. Ефективно усвояване на средствата от европейските фондове;
- ◆ Ограничаване на негативното влияние на транспортната дейност върху околната среда и здравето на хората;
- ◆ Постигане на висока степен на безопасност и сигурност на транспорта;
- ◆ Осигуряване на качествен и лесно достъпен транспорт във всички райони на страната;
- ◆ Осигуряване на достъп на населението и бизнеса до съвременни, ефективни, качествени и сигурни електронни съобщителни услуги, чрез създаване на условия за развитие на сектора, насърчаване на инвестиционната политика и внедряване на технологични нововъведения;
- ◆ Устойчиво развитие на пощенския сектор чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенските услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания;
- ◆ Осигуряване на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им;

През 2018 г. чрез бюджета на МТИТС са предоставени субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за изпълнението на обществена превозна услуга – превоз на пътници на територията на Република България с железопътен транспорт в размер на 174,4 млн. лв. и субсидии за „Български пощи“ ЕАД за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на универсалната пощенска услуга, на основание чл. 29 от Закона за пощенските услуги в размер на 17,6 млн. лева.

През 2018 г. по бюджета на **Агенция „Пътна инфраструктура” (АПИ)**, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на регионалното развитие и благоустройството, в група „Транспорт и съобщения” са отчетени средства в размер на 2 030,4 млн. лв. Изпълняваните дейности от АПИ бяха насочени към постигането на следните цели:

- ◆ осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на автотранспортна достъпност и мобилност за територията на Република България;

- ◆ поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;
- ◆ модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа.

По-високият размер на разходите по отчета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), в група „Транспорт и съобщения“, спрямо първоначално утвърдените разходи със ЗДБРБ за 2018 г. се дължи главно на предоставените с ПМС 202/2018 г. допълнителни разходи по бюджета на МРРБ в размер до 35,3 млн. лв. за финансиране изграждането на Автомагистрала "Хемус", участък от км 78 + 500 до км 87 + 800, както и осигурените допълнителни средства с ПМС 308/2018 г. по бюджета на МРРБ в размер на 1 349,9 млн. лв. за доизграждането на автомагистрала „Хемус“. Изграждането на магистралата е мярка 690, към цел 181 „Изграждане на модерна и безопасна пътна инфраструктура. Завършване на магистралния пръстен на страната“, от приоритет 45 „Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура“ в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. и има за стратегическа цел ускоряване процеса на икономическо и социално развитие на регионално ниво. Изпълнението на тази мярка ще допринесе за постигане на целите, свързани с изграждането на модерна и безопасна пътна инфраструктура, както и за осигуряване на високо ниво на транспортна достъпност и мобилност на територията на Република България. Новите шест участъка от магистралата, които ще бъдат изградени, с обща дължина 134,2 км. ще свържат вече изградените участъци в западния и източния край, като магистрала „Хемус“ ще осигури връзка в между гр. София и гр. Варна.

Допълнително текущо през годината са осигурени средства, както следва:

- за ремонтно-възстановителни дейности по републиканската пътна мрежа с ПМС 221/2018 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на МРРБ за 2018 г. в размер до 150 млн. лева;
- за изпълнение на пътни инфраструктурни проекти с ПМС 306/2018 г. са одобрени допълнителни разходи по бюджета на МРРБ за 2018 г. в размер 158 млн. лева;
- за финансиране изграждането на Обход на гр. Габрово – фаза I с ПМС 197/2018 г. са предоставени допълнителни средства по бюджета на МРРБ в размер до 36,2 млн. лева.

С изразходваните средства чрез бюджета на АПИ през 2018 г. е извършено ефективно и качествено зимно поддържане, основен ремонт, рехабилитация и модернизация на пътищата от републиканската пътна мрежа.

Усвоените средствата за придобиване на дълготрайни активи, чрез бюджета на АПИ, са разходвани основно за ново строителство на републиканска пътна инфраструктура, разходи за придобиване на земя, както и за основен ремонт на дълготрайни материални активи.

Чрез бюджета на **Комисията за регулиране на съобщенията** през 2018 г. са усвоени средства в размер на 9,2 млн. лв. за изпълнение на секторната политика в областта на далекосъобщенията чрез финансиране на дейности, свързани с регулирането и контролирането на далекосъобщителния, радиочестотния спектър и услуги на информационното общество.

През 2018 г. чрез бюджета на **Държавна комисия по сигурността на информацията** в това функционално направление за финансово обезпечаване дейността на Специалната куриерска служба са изразходвани средства в размер на 4,6 млн. лв.

Чрез бюджета на **Държавна агенция "Електронно управление"** през 2018 г. са усвоени средства в размер на 15,8 млн. лв. за финансово обезпечаване на дейностите в

областта на електронното управление, както и за поддържане на информационните системи и центрове.

Отчетените разходи **по общинските бюджети** за група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 358,4 млн. лв., от които 228,1 млн. лв. текущи и 130,3 млн. лв. капиталови разходи. Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* са в размер на 27,1 млн. лв., от които 1,7 млн. лв. за издръжка на фериботен комплекс – Белослав и 25,4 млн. лв. получени субсидии от централния бюджет за вътрешноградски и междуселищни превози. В *местните дейности* за група „Транспорт и съобщения“ са отчетени текущи разходи в размер на 200,9 млн. лв., което е с 26,9 млн. лв. повече от разчетените по закон, като от тях с най-голям ръст са разходите за издръжка (21,1 млн. лв. спрямо планираните). Отчетеният общ размер на разходите за тази група - 358,4 млн. лв. бележи увеличение от 155,5 млн. лв. спрямо отчета за 2017 г., като текущите разходи са нараснали със 104,6 млн. лв. Отчетените капиталови разходи (130,3 млн. лв.) са с 14,5 млн. лв. по-малко сравнени с планираните по закон, което основно се дължи на отчетеното намаление спрямо разчета на разходите за основен ремонт – с 33,4 млн. лв., частично компенсирани от увеличените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи с 11,7 млн. лв. и отчетените разходи за капиталови трансфери в размер на 7,8 млн. лв. при непланирани такива. При капиталовите разходи в групата увеличението спрямо предходната година е с 50,8 млн. лв., като най-значително е нарастването на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи с 37,7 млн. лева. В тази група се отчитат разходите за поддържане, ремонт и изграждане на четвъртокласната пътна мрежа на общините и прилежащата към нея инфраструктура.

Европейски средства – в група „Транспорт и съобщения“ изразходваните средства са в размер на 633,1 млн. лв. (в т.ч. капиталови разходи 621,0 млн. лв.), основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (384,4 млн. лв.) - програмата финансира мащабни инфраструктурни проекти. Инвестициите в това функционално направление са концентрирани основно върху завършване на приоритетните железопътни и пътни направления и насърчаване на мултимодалния транспорт – изграждане на интермодални терминали и подобряване на връзките на пристанищата и летищата с пътната и железопътната мрежа. С постепенното завършване на модернизацията на направленията на Транс-европейската транспортна мрежа ще се постигне по-добра интеграция на националната мрежа в тази на ЕС, както и подобряване на връзките със съседните страни. Основните инвестиции са насочени по направления с напреднала степен на изпълнение, в основни линии, финансирани по оперативна програма „Транспорт“ (2007-2013), целящи в максимална степен приключване на модернизацията им или тяхното доизграждане. В рамките на оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 продължава финансирането на инвестиции във внедряване на интелигентни системи за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта. Продължава и изпълнението на проекти за развитие на транспортната система, които допринасят за ефективната свързаност на транспортната мрежа и премахването на участъци с недостатъчен капацитет в нея, намаляване на задръстванията, на нивата на шум и замърсяване, подобряване на безопасността и насърчаване употребата на екологосъобразни видове транспорт. През програмния период 2014 – 2020 г. по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 ще бъдат реализирани няколко големи инфраструктурни проекта, като по-значимите от тях са следните: „Автомострала „Струма“ - Лот 3.1, Лот 3.3 и тунел Железница“ – обща стойност на проекта 764,8 млн. лева, „Изграждане на АМ „Калотина-София“, лот 1 „Западна дъга на Софийски околновръстен път /СОП/“, фаза 2“ – обща стойност на проекта 115,7 млн. лева, „Проект за разширение на метрото в София: Линия

3, *Етап I* - участък бул. „Владимир Вазов ЦГЧ – ул. Житница“ – обща стойност на проекта 935,5 млн. лева и „Проект за разширение на метрото в гр. София, *Линия 3, Етап II* - участък „ул. Житница– жк Овча купел – Околовръстен път“ – обща стойност на проекта 242,2 млн. лева., „Рехабилитация на железопътната линия Пловдив – Бургас, *Фаза 2*“ – обща стойност на проекта 810 млн. лева, „Модернизация на железопътната линия София - Пловдив: жп участък Елин Пелин – Костенец“ – обща стойност на проекта 1 301,3 млн. лева и „Автомагистрала Струма - Лот 3.2“, за който формуляра за кандидатстване предстои да бъде изпратен в ЕК за одобрение.

Напредъкът по проектите за 2018 г., финансирани по програмата, може да се обобщи по следния начин:

- Европейската комисия (ЕК) одобри формуляра за кандидатстване на железопътния проект за модернизацията на участъка „Елин Пелин – Костенец“ на 31.01.2018 г. Стартирана е открита процедура по реда на Закона за обществените поръчки за избор на изпълнител на строителството. Строителството все още не е стартирало, като се очаква договорите да бъдат сключени в рамките на 2019 г;
- ЕК одобри ревизиран формуляр за кандидатстване по проекта за рехабилитация на жп линията „Пловдив – Бургас, Фаза 2“ на 15.11.2018 г. На 18.04.2018 г. официално беше пуснато движението в участъка „Стралджа – Церковски“, а на 01.08.2018 г. и в участъка „Скуtare – Белозем“;
- Проектът за изграждане на АМ „Струма“ отчита следния напредък: през м. септември и м. октомври 2018 г. са избрани изпълнители за строителните работи по два от подучастъците на обособените позиции за изграждането на тунел „Железница“ от АМ „Струма“. С добър темп се изпълняват строителните дейности по изграждане на Лот 3.1.;
- Проектите за изграждане на линия 3 на софийското метро се изпълняват с планираните темпове. Физическият напредък на Етап I (централния участък) към края на 2018 г. е над 80 %, а на Етап II почти 50 %. Очаква се до края на 2019 г. част от Етап I да бъде пуснат в експлоатация предсрочно. В рамките на проекта е включено закупуване на 20 броя метровлакове, разполагащи с възможност за автономно управление. Новото метродепо „Земляне“ е изградено и изцяло завършено в края на 2018 г. През м. юни 2020 г. се очаква да бъде пуснат в експлоатация и участъкът от ул. „Житница“ до Околовръстен път, част от Етап II, с което общата дължина на изградената метромрежа в гр. София ще достигне 52 км.

Основните проблеми при изпълнението на големите проекти, водещи до забавяне реализирането на ключови дейности по тях, са свързани с подготовката на формулярите за кандидатстване, късен старт и обжалвания при провеждането на процедурите за възлагане на обществените поръчки.

С цел разрешаване на проблема с продължителните обжалвания на етап „тръжна документация“ бяха въведени промени в няколко области на ЗОП, които следва да доведат до преодоляване на констатираното „тенденциозно“ обжалване предимно на търгове с висока стойност, в които попадат и тези по инфраструктурните обекти.

Като рискови се оценяват двата големи проекта Елин Пелин–Костенец и Лот 3.2 на АМ „Струма“ - Крупник - Кресна. За тях акумулираното забавяне при тръжните процедури и частично при съгласуванията водят до изоставане при изпълнението на по-голям обем СМР след периода на допустимост на разходите по програмата. Работи се по изготвянето

на реалистична концепция за „фазирание“ на рисковите проекти за финансиране и завършване през следващия програмен период и респективно предлагане на алтернативни/заместващи проекти с висока степен на готовност за изпълнение.

Оперативна програма „Региони в растеж“ (165,6 млн. лв.) - Един от основните приоритети на тази оперативна програма е свързан с регионалната пътна инфраструктура. Дейностите са свързани с инвестиции в мрежата от първокласни, второкласни и третокласни пътища, за да се подобри свързаността и достъпността на второстепенните и третостепенните възли в трансевропейските мрежи за товари и пътници. Инвестициите ще допринесат за изпълнението на Стратегията за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020 г. Едни от основните цели за развитие на пътната инфраструктура са: свързаност (принципът на свързаността означава най-вече приоритетен подход към рехабилитацията и подобряването на пътищата); достъпност (отнася се до ролята на пътищата за подобряване на достъпа до крайградските и периферните райони). Друг основен приоритет на програмата в това функционално направление е свързан с ограничаване на отрицателното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве. Важна цел на оперативна програма „Региони в растеж“, за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г., е постигането на високо равнище на безопасност и сигурност на транспорта. Този приоритет е в съответствие с насоките на транспортната политика на ЕС за осигуряване на безопасността на видовете транспорт и опазването на живота и здравето на ползвателите на транспорта. По Приоритетна ос 7 „Регионална пътна инфраструктура“ към 31.12.2018 г. по процедурата са сключени общо 25 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на 355,7 млн. лв. или 93 % от бюджета ѝ.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 59,8 млн. лв.

Група Г: „Промисленост и строителство“

Със ЗДБРБ за 2018 г. по група „Промисленост и строителство“ са утвърдени средства в размер на 2,2 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на политиката на правителството, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика.

По бюджетите на **министерствата и ведомствата** в групата са отчетени разходи в размер на 2,8 млн. лв., които са изразходвани за субсидии за нефинансови предприятия за насърчаване на иновациите чрез Националния иновационен фонд. Средствата са насочени към насърчаване на малкия и средния бизнес.

Ангажираните с изпълнението на държавната политика в областта на промишлеността и строителството през 2018 г. и отговорни за постигнатите резултати са Министерството на икономиката и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, чийто ръководител е определен като второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на икономиката.

Група Д: „Туризм“

По група „Туризм“ със ЗДБРБ за 2018 г. на консолидирано ниво са предвидени 22,5 млн. лв. Тези средства са за реализиране на част от политиката на правителството, насочена към постигане на устойчивост в развитието на туризма и ефективност на външноикономическото сътрудничество.

Със ЗДБРБ за 2018 г. по група „Туризм“ за **министерствата и ведомствата** са утвърдени средства в размер на 15,8 млн. лв.

Извършените през 2018 г. разходи по тази група за **министерствата и ведомствата** са в размер на 18,1 млн. лв. и са насочени към постигане на следните резултати:

- финансиране изпълнението на маркетинговата стратегия за реклама на българския туризъм на международния туристически пазар;
- популяризирането и въвеждането на нови туристически продукти;
- организиране на международни туристически борси, панаири и изложения;
- подготовката и разпространението на рекламни материали и мултимедийни продукти и PR мероприятия;
- реклама в чуждестранни медии, в т.ч. чрез организиране на журналистически турове в страната и в българските медии;
- концесионна дейност - отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението по договорите.

Основната цел на публичните разходи и през 2018 г. за група „Туризм“ е повишаване на конкурентоспособността на българския туризъм и в резултат на това нарастване на приходите от международен туризъм в България.

Отговорното министерство, което е ангажирано с изпълнението на държавната политика в областта на туризма през 2018 г. е Министерството на туризма.

За група „Туризм“ по **общинските бюджети** са отчетени разходи в размер на 8,0 млн. лв., представляващи основно текущи разходи. Изпълнението спрямо разчета е 121,0 %, а спрямо отчетените разходи за 2017 г. е 97,8 %. Сравнено с предходната година при текущите разходи има увеличение в размер на 0,9 млн. лв., а отчетените капиталови разходи бележат спад от 1,1 млн. лв. И през 2018 г. се наблюдава устойчива тенденция в насока на развитие на туристическата база в общините. В тази група се отчитат разходите за издръжка на туристическите бази, специализирани спортно-туристически школи, за развитието и популяризирането на туризма, изграждане на инфраструктура към туристически обекти и др.

Европейски средства – в група „Туризм“ изразходваните средства са в размер на 2,7 млн. лв. и са основно **разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС** (2,6 млн. лв.).

Група Е: „Други дейности по икономиката“

Целта на публичните разходи в областта на другите дейности по икономиката е финансовото осигуряване на извършваната от министерствата и ведомствата издателска дейност, издръжката на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др., осъществяването на дейностите в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния надзор, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на дейности, свързани с политиката в областта на обществените поръчки и др.

Разчетените със ЗДБРБ за 2018 г. разходи в група „Други дейности по икономиката“ по **държавния бюджет** са в размер на 136,1 млн. лв., от които за министерства и ведомства (вкл. НС) са утвърдени 32,0 млн. лв. Тези средства са за реализиране на една от политиките на правителството, свързана с устойчивото развитие и конкурентоспособност на българската икономика. В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на министерствата и ведомствата по група „Други дейности по икономиката“ са осигурени допълнителни средства в размер на 3,0 млн. лева.

За отчетния период разходите за групата по държавния бюджет са в размер на 57,3 млн. лв., от които по централния бюджет 23,5 млн. лв. и по бюджетите на министерствата и ведомствата (вкл. НС) – 33,8 млн. лева.

През 2018 г. с изразходваните средства по бюджетите на министерства и ведомства в групата са финансирани следните дейности:

- ◆ издръжка на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др.;
- ◆ издръжка на списание „Бюджет” и други дейности (в т.ч. отпечатване на ценни книжа) към МФ, на вестник „Българска армия” към МО и др.;
- ◆ издръжка на редакция „Педагогически издания” към МОН;
- ◆ подобряване на бизнес климата чрез ефективен контрол на регулативните режими (осъществяване на дейности в областта на метрологията и техническия надзор, в областта на акредитирането на лаборатории и органи, в областта на обществените поръчки и др.);
- ◆ осигуряване закрила на индустриалната собственост;
- ◆ организиране и осъществяване процеса на приватизация в случаите, предвидени в Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и на следприватизационния контрол по договорите за приватизация и други.

Отговорните институции (в т.ч. министерства и ведомства), които са ангажирани с изпълнението на държавната политика в областта на други дейности по икономиката през 2018 г. са Народно събрание, МС, МФ, МО, МОН, МИ, бюджетни организации, чиито ръководители са второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на икономиката (Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Български институт по метрология, Агенция за приватизация и следприватизационен контрол, Патентно ведомство, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация”) и други.

Разходите за група „Други дейности по икономиката”, отчетени **по общинските бюджети**, са в размер на 116,9 млн. лв. (основно в местните дейности). Отчетените разходи са 111,1 % спрямо закона за 2018 г. и 108,8 % спрямо отчетените за 2017 г. В делегираните от държавата дейности в тази група, в текущи разходи са отчетени средствата, предоставени на общините по реда на чл. 18 от ПМС № 332 от 2017 г. за одобряване на допълнителни трансфери за 2018 г. по бюджетите на общините за покриване на част от транспортните разходи за доставка на хляб и основни хранителни продукти в планински и малки селища с население до 500 жители (без курортите). Текущите разходи по отчет за *местните дейности* са в размер на 105,7 млн. лв., което е с 12,7 млн. лв. повече от разчетените със закона, а спрямо отчета за 2017 г. увеличението е с 5,5 млн. лв. и се дължи предимно на увеличението на разходите за персонал (с 5,8 млн. лв.).

Размерът на отчетените капиталови разходи за групата е 9,5 млн. лв. и е с 2,7 млн. лв. по-малко от планираните по закон и с 2,9 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2017 г.

В тази група се отчитат разходите за поддържането на общинските пазари и тържища, помощни стопанства, приюти за безстопанствени животни и други разходи по решение на общинския съвет.

Европейски средства – изразходваните средства в групата са в размер на 383,2 млн. лв., основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” – 343,5 млн. лв. Главна цел на програмата е развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар. За реализирането на основната цел, програмите финансират

дейности, свързани с насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията, подобряване на бизнес средата и други.

Чрез възможностите, които предоставя Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 г. за финансиране с финансови инструменти в областта на предприемачеството, се стимулира създаването на нови предприятия, успешното реализиране на нови бизнес идеи, успешното и ускоряващо развитие на съществуващи предприемачески фирми, водещи до икономическа стабилизация и растеж, респективно до създаването на нови работни места, като се компенсира частично идентифицираните в предварителната оценка на прилагането на финансовите инструменти недостиг от финансиране за малки и средни предприятия. Оперативната програма концентрира ресурси за подкрепа за намаляване на енергийната интензивност на предприятията (извън търговия и услуги) - повишаване на енергийната ефективност, както в производството, така и в сградния фонд, като специално внимание е насочено към преработващата промишленост, където ефектът от инвестициите се очаква да бъде най-осезаем. Очакваният принос на тези подкрепени действия се изразява в повишаването на иновационната дейност на предприятията вследствие на създадените възможности за взаимосътрудничество, обмен и споделяне на идеи и ресурси. Целева група са български предприятия в сътрудничество с други български или европейски предприятия, висши училища и/или изследователски организации, български новосъздадени предприятия на базата на интелектуална собственост, трансферирана от български или европейски висши училища/изследователски организации, обединения от предприятия, чиято цел е създаване на нови продукти и услуги. Подкрепата за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели, е свързана с инвестиционна подкрепа, консултантски и помощни услуги за разработване и внедряване на иновации в тези предприятия. Очакваният принос се изразява основно в нарастване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност. Като пример в тази насока е Фаза 2 на „Създаване на научно-технологичен парк“ с бенефициент „София Тех Парк АД“ и бюджет на проекта 12,3 млн. лв. Също така е обявена процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за „Техническа помощ за завършване на подготвителните дейности, необходими за стартиране на строителството на междусистемна газова връзка България-Сърбия“. Процедурата е с конкретен бенефициент Министерството на енергетиката и индикативен бюджет 11,7 млн. лева. В допълнение, на 20.12.2018 г. е представено за оценка в ЕК предложение за голям проект по смисъла на чл. 100 от Регламент 1303/2013 „Изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България“, като ЕК одобрява с Решение № С(2019)2636/02.04.2019 г. финансовия принос за проекта. Общият размер на инвестициите се очаква да е в размер на 469,8 млн. лв. Очаква се да се изгради 29,6 км газопровод.

Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия” – 13,0 млн. лв. Една от основните цели на програмата е принос на ОП към стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и постигане на икономическо, социално и териториално сближаване. Важна цел е повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия (МСП). Един от основните приоритети в програмата е подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалните, националните и международните пазари и участие в процеса на иновации. Основни дейности са свързани с насърчаване на инвестициите в частния сектор за развитие, растеж и диверсификация на МСП. Част от основната дейност на ОП „Инициатива за малки и средни предприятия” е свързана с подобряване на достъпа на МСП и на новосъздадените предприятия до финансиране, като приоритет е подобряване на достъпа до дългово финансиране за МСП в България. Програмата цели да приложи наличните възможности за подкрепа на достъпа до

финансиране на МСП чрез съчетаване на средствата от Европейския фонд за регионално развитие с друго финансиране от бюджета на ЕС. Целта е да се продължи развитието на МСП посредством създаването на благоприятни условия за засилване взаимодействието между съществуващите програми за подкрепа на МСП, както на национално, така и на равнище ЕС. Стратегията на оперативната програма, като част от изпълнението на Европейските структурни и инвестиционни фондове в България, в съответствие със Споразумението за партньорство за периода 2014-2020 г., е тясно свързана с целите за растеж и заетост и с приноса на България към постигането на взаимодопълващите се видове растеж съгласно стратегията "Европа 2020". Очакваните резултати от изпълнението на приоритетите по програмата са: увеличаване на достъпа до финансиране; ръст на инвестиционната активност и на производителността на МСП.

През 2018 г. за група „Други дейности по икономиката” са изразходвани средства в размер на 12,7 млн. лв. *по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.*

2.4.9 Разходи, неклассифицирани в другите функции

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2018 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	ССА	БНТ	Общини	ЕВРОП. СР/ВА
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	688,2	649,8	0,04	0,4	0,0	0,0	0,2	37,8	0,0
Лихвени разходи	688,2	649,8	0,04	0,4	0,0	0,0	0,2	37,8	0,0
Платени данъци, такси и административни санкции	-0,03					0,0		-0,03	

В тази функция се отчитат лихвените плащания по вътрешния и външния дълг и други разходи за лихви. Предвидените разходи за лихви през 2018 г. на консолидирано ниво са в размер на 722,4 млн. лв. Отчетените лихвени плащания за годината са в размер на 688,2 млн. лв. или 95,3 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г.

2.5 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2018 г.

2.5.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за 2018 г. е отрицателен и възлиза на 117,1 млн. лв. при предвидено в разчета по ЗДБРБ за 2018 г. отрицателно нетно външно финансиране в размер на 80,6 млн. лева.

Усвоявания по външни заеми и държавни инвестиционни заеми (ДИЗ)

Размерът на усвояванията по външни заеми и ДИЗ по КФП за 2018 г. е 253,8 млн. лева.

Усвоените средства по държавни заеми по централния бюджет са в размер на 97,8 млн. лв. - първи транш на Рамково споразумение за заем, между Банката за развитие на Съвета на Европа и Република България и Механизма за съфинансиране на проекти, изпълнявани със средства от ЕС по оперативните програми, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмния период 2014-2020 г.

Размерът на реално усвоените средства по ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата, за 2018 г. е 22,2 млн. лв. или 67,0 % спрямо годишния разчет. Усвояването е по вече стартирал проект - заем от МБВР, с кредитополучател - Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) по проект „Развитие на общинската инфраструктура”.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество няма усвоени средства.

По бюджетите на общините усвоените външни заеми са в размер на 133,8 млн. лева. Средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини: Столична община (сключен договор с ЕИБ за финансиране изграждането на третата метролиния в гр. София); община Варна (по договор с ЕБВР за финансиране на разходи по проекти „Интегриран градски транспорт на Варна – втора фаза“; „Естетизация и модернизация на градската среда в гр. Варна“ и „Зона за платено улично паркиране и поставяне на зарядни станции за електрически автомобили в гр. Варна”) и община Пловдив (сключен заем с ЕБВР).

Погашения по външни заеми

През 2018 г. размерът на погашенията по външни заеми е 375,6 млн. лв. Извършените погашения са, както следва:

По външни държавни заеми по централния бюджет, в съответствие с договорените погасителни планове, изплатените погашения за 2018 г. са в размер на 169,3 млн. лв. От тях най-голям е дялът на погашенията към МБВР – 134,8 млн. лв. или 79,6 %, следват плащанията по заеми с кредитори от Парижки клуб – 24,6 млн. лв. или 14,5 % и към ЕИБ – 9,9 млн. лв. или 5,8 %.

По ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата през 2018 г. изплатените погашения са в размер на 150,1 млн. лв., съгласно договорените амортизационни схеми при годишно разчетени 154,0 млн. лв. или от 97,4% от разчета за 2018 година.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени погашения в размер на 37,1 млн. лв., предвид погасителните планове към договорните споразумения.

През 2018 г. не са използвани средства, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

По бюджетите на общините изплатените главници по външни заеми са в размер на 37,0 млн. лв., като те са извършени от пет общини по сключени от тях през предходни

години договори за заеми – Столична община - 31,9 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 1,4 млн. лв.; Пловдив - 1,4 млн. лв. и Ловеч – 0,3 млн. лв. Погашенията на Столична община са по заеми за финансиране на изграждането и удължаване на метрото, за финансиране на инженерна инфраструктура, за дейности по подобряване на качеството на въздуха, за изграждане на интегрална система за отпадъци, както и за рехабилитация на общински улици в гр. София.

Вземания от чужбина (+)

През 2018 г. в изпълнение на двустранни междуправителствени споразумения в централния бюджет в частта на финансирането са постъпили 1,7 млн. лв., представляващи погашения по предоставени кредити на други държави, както следва:

- По Протокола към Дългосрочната търговска спогодба, сключена през 1976 г. между Правителството на Народна република България и Правителството на Арабска република Египет, на 02.01.2018 г. постъпи превод в размер на 293 458,91 щ.д. (475 720,37 лв.) от Централната банка на Египет за цялостно и окончателно уреждане на остатъчното салдо, водено в полза на българската страна.;

- В изпълнение на сключеното на 17.09.2014 г. Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Ислямска република Афганистан, на 23.04.2018 г. бе изплатена осмата вноска в размер на 250 000,00 щ.д. (399 540,00 лв.) за погасяване на афганистанските задължения. Деветата вноска по договорения погасителен план в размер на 500 000,00 щ.д. (835 325,00 лв.) бе изплатена на 27.09.2018 г.

Наличности (нето) в левова равностойност по валутни сметки в чужбина

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност по валутни сметки в чужбина е намаление на наличностите в размер на 3,0 млн. лева.

2.5.2 Вътрешно финансиране

Нетният размер на вътрешното финансиране за годината е отрицателно и възлиза на 71,2 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица в страната (нето), операции с държавни (общински) ценни книжа (нето), покупко-продажба на ДОБЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране (в т.ч. нетния размер на финансовите операции по прилагане на Обща селскостопанска политика (ОСП) и Обща рибарска политика (ОРП), възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

Заеми от банки и други лица в страната – нето

Нетният размер на показателя за годината е 68,0 млн. лв. и отразява основно получените краткосрочни и дългосрочни заеми по общинските бюджети от банки и други лица в страната, както и извършените погашения към тези кредитори.

Получените по бюджетите на общините през 2018 г. *заеми от банки в страната* са в размер на 121,8 млн. лв., а погашенията към същите са за 77,2 млн. лв. или нетната сума е положителна и е в размер на 44,7 млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на получените и погасените средства по заеми от банки през 2018 г. е нараснал. Средствата от заемите са използвани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по програми на ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От други лица в страната общините са получили заеми в размер на 84,2 млн. лв., а направените погашения от бюджета са 59,9 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2018 г. от този фонд са 83,8 млн. лв., а погасените заеми към него – 57,8 млн. лв. В сравнение с 2017 г. получените през 2018 г. заеми от ФЛАГ са се увеличили. Със заемите от фонда се финансира изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми за финансиране на проекти по саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност. Общините имат заеми и към „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти (текущата експозиция на заемите към този фонд в края на 2018 г. е 2,8 млн. лева.).

Операции с държавни ценни книжа (нето)

На консолидирана база отчетеното изпълнение на показателя е отрицателно в размер на 1 254,6 млн. лв. Изпълнението е, както следва:

- по централния бюджет към 31 декември 2018 г. е реализирано отрицателно нетно вътрешно финансиране с ДЦК в размер на 1 242,5 млн. лв., което се дължи на извършените погашения по дълга без поемане на нов държавен дълг. Извършени са погашения по ДЦК в размер на 1 210,3 млн. лв., емитирани за финансиране на бюджета и 32,2 млн. лв. по ДЦК, емитирани за структурната реформа.

Доходността по лихвоносни ДЦК на вътрешния пазар през изминалата година бележи минимално увеличение, което се дължи на падежирането на ДЦК с по-ниски лихвени купони от средния в обращение. Средният лихвен процент по дълга през 2018 г. достига ниво от 3,31 % при 3,27 % за 2017 г. и 3,62 % за 2016 година.

- по бюджетите на общините – нетната стойност на операциите с ценни книжа, отчетени по общинските бюджети за 2018 г., е отрицателна в размер на 12,0 млн. лева. С най-голям относителен дял на погашенията по облигационните заеми са общините Пловдив, Варна и Шумен.

Покупко-продажба на държавни и общински ценни книжа

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за 2018 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа, е 107,8 млн. лв. През 2018 г. получените погашения от Учителския пенсионен фонд от ДЦК са в размер на 57,7 млн. лв., а средствата от погашения на ДЦК на фонд „ГВРС“ възлизат на 50,1 млн. лева.

За 2018 г. по общинските бюджети не са отчетени операции по покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа.

Възмездно финансиране (нето)

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето) за 2018 г. е отрицателен - 68,8 млн. лв. и отразява предоставените и възстановени кредити и временна финансова помощ, възстановени средства и погашения по активирани гаранции, както и предоставените и възстановени заеми към крайни бенефициенти по държавни инвестиционни заеми.

Положителното нетно салдо на предоставените кредити за 2018 г. е в размер на 4,0 млн. лв., от които 4,7 млн. лв. са предоставени през годината кредити, а 8,7 млн. лв. – погашения по отпуснати заеми.

Към 31.12.2018 г. по линия на предоставените лихвени заеми по краткосрочните и инвестиционните схеми за подпомагане на селското стопанство, предоставени от Държавен фонд „Земеделие“ пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, са изплатени 3,0 млн. лв. Кредитите се отпускат чрез прилагането на кредитните схеми на ДФ „Земеделие“ и схемите за държавните помощи на Фонда за създаване и придобиване на дълготрайни материални активи в земеделието и селските райони посредством облекчаване на достъпа до кредитен ресурс и предоставяне на капиталови субсидии и субсидии за лихви. Средствата са за реализация на проекти в следните направления - „Растениевъдство“, „Животновъдство“ и „Техническо обезпечаване“ с цел стимулиране на инвестиционния процес в областта на селското стопанство, повишаване на конкурентоспособността и качеството на произведената селскостопанска продукция. Съгласно указанията за прилагане на кредитните схеми, краткосрочните кредити са със срок на погасяване до 12 месеца, а инвестиционните от 12 до 114 месеца в зависимост от вида на инвестицията. Възстановените главници по предоставени заеми от ДФ „Земеделие“ за годината са 7,6 млн. лв.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество за 2018 г. е положително в размер на 37,1 млн. лв. и представлява възстановени суми по предоставени ДИЗ на крайни бенефициенти.

Нетният размер на предоставената временна финансова помощ за годината е отрицателен - 108,7 млн. лв., като предоставените средства са в размер на 148,0 млн. лв. От тях по-голяма част представлява предоставената чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията временна финансова помощ, подлежаща на възстановяване в размер на 134,7 млн. лв. на „Холдинг БДЖ“ ЕАД за погасяване на задължения по Втори облигационен заем от 2007 година. Възстановената временна финансова помощ през 2018 г. е в размер на 39,3 млн. лв., от които основна част представляват възстановени от НКЖИ средства, предоставени в предходни години под формата на временна безлихвена финансова помощ. От тях по бюджета на МТИТС в изпълнение на ПМС № 271/2015 г. са постъпили 35,0 млн. лева.

Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)

Нетният размер на средствата, изразходвани за придобиване на дялове, акции и съучастия през отчетната година е отрицателен в размер на 621,4 млн. лева.

През 2018 г. за уреждане на задължения по съществуващи дялови участия и увеличаване на дяловото участие на държавата са предоставени средства в следните основни направления:

- *Дялово участие на Република България в Международния валутен фонд*

Във връзка с приключването на годишната преоценка на наличностите по сметките на Международния валутен фонд (МВФ) в национална валута при БНБ за 2018 г. по сметката на Министерството на финансите постъпи сума в размер на 0,3 млн. лв.

- *Дялови участия в организации от групата на Световната банка*

През 2018 г. бяха направени разходи за уреждане на задължения по съществуващото дялово участие на Република България в Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) в размер на 3,1 млн. лв. за инкасиране на издадени левови полици с цел покриване на административни разходи на Банката в местна валута (лева).

- *Дялови участия в Черноморската банка за търговия и развитие (ЧБТР):*

На основание чл. 4 ал. 3 и чл. 6, ал. 3 от Споразумението за учредяване на ЧБТР (обн. в ДВ бр.110/96), Решение на НС от 23.05.2008 г. (обн. в ДВ бр.51/2008) и в изпълнение на Решение № 88 от 2.12.2007 г. на Съвета на управителите на ЧБТР, през месец април 2018 г. бе извършено плащането на последната дължима годишна вноска на Република България за 2018 г. от 20 %-то записано дялово участие в увеличениния капитал на Банката, в размер на 3,9 млн. евро (с левова равностойност 7,6 млн. лв.).

Изразходваните средства за придобиване на дялове, акции и съучастия по бюджетите на министерствата и ведомствата през 2018 г. са в размер на 571,2 млн. лв. (нето), от които 500,0 млн. лв. представляват увеличение на дела на държавата в капитала на „Държавна консолидационна компания“ ЕАД; 25,2 млн. лв. са за увеличаване на капитала на „Национална спортна база“ ЕАД; 24 млн. лв. представляват увеличение на капитала на УМБАЛ "Света Екатерина" ЕАД; 18,8 млн. лв. са за увеличение на капитала на „Академика 2011“ ЕАД; 2,0 млн. лв. представляват увеличаване на капитала на Многопрофилна болница за продължително лечение и рехабилитация „Вита“ ЕООД, гр. Велинград.

Изразходваните средства за придобиване на дялове, акции и съучастия по общинските бюджети (нето) през 2018 г. са в размер на (- 39,5) млн. лв.

Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска политика на ЕС

Нетните операции по прилагане на Общата селскостопанска политика на ЕС към 31.12.2018 г. са отрицателни в размер 23,4 млн. лв., в т.ч. плащания за сметка на ЕС в размер на 1 805,7 млн. лв. и възстановени средства от ЕС 1 782,3 млн. лева.

Финансовото подпомагане на селското стопанство със средства от ЕС се осъществява в следните направления: директни плащания и пазарна подкрепа.

Схемите за директни плащания са основната форма за субсидиране на аграрното производство със средства от ЕС, като у нас се прилага схемата за единно плащане на площ (СЕПП). Средствата за тези схеми се предоставят от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ). През 2018 г. изплатените средства за отчетния период възлизат на 1 539,7 млн. лв. или 99,2 % изпълнение спрямо планираните разчети. Сумата на възстановените от ЕС средства за 2018 г. е 1 521,9 млн. лева.

През изминалата година средствата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които бяха насочени към преките плащания, са в размер на 219,1 млн. лв., а размерът на възстановените от ЕС средства е 209,4 млн. лева.

Предвидените средства за пазарна подкрепа включват средства, които биха се получавали при интервенция в сектори като зърнени култури, месо, мляко, плодове и зеленчуци; експортни субсидии в повечето сектори; помощи за повишаване консумацията на някои продукти; и подкрепа на организации на производители на плодове и зеленчуци. В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на Европейската комисия. Размерът на усвоените средства в края на годината е 6,4 млн. лв., при възстановени от ЕС – 6,4 млн. лева.

През 2018 г. са усвоени 40,5 млн. лв. за реструктуриране, при възстановени от ЕС 44,5 млн. лева.

2.5.3 Приватизация

Общият размер на постъпленията от приватизация за 2018 г. на консолидирана база възлиза на 53,1 млн. лв., като 51,9 млн. лв. са от приватизация на общински предприятия, главно в Столична община, а останалите средства 1,2 млн. лв. са по държавния бюджет.

През отчетния период е осъществена продажба на Бивша поликлиника, находяща се на бул. Иван Вазов, гр. Бургас, обособена част от „Транспортен диагностично-консултативен център“ ЕООД, гр. Бургас, за сумата от 2,0 млн. лв. с ДДС, от които 1,4 млн. лв. в полза на дружеството. Съгласно чл. 10а, ал. 2, т. 2 от ЗПСК, 80 на сто от паричните постъпления от приватизацията на обособени части от лечебни заведения, в които държавата е едноличен собственик се нареждат по сметка на лечебното заведение, остават негова собственост и могат да се ползват само за инвестиции, пряко свързани с предмета на дейност, след разрешение на собственика на капитала му.

През м. декември 2018 г. е осъществена приватизационна продажба, чрез централизиран публичен търг (41 ЦПТ), на 59 149 бр. акции на „Галатекс“ АД, гр. Варна, представляващи 26,12 % от капитала, за сумата от 0,2 млн. лв.

2.5.4 Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система

Общият паричен ресурс към 31.12.2018 г. по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система в Българска народна банка е в размер на **2 922,29 млн. лв.**, от който 2 922,00 млн. лв. са оформени в годишни депозити с решения на управителния съвет на фонда. Общата наличност от 2 922,29 млн. лв. включва:

- наличност на 01.01.2018 г. – **2 785,75 млн. лв.**, от които: на депозит – 2 785,00 млн. лв. и по текуща банкова сметка – 0,75 млн. лв.
- трансфери от/за централния бюджет, в нетен размер на **136,54 млн. лв.**, от тях:
  - ✓ Съгласно разпоредбата на чл. 11 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – **105,99 млн. лв.**, включващи:
0,77 млн. лв. – парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2017 г. (чл. 11, ал.1, т. 1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

103,15 млн. лв. - приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2017 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

2,07 млн. лв. - приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8, т. 2 и ал. 9 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол (чл. 11, ал. 1, т. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система).

- ✓ Съгласно разпоредбата на чл. 129, ал. 12 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – увеличение от **51,37 млн. лв.**
- ✓ Съгласно разпоредбата на чл. 129, ал. 15 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 22, ал. 2 и ал. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – намаление от **20,82 млн. лв.**

Отчетът за касовото изпълнение на фонда за периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. е представен в следната таблица:

Показатели	Сума (хил. лв.)
1	2
I. ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	0,0
II. РАЗХОДИ	0,0
III. БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИ) - (+/-)	136 545,2
1. Бюджетно взаимоотношение с централния бюджет (+/-)	136 545,2
1.1. По чл. 11, ал. 1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, от тях:	105 990,0
- парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2017 г. (чл. 11, ал. 1, т. 1 от закона)	771,8
- приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2017 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от закона)	103 149,5
- приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8, т. 2 и ал. 9 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол (чл. 11, ал. 1, т. 4 от закона)	2 068,7
1.2. По чл. 129, ал. 12 от КСО и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	51 370,6
1.3. По чл. 129, ал. 15 от КСО и чл. 22, ал. 2 и ал. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна систем	-20 815,4
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (I+II+III)	136 545,2
V. ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО - НЕТО	-136 545,2
в т. ч.	
1. Депозити и средства по сметки - нето (+/-)	-136 545,2
1.1. Наличност в началото на годината в БНБ (+)	2 785 747,2
1.2. Наличност в края на годината в БНБ (-)	-2 922 292,4

**III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА
СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 и
АЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ**

1. Държавен бюджет

✓ **Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за 2018 г.**

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет на база на отчета за касовото изпълнение към 31.12.2018 г., съпоставено с предходната година и програмата, е както следва:

Изпълнение на държавния бюджет за 2017 г. и 2018 г. и изпълнение на параметрите по ЗДБРБ за 2018 г.

(млн. лв.)

ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	ОТЧЕТ 2017 г.	ЗДБРБ 2018 г. ³⁷	ОТЧЕТ 2018 г.	Отчет 2018 към ЗДБРБ	Отчет 2018 към 2017
К. 1	К. 2	К. 3	К. 4	К. 5= К.4:К.3	К. 6= К.4:К.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	22 232,3	23 515,8	23 816,4	101,3%	107,1%
Данъчни приходи	20 291,2	21 040,6	21 788,2	103,6%	107,4%
Неданъчни приходи	1 932,5	2 475,2	2 018,0	81,5%	104,4%
Помощи и дарения	8,6	0,0	10,2		118,8%
РАЗХОДИ, ТРАНСФЕРИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	22 235,9	24 139,3	23 820,6	98,7%	107,1%
Разходи	10 295,9	11 923,3	11 699,8	98,1%	113,6%
Текущи нелихвени разходи	7 809,1	8 891,4	8 537,5	96,0%	109,3%
Капиталови разходи	1 712,1	2 262,2	2 492,4	110,2%	145,6%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	19,8	14,4	20,1	140,1%	101,6%
Лихвени разходи	754,9	684,3	649,8	95,0%	86,1%
Трансфери	11 051,7	11 082,1	11 037,4	99,6%	99,9%
Вноска в бюджета на ЕС	888,2	1 133,9	1 083,4	95,5%	122,0%
ДЕФИЦИТ (-)/ИЗЛИШЪК (+)	-3,6	-623,5	-4,2		

Разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. предвиждат **приходите, помощите и даренията** по държавния бюджет да са в размер на 23 515,8 млн. лв., като отчетените касови постъпления за 2018 г. са 23 816,4 млн. лв. или изпълнението на приходната част на държавния бюджет е 101,3 % спрямо разчета.

Постъпленията от **данъци** по държавния бюджет за 2018 г. са в размер на 21 788,2 млн. лв., което представлява изпълнение от 103,6 % на планираните нива за 2018 г. и увеличение от 7,4 % или 1 497,1 млн. лв. спрямо 2017 г. Постъпленията от **косвени данъци** за 2018 г. възлизат на 15 531,0 млн. лв. или 102,5 % спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2018 г. Приходите от **преки данъци** за 2018 г. са в размер на 6 111,9 млн. лв. или 106,5 % спрямо разчета за годината. Спрямо 2017 г. се отчита увеличение на приходите от преки данъци с 8,7 % или 489,5 млн. лева. Постъпленията от **други данъци** са в размер на 145,3

³⁷ С оглед съпоставимост на показателите по държавния бюджет в програмата за 2018 г.:

- i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;
- ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

млн. лв. или 98,3 % от разчета за годината, като най-голям дял (47,8 %) заемат постъпленията от окончателния данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения.

Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2018 г. са в размер на 2 018,0 млн. лева. Постъпленията представляват 81,5 % от планираните за годината, като по-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет се формира по бюджетите на министерствата и ведомствата. Според характера на приходите с най-голям принос са постъпленията от държавни и съдебни такси – 1 212,8 млн. лв., следвани от приходите и доходи от собственост – 353,3 млн. лв., постъпления от глоби, санкции и наказателни лихви - 209,0 млн. лв. и 101,1 млн. лв. приходи от концесии.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет през 2018 г. са в размер на 10,2 млн. лв. и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Разходите по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2018 г. са в размер на 23 820,6 млн. лв., което представлява 98,7 % изпълнение на разчетите в ЗДБРБ за 2018 г. При съпоставяне на разходите по държавния бюджет през 2018 г. с предходната година се наблюдава ръст от 1 584,7 млн. лева (7,1 %).

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети и вноската в ЕС), извършени през 2018 г., са в размер на 11 050,0 млн. лв., което представлява 98,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2018 г. средства. Съпоставено с данните за 2017 г. нелихвените разходи нарастват с 15,8 % (1 509,0 млн. лв.). Текущите нелихвени разходи представляват 96,0 % от планираните с разчета за годината и са в размер на 8 537,5 млн. лева. Капиталовите разходи и нетният прираст на държавния резерв са в размер на 2 492,4 млн. лв. или 110,2 % спрямо разчета за годината. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 20,1 млн. лева при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. 14,4 млн. лева.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2018 г. са в общ размер на 649,8 млн. лв. или 95,0 % от предвидените за годината. По-голямата част от тези разходи са лихви по външни заеми, които за отчетния период са в размер на 428,2 млн. лв. (96,1 % от годишния разчет), в т.ч. 392,9 млн. лв. по централния бюджет. Разходите за лихви по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на 35,2 млн. лв. (в т.ч. 4,5 млн. лв. са лихвените плащания по заеми с краен бенефициент търговско дружество). Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет за 2018 г. са в размер на 221,6 млн. лв. (92,8 % от годишния разчет) и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

Вноската на България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2018 г. от централния бюджет, възлиза на 1 083,4 млн. лв., което е в съответствие с действащото през годината законодателство³⁸ в областта на собствените ресурси на ЕС.

Предоставените **трансфери/субсидии и временни безлихвени заеми** от държавния бюджет за други бюджети (нето) са в размер на 11 037,4 млн. лв. или 99,6 % от планираните в ЗДБРБ за 2018 г.

- *нетните трансфери/субсидии и временни безлихвени заеми, предоставени на общините*, са в размер на 4 047,8 млн. лв., в т.ч. *бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет* за 2018 г. възлизат на 3 871,2 млн. лв., в т.ч. обща

³⁸ Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

субсидия за делегирани от държавата дейности 2 907,8 млн. лв., общо трансфери за местни дейности 319,2 млн. лв., целеви субсидии за капиталови разходи в размер на 155,9 млн. лв., получени от общини други целеви трансфери от ЦБ – 491,8 млн. лв. и възстановени трансфери (субсидии) за ЦБ в размер на (-3,6) млн. лева.

- на **здравните и социалноосигурителните фондове** – 5 481,3 млн. лв., което представлява 95,0 % от годишния разчет;

- на **други автономни бюджети (ДВУ, БАН, ССА, БНТ, БНР и БТА)** – 753,4 млн. лева;

- на **сметките за средства от ЕС** – 703,2 млн. лв., в т. ч. общият размер на трансферите от ЦБ е 582,1 млн. лв. - за Национален фонд са предоставени 437,0 млн. лв. и за Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция – 145,1 млн. лева.

Бюджетното салдо по държавния бюджет за 2018 г. е отрицателно в размер на 4,2 млн. лева.

1.1 Бюджет на Народното събрание

Към 31.12.2018 г. по бюджета на Народното събрание са отчетени 1,3 млн. лв. **приходи**, при предвидени със ЗДБРБ за 2018 г. – 1,5 млн. лв., което представлява изпълнение от 83,6 %. С най-голям относителен дял (68,9 %) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, които са в размер на 0,9 млн. лв.

Отчетените **разходи** към 31.12.2018 г. по бюджета на Народното събрание са в размер на 64,3 млн. лв., което представлява 103,4 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2018 г. средства за разходи – 62,2 млн. лв. Разходите за персонал са 35,6 млн. лв., което е 91,8 % от годишния разчет. Разходите за издръжка по отчетни данни са в размер на 16,8 млн. лв. и представляват 80,1 % от утвърдените средства по закон. Капиталовите разходи, извършени през 2018 г., са в размер на 11,9 млн. лв., което е с 9,5 млн. лв. повече от предвидените.

1.2 Бюджет на съдебната власт

Със ЗДБРБ за 2018 г. са предвидени общо **приходи** по бюджета на съдебната власт в размер на 116,0 млн. лв., от тях 102,0 млн. лв. са приходи от съдебни такси. За 2018 г. са отчетени приходи в размер на 114,9 млн. лв. (99,1 % от планираните), от които 92,2 млн. лв. - приходи от съдебни такси. За сравнение, през 2017 г. са отчетени общо неданъчни приходи в размер на 112,7 млн. лв., от които 98,6 млн. лв. - приходи от съдебни такси.

Разходите по бюджета на съдебната власт за 2018 г. са в размер на 600,1 млн. лв. или 101,5 % спрямо планираните за годината 591,1 млн. лв. За сравнение, през 2017 г. са отчетени разходи в размер 568,7 млн. лв., които представляват 100,7 % спрямо определените с годишния закон 565,0 млн. лв. За 2018 г. с най-голям относителен дял в разходите са тези за персонал – 89,9 % (539,2 млн. лв.). Отчетените средства за издръжка са 51,7 млн. лв. при разчетени 66,3 млн. лв., а капиталовите разходи са 9,2 млн. лв. при планирани 14,9 млн. лева.

2. Бюджети на общините

През 2018 г. постъпилите по бюджетите на общините **приходи, помощи и дарения** са в размер на 2 351,4 млн. лв., което е 102,7 % изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Съпоставени с 2017 г. постъпленията нарастват със 130,1 млн. лв. (5,9 %). *Данъчните приходи* възлизат на 989,0 млн. лв., 101,9 % спрямо годишния разчет и формират 42,1 % от общия размер на постъпленията. Съпоставени с 2017 г. те нарастват с 64,0 млн. лв. (6,9 %). Данъчните приходи на общините включват постъпления от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници (20,6 млн. лв.), данък върху недвижимите имоти (330,8 млн. лв.), данък върху превозните средства (331,6 млн. лв.),

данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин (285,4 млн. лв.), туристически данък (20,4 млн. лв.), данък върху наследствата (0,2 млн. лв.) и други данъци (0,1 млн. лв.). През 2018 г. с по-добро изпълнение спрямо предходната година са данъкът върху превозните средства – 113,4 %, данъкът при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 107,0 % и данъкът върху недвижимите имоти – 102,5 %. Лек спад се наблюдава по отношение на изпълнението спрямо предходната година на окончателния годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници – 94,0 %, както и на туристическия данък – 98,4 %. Спрямо разчетите по КФП за 2018 г. по-високо ниво на изпълнение се отчита при данъка при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 110,2 % и при патентния данък и данък върху таксиметров превоз на пътници – 102,0 %. Изпълнението на останалите имуществени данъци (с изключение на данъка върху наследствата) за 2018 г. е близко до разчетите по КФП – от 97,2 до 99,0%. При другите данъци изпълнението е по-високо и спрямо разчетите по КФП, и спрямо предходната година, но поради малкия им относителен дял те не оказват съществено влияние върху изпълнението на общите данъчни приходи.

Преобладаваща част (56,8 %) от приходите, помощите и даренията на общините заемат *неданъчните постъпления*, които за 2018 г. са 1 334,4 млн. лв. и представляват 103,1 на сто спрямо предвидените за годината разчети. Съпоставени с 2017 г. те нарастват с 66,7 млн. лв. (5,3 %). С най-голям относителен дял в неданъчните приходи (61,6 %) са постъпленията от общински такси, които са в размер на 822,4 млн. лв., 102,1 % изпълнение на годишните разчети и нарастват с 40,3 млн. лв. (5,2 %) спрямо предходната година. С най-голям относителен дял в постъпленията от общински такси (71,8 %) е таксата за битови отпадъци. През 2018 г. по общинските бюджети са постъпили 590,8 млн. лв. приходи от такса за битови отпадъци, което представлява 101,5 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. и с 29,0 млн. лв. (5,2 %) повече спрямо 2017 г. Приходите и доходите от общинска собственост през 2018 г. са в размер на 289,7 млн. лв., 100,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. и формират 21,7 % от неданъчните приходи, постъпили по общинските бюджети за годината. Съпоставени с 2017 г., те нарастват с 14,9 млн. лв. или 5,4 %. Сред тази група приходи най-добро изпълнение се отчита при нетните приходи от продажби на услуги, стоки и продукция – 9,6 % повече от годишните разчети по КФП за 2018 г. и с 13,6 % увеличение спрямо предходната 2017 година. По-добро изпълнение спрямо предходната година се отчита при приходите от наеми на имущество и земя, както и при приходите от лихви. От неданъчните приходи с най-добро изпълнение се открояват другите неданъчни приходи, които са в размер на 24,0 млн. лв. при разчет по КФП за 2018 г. – 13,7 млн. лв. или 175,6 % и 146,4 % спрямо предходната 2017 година. По-добро изпълнение спрямо предходната година се отчита и при постъпленията от глоби, санкции и наказателни лихви – 111,0 %. Приходите от продажба на нефинансови активи се изпълняват над разчета по КФП за 2018 г. – 128,6 %, но бележат лек спад (2,3 %) спрямо предходната 2017 г.

През 2018 г. се отчита добро изпълнение на приходите от концесии – 47,1 млн. лв., което представлява 100,3% спрямо разчета за годината и 100,9 % спрямо изпълнението им през предходната година.

През 2018 г. по общинските бюджети са постъпили 27,9 млн. лв. приходи от помощи и дарения, което представлява 110,7 % спрямо разчетените за годината 25,2 млн. лв. и 97,8 % спрямо отчетените през 2017 г.

Извършените **разходи** по общинските бюджети през 2018 г. са в размер на 6 205,1 млн. лв., което представлява 113,4 % спрямо разчетените за годината 5 470,2 млн. лева. В сравнение с 2017 г. разходите се увеличават с 693,5 млн. лв. (12,6 %).

Нелихвените разходи са в размер на 6 167,3 млн. лв., което представлява 113,5 %

спрямо годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 5 295,3 млн. лв. (115,1 % спрямо разчета за годината) и бележат увеличение спрямо отчетените за предходната година с 497,5 млн. лв. или с 10,4 %, което се дължи основно на нарастването на разходите за персонал и разходите за издръжка. В структурата на отчетените за 2018 г. текущи нелихвени разходи с най-голям относителен дял са разходите за персонал – 57,9 % (3 064,9 млн. лв.), следвани от тези за издръжка (текуща издръжка, разходи за членски внос, участия в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) – 35,0 % (1 853,0 млн. лв.), текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата (вкл. стипендии) – 3,6 % (190,0 млн. лв.) и разходите за субсидии – 3,5 % (187,4 млн. лв.). В структурата на текущите нелихвени разходи с най-висок процент на изпълнение спрямо разчетите по КФП за 2018 г. са разходите за субсидии 175,4 %. Високото преизпълнение на този параграф се дължи на предоставените допълнителни средства на общините от централния бюджет за вътрешноградски и междуселищни превози, както и определяните по решение на общинския съвет средства за предоставяне на субсидии за извършването на тези превози.

В разходите за текуща издръжка с най-висок относителен дял са отчетените разходи за външни услуги – 888,6 млн. лв. (48,1 %), следват средствата за материали, горива и енергия – 471,0 млн. лв. (25,7 %), за текущ ремонт – 228,9 млн. лв. (12,5 %), за храна – 146,7 млн. лв. (8,0 %) и др.

Отчетените към 31.12.2018 г. *капиталови разходи* по бюджетите на общините са в размер на 871,7 млн. лв., което представлява 104,9 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. и 128,8 % спрямо отчетените през 2017 г. Ръстът спрямо отчета за 2017 г. в размер на 194,7 млн. лв. се дължи на предоставени през второто полугодие на 2017 г. с постановления на Министерския съвет допълнителни целеви средства за обекти на общините, които са усвоени през 2018 г. след приключване на процедурите по Закона за обществените поръчки, за сметка на преходните остатъци.

С най-голям относителен дял от отчетените капиталови разходи – 52,7 % (459,1 млн. лв.) са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 42,7 % (372,1 млн. лв.). От отчетените през 2018 г. от общините капиталови разходи 91,4 % са за местни дейности, за делегираните от държавата дейности - 6,2 %, а за дофинансиране от собствени приходи - 2,4 процента.

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 0,3 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 37,8 млн. лв. (99,3 % от планираните за 2018 година). Лихвите по вътрешни заеми са в размер на 18,9 млн. лв. и са отчетени както следва: 3,5 млн. лв. лихви по емисии на ДЦК (общински), 5,3 млн. лв. лихви по заеми към банки от страната, 4,9 млн. лв. лихви по заеми към др. местни лица и 5,3 млн. лв. други разходи за лихви (за забавено изпълнение по сключени договори, лихви по финансов лизинг и търговски кредити и др.). Отчетените лихви по външни лихви от общинските бюджети за 2018 г. са в размер на 18,9 млн. лева.

Нетните трансфери/субсидии, получени от общините през 2018 г., са в размер на 4 011,3 млн. лева.

Бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2018 г. възлизат на 3 871,2 млн. лв., в т. ч.:

- обща субсидия за делегирани от държавата дейности – 2 907,8 млн. лв.;
- общо трансфери за местни дейности – 319,2 млн. лв.;
- целева субсидия за капиталови разходи – 155,9 млн. лв.;
- други целеви трансфери от ЦБ – 491,8 млн. лв.;

- възстановени трансфери (субсидии) в ЦБ – (-3,6) млн. лева.

Спрямо утвърдените в ЗДБРБ за 2018 г. бюджетни взаимоотношения на общините с ЦБ – 3 264,1 млн. лв., отчетът показва увеличение от 607,1 млн. лв. или с 18,6 %, което произтича от увеличение на общата субсидия за делегирани от държавата дейности със 127,1 млн. лв., намаление на целевата субсидия за капиталови разходи с 8,2 млн. лв., предоставените целеви трансфери от ЦБ - 491,8 млн. лв. и възстановените в ЦБ трансфери в размер на 3,6 млн. лева. Увеличенията се дължат основно на направените корекции на бюджетните взаимоотношения на общините с ЦБ през 2018 г., с които са им предоставени допълнително средства над предвидените по чл. 52 от ЗДБРБ за 2018 година, както следва:

1. Като обща субсидия за делегирани от държавата дейности – увеличение със 127,1 млн. лв. Средствата са предоставени в изпълнение на разпоредбите на Закона за публичните финанси и на Постановление № 332 на Министерския съвет от 2017 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2018 г., както и в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за закрила на детето, Закона за закрила и развитие на културата, Закона за физическото възпитание и спорта, Закона за социално подпомагане, Закона за защита при бедствия, както и подзаконовата уредба, приета на основание на тези закони. Основните направления на разпределение на средствата са за промяна в броя на децата в детските градини и детските ясли, промяна в броя на учениците в училищата, промяна на местата в институциите за социална грижа и подкрепа, за целодневна организация на учебния ден за ученици, за учебници на учениците от 1^{-ви} до 7^{-ми} клас, за пътуване на педагогическия персонал, за постигнати резултати от труда на директорите на училища и детски градини, за национални програми в областта на средното образование, за изплащане на стипендии на деца с изявени дарби, за физическо възпитание и спорт.

2. Като целева субсидия за капиталови разходи – намаление в размер на 8,2 млн. лева. Намалението е във връзка с чл. 87 от ЗДБРБ за 2018 г. и е относно трансформация на целевата субсидия за капиталови разходи, определена с чл. 52 от ЗДБРБ за 2018 г. в целеви трансфери за извършване на неотложни текущи ремонти в общините.

3. Като получени от общините целеви трансфери от ЦБ – 491,8 млн. лв. Средствата са преведени в изпълнение на Закона за публичните финанси и на ПМС № 332 от 2017 г. на Министерския съвет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2018 г., в изпълнение на постановления на Министерския съвет за предоставяне на допълнителни средства по бюджетите на някои общини (ПМС №15, ПМС №157, ПМС №165, ПМС №219, ПМС №240, ПМС №253, ПМС №300, ПМС №315, ПМС №349 от 2018 г.), в изпълнение на решения на Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет в случаите на стихийни бедствия и аварии, както и във връзка с чл. 87 от ЗДБРБ за 2018 г. относно трансформацията на целевата субсидия за капиталови разходи в целеви трансфери. Предоставени са средства и за вътрешноградски и междуселищни превози, компенсация на безплатния превоз на учениците до 16-годишна възраст, компенсация на безплатните и по намалени цени пътувания и други.

- *отчетените от общините трансфери между бюджетите нето* за 2018 г. са в размер на 170,1 млн. лв., от които получени от министерства и между общини 204,7 млн. лв. и 22,6 млн. лв. от МТСП по програми за временна заетост, и 57,2 млн. лв. предоставени от общините;
- *отчетените от общините трансфери между бюджетите и сметки за средства от Европейския съюз нето* за 2018 г. са в размер на (-95,2) млн. лв., от които 6,9 млн. лв. получени и 102,1 млн. лв. предоставени от общините;
- *получените от общините трансфери от/за държавни предприятия и други лица, включени в КФП* за 2018 г. са в размер на 64,9 млн. лева;

– за 2018 г. *общините са получили трансфери от/за сметки за чужди средства* в размер на 0,4 млн. лева.

В края на 2018 г. общините отчитат отрицателен нетен размер на **временните безлихвени заеми (-49,2)** млн. лв., от които:

- *„Получени/предоставени временни безлихвени заеми от/за централния бюджет /ЦБ/“*. Нетният размер на тези заеми в края на годината е 2,3 млн. лв. Тук са отчетени получените и погасени от общините безлихвени заеми от ЦБ за финансиране на временни касови разриви по бюджетите им, за рефинансиране на непогасени безлихвени заеми, както и заеми за целите на изпълнение на плановете за финансово оздравяване. През 2018 г. общините са получили 0,1 млн. лв. и са погасили същия размер безлихвени заеми от ЦБ за финансиране на разходи за окончателни плащания по одобрени проекти по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. (по ПМС № 59/11.03.2011 г.);
- *„Временни безлихвени заеми между бюджети и сметки за средствата от ЕС“*. Тук са отчетени операциите по заемообразното прехвърляне от общините на бюджетните им средства в сметките им за европейски средства с цел авансово финансиране на проекти по програми на ЕС (заеми в рамките на съответната община между нейните сметки). Нетният размер за 2018 г. на тези операции е отрицателен и в размер на (-46,6) млн. лева.
- *„Временни безлихвени заеми от/за държавни предприятия и други сметки, включени в консолидираната фискална програма*. Отчетеният нетен размер е (-4,9) млн. лв., като получените и възстановените заемни средства от ПУДООС са (-5,7) млн. лв., а нетният размер на получените в бюджета безлихвени заеми от сметки за чужди средства е в размер на 0,8 млн. лева.

Външното финансиране по бюджетите на общините включва усвоявания и погашения по външни заеми. То включва постъпления и погашения по договори за общински заеми с чуждестранни кредитори, като нетния му размер е 96,8 млн. лв. През 2018 г. *получените външни заеми* са 133,8 млн. лв. (със 105,6 млн. лв. повече от 2017 г.), като средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини:

- 109,5 млн. лв. получени средства от Столична община по сключен договор с ЕИБ за финансиране изграждането на третата метролиния в гр. София;
- 8,0 млн. лв. получени средства /траншове/ от община *Варна* по сключен договор с ЕБВР за финансиране на разходи по проекти „Интегриран градски транспорт на Варна – втора фаза“; „Естетизация и модернизация на градската среда в гр. Варна“ и „Зона за платено улично паркиране и поставяне на зарядни станции за електрически автомобили в гр. Варна“. Общо стойността на договорения заем е 10,1 млн. евро или 19,9 млн. лв.;
- 16,3 млн. лв. получени средства от община Пловдив по сключено през 2014 г. Споразумение за заем от ЕБВР. Общо стойността на договорената сума в споразумението е 14,2 млн. евро, като получаването на средствата по заема започва през 2016 година.

Изплатените главници по външни заеми за годината са в размер на 37,0 млн. лв. (с 10,4 млн. лв. повече спрямо 2017 г.), като те са извършени от пет общини – Столична община – 31,9 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 1,4 млн. лв.; Пловдив - 1,4 млн. лв. и Ловеч – 0,3 млн. лева. Погашенията основно са на Столична община, които са по заеми за финансиране на изграждането и удължаването на метрото, за финансиране на инженерната инфраструктура, за дейности по подобряване на качеството на въздуха, за изграждане на интегрална система за отпадъци, както и за рехабилитация на общински улици в гр. София.

В края на 2018 г. **вътрешното финансиране** по бюджетите на общините е в размер на (-205,3) млн. лв. и включва нетния размер на операциите по заеми от банки и други лица в страната; операции с общински ценни книжа; събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове; нетно изменение на депозитите и средства по сметки; приватизация; предоставени кредити и временна финансова помощ; придобиване на дялове, акции и съучастия и друго финансиране.

Получените по бюджетите на общините през 2018 г. *заеми от банки в страната* са в размер на 121,8 млн. лв., а погашенията към същите са за 77,2 млн. лв. или нетната сума е положителна и е в размер на 44,7 млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на получените и погасените средства по заеми от банки през 2018 г. е нараснал. Заемите са поемани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От *други лица в страната* общините са получили заеми в размер на 84,2 млн. лв., а направените погашения са 59,9 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2018 г. от този фонд са 83,8 млн. лв., а погасените заеми към него – 57,8 млн. лева. В сравнение с 2017 г. получените през 2018 г. заеми от ФЛАГ са се увеличили. Със заемите от фонда се финансира изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми с цел финансиране на проекти за саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност. Общините имат заеми и към „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти (текущата експозиция на заемите към този фонд в края на 2018 г. е 2,8 млн. лева).

През 2018 г. няма емитирани общински ценни книжа, а погашенията по емитирани такива през предходни години са извършени от 8 общини и са в размер на 12,0 млн. лв. С най-голям относителен дял на погашенията по облигационните заеми са общините Пловдив, Варна и Шумен.

Нетният размер на предоставената/възстановена временна финансова помощ от/на общините през 2018 г. е (-4,4) млн. лева. Тук се отчетени предимно операциите по предоставянето и възстановяването на средства под формата на временни безлихвени заеми на небюджетни организации – читалища и местни инициативни групи.

През годината общините са изразходвали 45,1 млн. лв. за придобиване на дялове и акции, а постъпленията от продажбите на дялове, акции, съучастия и ликвидационни дялове са 5,6 млн. лева.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е в размер на 11,5 млн. лева.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 31.12.2018 г. е (-17,4) млн. лв., като съществена част от него представлява отчетеното превеждане /резервиране/ на суми по реда на чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците по сметката за чужди средства на съответната РИОСВ. Нетният размер за 2018 г. на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на 1,8 млн. лева.

Постъпленията от приватизация в общинските бюджети през 2018 г. са 51,9 млн. лв., като от тях 46,0 млн. лв. са отчетени от Столична община.

Бюджетните наличности (банкова и касова) в края на 2018 г. са в размер на 1 099,8 млн. лв. (с 263,5 млн. лв. повече от 2017 г.). От тях наличностите по левови и валутни сметки са 1 035,9 млн. лв.; средствата по депозитни сметки са 63,9 млн. лв. и касови

наличности са в размер на 0,08 млн. лв. От общия размер на наличностите 830,3 млн. лв. (75,5 %) са в местните дейности. Останалите 269,5 млн. лв. (24,5 %) са отчетени в делегираните от държавата дейности.

По отчетни данни към 31.12.2018 г. **просрочените задължения** на общините са в размер на 122,2 млн. лв. и са формирани от 145 общини (54,7 % от общия брой). Спрямо края на 2017 г. се отчита намаление с 23,9 млн. лева.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са 3,9 млн. лв. и са отчетени от 47 общини, като спрямо края на 2017 г. са намалели с 0,6 млн. лева.

В местните дейности просрочените задължения към края на 2018 г. са в размер на 118,3 млн. лв. и са отчетени от 137 общини. В сравнение с края на 2017 г. просрочените задължения в тези дейности са намалели с 23,3 млн. лева.

През 2018 г. общините отчетат и 8,8 млн. лв. просрочени задължения в сметките за средства от Европейския съюз и други сметки и дейности.

Основните причини за отчетените просрочени задължения по общинските бюджети са: ниският размер на изпълняваните собствени приходи, както и на ниския приходен капацитет в някои общини; наличие и обслужване на просрочени задължения от предходни години, които утежняват изпълнението на бюджета през текущата година; приключването на проекти, финансирани през програмен период 2007-2013 г. по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз; възникнали разходи в резултат на изпълнение на дейности по различни оперативни програми и проекти, които не са признати, както и наложени финансови корекции; извършени неотложни разходи по поддържане и ремонт на остарялата материално-техническа база, пътна, техническа и ВиК инфраструктура.

Просрочените вземания на общините към 31.12.2018 г. са в размер на 281,8 млн. лв. и са отчетени от 252 общини. В сравнение с края на 2017 г. просрочените вземания са нараснали с 39,4 млн. лв. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 160,9 млн. лв. или 57,1 на сто от общия размер на просрочените вземания. В много общини са предприети мерки за събиране на дължимите вземания – разпратени са предупредителни писма и покани за доброволно плащане, сключени са допълнителни споразумения за разсрочени плащания и други.

3. Бюджети на социалноосигурителните фондове

3.1 Бюджет на Държавното обществено осигуряване

Общата сума на **приходите** по бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2018 г. възлиза на 6 893,4 млн. лв., което представлява 104,9 % спрямо заложените в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2018 г. (ЗБДОО) 6 572,3 млн. лева. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски (98,2 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 6 772,4 млн. лв. Изпълнението спрямо заложените приходи в ЗБДОО за 2018 г. е 103,9 %.

Съпоставени с 2017 г. приходите от осигурителни вноски по бюджета на ДОО нарастват с 858,4 млн. лв. (14,5 %). Факторите, които оказват влияние върху състоянието на приходите през 2018 г., са следните:

- ◆ увеличеният размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” с един процентен пункт от 1 януари 2018 г. – на 19,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г. и на 14,8 на сто за лицата родени след 31 декември 1959 г.;

- ◆ административното увеличение на минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и квалификационни групи професии с 3,9 на сто и увеличението на минималната работна заплата с 10,9 на сто за 2018 г. в сравнение с 2017

г., като най-ниският минимален осигурителен доход е 510 лв. - размерът на минималната работна заплата от началото на 2018 г.

Отчетените неданъчни приходи за 2018 г. по бюджета на ДОО възлизат на 121,0 млн. лв., като преобладават приходите, постъпили по чл. 4б, чл. 4в и §154 от ПЗР към ЗИД на КСО, §4б от ПЗР на КСО или от избора за промяна на осигуряване от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ на ДОО и от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО. Приходите от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 22,8 млн. лева.

Размерът на извършените **разходи** за 2018 г. по бюджета на ДОО е 11 178,9 млн. лв., което представлява 101,1 % спрямо предвидените в ЗБДОО за 2018 г. средства. Спрямо предходната година, общо разходите по бюджета на ДОО са с 620,3 млн. лв. (5,9 %) повече. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощи, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 11 068,0 млн. лв. или 99,0 % от общия размер на разходите за годината.

Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО за 2018 г. възлизат на 9 455,9 млн. лв., което е с 448,7 млн. лв. повече спрямо 2017 г.

Отчетените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 612,1 млн. лева. Спрямо миналата година изплатените обезщетения по КСО са със 138,2 млн. лв. (9,4 %) повече.

3.2 Бюджет на Учителски пенсионен фонд

Отчетените **приходи** по бюджета на Учителския пенсионен фонд (УПФ) за 2018 г. са в размер на 66,5 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 96,3 % спрямо предвидените за 2018 г. Постъпленията от осигурителни вноски през 2018 г. са в размер на 52,6 млн. лв. или 111,9 % спрямо отчетените през 2017 г. Отчетените неданъчни приходи за 2018 г. са в размер на 14,0 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 119,4 %, като това са отчетените приходи от лихви по ДЦК от портфейла на УПФ.

Общите **разходи** по бюджета на УПФ за 2018 г. са в размер на 35,36 млн. лв. или 89,9 % спрямо планираните. От тях са изплатени пенсии и добавки от УПФ в размер на 35,35 млн. лв. и 0,01 млн. лв. са изразходвани за други финансови услуги.

През 2018 г. по бюджета на УПФ са получени погашения по ДЦК в размер на 57,7 млн. лева.

3.3 Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“

Приходите по бюджета на фонд ”Гарантирани вземания на работниците и служителите” (ФГВРС) за 2018 г. са в размер на 6,5 млн. лв., което е 99,4 % от предвидените в бюджета на фонда за 2018 г. Основната част от тях (99,4 %) са приходи от лихви от ДЦК, които са в размер на 6,4 млн. лв. Приходите от вноски са 0,03 млн. лв. и представляват вноски от работодатели за минали периоди.

Общите **разходи** по бюджета на ФГВРС за 2018 г. са в размер на 7,5 млн. лв. при предвидени 1,8 млн. лева. От изразходваната сума за гарантирани вземания на работниците и служителите са платени 7,3 млн. лв.

През 2018 г. по сметките на ФГВРС са получени погашения по ДЦК в размер на 50,1 млн. лева.

3.4 Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните **приходи** по бюджета на НЗОК за 2018 г. възлиза на 2 653,9 млн. лв., което представлява 103,1 % спрямо предвидените със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2018 г. – 2 573,8 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 2 633,3 млн. лв., 103,0 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2018 г. средства в размер на 2 556,3 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за 2018 г. са 20,6 млн. лв., 117,8 % от заложените в ЗБНЗОК за 2018 г., като основната част от тях са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ и за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравето осигуряване е в размер на 32,0 млн. лв., което представлява 133,3 % спрямо заложените със ЗБНЗОК за 2018 г. средства в размер на 24,0 млн. лева.

Отчетените **разходи** за 2018 г. са в размер на 3 839,5 млн. лв. и представляват 99,6 % спрямо предвидените в ЗБНЗОК за 2018 г. 3 855,4 млн. лева. Най-голям относителен дял (97,9 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 3 757,8 млн. лв. и представлява 102,6 % спрямо предвидените със ЗБНЗОК за 2018 г.. Разпределението по отделни видове здравноосигурителни плащания е, както следва:

- ✓ **първична извънболнична медицинска помощ** – 206,8 млн. лева;
- ✓ **специализирана извънболнична медицинска помощ** – 229,7 млн. лева;
- ✓ **дентална помощ** – 145,6 млн. лева;
- ✓ **медико-диагностична дейност** – 79,9 млн. лева;
- ✓ **лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната** – 766,5 млн. лева;
- ✓ **лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ** – 354,2 млн. лева;
- ✓ **медицински изделия, прилагани в болничната помощ** – 98,1 млн. лева;
- ✓ **болнична медицинска помощ** – 1 803,5 млн. лева;
- ✓ **други здравноосигурителни плащания** – 73,5 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 93,0 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към първостепенни разпоредители с бюджет, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 3 850,8 млн. лв.

За 2018 г. са отчетени плащания в размер на 32,1 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2018 година са утвърдени 49,8 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. Отчетените разходи са в размер на 47,9 млн. лв., което представлява 96,2 % от годишния разчет. Относителният дял на усвоените средства за административни разходи е 1,2 на сто от отчетените общи разходи за периода.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси и бюджет на Селскостопанска академия

4.1 Държавни висши училища

Приходите, помощите и даренията на ДВУ за 2018 г. възлизат на 339,3 млн. лв., което е повече с 11,3 млн. лв. (3,4 %) спрямо отчетените през 2017 г. Спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. изпълнението е 100,2 %. Основна част от тях – 334,3 млн. лв. са неданъчните приходи, а 4,9 млн. лв. са получени помощи.

Неданъчните приходи нарастват спрямо 2017 г. с 12,1 млн. лв. или 3,8 %. Преобладаващата част от тях (308,1 млн. лв.) представляват нетни приходи от продажба на услуги, стоки и продукция и се формират от семестриални такси за обучение на студентите, докторантите и специализантите, както и от приходите по договори за научно–изследователска дейност, проекти на държавните висши училища и др. Тези постъпления представляват 90,8 % от реализираните общо приходи към 31.12.2018 година.

Приходите от наеми на имущество и земя, реализирани от ДВУ, възлизат на 31,2 млн. лв. и представляват 9,2 % от реализираните общи приходи за 2018 година.

Сред помощите, получени от ДВУ – 4,9 млн. лв., преобладават тези с източник чужбина (3,2 млн. лв.).

Разходите по бюджетите на ДВУ за 2018 г. възлизат на 768,6 млн. лв., което представлява 95,8 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Сравнени с 2017 г., разходите на ДВУ бележат увеличение с 53,5 млн. лв. (7,5 %). От общата сума на разходите 543,5 млн. лв. (70,7 %) са разходите за персонал, като спрямо 2017 г. нарастват с 6,1 %. Втори по големина дял заемат разходите за издръжка – 131,7 млн. лв. (17,1 %), следвани от капиталовите разходи 46,5 млн. лв. (6,1 % от всички разходи) и разходите за стипендии – 45,9 млн. лв. (6,0 %).

4.2 Българска академия на науките

Отчетените **приходи, помощи и дарения** в системата на БАН към 31.12.2018 г. са в размер на 24,2 млн. лв. или 73,4 % от заложените разчети от 33,0 млн. лв. в ЗДБРБ за 2018 г. Основен дял от реализираните приходи са от продажба на услуги, стоки и продукция (85,8 %), и постъпват по линия на международни програми, проекти и по договори за научни разработки. Основна част от реализираните собствени приходи на подразделенията в системата на БАН са в резултат от участието в международни проекти за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди.

Извършените **разходи** по бюджета на БАН за 2018 г. са в размер на 134,0 млн. лв. и представляват 104,6 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Най-голям дял заемат разходите за персонал (74,6 %), следвани от средствата за издръжка – 21,3 % и за капиталови разходи – 3,0 на сто.

4.3 Селскостопанска академия

Съгласно приетия на 28.02.2018 г. закон Селскостопанска академия (ССА) става национална автономна бюджетна организация към министъра на земеделието, храните и горите, която се занимава с въпросите, свързани с научни изследвания, научно-приложна, иновационна и образователна дейност в областта на земеделието и храните.

Приходите, помощите и даренията на ССА за 2018 г. възлизат на 11,7 млн. лв. Основен дял от реализираните приходи са от продажба на услуги, стоки и продукция (88,7 %).

Разходите по бюджета на ССА за 2018 г. възлизат на 30,7 млн. лв.

За периода са отчетени 30,4 млн. лв. *текущи нелихвени разходи* за осъществяването на основната дейност на ССА. Разходите за персонал са в размер на 20,4 млн. лв. и представляват 66,5 % от текущите разходи.

Отчетените разходи за издръжка на ССА са в размер на 10,0 млн.лв., 32,8 % от текущите разходи.

Отчетените *капиталови разходи* са в размер на 0,2 млн. лв.

4.4 Българско национално радио

По бюджета на Българското национално радио (БНР) за 2018 г. са отчетени **приходи** общо в размер на 1,4 млн. лв., което представлява 68,6 % от заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. – 2,1 млн. лв. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция /реклама, спонсорски съобщения, технически услуги, съвместни проекти, приходи от концертна дейност и др./, наеми на имущество и др. Спрямо 2017 г. неданъчните приходи са с 0,3 млн. лв. по-малко в резултат от отчетените по-ниски постъпления от реклама, спонсорски и др. услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на националното радио.

Отчетените по бюджета на БНР **разходи** са в размер на 45,6 млн. лв., което представлява 101,9 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. – 44,7 млн. лв. За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНР програма е 92 005 часа и представлява 99,2 % изпълнение на планирания обем радиoproграма за 2018 г.

Българското национално радио съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията (ЗРТ).

За периода са отчетени 41,7 млн. лв. *текущи нелихвени разходи* за осъществяването на основната дейност на БНР. Разходите за персонал са в размер на 25,6 млн. лв. и представляват 61,4 % от текущите нелихвени разходи.

Отчетените разходи за издръжка на БНР са в размер на 16,1 млн. лв., 38,6 % от текущите разходи.

Отчетените *капиталови разходи* са в размер на 3,9 млн. лв. или 100,0 % от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Средствата са усвоени за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи, с оглед осъществяването на техническо и технологично обновление на производствено-студийната база за осъществяване на цялостния работен процес на подготовка и излъчване на радиoproграмите, и за подобряване покритието на страната с програмите на Българското национално радио.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** за 2018 г. са определени в размер на 42,3 млн. лв. За отчетния период е усвоена сума в

размер на 42,3 млн. лв. или 100,0% от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет.

4.5 Българска национална телевизия

По бюджета на БНТ за 2018 г. са отчетени **приходи** в размер на 6,6 млн. лв., което представлява 88,5 % спрямо разчетените към ЗДБРБ за 2018 г. приходи от 7,5 млн. лева. Съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията в приход на бюджета на БНТ постъпват собствени приходи от реклама, спонсорство, дарения, лихви и др. приходи, свързани с дейността на националната телевизия.

Спрямо 2017 г. *неданъчните приходи* са с 3,1 млн. лв. повече или ръст от 90,3% в резултат от отчетени по-високи постъпления от реклама, спонсорски и технически услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на обществената медия. Отчетените през 2018 г. *неданъчни приходи* са постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивни дейности, продажба на програми и др.) и от наеми на имущество.

Българската национална телевизия съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията.

Отчетените по бюджета на БНТ за 2018 г. **разходи** са в размер на 69,6 млн. лв., което представлява 95,0 % от предвидените в разчета към ЗДБРБ за 2018 г. По-ниският процент разходи се дължи на отчетените в частта на финансирането погашения по търговски кредит.

За периода са отчетени 53,2 млн. лв. *текущи нелихвени разходи*, 0,2 млн. лв. *разходи за лихви* и 16,1 млн. лв. *капиталови разходи*.

За отчетния период разходите за персонал са в размер на 28,7 млн. лв. и представляват 54,0 % от текущите нелихвени разходи. Отчетените разходи за издръжка на БНТ са в размер на 24,5 млн. лв. Голяма част от тях са отчетени за периода разходи за: възнаграждения за авторски и сродни права на колективни сдружения – 7,2 млн. лв.; услуги и наеми за предавания – 2,5 млн. лв.; външни продукции – 1,9 млн. лв.; отстъпени права за закупуване на програми с лицензионен срок до 1 година – 1,5 млн. лв.; международни трасета и унилатерали – 1,3 млн. лв.; информационни услуги – 0,7 млн. лв.

По бюджета на БНТ, в частта на финансирането са отчетени погашения по търговски кредит в размер на 6,2 млн. лв. /2,3 млн. лв. погашения на задължения по договори от предходната година за такси за разпространение на програмите на БНТ, 3,8 млн. лв. за отстъпени права за излъчване на европейски и световни първенства и 0,1 млн. лв. за придобиване на транспортни средства/. В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен преходния остатък за 2017 г. /съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ/ в размер на 2,7 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионна програма съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНТ програма е 35 040 часа и представлява 100,0 % изпълнение на планирания обем телевизионна програма /часове/.

Бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет са определени в размер на 67,4 млн.лв., в т.ч.: 65,4 млн. лв. съгласно чл. 50, т. 2 от ЗДБРБ за 2018 г. и 2,0 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 15 от 2018 г. /за закупуване на техника за разпространяване на картина и звук от събитията по време на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г., наемане на технически съоръжения, реализаторски екипи и такси за разпространение/.

За отчетния период е усвоена сума в размер на 67,4 млн. лв. или 100,0 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет.

4.6 Българска телеграфна агенция

Общият размер на **приходите** към 31.12.2018 г. на Българската телеграфна агенция (БТА) е 1,6 млн. лв. или 91,8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2018 г. Основните приходи са от осъществени продажби на информационни продукти и услуги.

Отчетените общи **разходи** към 31.12.2018 г. по бюджета на БТА са в размер на 6,9 млн. лв., което представлява 104,6 % от предвидените разходи с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. С най-голям относителен дял от общите разходи (72,5 %) са разходите за персонал – 5,0 млн. лева. Разходите за издръжка за 2018 г. са в размер на 1,4 млн. лв.

Капиталовите разходи са в размер на 0,5 млн. лева.

Предоставената **субсидия** за БТА за 2018 г. е в размер на 4,9 млн. лв.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

Дирекция „Национален фонд” е Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд (СКФ) на Европейския съюз (ЕС) през програмния период 2007–2013 г. съгласно Решение на Министерския съвет № 988/27.12.2005 г., както и по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ), финансирани от Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), съгласно Решение на Министерския съвет № 523 от 31.07.2007 г. Също така, съгласно Решение на Министерския съвет № 792/19.12.2013 г. НФ е определен за Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата по програмите, финансирани със средствата от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ), Кохезионния фонд (КФ), Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ), както и по ПТСВГ, финансирани от (ИПП II) с Решение на Министерския съвет № 156 от 21.03.2014 г.

Дирекцията изпълнява функциите на централен съкровищен орган по програма ФАР и Преходния финансов инструмент (ПФИ), Разплащателен орган по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА и на Компетентен орган по програма САПАРД.

Дирекция „Национален фонд” е определена за разплащателен орган по Българо-швейцарската програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социалните неравенства в рамките на разширения Европейски съюз (БШПС). Също така изпълнява функциите на централен съкровищен орган за средствата и сертификацията на разходите по Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2009-2014 г. и Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2009-2014 г., както и за новия програмен период 2014–2021 г.

В съответствие с годишните закони за държавния бюджет средствата от помощта и съответното национално съфинансиране по СКФ на ЕС за програмните периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., предприсъединителните инструменти, ПФИ, ПТСВГ на ЕС за периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., БШПС, НФМ и ФМ на ЕИП 2009–2014г. и 2014–2021 г. се осигуряват чрез сметка за средства от ЕС на Национален фонд към министъра на финансите.

Изпълнението на проектите по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, се извършва от Изпълнителните агенции/Управляващите органи/Програмните оператори/Междинните органи. За целите на касовата отчетност всички активи, пасиви, съответно приходи и разходи на Изпълнителните агенции/Управляващите органи /Програмни оператори/Междинните органи се консолидират в сметката за средства от ЕС на Националния

фонд към министъра на финансите, независимо че организационно и юридически са структури в рамките на други министерства и ведомства.

По сметките на НФ през 2018 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 1 667,7 млн. лв. по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за финансовата рамка 2007 – 2013 г., по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г., ФМ на ЕИП 2009–2014 г. и 2014–2021 г., НФМ 2009–2014 г. и 2014–2021 г., ПТCSVГ на ЕС за периода 2014–2020 г. и БШПС, като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТCSVГ на ЕС и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната. Спрямо заложените приходи в план-сметката на НФ изпълнението е в размер на 114,2 процента.

Равномерността на постъпване на средствата от ЕС и другите донори зависи основно от скоростта и ритмичността на усвояване на средствата от Управляващите органи/Програмните оператори, срока за сключване на договори с изпълнители по проектите, както и спецификата на самите проекти. Следва да се има предвид, че при възстановяване на разходите по оперативните програми в периода 2014-2020 Европейската комисия (ЕК) задържа текущо 10% от размера на заявените разходи през счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравниване на сметките.

Извършените разходи (нето) за периода 01.01 – 31.12.2018 г. чрез сметките на НФ възлизат на 751,2 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 64,84 % от общия размер са капиталови трансфери, 31,61 % са субсидии, 3,53 % предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина и 0,02 % - издръжка.

Трансферите (нето), временните безлихвени заеми (нето) и временна възмездна финансова помощ за разглеждания период са в размер на 1 410,5 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмни периоди 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., ПТCSVГ на ЕС за периода 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и 2009 – 2014 г., НФМ 2009 – 2014 г. и за периода 2014–2021 г. и БШПС, както и възстановени суми по приключили проекти, възстановени недопустими разходи и др. от бенефициенти-бюджетни организации). В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти, които са за сметка на средства, предоставени на МРРБ от държавите-партньори по ПТCSVГ на ЕС. Спрямо заложените разходи и трансфери в план-сметката на НФ за 2018 г. изпълнението е в размер на 80,89 процента.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмни периоди 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., ЕИП и НФМ 2014–2021 г. и ПТCSVГ на ЕС 2014 – 2020 г. по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 437,0 млн. лева.

Общата сума от други приходи, постъпили по сметките на НФ, са в размер на 0,3 млн. лв. като в тази сума влизат и натрупаните лихви в резултат на управлението на свободните средства в обслужващите търговски банки, както и глоби, санкции и наказателни лихви.

Наличностите по сметката за средства от ЕС на НФ към 31.12.2018 г. възлизат на 3 186,8 млн. лв. (в отчета на НФ са включени и наличностите на Фонда мениджър на финансови инструменти в България (Фонд на фондовете), които са в размер на 313,4 млн. лв.), като в БНБ наличните средства са в размер на 3 165,3 млн. лв., а в търговските банки (УниКредит Булбанк АД и Банка ДСК ЕАД) са в размер на 21,5 млн. лева.

Структурни и Кохезионния фондове 2007 – 2013 г.

Във връзка със затваряне на Оперативните програми, съфинансирани от СКФ 2007-2013 г., през отчетния период са получени окончателни плащания на обща стойност 263,9 млн. лева.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации за периода са в размер на 2,6 млн. лева.

През отчетния период е възстановено авансово финансиране в размер на 15,5 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства през 2018 г. са в размер на 1 374,7 млн. лв., включващи годишни аванси и възстановени средства от ЕК и са разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 237,1 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 29,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 271,1 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 165,2 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 192,6 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 43,6 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 238,9 млн. лв.;
- ОП „Инициатива за малки и средни предприятия 2014-2020“ – 20,5 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 31,4 млн. лв. и
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 145,1 млн. лева.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи за първото тримесечие на годината са в размер на 2 157,0 млн. лв., като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 291,0 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 49,2 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 56,8 млн. лева;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 357,4 млн. лв.;
- ОП „Инициатива за малки и средни предприятия 2014-2020“ – 13,0 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 63,2 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 539,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 378,6 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 106,4 млн. лв. и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 302,2 млн. лв.

Извършените разходи по авансовото финансиране за периода са в размер на 71,8 млн. лева, а възстановените средства – 79,9 млн. лева.

Предоставена е възмездна финансова помощ в размер на 3,1 млн. лева на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” по реда на ДДС6/2011 г.

Следва да се отбележи, че извършените плащания от началото на настоящия програмен период до края на 31.12.2018 г. са над 30,5 % от бюджета на оперативните програми, а договорените средства са близо 73,0 % от бюджета на програмите.

Програма ФАР и Преходен финансов инструмент

През отчетния период са постъпили възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд в размер на 0,2 млн. лв. и са извършени разходи в размер на 0,1 млн. лв., а възстановените средства към ЕК за периода са в размер на 11,4 млн. лева.

Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)

За периода възстановените средства към ЕК са в размер на 11,0 млн. лева.

През отчетния период са постъпили възстановени средства от бенефициенти в размер на 2,3 млн. лева.

Програма САПАРД

На 31.12.2009 г. изтече валидността на Годишното финансово споразумение (ГФС) 2006, с което се прекрати и изплащането на субсидии към крайни бенефициенти по програма САПАРД.

През периода са извършени възстановявания от Агенция САПАРД и НАП по дългове в размер на 0,1 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2007 – 2013 г.

На 30.03.2018 г. Национален фонд, в качеството си на Сертифициращ орган по тези програми, изпрати към ЕК Окончателни Сертификати, Отчети за разходите и Заявления за окончателно плащане.

За отчетния период сумата на възстановените средства към НФ са в размер на 0,08 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2014 – 2020 г.

Получените средства към 31.12.2018 г. са в размер на 22,7 млн. лв., представляващи възстановени средства от ЕК и средства от страните-партньори.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 30,0 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната за сметка на финансиране от страната-партньор по тези програми. Разпределените към администратори в чужбина за сметка на средства от страната-партньор са в размер на 0,2 млн. лева.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. и Норвежки финансов механизъм 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Получените от НФ средства общо по ЕИП и НФМ за периода са в размер на 37,5 млн. лева, а възстановените са в размер на 9,2 млн. лева

Сумата на разходите и трансферите (нето) към 31.12.2018 г. са на обща стойност 0,9 млн. лева.

За периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. дирекция „Национален фонд“ е процедираля към ОФМ на ЕИП 2009-2014 г. 11 Окончателни финансови доклада и 8 Междинни финансови доклада към ОФМ на ЕИП 2014-2021 г.

Българо-швейцарска програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социални неравенства в рамките на разширения Европейски съюз

Получените средства по програмата за периода са в размер на 0,5 млн. лева.

Извършените изходящи трансфери към бенефициенти-бюджетни организации от началото на годината са в размер на 0,3 млн. лева.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”

Приходи

За 2018 г. планираните приходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” са в размер на 582,6 млн. лева. Към 31.12.2018 г. по отчетни данни, постъпленията са в размер на 162,5 млн. лв., което представлява 27,9 % от годишния план. За миналата година изпълнението на плана в частта „Приходи“ е 36,5 процента.

Най-голям е делът на помощите и даренията от чужбина, които възлизат на 162,2 млн. лв. или 27,8 % от годишния уточнен план, разпределени както следва:

Текущи помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ за 2018 г. е 48,4 млн. лв. при планирани за годината средства в размер на 74,5 млн. лева.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на ПРСР, без директни плащания, към 31.12.2018 г. са 40,4 млн. лв., което е 63,1 % от планираните за годината 64,0 млн. лева. В сравнение с миналата година изпълнението на плана е с 13,5 % по-малко.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 31.12.2018 г. са 6,8 млн. лв., което представлява 84,0 % от планираните за годината 8,1 млн. лева. За 2017 г. възстановените суми по това направление са 117,2 процента.

През 2018 г. са получени 1,2 млн. лв. текущи приходи от възстановяване от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), което представлява 50,0 % от планираните за годината 2,4 млн. лева. През миналата година не е имало постъпление по това направление.

Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ към 31.12.2018 г. е 113,8 млн. лв. при планирани за годината 508,1 млн. лева.

Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания до 31.12.2018 г. са 113,4 млн. лева. Общото изпълнение е 23,4 % от годишния план, който е в размер на 484,0 млн. лева. За сравнение – изпълнението за предходната година е 28,7 процента.

През 2018 г. са получени капиталови приходи в размер на 0,4 млн. лв. в областта на сектор Рибарство при планирани за годината 24,1 млн. лева. Изпълнението е 1,7 % при 6,5 % през 2017 година.

Приходи от глоби, санкции и наказателни лихви

През 2018 г. са отчетени приходи от лихви в размер 0,3 млн. лева.

Разходи

Общият размер на планираните за 2018 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” са 1 040,8 млн. лева.

Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери за 2018 г. е 746,9 млн. лева. Изпълнението към 31.12.2018 г. възлиза на 46,4 % от годишния план и е в размер на 346,8 млн. лева.

Разпределението на разходите е, както следва:

Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

За 2018 г. са планирани средства в размер на 242,7 млн. лв. за субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия. Отчетените средства представляват 56,4 % от планираните за годината и са в размер на 136,8 млн. лева. Спрямо предходната година, изпълнението е с 15,9 % по-малко.

Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 72,5 млн. лв., 90,7 % от планираните за годината 79,9 млн. лева;
- текущи субсидии за Рибарство – 0,5 млн.лв. усвоени средства за отчетния период при планирани за годината 3,6 млн. лв., изпълнение 13,9 процента;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 42,0 млн. лв., изпълнение от 39,6 % на планираните за годината 106,0 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 21,8 млн. лв., изпълнение от 41,1 % на планираните за 2018 г. 53,1 млн. лева.

Субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел

За 2018 г. за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел са планирани 2,6 млн. лева. За годината са отчетени разходи в размер на 9,7 млн. лв., представляващи 373,1 % от годишния план. Изпълнението през 2017 г. е било 112,5 процента.

Разпределението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 0,1 млн. лева;
- текущи субсидии за Рибарство – 0,8 млн. лв. при планирани 0,8 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 8,1 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 0,6 млн. лв., изпълнение от 33,3 % на планираните за годината 1,8 млн. лева.

Капиталови трансфери за нефинансови предприятия

За 2018 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 501,6 млн. лева. Към 31.12.2018 г. са отчетени 185,1 млн. лв., 36,9 % изпълнение на годишния план.

Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери за Рибарство – 6,5 млн. лв., 25,3 % изпълнение на годишния план (25,7 млн. лева);
- капиталови трансфери по ПРСР – 168,2 млн. лв., 36,1 % изпълнение на годишния план (466,2 млн. лв.);
- капиталови трансфери за пазарни мерки – 10,4 млн. лв., 107,2 % изпълнение на плана за годината (9,7 млн. лв.).

Капиталови трансфери за организации с нестопанска цел

За 2018 г. не са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел. За 2018 г. са отчетени разходи по ПРСР в размер на 15,2 млн. лв. и възстановени разходи по ОПРСР - 0,01 млн. лева.

Останалите планирани разходи в размер 293,9 млн. лв., в т.ч.: за заплати и възнаграждения на персонала 9,1 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от

работодатели 2,6 млн. лв., издръжка 1,6 млн. лв. и придобиване на ДМА 280,6 млн. лв. подлежат на отчитане в § 63-00 Трансфери между сметки за средствата от ЕС.

Трансфери

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА за 2018 г. са отразени следните касови потоци:

- Трансфери между ЦБ и сметки за средствата от ЕС

Планираната сума на трансфера от ЦБ е в размер 275,9 млн. лева. Отчетената стойност е 145,1 млн. лв., съответстваща на получения в края на 2018 г. трансфер от ЦБ за компенсиране на средствата, изплатени от РА за сметка на национално съфинансиране към фондовете ЕФГЗ, ЕЗФРСР, ЕФМДР и ЕФР.

- Трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз

Към 31.12.2018 г. получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини за възстановяване на вземания по ПРСР, ОПРСР и ПМДР са в размер на 1,4 млн. лева. Предоставените трансфери във връзка с чл.14 от Закона за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,3 млн. лева.

- Трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии и възстановените суми от публични бенефициенти. За 2018 г. са отчетени 63,0 млн. лв., в т.ч.: по Програмата за развитие на селските райони: 55,5 млн. лв.; схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“: 0,2 млн. лв.; национално съфинансиране към директни плащания: 0,1 млн. лв.; Програмата за морско дело и рибарство: 7,1 млн. лева.

В сравнение с 2017 г. се наблюдава увеличение с 41,9 млн. лв. в размера на предоставените трансфери по ПРСР и с 6,6 млн. лв. по ПМДР.

Получените трансфери от сметки за СЕС на общини са в размер на 0,01 млн. лв. и са във връзка с възстановяване на лихви по вземания по ОПРСР.

Финансиране

Към 31.12.2018 г. извършените плащания, възстановените суми и разчета с централния бюджет, включени в отчетността в „Друго финансиране“ са общо 101,1 млн. лв., при 182,3 млн. лв. по разчет.

Към 31.12.2018 г. са отчетени плащания в общ размер 1 805,7 млн. лв., което е с 91,5 млн. лв. по-малко в сравнение с плащанията през 2017 година.

Плащанията са по следните направления:

- 1 539,7 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 98,4 % от планираните 1 564,6 млн. лева;
- 219,1 млн. лв. - средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, което е 96,7 % от планираните 226,6 млн. лева;
- 6,4 млн. лв. за пазарни мерки - изпълнение 20,6 % на планираните 31,1 млн. лева;
- 40,5 млн. лв. – суми за реструктуриране, 82,0 % от планираните 49,4 млн. лева.

Възстановените суми от Европейския съюз през 2018 г. възлизат общо на 1 782,2 млн. лв., което е с 19,9 млн. лв. повече от възстановените през 2017 година.

Възстановени са суми по следните направления:

- 1 521,9 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ – 98,1 % от заложените 1 551,2 млн. лв.;
- 209,4 млн. лв. от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания – 87,3 % от планираните 239,8 млн. лв.;
- 6,4 млн. лв. за пазарни мерки, 18,3 % изпълнение на планираните 35,0 млн. лв.;

- 44,5 млн. лв. – суми за реструктуриране, 92,9 % изпълнение на планираните 47,9 млн. лева.

Получените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства по сметки възлизат на 124,4 млн. лв. при планирани 180,2 млн. лева.

Предоставените чужди средства от други лица са (-0,03) млн. лв., представляващи резултативна величина между постъпилите и възстановени кешови гаранции и чужди средства.

5.3 Сметки за средствата от ЕС на общините

По сметките за средства от ЕС на общините за 2018 г. са отчетени приходи, помощи и дарения в размер на 24,7 млн. лв., които са с 5,4 млн. лв. повече от отчетените през 2017 г., в т.ч. намаление в размер на 3,5 млн. лв. на отчетени за 2018 г. приходи и увеличение от 8,9 млн. лв. при помощите и даренията.

Отчетените за годината разходи в размер на 945,8 млн. лв. са повече с 344,8 млн. лв. от отчетените през предходната година 601,0 млн. лева. Това се дължи на увеличението на капиталовите разходи в размер на 360,7 млн. лв. и на предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина в размер на 1,0 млн. лв., и на намалението на текущите разходи с 16,9 млн. лева.

В структурата на разходите за 2018 г. отчетените капиталови разходи са 711,9 млн. лв. (75,3 %), предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са 3,5 млн. лв. (0,4 %), а текущите разходи са 230,5 млн. лв. (24,4 %). Това потвърждава тезата, че местните власти използват възможностите на европейските програми поради ограничените собствени ресурси за капиталови разходи.

С най-голям дял са отчетените разходи във функция VI „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ – 404,2 млн. лв. (42,7 %). След тях са отчетените разходи от общините във функция III „Образование“ – 243,7 млн. лв. (25,8 %) и във функция V „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ – 134,3 млн. лв. или 14,2 процента.

В отчетените разходи най-голям е дялът на тези отчетени в сметките за средства, по програми администрирани от Националния фонд – 90,4 %, следват отчетените разходи в други европейски средства – 5,4 %, разходите, администрирани от Разплащателната агенция към ДФ Земеделие - 3,8 % и разходите в други международни програми – 0,4 процента.

За 2018 г. по сметките за средства от ЕС общините са отчели временни безлихвени заеми от/за държавния бюджет, бюджетни сметки и сметки за средства от ЕС (нето) 31,6 млн. лева.

Размерът на трансферите по сметките за средства от ЕС за 2018 г. е 958,0 млн. лв., което е увеличение от 277,4 млн. лв. спрямо 2017 година.

Бюджетното салдо по СЕС към 31.12.2018 г. е положително и е в размер на 68,5 млн. лева.

Наличностите по сметки в края на 2018 г. са 258,4 млн. лв., което е с 68,2 млн. лв. повече в сравнение с 2017 година.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

С разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. са одобрени **приходи** на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) в размер на 6,6 млн. лв. Отчетените неданъчни приходи на предприятието за годината са в размер на 11,2 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 171,2 % спрямо разчетените стойности. ПУДООС

отчита приходи от държавни такси в размер на 5,1 млн. лв. при разчет 3,3 млн. лв. или изпълнението възлиза на 155,5 %. По бюджета на предприятието са отчетени и 1,3 млн. лв. приходи и доходи от собственост и 2,8 млн. лв. - глоби, санкции и наказателни лихви. По бюджета на предприятието са отчетени приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове, приходи от продажба на квоти от авиационни дейности и приходи получени на основание РМС № 175/29.03.2017г. по проекта на Споразумение за прехвърляне на годишно разпределено количество емисии между Република България и Република Малта, които възлизат на 2 млн. лв.

Към 31.12.2018 г. ПУДООС отчита **разходи** в размер на 6,0 млн. лв., като те са разпределени както следва: капиталови трансфери – 2,0 млн. лв.; за персонал - 2,0 млн. лв.; за издръжка – 1,3 млн. лв.; 0,7 млн. лв. за разходи за субсидии.

Към края на 2018 г. нетният размер на **трансферите**, отчетени от ПУДООС е отрицателен (-14,4) млн. лв. Получените трансфери възлизат на 62,5 млн. лв., а предоставените на бюджетни структури за финансиране на екологични проекти и дейности са 76,9 млн. лв. Нетният размер на временни безлихвени заеми за 2017 г. е 5,7 млн. лв.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Събраните към 31.12.2018 г. **приходи** във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонда) са в размер на 1 396,0 млн. лв. Преизпълнението им от 297,0 % спрямо включените със ЗДБРБ за 2018 г. 470,0 млн. лв. приходи е в резултат на измененията и допълненията на Закона за енергетиката, влезли в сила от 01.07.2018 г. Постъпленията от отделните приходи са, както следва:

- 677,5 млн. лв. приходи от 5 %-ни вноски от произведената и продадена и внесена и продадена ел. енергия, от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходите от достъп и съхранение на природен газ, а в сила от 01.07.2018 г. и от приходите от цената и/или компонентата от цената, чрез която всички крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, участват в компенсирание на разходите по чл. 34 и 35 от Закона за енергетиката /цена „задължение към обществото“/;
- 718,5 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

Отчетените към 31.12.2018 г. **разходи** на Фонда са в размер на 1 395,6 млн. лв., като изпълнението на отделни разходи е, както следва:

- 0,3 млн. лв. за персонал;
- 0,1 млн. лв. за издръжка;
- 1 395,2 млн. лв. за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик /“НЕК“ ЕАД/, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а и производител с обект с обща мощност 4MW и над 4MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, включително за минали регулаторни периоди.
- 0,03 млн. лв. за придобиване на нефинансови активи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За трета поредна година салдото по консолидираната фискална програма е положително, като за 2018 г. бе отчетен излишък в размер на 135,1 млн. лв. (0,1 % от БВП). За сравнение в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. бе заложен дефицит за годината в размер на 1 100 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с над 1,2 млрд. лв. Силното фискално представяне на България намери отражение в годишните доклади на международните рейтингови агенции, като анализаторите посочват, че постигнатата финансова стабилност, ниският държавен дълг и предстоящото присъединяване към Валутния механизъм II (ERM II) ще засилят допълнително доверието към страната ни и са фактор за бъдещо повишение на рейтинга.

Основните акценти, които се откриха в хода на бюджетното изпълнение бяха свързани с продължилото за поредна година подобрене на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, докато разходите са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. При анализа на параметрите по изпълнението на консолидираната фискална програма се отчита и ускоряване при усвояването на средствата по програмите и фондовете на ЕС, съответно нарастване на грантовете от ЕК за България, съпоставено с предходните две години.

Изпълнението на годишните разчети за **приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2018 г. е 103,8 на сто**, което представлява превишение на плана за годината с около 1,4 млрд. лв. Основен принос за това изпълнение имат данъчните, вкл. осигурителните приходи, които превишават плана за годината с близо 1,1 млрд. лв. Съпоставени с предходната година приходите, помощите и даренията по КФП нарастват номинално с над 4,3 млрд. лв. (12,3 %), като приходите от данъци нарастват с близо 1,6 млрд. лв. (7,4 %), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от над 1,1 млрд. лв. (13,1 %). Основните фактори за ръста на приходите са, от една страна, продължаващото възходящо развитие при някои от важните макроикономически индикатори като потребление, инвестиции, намаление на нивото на безработицата и т.н., и от друга, на изпълнението на мерките, залегнали в Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството, както и други стъпки в тази насока.

Параметрите по разходите са близки до планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Съпоставено с годишните разчети общо **разходите и вноската в бюджета на ЕС по консолидираната фискална програма представляват 100,5 на сто спрямо плана**, като минималното превишение на разчета е свързано основно с направените промени в Закона за енергетиката, влезли в сила през месец юли 2018 г., които на етапа на планирането не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2018 г. Основните приоритети в разходните политики през годината бяха свързани с реализирането на важни инфраструктурни проекти, увеличение на възнагражденията на заетите в сферата на образованието и други сектори, реализиране на приоритетни проекти в областта на отбраната, ускоряване на усвояването на средствата по Оперативните програми и фондовете на ЕС, както и в социалната сфера, в сектор здравеопазване и други.

Представени накратко, някои от основните бюджетни показатели и макроикономически индикатори за 2018 г. са, както следва:

◆ През 2018 г. брутният вътрешен продукт на България възлезе на 107 925 млн. лв., като реалният растеж достигна 3,1 на сто. С положителен принос за растежа бе вътрешното търсене (5,9 пр. п.), докато този на нетния износ бе отрицателен (-2,8 пр. п.).

◆ През 2018 г. продължи тенденцията от предходните години на намаление в коефициента на безработица. Стойността на показателя достигна 5,2 % и спадна под пред-

кризисното си равнище от 5,6 % за 2008 г., като отбеляза ново исторически най-ниско ниво.

◆ За поредна година салдото по текущата сметка е положително, като за 2018 г. излишъкът възлезе на 2,5 млрд. евро или 4,6 % от БВП. Положителните баланси по статиите услуги и вторичен доход напълно компенсират търговския дефицит и отрицателното салдо по първичен доход.

◆ Параметрите по изпълнението на консолидираната фискална програма и параметрите за сектор „Държавно управление“ за 2018 г. отговарят на изискванията на фискалните правила, съгласно разпоредбите на Закона за публичните финанси.

◆ Оценката в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга е, че през 2018 г. салдото на сектор „Държавно управление“ е положително в размер на 2,0 % от БВП.

◆ За поредна година салдото по КФП е положително, като за 2018 г. се отчита излишък в размер на 135,1 млн. лв., което представлява 0,1 % от БВП.

◆ Изпълнението на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма спрямо годишните разчети за 2018 г. е 103,8 %, а по държавния бюджет – 101,3 %.

◆ Общите разходи (вкл. вноската на България в общия бюджет на ЕС) по КФП за годината представляват 100,5 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2018 г., а по държавния бюджет разходите, трансферите и вноската за бюджета на ЕС представляват 98,7 % от планираните за годината.

◆ Предвидените законови ограничения по отношение на държавния дълг за 2018 г. са спазени, като номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2018 г. е 22,1 млрд. лв., значително под прага на предвиденото в ЗДБРБ дългово ограничение от 23,5 млрд. лева.

◆ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2018 г. е 3 812,8 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 31.12.2018 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 2 729,4 млн. лева.

◆ Размерът на фискалния резерв към 31.12.2018 г. е 9,4 млрд. лв., в т.ч. 9,0 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 67 на ЗДБРБ за 2018 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Отчет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2018 г.
2. Отчет на консолидираната фискална програма за 2018 г.
3. Анализ на изпълнението на утвърдените разходи по области на политики и бюджетни програми в ЗДБРБ за 2018 г. на МС и министерствата, прилагащи програмен формат на бюджет, с акцент върху постигнатите резултати.